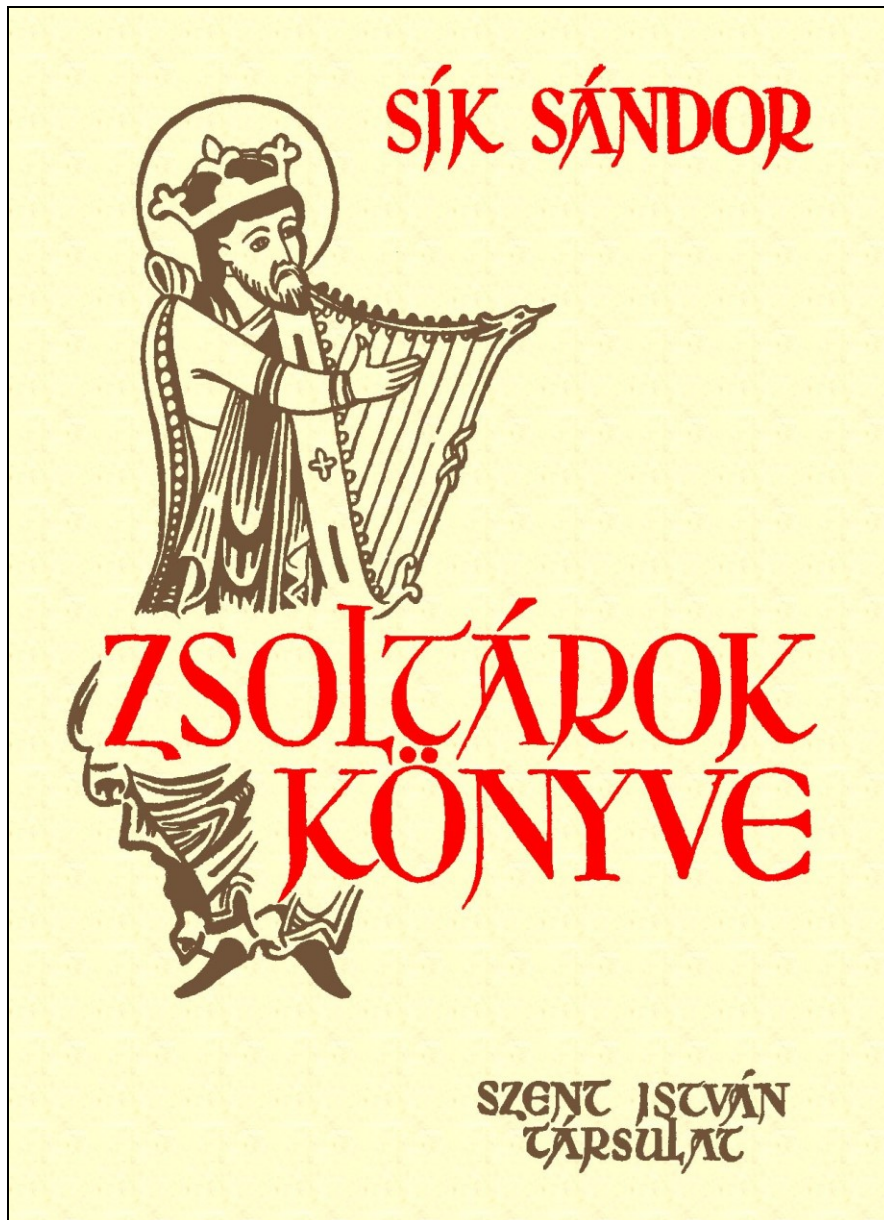

Sík Sándor Zsoltárok könyve

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Sík Sándor
Zsoltárok könyve

A fordítás készült a Magyar Püspöki Kar kiküldötte Zsoltári Bizottság megbízásából és ellenőrzésével, a Pápai Bibliai Intézet új latin szövege alapján

A bevezetést írta Szörényi Andor, a Központi Hittudományi Akadémia biblikus professzora

Nr. 120/1960.

Nihil obstat. Imprimatur.

Budapestini, die 10. mens. Martii anni 1960.

P. Georgius Balanyi mp. Vic. Prov. O. Sch. P.

Nihil obstat.

Dr. Andreas Szörényi censor delegatus.

Dr. Stephanus Albert Sch. P. censor delegatus.

Imprimatur. Nr. 574/1960.

Strigonii, die 28. Martii a. 1960.

Dr. Arthurius Schwarz-Eggenhofer administrator apostolicus.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1961-ben jelent meg a Szent István Társulat kiadásában. Az elektronikus kiadás a Szent István Társulat és a Piarista Rend Magyarországi Tartományfőnökének az engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Szent István Társulat és a Piarista Rend tulajdonában van.

A könyv szövegét Gy. Balogh Viktória vitte számítógépbe és gondozta.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
A zsoltárok betűsoros rendje kezdősorok szerint.....	7
Bevezetés	11
1. A héber költészetről általában.....	11
2. A Zsoltároskönyv neve és felosztása	16
3. A zsoltárok feliratai.....	17
4. A zsoltárok szerzői.....	18
5. A zsoltárok műfajai és liturgikus eredete.....	19
6. Evilági és másvilági élet a zsoltárokban. Az átokzsoltárok	24
7. Az új latin és magyar zsoltárfordítás alapelvei	28
A Zsoltároskönyv új kiadása.....	30
Első könyv (1–40. zsoltár)	31
1. A két út.....	31
2. A Krisztus	32
3. Reggeli imádság.....	33
4. Esti imádság	34
5. Reggeli imádság a templomban	35
6. Könyörgés irgalomért	36
7. Az Úr igaz bíró!	37
8. Csodálatos az Úr!.....	39
9. Isten a szegények és kicsinyek védelmezője	40
10. Az Úrban bízom!.....	42
11. Segíts meg, Uram, mert fogynak a szentek.....	43
12. Nagy elhagyatottságban	44
13. A balgák	45
14. A zsoltáros tízparancsolata	46
15. Az Úr az én osztályrészem.....	47
16. Üldözött igaz könyörgése	48
17. Dávid nagy hálaéneke	49
18. Isten nagyságát hirdeti természet és törvény	52
19. Imádság a harcba induló királyért.....	53
20. A nép hálaímaja a király győzelméért	54
21. A szenvedő Krisztus	55
22. Az Úr énnékem pásztorom.....	57
23. A dicsőség királya!	58
24. Könyörgés segítségért és bűnbocsánatért	59
25. Az ártatlan ember.....	61
26. Az Úr én fényességem!	62
27. Uram, ne hallgass!	63
28. Fölséges az Úr a viharban	64
29. Áldalak Uram, mivel fölemeltél!	65
30. Kezeidbe ajánlom lelkemet.....	66
31. Boldog, akinek bűne megbocsátva	68
32. A világ teremtője, Izrael Istene	69
33. Boldog, aki Istenben bíz!	71

34. Isten segíti a békességeseket.....	73
35. A bűnös vaksága, az igaz boldogsága.....	75
36. Ne irigyeld a bűnös jó sorát.....	76
37. Meghajlok ostorodnak... ..	78
38. Árnyék az emberélet!.....	80
39. Jobb az engedelmesség, mint az áldozat.....	82
40. Elhagyott beteg imádsága.....	84
Második könyv (41–71. zsoltár).....	85
41-42. Mint szarvasgím a patakok vizére... ..	85
42. zsoltár (Mint szarvasgím a patakok vizére...)	86
43. Üldözött nép könyörgése.....	87
44. A Messiás királyi násza.....	89
45. Isten a mi erős várunk.....	91
46. Isten minden népek királya!.....	92
47. Az Úr megvédelmezi szent városát.....	93
48. A halál ereje.....	95
49. A lélektelen istentisztelet.....	97
50. Miserere.....	99
51. Jaj a gonosznak!.....	101
52. Az emberek romlottsága.....	102
53. Isten az én segítségem.....	103
54. Hűtlen barát.....	104
55. Könyörgés és bizalom nagy veszedelemben.....	106
56. Bizalom ellenségek közepett.....	107
57. Az Úr igazságot tesz.....	108
58. Éhes kutyák módjára... ..	109
59. Harci dal nehéz időben.....	111
60. Imádság az üldözött királyért.....	112
61. Csendes bizalom éneke.....	113
62. Vágyódás Isten után.....	114
63. Ahol legnagyobb a veszély, legközelebb a segély!.....	115
64. Háladal a zsendülő természetért.....	116
65. Áldjátok Istenünket nemzetek!.....	117
66. Háladal aratáskor.....	119
67. Diadalének.....	120
68. A szenvedő Messiás.....	123
69. Piruljanak meg ellenségeim.....	126
70. Öregedő ember imádsága.....	127
71. A diadalmas békefejedelem.....	129
Harmadik könyv (72–88. könyv).....	131
72. Kísértés és megnyugvás.....	131
73. Siralomének az elpusztult templom felett.....	133
74. Az ítélet serlege.....	135
75. Hálaének nagy győzelemért.....	136
76. A történelem vigasztalása.....	137
77. Isten jósága és Izrael hűtlensége az ősidőkben.....	139
78. Isten, pogányok jöttek öröködbe!.....	144
79. Az Úr szőlője.....	145
80. Újév ünnepére.....	147
81. Isten a legfőbb bíró.....	149

82. Isten velünk – ki ellenünk?	150
83. Édes az Isten háza!	152
84. Isten az irgalmasság Istene!	153
85. Könyörgés segítségért	154
86. Jeruzsálem a népek anyja	155
87. A bélpoklos imája	156
88. Dávid házának dicsősége és hanyatlása	158
Negyedik könyv (89–105. zsoltár)	162
89. Mulandó az emberélet!	162
90. Isten árnyékában	164
91. Sabbat-himnusz	165
92. Az ősvizek Ura	166
93. Isten a bosszúállás Ura!	167
94. Venite exultemus Domino!	169
95. Énekeljete az Úrnak!	170
96. Isten ítél!	171
97. A nagy Bíró dicsősége	172
98. Háromszor szent az Úr!	173
99. Szolgáljatok az Úrnak!	174
100. Királyi fogadalom	175
101. Szorongó lélek éneke Jeruzsálem romjain	176
102. Az isteni irgalmasság himnusza	178
103. A Teremtés himnusza	180
104. Isten jótettei a történelemben	183
105. Izrael bűnvallomása	186
Ötödik könyv (106–150. zsoltár)	189
106. Megszabadítottak hálaéneke	189
107. Isten segítsd meg gyötört népedet	192
108. Átok az istentelenre	193
109. Az örök Pap-király	195
110. A csodatévő Isten dicsérete	196
111. A jámbor ember dicsérete	197
112. Kicsinyek felmagasztalása	198
113. Hatalmas és kegyelmes az igaz Isten!	199
114. Kicsinyek oltalmazója	201
115. Teljesítem fogadásomat az Úrnak!	202
116. Dicsérjétek az Urat minden népek!	203
117. Ünnepi ének az új templom felszentelésekor	204
118. A törvény dicsérete	206
119. A békességes ember	216
120. Szemeim a hegyekre emelem	217
121. Zarándokok áldó éneke Jeruzsálemre	218
122. Szemeimet Tehozzád emelem	219
123. Ha nincs az Úr velünk	220
124. Mint a Sion hegye	221
125. Hogy az Úr hazahozta rab fiait Sionnak	222
126. Istennél az áldás!	223
127. Az istenes család	224
128. Ifjúságomtól fogva gyakran gyötörtek engem	225
129. De profundis	226

130. Mint kisdéd anyja keblén...	227
131. Dávid háza	228
132. Testvérek között.....	230
133. A zarándok búcsúja.....	231
134. Alleluja Izrael hatalmas Istenének	232
135. A nagy Alleluja!.....	234
136. Babilonnak vizei mellett	236
137. Isten velem!.....	237
138. A mindentudó és mindenütt jelenlevő Úr	238
139. Erőszakos és álnok ellenség ellen	240
140. Esti imádság üldözésben	241
141. Kiáltás a börtönből.....	242
142. Sóvárgás az isteni kegyelem után	243
143. Ének az Isten áldásairól	244
144. Isten jóságának dicsérete.....	246
145. Dicsőség a segítő Istennek!.....	247
146. Dicsőség a Gondviselőnek!.....	248
147. Dicsőség Izrael gondviselő Atyjának!	249
148. Ég és föld dicsérje az Urat!	250
149. Dicsőség Izrael győzelmes Istenének!	251
150. Alleluja!	252

A zsoltárok betűsoros rendje kezdősorok szerint

Kattintson a zsoltár kezdősorára!

Adjatok hálát az Úrnak, mert jó.	117.
Adjatok, Isten fiai, az Úrnak...	28.
A jókhoz Isten mily nagyon kegyelmes.	72.
Aki a Felségesnek lakozol oltalmában.	90.
Aki az Úrban bízik, mint a Sionhegy, olyan.	124.
A lelkemet tehozzád emelem.	24.
A mélységből kiáltok, Uram, hozzád.	129.
Az Úré a föld s minden teljessége.	23.
Az Úr én fényességem, üdvösségem	26.
Az Úr énnékem pásztorom.	22.
Az Úrhoz futok én.	10.
Az Úrhoz kiáltottam szükségemben.	119.
Az Úr kegyelmeit éneklek szüntelen.	88.
Az Úrnak énekeljétek új éneket.	95.
Az Úrnak új dalt énekeljétek.	97.
Az Úrnak új dalt énekeljétek.	149.
Az Úr országol: újjongjon a föld.	96.
Az Úr uralkodik, fönségbe öltözött.	92.
Azt mondja szívében az esztelen.	13.
Azt mondja szívében az esztelen.	52.
Áldjad én lelkem az Urat!	102.
Áldást mondj, én lelkem, az Úrnak!	103.
Áldjátok az Urat, jóságos ő.	146.
Áldjátok íme az Urat.	133.
Áldlak, Uram, mert megszabadítottál.	29.
Áldott az Úr, sziklám áldott legyen.	143.
Babilonnak folyóvizei mellett ültünk	136.
Bízván bíztam az Úrban.	39.
Boldog, akinek a szűkölködőre és szegényre gondja vagyon.	40.
Boldog, akinek bűne megbocsátva.	31.
Boldog, akinek útja szennytelen.	118.
Boldog ember, aki az Urat féli.	111.
Boldog férfiú, aki el nem csábul...	1.
Boldog vagy, aki féled az Urat.	127.
Bosszúálló Isten; Uram.	93.
Csak Istenben hogy lelkem elpihen.	61.
Dicsérd az Urat, Jeruzsálem.	147.
Dicsérd, én lelkem, az Urat!	145.
Dicsérjétek az Urat, mivel jó.	135.
Dicsérjétek az Urat, minden népek.	116.
Dicsérjétek az Urat szentélyében.	150.

<u>Dicsérjétek mennyekből az Urat.</u>	148.
<u>Dicsérjétek nevét az Úrnak.</u>	134.
<u>Dicsérjétek, ti szolgálai az Úrnak.</u>	112.
<u>Dicsérlek téged, Istenem, királyom.</u>	144.
<u>Egész szívemmel az Urat dicsérem.</u>	110.
<u>Ellenségemtől ments meg, Istenem.</u>	58.
<u>Emlékezzél, Uram, Dávidra kegyesen.</u>	131.
<u>Erődön örvend a király, Uram.</u>	20.
<u>Erős az én hitem.</u>	115.
<u>Én dicsőségem, Istenem, ne hallgass!</u>	108.
<u>Fölkél Isten az isten-tanács közepett.</u>	81.
<u>Fölkél az Isten, és szétszélednek ellenségei.</u>	67.
<u>Gonosz embertől, Uram, szabadíts meg.</u>	139.
<u>Gonoszságoddal mit dicsekszel.</u>	51.
<u>Gonoszt beszél szívében az istentelen.</u>	35.
<u>Hajtsd meg füledet, hallgass rám, Uram.</u>	85.
<u>Halld, Uram, imádságomat.</u>	142.
<u>Hallgasd meg, Isten, hangom, mikor panaszkodom.</u>	63.
<u>Hallgasd meg, Uram, az igaz ügyet.</u>	16.
<u>Hallgass meg, hogyha hívlak, igazságomnak Istene.</u>	4.
<u>Hallgass meg, Izraelnek pásztora.</u>	79.
<u>Halljad, én népem, tanításomat.</u>	77.
<u>Halljátok, minden népek.</u>	48.
<u>Ha nincs az Úr velünk.</u>	123.
<u>Hálát adunk, Uram, hálát adunk neked.</u>	74.
<u>Hogy az Úr hazahozta rab fiait Sionnak.</u>	125.
<u>Hogyha az Úr nem építi a házat.</u>	126.
<u>Hozzát kiáltok, én Uram!</u>	27.
<u>Hozzát menekülök Uram.</u>	30.
<u>Ifjúságomtól fogva gyakran gyötörtek engem.</u>	128.
<u>Igazságot s kegyelmet dalolok.</u>	100.
<u>Íme, milyen jó, mily édes dolog.</u>	132.
<u>Ismeretes az Isten Judeában.</u>	75.
<u>Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?</u>	21.
<u>Istenem, szabadíts meg.</u>	68.
<u>Isten, hallgass kiáltásomra.</u>	60.
<u>Isten, hallotta tulajdon fülünk.</u>	43.
<u>Istenhez száll szavam, hozzá kiáltok.</u>	76.
<u>Isten legyen irgalmas hozzánk.</u>	66.
<u>Isten nagyságát hirdeti az ég.</u>	18.
<u>Isten nekünk erő és oltalom.</u>	45.
<u>Isten, nevedben ments meg engemet!</u>	53.
<u>Isten, örökre mért hogy elvetettél?</u>	73.
<u>Isten, pogányok jöttek öröködbe.</u>	78.
<u>Isten, te minket elvetettél.</u>	59.

Isten, te vagy én Istenem.	62.
Ítéld meg igazamat, Isten.	42.
Itéleted add, Isten, a királynak.	71.
Jó az Úristent áldani.	91.
Kedves az Úrnak, amit alapított a szent hegyeken.	86.
Kegyelmes voltál földedhez, Uram!	84.
Kész az én szívem, Istenem, kész az énszívem.	107.
Kimondottam: vigyázok útjaimra.	38.
Király az Úr: a népek megremegnek.	98.
Könyörülj rajtam, Isten, irgalmasságodért.	50.
Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj.	56.
Könyörülj rajtam, Isten, mivel ember tipor.	55.
Magasztaljátok az Urat, kiáltatok nevének.	104.
Magasztaljátok az Urat, mert jó.	105.
Magasztaljátok az Urat, mert jó.	106.
Meddig feledsz, Uram, egészen el?	12.
Miérthogy a nemzetek háborognak?	2.
Mikor Izrael kijött Egyiptomból.	113.
Milyen édes a te hajlékod, seregeknek Ura.	83.
Minden időben áldom az Urat.	33.
Minden népek, kézzel tapsoljatok.	46.
Mint szarvasgím a patakok vizére.	41.
Mondá az Úr az én uramnak.	109.
Nagy az Úr és dicsérni kell minden fölött.	47.
Nagy szóval kiáltok az Úrhoz.	141.
Ne légy bosszús a bűnösökre.	36.
Óvj meg, én Istenem, mert rád hagyatkozom.	15.
Örvendeztem, mert azt mondták nekem.	121.
Örvendeztetek igazak az Úrban.	32.
Örvendezzünk, jertek, az Úr előtt.	94.
Perelj, Uram, perlóimmal.	34.
Segíts meg, Uram, mert fogynak a szentek.	11.
Szemeim a hegyekre emelem.	120.
Szemeimet Tehozzád emelem.	122.
Szeretem az Urat.	114.
Szeretlek, Uram, erősségem.	17.
Szívem szép szóra gerjendez.	44.
Szólt az Úristen, idézte a földet.	49.
Szorongatásod napján hallgasson meg az Úr.	19.
Tenálad, Uram, menedékem.	70.
Tessék, Isten, neked engem megmentened.	69.
Téged illet az ének, ó Isten, Sionon.	64.

<u>Tégy nekem, Uram, igazságot.</u>	25.
<u>Ti nagyhatalmasok, igazságot beszéltek?</u>	57.
<u>Ujjongjatok az Úrnak minden földek.</u>	99.
<u>Ujjongjatok Istennek minden földek.</u>	65.
<u>Ujjongjatok Istennek, ő a mi erősségünk.</u>	80.
<u>Uram, a szemed rajtam, te ismersz engemet.</u>	138.
<u>Uram, be sokan szorongatnak engem.</u>	3.
<u>Uram, egész szívemmel áldalak.</u>	9.
<u>Uram, hallgasd meg imádságom.</u>	101.
<u>Uram, hozzád kiáltok: jöjj, siess oltalmamra.</u>	140.
<u>Uram, Uram, Istenem, benned bízom.</u>	7.
<u>Uram, Istenem, naphosszat kiáltok.</u>	87.
<u>Uram, mi Urunk! széles a világon.</u>	8.
<u>Uram; ne feddj meg haragonban engem.</u>	6.
<u>Uram, ne feddj meg haragodban engem.</u>	37.
<u>Uram, ne hallgass.</u>	82.
<u>Uram, sátradbán ki lakozhatik?</u>	14.
<u>Uram, szívemben föl nem fuvalkodtam.</u>	130.
<u>Uram, te lettél menedékünk.</u>	89.
<u>Ünnepellek, Uram, szívem mélyéig.</u>	137.
<u>Vedd a füledbe, ó Isten, imám.</u>	54.
<u>Vedd a füledbe, Uram, szavamat.</u>	5.

Bevezetés

1. A héber költészetéről általában

A költészet majdnem egyidős az emberiséggel. Amikor a gondolkodó ember emelkedett lelkiállapotban eszméit és érzéseit válogatott szavakkal, bizonyos meghatározott, kötött formában adja elő, már költeményt ír. Ha ez a költemény kezdetleges is a kultúrának alacsonyabb fokán, mégis csak vers, mégis bizonyos „irodalmi mű”. Az izraeliták történelmében is megtaláljuk a költészet alapformáit már az általunk elérhető legrégebb korban. Mózes I. könyvében, a Szentírásnak kétségkívül legősibb könyvében, több költői formában előadott részt találunk: Lámelek énekét (4, 23-24), Noé áldását 9, 25-27), Izsák (27,7 27-29) és Jákob áldását (49,1-27). Ahogyan azután fejlődött az izraeliták élete, ahogyan emelkedett szellemi színvonaluk, ugyanúgy fejlődött a költői kifejező erő és forma is, és egyre több ember fejezi ki gondolatait kötött vers formájában. A Vörös-tengeren való átkelés után Mózes szép énekekben dicsőíti Isten mindenhatóságának csodáját (Móz. II. 15, 1-18), és ugyanezt teszik Mózes nővérének, Mirjámnak vezetésével az izraelita asszonyok is (Móz. II. 15, 20). Mózes énekét találjuk a Móz. V. 32-ben is, sőt az ő korában már külön gyűjtemény is volt, melybe az egyes fontosabb és szebb költeményeket feljegyezték; ez volt *Jahve harcainak könyve*, melyből a Móz. IV. 21, 14 is idéz. Józsué korában egy másik ilyen gyűjteménnyel találkozunk, *Az igazak könyvével* (Józs. 10, 13). A bírák korának sötét és reménytelen idejében sem szűnt meg a héber költészet, amint erről Deborahnak gyönyörű éneke is tanúskodik (Bir. 5, 2-31). Énekekben ad hálát gyermekéért Anna (Sám. I. 2), és Dávid tartalmilag is, formailag is tökéletes versben siratja Saul és Jonathán szomorú halálát (Sám. II. 1, 17-27).

Az izraeliták költészetének különleges jellemvonása, hogy majdnem kizárólag vallásos költészet. Magától értetődik, hogy a profán költészet sem volt ismeretlen Izraelben, s maga a Szentírás is megőrzött számunkra egy-két világi éneket (Móz. IV. 21, 14-15, 18; 21, 27-30: diadalének; Bir. 14, 14-18: Sámson rejtvénye; Bir. 15, 16: Sámson éneke az állkapocsról; Sám. II. 1, 18-27: Dávid gyászéneke Saul és Jonathán fölött). Kétségtelen az is, hogy ezen a pár ránkmaradt költeményen kívül számos világi ének is volt Izraelben, számunkra azonban csak a héber költészet vallásos termékei maradtak meg. Különböző is az izraeliták magánélete, állami és társadalmi berendezkedése a legszorosabban össze volt nőve a kinyilatkoztatott vallással. Ez a vallás irányította a maga törvényeivel az izraelitáknak nemcsak vallási megnyilatkozásait, hanem magán- és közéletét is. Nem lehet tehát csodálkozni, hogy az izraeliták költészete elsősorban és mindenek felett vallásos költészet volt. Ennek a költészetnek *főtárgya az egy igaz Isten*, aki teremtője a látható és láthatatlan világnak, Ura a földnek és az égnek, teljhatalmú kormányzója minden történésnek, jutalmazója a jóknak és büntetője a gonoszoknak, mindenható alkotója és végső célja az egész világnak. A héber költészet *másik főtárgya az ember és az őt körülvevő világ*. Ez az ember azonban az izraelita hitben nem önálló, szuverén lény, hanem Istennek teremtménye, s amikor az izraelita költő erről az emberről énekel, a sokszor meggyötört, megkínzott emberi élet problémáit feszegeti, akkor sosem marad meg a földi, immanens látóhatáron belül, hanem az emberi problémákat mindig a Teremtő szemszögéből nézi, az Istenre vezeti vissza. Ez az izraelita vallásos költészet mind tartalmilag mind formailag messze fölülmúlja az ókori népek vallásos irodalmának termékeit, azokat is, melyek pedig anyagi és szellemi kultúrában összehasonlíthatatlanul magasabb fokon állottak a választott népnél. És amint az izraeliták monoteizmusa egyedülálló jelenség az egész ókor történelmében, teljesen egyedülálló és magasabb az a vallásos költészet is, mely az egy igaz Istennek eme hitéből kivirágzott és táplálkozott. Éppen ezért már tisztán külsőleg vizsgálva is a héber irodalmat. föl

kell fedeznünk benne a természetfölötti hit és vallás sugalmazó hatását, mely az izraelita költő lelkét magasabb régiókba emelte s a meglévő emberi tehetséghez csodálatos tartalmi és formai készséget adott. Ezenfelül azonban figyelembe kell venni azt is, hogy ez a vallásos költészet legbensőbb eredetében is természetfölötti, amennyiben nem pusztán emberi munka, hanem a sugalmazó Szentlélek alkotása is.

Az izraelita költészetnek külső és belső *formája* nagyon eltér a modern költői formáktól. Vannak persze közös formák is, melyek majdnem minden népnél megtalálhatók és a minden népnél közös emberi természetben gyökereznek, de ezek mellett számos különleges, a mienktől teljesen elütő formát találunk, amelyet éppen ezért mindig szem előtt kell tartanunk, ha a költeményeket helyesen akarjuk értelmezni. A *belső formára* vonatkozólag azt kell tekintetbe vennünk, hogy a keleti embernek, így az izraelita költőnek gondolkodásmódja, képzelete, kifejezésmódja sokkal gazdagabb, merészebb és konkrétebb, mint a nyugatié. Elsősorban kerüli az elvont fogalmakat és szavakat. A legelvontabb dolgokat is igyekszik valami konkrét, fogható módon érzékeltetni, leírni, s éppen ezért számtalanszor olyan kifejezéseket, leírásokat, hasonlatokat alkalmaz, melyek számunkra nemcsak merészeknek tűnnek föl, hanem sokszor megbotránkoztatónak is. Ezek a képek és hasonlatok azonban abban a korban és azok előtt az emberek előtt, akiknek a költemények elsősorban íródtak, természeteseek és érthetők voltak.

Sokat írtak és vitatkoztak a tudósok a héber költészet *külső formáiról*. Egyesek az ókori görög-latin, mások ismét a modern költészet különböző formáit próbálták fölfedezni az egyes szentírási költeményekben; de ha itt-ott sikerült is ezeknek a tudósoknak elméletüknek a valószínűség látszatát adni, az esetek legnagyobb részében inkább a képzelő erő nagyságával, semmint a tudományos érvek komolyságával tűntek ki. Így csak azokról a formákról beszélünk, melyek kétségkívül megvannak a héber költészetben, s melyek annak megértéséhez okvetlenül szükségesek.

A sémi népeknek közös kincse az ún. *gondolatritmus* (paralellismus membrorum). A gondolatritmus a mondatok párhuzamában, összecsengésében áll, mely abból keletkezik, hogy a költő gondolatát két (esetleg több) részre, mondatra, vagy mondatrészre osztja s a második mondat vagy mondatrész az elsőt valamiképpen kiegészíti, kifejleszti, megvilágítja. Ez a költői forma sehol sem fejlődött olyan tökéletességre, mint Izraelben. Háromféle gondolatritmust különböztetünk meg.

a) A *szinonim vagy párhuzamos gondolatritmusban* a vers első részében (a versrészeket görög szóval szichoszoknak, soroknak nevezzük) – kifejlett gondolatot a másodikban szinonim szavakkal ismétli meg a költő. Így pl.

Zsolt. 2, 4:

„Csak mosolyogja őket, ki fenn lakik a mennyben,
megcsúfolja őket az Isten ”

Zsolt. 3, 2:

„Uram, be sokan szorongatnak engem,
sokan fölkelnek ellenemben.”

Zsolt. 36,1-2 :

„Ne légy bosszús a bűnösökre,
ne irigykedjél a gonosztevőkre;
Mert, mint a fű, hamar száradnak el,
mint zöldelő rét, úgy fonnyadnak el ”

Zsolt. 59, 5:

*„Népednek kemény dolgokat mutattál,
elbődülésnek borával itattál.”*

b) Az *ellentétes gondolatritmusban* a vers első részében kifejtett gondolatot a másodikban annak ellentétével világítja meg a költő. Ezt a formát főleg a közmondásokban és bölcs szólásokban használják. Pl.

Péld. 10, 1. 4:

*„A bölcs fiú öröme atyjának,
a balga fiú pedig búbánata anyjának.
Lassú kéz szegénnyé tesz,
a szorgosok keze azonban gazdagságot szerez.”*

Zsolt. 1, 6:

*„Mert az igaz útjára az Úr szeme vigyáz,
és a gonosznak útja pusztulás ”*

c) A *szintetikus vagy haladó gondolatritmusban* az első sztyichoszban megpendített gondolatot a költő továbbfűzi a másodikban, rendszerint valamilyen körülménynek, oknak, következménynek hozzáadásával. Pl.

Zsolt. 3, 5:

*„Kiáltó szóm az Úrhoz fölhatott,
és szent hegyéről ő meghallgatott.”*

Zsolt. 19, 5:

*„Mit szíved óhajt, adja meg neked,
és teljesítse minden tervedet.”*

Zsolt. 41, 2-3:

*„Mint szarvasgím a patakok vizére,
úgy óhajtozik lelkem Istenére.
Az élő Istent szomjúhozza lelkem:
mikor lehet elébe mennem
és Isten arca előtt megjelennem!”*

Van olyan gondolatritmus is, melyben a költői kép három, sőt négy részre van fölosztva, s így hármas, illetve négyes tagozódású ritmus alakul ki. Ez utóbbi esetben az első sztyichosz a harmadikkal, a második pedig a negyedikkel van ritmusban – vagy az első a negyedikkel, a második meg a harmadikkal cseng össze. Az első a harmadik, a második a negyedik sztyichossal áll ritmusban a Zsolt. 126, 1-ben :

*„Hogyha az Úr nem építi a házat:
aki építi, hasztalanul fárad.
Hogyha az Úr nem őrzi meg a várost:
az éjjeli őr hasztalan virraszt.”*

Az első sztichosz a negyedikkel, a második pedig a harmadikkal áll ritmusban a Zsolt. 136, 5-6-ban:

*„Jeruzsálem, ha rólad elfeledkezem,
adassék feledésnek jobbkezem!
Ragadjon ínyemhez a nyelvem,
ha rólad nem emlékezem!”*

A gondolatritmus formájából három igen fontos szabályt vonhatunk le az egyes szentírási költemények értelmezésére vonatkozólag:

a) Az egyik sztichoszt a másiknak megfelelően, azzal összhangban kell magyaráznunk! Pl. Zsolt. 32, 6:

*„Az Úr szavára lettek az egek,
szája lehelletére mind a csillagseregek.”*

A gondolatritmusból világos, hogy az Úr „szájának lehellete” nem más, mint az első sztichoszban szereplő „Úr igéje”, azaz Istennek szava, mellyel mondotta: „legyen”, és meglett a világ! A Zsolt. 76, 6-ot a régi Vulgata fordítás így adja vissza:

*„Gondolkodom a hajdani időkről,
elmélkedem az örök esztendőkről.”*

Az „örök esztendők” a gondolatritmus alapján nem lehetnek mások, mint a régmúlt esztendők; nem a jövő örök esztendőkről, hanem a múlt időkről beszél a zsoltáros. Az új fordítás ennek megfelelően helyesen fordítja a verset:

*„Gondolkodom elmúlt napok felől,
régmúlt időknék esztendőiről.”*

A Zsolt. 75,3-at a Vulgata így fordítja:

„Lakóhelye békében (Sáleben) vagyok, lakása a Sionon.”

A Vulgata tehát lefordítja a héber „Sálem” szót, mely pedig itt – éppen a gondolatritmus alapján - nem lehet más, mint tulajdonnév: Sálem = Jeruzsálem. Ezért az új fordítás helyesen adja a vers értelmét, mikor ezt írja:

*„Sátora Sáleben vagyok,
lakóhelye a Sionon.”*

b) Az egyes sztichoszokban, melyek egymással ritmusban vannak, ugyanazt a költői gondolatot több részre tagolja a zsoltáros, s a teljes alanyt és állítmányt csak a kettőnek összetevéséből kaphatjuk meg. Pl. Zsolt. 91,3:

„Hirdetni reggel kegyességedet,
éjszakánként hűségedet.”

E vers nem azt jelenti, hogy Isten kegyességét reggel, hűségét pedig éjszakánként kell dicsérni, hanem a két szticheoszból egységes alanyt és állítmányt kell alkotnunk: „reggel és éjszaka hirdetem kegyességedet és hűségedet...”

c) A gondolatritmus igen fontos a szövegkritika szempontjából is, a ritmus segítségével ugyanis igen sokszor kijavíthatjuk a megromlott szöveget. Így pl. a Zsolt. 70,6-ban a Vulgata így fordít:

„Születésem óta reád támaszkodom,
anyám méhétől fogva te vagy oltalmazóm,
szüntelenül rólad szól énekem.”

A vers utolsó része kétségkívül megromlott, mégpedig már a legrégebb ismert szövegben is, s a helyes szöveget Symmachos fordítása adja; ennek alapján olvassuk az új fordításban:

„Az anyaméhtől te vagy támaszom,
anyám öletől én oltalmazóm,
benned bíztam mindenkoron.”

Van a héber költészetben a gondolatritmuson kívül bizonyos *ritmus az egyes szticheoszokon belül is*. De ez a ritmus semmiképpen sem felel meg a klasszikus metrumnak, melyben bizonyos számú hangsúlyos és hangsúlytalan szótag váltakozása alakítja ki a vers külső formáját (jambus, trochaeus stb.). A héber költészetben előfordul ugyan olyan ritmus, melyben meg van határozva a hangsúlyos szótagok száma, a hangsúlytalan szótagoké azonban nem. Ilyen az ún. *qinaritmus*, mely Jeremiás siralmainak (innen is a név, ti. qinának nevezik Jeremiás siralmainak könyvét) 1-4. fejezetében fordul elő, s amely 3:2+3:2 hangsúlyos szótagból áll. Van azonkívül 4+4 és 3+3 arányszámú ritmus is (vö. Zsolt. 11,2 vagy 23,7-8).

A héber költészet is ismerte a *strófákra, versszakokra* való fölosztást, ha ez nem is található meg minden költeményben. Ezeknek a versszakoknak megkülönböztetése igen sokat segít az egyes zsoltárok megértésében. Ezeknek a versszakoknak megkülönböztetése nem mindig könnyű, és az egyes tudósok véleményei sokszor eltérnek egymástól. Könnyű a helyzet akkor, ha a versszakokat visszatérő vers (refrén) választja el egymástól, mint pl. a Zsolt. 41-42-ben:

„Mért vagy, én lelkem, oly levert?
mért háborítasz engemet?
Bízzál Istenben: Áldani fogom még
az én orcámnak megszabadítóját, az én Istenemet.”

Vagy a Zsolt. 45-ben:

„A seregeknek Ura van mivélünk,
Jákob Istene a mi erősségünk!”

A versszakokat sokszor az különbözteti meg egymástól, hogy a héber ábc egymást követő betűivel kezdődnek, így pl. Zsolt. 25; 34; 119 – a héber számolás szerint.

2. A Zsoltároskönyv neve és felosztása

A Zsoltároskönyv neve a héberben: „széfer tehillim”, vagy egyszerűen „tehillim” azaz: dicséretes, himnuszok könyve. A Vulgata fordítás címe (*Liber Psalmorum*) a Hetvenes görög fordításból származik; a görög fordító „psalmos”-nak fordítja 57 zsoltár héber feliratát, a „mizmór”-t. A mizmór valószínűleg húros hangszerrel kísérendő éneket jelöl, s így a Hetvenes fordítás helyesen fordítja azt „psalmos”-nak, mert ez a görög szó a „psallein” igéből való, melynek jelentése: húrt pengetni. Ebből az igéből származik a „psalterion” szó is, mely tulajdonképpen húros hangszert jelent, de azután átment a húros hangszerrel kísért ének megjelölésére is.

Amikor a trentói zsinat az Ószövetség kánoni könyvei között felsorolja a „Psalterium Davidicum 150 Psalmorum”-ot, akkor ezzel nem akarja azt mondani, hogy a Zsoltároskönyvben pontosan 150 ének található, hanem ki akarja zárni a több görög kódexben szereplő 151 apokrif zsoltárt, melynek felirata: „Psalmus David idiographus”. A Zsoltároskönyv nem is tartalmaz 150 éneket, ténylegesen kb. 145 különálló költeményből áll, mert a héber szövegben és a különböző fordításokban szereplő 150 zsoltár közül pl. kétségteljesen egyesíteni kell a Zsolt. 41 és 42-t, a 9 és 10-et (amint azt helyesen cselekszi a Vulgata). Viszont a Vulgatában két külön zsoltárban szereplő 114-et és 115-öt a héber szöveg egyesíti helyesen egy zsoltárban, a 116-ban. Vannak azonkívül kétszer szereplő zsoltárok is a könyvben, így a Zsolt. 13=52; Zsolt. 107=56, 8-12+59, 6-14; és Zsolt. 69=39, 14-18.

A Vulgatában és ennek megfelelően a magyar szentírásfordításban is az egyes zsoltárok számozása eltér a héber szövegtől. Mivel a tudományos könyvekben mindig a héber szöveg számozását szokták követni, azért félreértések elkerülése végett itt adjuk két táblázatban összehasonlítva a kétféle számozási módot:

<i>Héber (maszoréta) szöveg:</i>	<i>Vulgata:</i>
1-8	1-8
9-10	9
11-113	10-112
114-115	113
116	114-115
117-146	116-145
147	146-147
148-150	148-150

A Zsoltároskönyv mind a maszoréta szövegben, mind a fordításokban 5 könyvre van fölosztva, melyeket egymástól a következő doxologia választ el: „Áldott az Úr, Izrael Istene, örökkön örökké, úgy legyen, úgy legyen! (Amen, amen)” – a 40, 71, 88 és a 105. zsoltár végén.

Habár ez az öt könyvre való fölosztás ősrégi, mégsem eredeti. A Zsoltároskönyv jellegéből következik, hogy a benne levő költemények különböző gyűjtések eredményeként kerültek be a könyvbe, hiszen a 150 zsoltár nem egy szerzőtől és nem egy korból származik, de még ugyanannak a szerzőnek költeményei sem egyetlen időszaknak költői termékei. A Zsoltároskönyv vizsgálatánál kitűnik, hogy a jelenlegi ötös felosztásnál jóval ősbib a *három nagy gyűjtemény*. Az első gyűjtemény a *Dávidi gyűjtemény*: Zsolt. 1-40. Ebben a gyűjteményben 275-ször szerepel a Jahve istennév és csak 25-ször az Elohim név. A második, az ún. *Elohisztikus gyűjtemény*, mely három megelőző kisebb gyűjtésből alakult ki: Kóré fiainak zsoltáraiból (41-48); Dávid zsoltáraiból (50-71) és Ászáf énekeiből (49; 72-82). E három eredetileg önálló gyűjteményhez az Elohisztikus gyűjtemény összeállítója hozzáadta a Zsolt. 83-88-at, s így alakult ki a második nagy gyűjtemény, melyet az Istennek benne használt neve alapján szoktak Elohisztikusnak nevezni. Megállapítható azonban, hogy az egyes zsoltárokbán

eredetileg e gyűjteményeken belül is a Jahve istennév állott, s csak később változtatták meg Elohimra. A harmadik, az újabb *Jahvisztikus gyűjtemény* a 89-150. zsoltárok, amelyben azonban szintén több megelőző kisebb gyűjtést lehet megkülönböztetni.

Már ebből meg lehet állapítanunk, hogy a mai Zsoltároskönyv összeállítása hosszú és különböző fejlődések eredménye, melyeket ma már történelmi adatok hiányában igen nehéz rekonstruálni. Csak valószínűségi alapon állíthatjuk föl a következő kialakulási táblázatot: a mai első könyv, mely kizárólag Dávidi zsoltárokat tartalmaz; valószínűleg Dávid vagy Salamon korában keletkezett. A mai második könyvben levő Dávidi zsoltárokat (50-71) a Krón. II. 29,25-30 alapján valószínűleg Ezékiás király gyűjtötte össze az Aszáfi zsoltárokkal együtt. Ezékiás király (Kr. e. 721-693) egyébként Salamon példabeszédeinek összegyűjtésében is szerepet játszott (Péld. 25,1). Valószínűleg ugyanebben a korban keletkezett az a gyűjtemény is, mely Kóré fiainak énekeit tartalmazza. E három különálló kisebb gyűjteményt talán Nehemiás foglalta össze, az ún. Elohisztikus gyűjteményben (Makk. II. 2,13). A fogság utáni korban tovább folyt az egyes zsoltárok gyűjtése, azonban befejeződött, és a mai formájában kialakult Kr. e. 200 előtt, mert a Hetvenes görög fordításban már a jelenlegi ötös beosztásban találjuk a Zsoltárok könyvét. A Hetvenes görög fordítás keletkezési idejét pedig kb. Kr. e. 200-ra tehetjük.

3. A zsoltárok feliratai

A legtöbb zsoltárnak valamilyen felirata van. A héber szövegben 26 zsoltárnak nincs felirata, a Hetvenes és a Vulgata fordításban pedig csak az elsőnek és másodiknak nincsen. Ötféle feliratot különböztetünk meg: a) a szerzőt megjelölő, b) az irodalmi műfajt megnevező, c) a zenei kíséretet, d) a liturgikus használatot, és végül e) a történelmi háttérrel jelölő feliratot.

Az irodalmi műfajt és a zenei kíséretet megadó feliratok legtöbbször bizonytalan jelentésűek, és már a Hetvenes fordítás készítői sem értették őket. Ilyen felirat a „maskil”, melyet a Vulgata „intellectus”-nak fordít, s melynek talán „tanítóköltemény” az értelme; a „miktam” és „siggajon”, melyeknek hozzávetőlegesen sem tudjuk megadni a jelentését. Azok a feliratok, melyek az egyes zsoltárok dallamát és zenei kíséretét jelölik, ma már nagyrészt lefordíthatók, de sem a Hetvenes, sem a Vulgata készítője nem értette őket. Ezek közül némelyik megadja azt az énektónust, melyen a költeményt énekelni kell: így pl. „al alamóth”, tehát „leányhangon”, azaz szoprán hangon; „al hasseminith”, azaz „a nyolcadon”, tehát egy oktávval lejjebb, talán basszus hangon. Más feliratok annak az éneknek kezdőszavait jelzik, melynek dallamára az illető zsoltárt énekelni kell, pl. „A messzeség néma galambja” kezdetű ének dallama szerint (Zsolt. 55,1). Ezek a zenei és énekelőfeliratok mindig össze vannak kötve a „lamnasszéah” felirattal, melynek jelentése: „a karmesternek”. E zsoltárok tehát eredetileg a templom karnagyának gyűjteményében voltak és onnan kerültek be a mai Zsoltároskönyvbe.

Ha már most ezeknek a feliratoknak kora után kutatunk, azt kell mondanunk, hogy bár ősrégi korban kerültek a zsoltárok elejére, mégsem származnak maguktól a szerzőktől. A feliratok ősiségét bizonyítja egyrészt a Hetvenes fordítás, melynek korában már mind megvoltak, sőt abban a korban már oly régiiek voltak, hogy a Hetvenes fordítók meg sem értették őket. Ez a tény, hogy a műfajt, a zenei- és ének-kíséretet jelző feliratokat Kr. e. 200-ban már nem értették, azt mutatja, hogy nem annak a kornak gyakorlatát, használatát, liturgikus előadási módját örökítették meg, hanem egy régebbi korét, mely után valami változás, valami törés állott be az izraelita liturgia történetében. Új formák, új előadási módok keletkeztek és a régiiek feledésbe mentek. Az a kor, mely mind időbelileg, mind formailag nagy törést hozott az izraelita liturgiába s így az a kapcsolatos zsoltáréneklésbe is, a babiloni fogság kora. A babiloni fogság idején teljesen szünetelt a liturgia, a templom több évtizeden át romokban hevert, s ha a fogságból visszatérő zsidók hamarosan föl is építették az ún. zorobábeli templomot, a liturgia rendezéséig még hosszú idő telt el s csak Ezdrás rendezte véglegesen Kr. e. 450 körül. Közel másfélszáz esztendő telt el a templom lerombolása és a nyilvános istentisztelet újjárendezése között. Az

Ezdrás által bevezetett liturgia viszont lényegileg nem változott Kr. e. 200-ig. Ha tehát ezek a feliratok az Ezdrás-féle liturgiának részét képezték volna, akkor a Hetvenes görög fordítóknak meg kellett volna érteniök őket. Mivel pedig nem értették meg, világos, hogy a nagy törés előtti korból származnak, tehát még *a babiloni fogság előtti időkből* (Kr. e. 587 előttről).

A zsoltárok *liturgikus használatára vonatkozólag* aránylag kevés feliratot találunk a Zsoltároskönyvben, s ezek a feliratok is kivétel nélkül a késői zsinagóga liturgikus szokásának visszatükrözői. Éppen ezért a zsoltárok tartalmához semmi közük nincsen (vö. Zsolt. 91: szombat; 29: házszentelésre; 99: hálaadásra vagy hálaadó áldozatra). Azért mondtuk, hogy aránylag kevés és csak késői liturgikus felirat van a Zsoltároskönyvben, mert kétségtelen, hogy a zsoltárokat már a legrégebb korban felhasználták a nyilvános istentiszteletben – ennek tanúi a műfaji és zenei feliratok is –, s igen sok zsoltár már eredetileg is abból a célból íródott, hogy a liturgiában az egyes istentiszteleti cselekményeket kísérje.

Tizenhárom zsoltár elején találunk olyan feliratot, mely az illető zsoltár keletkezésének *történelmi hátterét* adja meg. Mind a tizenhárom Dávidtól származik és rendszerint szóról-szóra Sámuel könyvéből van véve. Többször pontosan megfelelnek a zsoltár tartalmának, máskor a zsoltárban semmi összefüggést sem találunk a címben megjelölt eseménnyel. E feliratok tehát szintén nem a szerzőtől, Dávidtól származnak, hanem valószínűleg a Zsoltároskönyv összeállítója írta ki őket Sámuel könyvéből. Hogy a feliratok elhelyezésében milyen korú és mennyire megbízható hagyományra, történelmi forrásra támaszkodott, azt ma már nem áll módunkban megállapítani.

4. A zsoltárok szerzői

A leggyakoribb felirat a Zsoltároskönyvben az, amelyik az egyes költemények szerzőjét mondja meg úgy, hogy a szerző neve elé a „lamed”-et, az ún. „lamed auctoris”-t teszi. A héber szöveg 73, a Hetvenes fordítás 84, a szir Pesitto 86, a Vulgata pedig 65 zsoltárt tulajdonít Dávid királynak. Dávidon kívül szerepel még mint szerző: Mózes (89) Eman (87), Etan (88), Salamon (71), Aszáf és Kóré fiai. A tudósoknak úgyszólván egyhangú megállapítása szerint a személynevek előtti „lamed” mássalhangzó a szerző megjelölésére szolgál, de abban már eltérnek a vélemények, vajon hitelesek, megbízhatók-e ezek a feliratok. A hitetlen, racionalista kritikusok tagadják, hogy a zsoltárok azoktól a szerzőktől (nevezetesen Dávidtól) származnának, akiknek a feliratok tulajdonítják. Az a tény ugyanis, hogy feliratok szerint a Zsoltároskönyv jó részének, kb. 70 zsoltárnak Dávid volna a szerzője, elfogadhatatlan az evolúciós vallástörténeti irányzat képviselői számára. Mert abban a korban, melyben Dávid élt, szerintük nem lehetett meg a vallásnak oly tiszta és magas foka, aminő ezekben a költeményekben megnyilvánul. A főleg Wellhausen inaugurálta evolucionista kritikának az ószövetségi vallás fejlődésére vonatkozó elméletét a legújabb tudományos kutatások eredményei a múltnak adták át. Ma már olyan kiváló nem-katolikus kritikus, mint Otto Eissfeld is elismeri, hogy az ószövetségi vallást semmiféle történelmi fejlődéssel, a környező népek vallásából vett elemekkel megmagyarázni nem lehet, hanem olyan egyedülálló történelmi jelenség, melyet máshonnan származtatni nem lehet. Ernst Sellin írja, számos kritikus helyeslése mellett: „Izrael Istene minden természet mögött és felett van. Minden, ami benne van: élet, valóság, energia, alkotó erő. Ő teljesen új, egészen más Isten, mint az ókori Kelet összes többi istenei. Valójában a szent, minden teremtményt messze felülmúló Istenben való hit kétségkívül megvolt már Mózes korában. És ha azt kérdezzük, hogy honnan vette Mózes ezt az új vallást, tudományosan is csak azt a választ adhatjuk, amit már az erről szóló legrégebb források is tartalmaznak: azt ti., hogy az egy élő Isten közölte magát vele...” (Izr.-jüd. Geschichte, Leipzig, 1933, 16-17.1.)

Vallástörténelmi szempontból tehát semmi akadálya sincs annak, hogy számos zsoltárnak Dávid király legyen a szerzője. Vannak azonban *pozitív bizonyítékok* is, melyek igazolják, hogy nem ok nélkül tulajdonítanak a feliratok oly sok zsoltárt Dávidnak. Igen találóan mondja

mindenekelőtt König: „Izraelnek az a történelmi meggyőződése, hogy Dávid – ellentétben Saullal, sőt Salamonnal is – kiváló volt a költészet terén, s ilyen sok zsoltárt írt, nem lehet légből kapott állítás!” (Die Psalmen, 1927, 55.1.)

Már az ószövetség legrégebbi könyveiben, olyanokban is, melyeknek történelmi megbízhatóságát általában a hitetlen tudósok is elismerik, megtaláljuk annak a ténynek feljegyzését, hogy Dávid kiváló költői tehetséggel volt megáldva, így pl. Sám. II. 16, 14-23; 8, 10-ben. Ugyane könyv szerint Dávid „Izrael jeles zsoltárosa” (Sám. II. 23,1), két költeményét le is közli (Sám. II.1, 18-27 és 3, 33-34). A legrégebbi író-prófétánál, Ámosznál Dávid úgy szerepel, mint a legkiválóbb költőnek és muzsikusként példája (Am. 6, 5), s a későbbi korban Jézus Sirák fia, mint nagyszerű költőt ünnepli és magasztalja Dávidot (47, 9 sk.). A történelmi könyvek arról is beszámolnak, hogy Dávid volt az izraelita liturgiának egyik fő rendezője; külön kasztokba osztotta be a zenélő és éneklő levitákat, s gondoskodott róla, hogy nyilvános istentisztelet alkalmával ne csupán költeményeket recitáljanak, hanem énekkel és zenével is kísérik az egyes cselekményeket (Sám. II. 6, 2-22; 24, 16-25; Krón. I. 23-29 sk.).

A feliratok által Dávidnak tulajdonított zsoltárok mind tartalmilag, mind formailag elárulják, hogy egy és ugyanattól a szerzőtől származnak s ugyanakkor nagyban különböznek a Zsoltároskönyv egyéb költeményeitől. Ezek a dávidi költemények azonkívül jórészt egyszersmind a legszebb versek is, a héber költészet legmagasabb színvonalán állnak, tehát kétségkívül a héber irodalom aranykorából származnak. Már pedig a történelmi források egyhangú tanúsága szerint az izraelita államnak legbékésebb, legvirágzóbb kora Dávid és Salamon kora volt, amelyben virágoznia kellett a költészetnek is. Ha ezekhez még hozzátesszük, hogy az Újszövetség számos helyén találunk zsoltáridézeteket Dávid neve alatt (Mt. 22, 43; Ap. csel. 2,25; 2,34; 4,25; 13,35; Róm. 4,6), akkor megértjük, hogy teljesen tudományos, kritikai alapon is egyedül tartható álláspont az, melyet a Comm. de Re Biblica 1910. május 1-i döntésében kimond: jőzanul nem lehet kétségbevonni, hogy sok zsoltárnak Dávid a szerzője, s így ezek a feliratok a maguk egészében hiteles történelmi hagyományt örökítenek meg. Innen magyarázható az is, hogy az újabbkori kritikusok egyszerűen képtelenek minősíteni a régieknek álláspontját, mely a legtöbb zsoltárt a babiloni fogság utáni időkbe, sőt egyenesen a Makkabeusok korába helyezte. Weiser pl., a Zsoltároskönyv egyik legújabb és legalaposabb magyarázója, úgyszólván fölöslegesnek tartja bizonyítani is, hogy a zsoltárok legnagyobb része a babiloni fogság előtti korból származik, annyira magától értetődőnek mondja (Die Psalmen, 1950, 55 sk.); azt ugyan nem fogadja el, hogy mindegyik zsoltár, melynek felirata Dávidra utal, ténylegesen tőle származnék, de állítja, hogy nem egy zsoltár az ő korából, vagy az ő tollából való (i. m. 57.1.).

5. A zsoltárok műfajai és liturgikus eredete

Nem kétséges, hogy a héber költészetben éppúgy voltak különböző irodalmi műfajok, mint minden más népben. Az irodalmi műfajok külső és belső szabályai, formái azonban sokkal jobban kötötték az izraelita költőt, semmint a ma ismeretes és szokásos formák a modern embert. A keleti ember általában sokkal konzervatívabb, mint a nyugati, a hagyománynak és az évszázadok folyamán kialakult szokásoknak Keleten sokkal nagyobb fontossága van, mint a mi világunkban. Amellett, ha hozzávesszük, hogy a héber nyelv egyáltalában nem gazdag szókincsben, kifejezésekben, s éppen ezért sokkal kevésbé fejlett, mint a modern nyelvek, megértjük, hogy az irodalmi műfajoknak a történelem folyamán kialakult formái és szabályai sokkal jobban kötötték az izraelita költőt. Éppen ezért a különböző írók azonos műfajhoz tartozó költeményeiben sokkal több a közös tartalmi és formai elem, mint egy mai nép költészetében.

A héber költészetben előforduló különböző irodalmi műfajok meghatározása szabályainak megállapítása tehát rendkívüli fontosságú egy-egy zsoltár megértése, helyes értelmezése szempontjából. Alapjában véve tehát jogos és helyes az újabbkori tudományos kutatásnak az az

iránya, melyet *műfajkutatásnak*, illetve *formatörténetnek* neveznek, s amely a különböző műfajoknak eredetével, szabályaival, formáinak kialakulásával foglalkozik. Az Ószövetségben ez a tudományos kutatás Móz. I. könyvéből és a Zsoltároskönyvből indul ki, s legfőbb képviselője Hermann Gunkel. Ma már óriási irodalma van a műfajkutatásnak és a formatörténetnek. De ez a hatalmas munka – habár – kétségkívül igen sok értékes adatot kutatott föl az ószövetségi költészet megértéséhez – a maga egészében és végső eredményeiben az újkor legnagyobb szentírástudományi eretneksége és tévedése lett.

Lehetetlenség ilyen rövid kis bevezető keretében akár csak vázlatos képet is adni erről a kutatói tevékenységről. Csak annyit jegyzünk meg, hogy minden ősi szabály és műfaji kötöttség, évszázados, esetleg évezredes formák ellenére is, az Ószövetség költői irodalma jóval sokrétűbb és gazdagabb, semmint hogy azokba a legtöbbször a priori fölállított szoros kategóriákba lehetne beleszorítani, melyeket a műfajkutatás és formatörténet előharcosai megállapítanak. Ennek jellemző és ékes bizonyítéka az a tény, hogy nincs két szerző, aki ugyanazokat a szabályokat és formákat állapítaná meg, és hogy a különböző szerzők ugyanazt a zsoltárt igen sok esetben más és más műfaj keretébe sorolják.

Az egyes műfajokat az izraelita költészetben nem annyira a külső formák szilárdsága és következetessége határozza meg, hanem sokkal inkább a tartalom s a tartalomban megnyilvánuló költői teremtő erő, melyek természetszerűen kihatással vannak a külső formákra is. Világosan felismerhetők a Zsoltároskönyvben a következő műfajok: himnusz, diadalének; egyéni hálaének; közösségi hálaének; prófétai intő énekek; történeti és tanító költemények; kérő imák; nyilvános, közösségi siralmak és egyéni siralmak.

Ide tartozik a *messiási zsoltárok* kérdése is. Mind a zsidó, mind a keresztény hagyomány a legrégebb kortól kezdve vallotta és tanította, hogy vannak zsoltárok, melyek szoros értelemben vett jövendöléseket tartalmaznak, mégpedig a messiási korra, országra és magára az eljövendő Messiásra vonatkozólag. Az Újszövetség szent könyveiben többször történik hivatkozás egyes zsoltárokra, amelyek ti. beteljesedtek az Úr Jézus Krisztus életében. (Zsolt. 8, 3; Mt. 21, 16; Zsolt. 109; Mt. 22, 44; Zsolt. 117; Mt. 21, 42; Zsolt. 40; Jn. 13, 18; Zsolt. 2; Ap. csel. 4, 25; 13, 33; Zsid. 5, 5; Zsolt. 8; Zsid. 2, 6-7; Zsolt. 15; Ap. csel. 2, 25-28; 13, 35; Zsolt. 21; Jn. 19, 24).

Vannak tehát messiási zsoltárok, melyek az eljövendő Megváltóra vonatkozó jövendöléseket tartalmaznak. A messiási zsoltároknak három fajtát különböztetjük meg: a) messiási zsoltárok „*per excellentiam*”, melyek elsősorban az emberről, mint Isten legkiválóbb teremtményéről emlékeznek meg, amelyek azonban teljes és tökéletes módon, különlegesen az Úr Jézus Krisztusban valósultak meg. Így pl. Szent Pál idézi és Krisztus Urunkra magyarázza a Zsolt. 8, 5-8-at (Zsid. 2, 6-9), bár ez a zsoltár közvetlenül és elsősorban az emberről, általában minden emberről beszél. – b) A *tipikus* messiási zsoltárok az Ószövetség egyes személyeiről (főleg Dávidról) és eseményeiről énekelnek, de ezek a személyek és események előképei, típusai az Újszövetségben az Úr Jézus Krisztusnak, illetve élete valamilyen eseményének, valamilyen újszövetségi intézménynek. Ilyen tipikus messiási zsoltár a 44. – c) Végül vannak *szoros értelemben* vett messiási zsoltárok („*per proprietatem*”), melyek elsősorban és kizárólagosan a jövőnek képét festik és a Messiásról jövendölnek. Ilyen pl. a 2., 21., 109.

Szólnunk kell végül *a zsoltároknak és az ószövetségi liturgiának összefüggéséről*. Már a zsoltárok felirataiból láttuk, hogy sok zsoltárt vettek föl az ószövetségi vallás nyilvános istentiszteletébe, hogy azokat különböző ünnepekkel; áldozatokkal, szertartásokkal kapcsolatban előadják. Ez azonban lényegileg nem érinti a zsoltárnak tartalmát és formáját, mert a (legtöbbször egyéni) zsoltárok megalkotásában semmi szerepet nem játszott a liturgia. A későbbi liturgikus használat legfőljebb annyiban módosította a már kész zsoltárt, hogy bizonyos kisebb változtatásokat végzett rajta, valamilyen kisebb részt elhagyott, de inkább hozzáadott, hogy a nyilvános istentiszteletben való előadásra alkalmasabbá tegye. Ilyen liturgikus hozzáadások találhatóak a Zsolt. 3 9; 13, 7; 24, 22; 27, 8-9; 28, 11; 31, 8-11; 50, 20-21; 62, 12; 68, 31-37; 127, 5-6; 129, 7-8; 130, 3; 139, 13-14-ben. Legélesebben és legkönnyebben felismerhetően

nyilatkozik meg ez a liturgikus hozzáadás a Zsolt. 50-ben, a Miserere Zsoltárban. Ebben a minden ízében egyéni zsoltárban Dávid mély bűnbánata sír föl, a végén ezt írja:

*„Mert áldozatban kedved nem leled,
sem égőáldozatban nem telnék örömed.
Az én áldozatom a töredelmes lélek,
a megtört és alázatos szívet, ó Isten, le nem nézed.”*

Amikor ezt a zsoltárt bevették a liturgiába, hogy ott énekeljék, az utolsó szavak kissé keményen hangzottak volna abban a templomban, melynek istentisztelete éppen az áldozatok bemutatásában érte el csúcspontját. Ezért – valószínűleg közvetlenül a babiloni fogság után – hozzáfűzték:

*„Légy jó, Uram, Sionhoz kegyességed szerint,
építsd meg Jeruzsálem falait.
Akkor majd kedves lesz előtted törvényes áldozat, égő és teljes áldozat,
akkor majd hordanak oltáraidra tulkokat.”*

A zsoltárok tartalmára és formájára azonban lényeges befolyást gyakorolt a nyilvános istentisztelet akkor, ha az illető zsoltárt már eredetileg is azért írta a szent szerző, hogy a liturgiában felhasználják. Nem lehet kétséges, hogy abban a héber költészetben, mely a maga egészében vallásos költészet volt, nagy szerepet kellett játszania a vallásos kultusznak: ünnepei, szertartásai, áldozatai át- meg átszöttek az izraeliták vallásos életét, de állami- és magánéletét is. Ez a kultikus-liturgikus befolyás nemcsak abban jelentkezik, hogy igen sok zsoltárban találunk említést egyes liturgikus cselekményekről, hanem főleg abban, hogy magán- és liturgikus személyek (papok és leviták) énekeket költöttek egyenesen arra a célra, hogy különböző ünnepek, áldozatok és egyéb liturgikus cselekmények kísérő szövegei legyenek. Ezeknek a zsoltároknak magyarázatánál rendkívül fontos ismerni a megfelelő liturgikus háttérrel, mert annak ismerete és fölhasználása nélkül a zsoltárt kielégítően és helyesen nem lehet értelmezni. Mivel azonban azokról a liturgikus cselekményekről, melyek az egyes zsoltárok mögött vannak, az Ószövetség szent könyvei majdnem semmi közelebbit nem mondanak, rendkívüli nehéz olyan tárgyilagos ismérveket megállapítani, melyek a magyarázó egyéni képzelő erejének szüleményeit megkülönböztetik a tudományosan támogatható és történelmi, valamint liturgikus szempontból helytálló magyarázatoktól. Hozzávetőleges biztonsággal mondhatjuk, hogy a mai Zsoltáros könyvben 50 olyan zsoltár van, mely eredeténél fogva liturgikus, mely tehát abból a célból készült, hogy az ószövetségi nyilvános istentisztelet alkalmával fölhasználják.

Ezeknek a liturgikus zsoltároknak jórészt váltakozva adták elő, a tartalmat és formát úgy írták meg már eredetileg is, hogy az a liturgiában szereplő előadó személyeknek megfeleljen. A szereplőnek, a liturgikus cselekményt kísérő zsoltár előadójának változása egyik legbiztosabb ismertetőjele az illető zsoltár liturgikus eredetének. Néhány szemléltető példán bemutatjuk a liturgikus háttér ismeretének rendkívüli fontosságát az egyes zsoltárok magyarázatában.

Az Ószövetségnek kimondottan liturgikus könyvei nem beszélnek az izraeliták egyik legkedvesebb és legnagyobb szerűbb szertartásáról, a *körmenetekről*. Kétféle körmenet ismeretes már jóval a babiloni fogság előtti időben: az egyikben a frigyládát, Jahve földi trónját, vitték ünnepélyes menetben, muzsikának és éneknek hangjai mellett a templomba (ezt nevezhetjük theoforikus, istenhordozó körmenetnek, mert a frigyláda volt Jahve földi szentélye, trónja); a másikkban a nép vonult hálaadással és kéréssel a templomban levő frigyláda elé. Ilyen theoforikus körmenetnek liturgikus zsoltára, tehát kísérő szövege a Zsolt. 23, melyet Dávid költött abból az alkalomból, hogy a frigyládát a jebuzeusok legyőzése után Obededom házából a Sion hegyére vitette. Az 1-6. verseket a körmenet közben énekelte a nép, vagy a nép nevében és helyett a

leviták kórusa. Amikor a menet odaért Sion várának hatalmas, ősi kapui elé, akkor hangzott föl a papok kórusa: „Emeljétek fel fejeteket, ajtók...” (7. vers). A felszólításra az ajtókon belül levő papi kórus ajkán felhangzott a kérdés: „Kicsoda ő, a dicsőség királya?” (8. a. v.), a kívülálló felelték: „Az erős és hatalmas Úr, a harcokon hatalmas Úr!” (8. b. v.); majd a 9. v.-ben újra megismétlik a felszólítást: „Emeljétek fel fejeteket, ajtók...”, melyre ismét a 10. a-ban a benti papi kórus éneke zúg föl: „Kicsoda ő, a dicsőség királya?”: erre kinyílnak az ajtók, és a nép éneklő: „A seregek Ura, ő a dicsőség királya!” (10. b. v.). Ilyen theoforikus körmeneti zsoltár a Zsolt. 131. is, melyben az 1-5. verseket egy levita kórus énekelte, a 6-7. vers a nép könyörgését tartalmazza, a 8. versben egy pap adja meg a jelet a körmenet megkezdésére, a 9-10. papi ima: a 11-13. a leviták énekét, a 14-18. pedig a főpapnak vagy a liturgiát vezető papnak szavait tartalmazza. Theoforikus körmeneti zsoltár a 67. is, melynek szövege erősen romlott, olyannyira, hogy több helyen nem tudjuk megadni a pontos, vagy akárcsak megközelítő értelmet. Ennek ellenére ez a zsoltár a legvilágosabban leírja az ilyen theoforikus körmenet módját. A dicsőség Királya, Jahve, aki a frigyláda fölött a kerubokon trónol, kivonult népe előtt a harcban s most a győzelem után a hívők örömujjongása között viszik vissza a frigyládát földi szentélyébe, a templomba (4., 8. v.). Ebben a liturgikus körmenetben elől mennek az énekesek, hátul a zenészek, középen a dobolás közben tánc lépésben felvonuló lányok; ott vannak a körmenetben az egyes törzsek képviselői és vezetői, mindnyájan áldják és magasztalják Jahvét; aki szent trónusán diadalmas bevonulását tartja az ellenségek legyőzése után (25-28. versek). A zsoltárban több váltakozó kórus szerepel: a nép éneke: 2-4, 8-11, 16-19, 28-32; a leviták kórusa: 5-7, 20-24, 33-35; papi kórus: 12-15, 25-27, és végül a körmenetet befejezi a papi áldás: 36.

Nem theoforikus körmenetet ír le a Zsolt. 117, melyben nem hordozzák végig a frigyládát, hanem a frigyláda elé a templomba vonul az ünneplő sereg. Először a templomot járta körül a nép s énekelte az első 18 verset, amikor odaértek a templom kapuja elé, akkor hangzott föl ajkán a 19. vers:

*„Nyissátok meg előttem az igazságnak kapuját:
hálát adni az Úrnak, hadd menjek rajta át.”*

A körmenet felhívására belülről felel a papok kórusa:

*„Ez a kapu az Úrnak kapuja,
csak az igazak mennek be oda.” (20. v.)*

A 21. versben ismét a körmenetben résztvevők éneke hangzik föl, melyre a 22-ben a belső papi kórus felel. Közben kinyílik a templom kapuja, s a hívősereg diadalmas énekkel vonul keresztül rajta (23-25. v.). A bevonulókat a 26. versben a papok áldással fogadják, majd az égő-áldozati oltárhoz vonul a körmenet, földiszíti azt zöld gallyakkal, s a papok áldásra, dicséretre való felszólításával fejeződik be a 29. versben az egész szertartás. Ezt a sátoros ünnep alkalmával énekeltek. Ilyen nem theoforikus körmeneti zsoltár a 94. is, melyet naponként imádkozik az Egyház a zsoltosma invitoriumában. Az 1-7 a. verseket a körmenetben résztvevők énekeltek :

*„Örvendezzünk, jertek, az Úr előtt, ...
Lépjünk színe elé dicséretekkel...”*

A körmenetnek a templomba érkeztekor fölhangzik a papi kórus ajkán az intő szózat:

*„Bár hallgatnátok ma az ő szavára:
Szíveteket meg ne keményítsétek...”*

A 9-11. versben a liturgiát vezető pap, mint Jahve földi képviselője, az Úr nevében (ezért egyes szám első személyben) folytatja a papi kórus által megkezdett intő szózatot:

„*Hol atyáitok megpróbáltak engem...
E nemzedéktől negyven éven át megundorodtam...*”

Az Ószövetségben igen gyakran előfordult, hogy a nyilvános istentiszteleten résztvevő nép imájába és énekébe belevegyült egy-egy prófétai beszéd, a népnek és a papságnak imájára gyakran adott feleletet az Isten az ő küldötte, prófétái által (vö. Sám. I. 7, 5 sk.; Sám. I. 10, 17; Kir. I. 18, 19 sk.; Ám. 7, 10 sk.; Joel 1.13-16; 2, 12-17; Jer. 2, 1; 7, 2; 19,14; 25, 2; 26, 2; 28, 1; 35, 2; 36, 5-8). Ebből alakult ki később az a liturgia, melyet ünnepi, prófétai liturgiának nevezhetünk, s amelyet ennek a prófétai templomi működésnek mintájára alkotott meg a templom papsága. Ebben a szertartásban a próféta szerepét a pap töltötte be, a pap mint Isten helyettese mondja el a templomban összegyülekezett nép előtt az Úrnak intő szózatát, mely természetesen nem egy meghatározott esetre és körülményre vonatkozó isteni eligazítást és feleletet tartalmaz, hanem azokat az általános erkölcsi elveket, melyeknek megtartása nélkül hiábavaló a nép könyörgése. Egy ilyen *prófétai liturgiát* tartalmaz a Zsolt. 80. A zsoltár 2-6. versében az ünnepségen résztvevő népnek énekét halljuk, melyben a levitákat biztatja, hogy dal éneklésével, hárfának és citerának hangjával ujjongjon és örvendezzék Izrael Istenének. A nép emelkedett himnuszát azonban a 7. versben felváltja az Isten szava, melyet az ő nevében a pap mond el, s melyben inti a népet, hogy az igazságnak ösvényein járjon, emlékezetébe idézi régi nagy jótéteményeit, melyekkel népét segítette, de egyszersmind azt is hozzáteszi, hogy Izrael számtalanszor nem hallgatott Isten szavára, azért hatalmasodtak el fölötte az ellenségek. Ilyen prófétai liturgia a Zsolt. 74. is, melyben a nép nevében éneklő levitakórus imájába (2, 10-11) s egy második kórus énekébe (7-9) belevegyül az Isten szavát recitáló papnak szózata (3-6). Prófétai liturgiát, de nem intő, korholó, hanem vigasztaló tartalommal, találunk a Zsolt. 84-ben. A 2-4. versben a leviták karának hálaéneke csendül föl a babiloni fogságból való szabadulásért. Tudjuk azonban a történelemből, hogy az első hazatérők lelke mégis tele volt bánattal és keserűséggel, mert a viszonyok igen siralmasak voltak az elpusztított, tönkretett országban (vö. Ezdr. 4, I. sk.; Neh. 1,1. sk.; Agg. 2; 3-9; Zak. 3, 8-11). Nem lehet tehát csodálkoznunk, hogy a hála éneke után rögtön felhangzik a nép siralmas panasza az 5-8. versben. Amint azonban Aggeus és Zakariás próféta megvigasztalta a népet a Messiásba vetett hittel, úgy nyugtatja meg egy pap Isten nevében a népet a teljes szabadítás ígéretével a 9-14. versben.

A népnek a liturgikus énekben való részvétele ősrégi az ószövetségi nyilvános istentiszteletben. Kezdetben ez a részvétel, éppen a nép még kevéssé fejlett voltának megfelelően leggyakrabban úgy történt, hogy *a levitáknak, vagy papoknak imájára a nép* egy rövid responsoriummal felelt. A liturgikus előadásnak ezt a formáját joggal litániának nevezhetjük. Ennek a litániának egyik alkotó eleme volt az „alleluja!” (hallelujah), mely eredetileg a levita, illetve a papi kórusnak a néphez intézett felszólítása volt, hogy vegyen részt Jahve dicséretében, imáadásában. Az „alleluja”-fölvívásnak másik változata volt a „baraku” (áldjátok, ti. Jahvét). A kórus felhívására adott rövid responsorium csak egyszer-egyszer hangzik föl a Zsolt. 105, 1b-ben és 106, 1b-ben, de már többszörösen a Zsolt. 117, 1-4-ben, ahol a kar felhívására először az egész nép, utána „Áronnak háza”, tehát a papság, végül mindazok, akik az Urat félik, zengik harsogva: „Irgalmassága örökkévaló!” Tökéletes litániát találunk a Zsolt. 135-ben, melynek versei kezdettől fogva végig két részre oszlanak, s a második részben a zsoltár folyamán 26-szor hangzik föl a nép responsoriuma: „Mivel irgalma örökkévaló!”

Egy másfajta szertartást találunk a Zsolt. 19-ben. Ez a zsoltár a nép könyörgését tartalmazza a harcba induló királyért. A király a csata előtt áldozatokat mutatott be Istennek a győzelemért, miközben a nép – vagy a nép nevében a levita kórus – énekelte:

„Szorongatásod napján hallgasson meg az Úr,
Jákob Istenének neve legyen oltalmadul...
Emlékezzék minden áldozatodra...
Mit szíved óhajt, adja meg neked,
és teljesítse minden tervedet.”

A 7. versben az áldozatokat bemutató király bizalommal teli fölkiáltását halljuk:

„Tudom már: győzelmet adott fölkenjének az Úr,
és szent egéből meghallgatta őt,
győzelmes jobbjá ad neki erőt.”

A 8-10. versben újra a nép éneke csendül fel, melyben kifejezi bizalmát az egyedül segítő és megmentő Istenben és kéri:

„Uram, segítsd győzelemre királyunk,
És hallgass meg, amely nap hozzád kiáltunk!”

6. Evilági és másvilági élet a zsoltárookban. Az átokzsoltárok

A zsoltárok kellő megértése szempontjából lényeges, hogyan látták az izraeliták az ember földi és másvilági életének kérdését. Ez az ugyanis, amiben az ószövetségi ember talán legtávolabb áll az Újszövetségtől; az ószövetségi ember hite és nézete a keresztény ember számára sokszor idegenül hat és nem egyszer súlyos nehézségeket okoz.

A túlvilági élet és a lelkeknek ottani sorsa tekintetében az Ószövetség legutolsó idejéig az izraelitáknak meglehetősen homályos fogalmaik voltak. Azt ugyan kezdettől fogva vallották, hogy *a test halála után a lélek tovább él* és a Seolban, az alvilágban tartózkodik, de ez a Seolbeli élet csak „árnykélet”, mely nem nevezhető igazi életnek. A zsoltárok, melyek pedig a vallásos hit és meggyőződés legmélyebb megnyilvánulásai az Ószövetségben, ugyanezt a hitet fejezik ki lépten-nyomon. A Zsoltároskönyv énekeiben is kifejezésre jut az a hit, hogy a lélek tovább él a test elporladása után; de a lélek a Seolba jut, ahonnan többé meg nem szabadulhat. (88, 49) Ez a Seol a föld mélyén van, igazi alvilág (85, 13); a sötétségnek és némaságnak helye (87, 13; 93, 17; 114, 17; 142, 3); a Seolban az ember el van választva Jahve gondviselő kezétől (87, 6); erről a Seolról éneklí a zsoltáros :

„Vajjon a holtakért cselekszel-é csodákat?
avagy dicsérni téged fölkelnek-é az árnyak?
Vajjon beszélnek-é a sírban jóságodat,
avagy az alvilágban hűséges voltodat? (ti. a Seolban)
Látják-e a homályban csodatetteidet?
a feledés földjén kegyelmedet?” (11-13. v.)

A zsoltárookban általában nincs szó arról, hogy a gonoszoknak és a jóknak sorsa között különbség volna a másvilágon. Innen magyarázható a jámbor zsoltárosnak rettegése a haláltól, hogy leszálljon abba a Seolba, ahol a hívő már nem dicsérheti az Istent (6, 6; 29,10; 87, 11 sk.); azért sírja oly keserűen:

*„Mi haszna volna vérehullásomnak,
sírgödörbe leszállásomnak?
Vajjon a por dicsér-e tégedet,
hirdeti-e hűségedet?” (29. 10)*

Vagy a másik költeményben:

*„A halottak között van vetve ágyam,
mint a megölté, ki fekszik sírjában,
Kiről már nálad nincs emlékezet,
és akit gondod már elengedett.” (87, 6)*

A másvilágnak ebből a sötét és reménytelen felfogásából magyarázható, hogy a zsoltárokban oly gyakran találunk könyörgést és imát hosszú földi életért, jó sorsért, evilági javakért, de pl. egyetlen egyet sem a jó halál kegyelméért. Érthető ilyen sötét kép mellett, hogy az izraelita minden reményét és boldogságát, gyönyörűségét és örömét a földi létben, az evilági javakban látta és kereste.

Az Ószövetség fölfogása szerint Isten áldását és kegyelmét itt e földön várták és kérték; az Isten áldása: az egészség, jó hír, gazdagság, jó feleség, sok gyermek; viszont ezeknek hiánya a legnagyobb baj és átok a jámbor izraelitáknak szemében (vö. Zsolt. 20; 36; 111; 118; 126; 127; 142). És innen magyarázható, hogy az ószövetségi ember lelkében fölmeredett a gyötrő kérdés, az örök Jób-i probléma: hol van az Istennek igazságossága, hogyha a jónak és rossznak végeredményben ugyanaz a sorsa? Ezért panaszkodik oly megindítón a zsoltáros:

*„Ím napjaim néhány araszra mérted,
és életem előtted, mint a semmi:
egy sóhajtás az emberélet!
Akár az árnyék, úgy jár-kél az ember...
Fordítsd el rólam szemedet, hogy hadd vegyek lélegzetet,
mielőtt elmegyek és többé nem leszek.” (38, 6-7, 14)*

E kínzó probléma annál súlyosabb volt az izraelita számára, mert a földi életben nem látták megvalósulni az isteni igazságosságot. Ha ugyanis az Isten áldása a földi, evilági javakban nyilvánul meg, akkor az Istennek szinte kötelessége mindazokat az anyagi javakat megadni a jámboroknak, melyeket kívánnak és megérdemelnek. Viszont ha a szenvedés, betegség, nyomor stb. az Isten büntetése, akkor ezek csak a gonoszokat sújthatják... Az életben azonban itt a földön nem ez történik és régen sem ez történt. Ezért írja a zsoltáros:

*„És mégis: lábaim csaknem megtántorodtak,
egy hajsza hítja, s lépteim már-már megcsuszamodtak.
Mert elfogott a bűnösökre az irigy indulat,
jólétben látván a gonoszokat.
Mert fájdalom nem éri őket, testükben kövérek, erősek,
Nem gyötrelődnek földi gond közt,
a más baja nem ostromozza őket.” (72, 2-5)*

Csak egy-két zsoltárban – s ezek a zsoltárok az ószövetségi kinyilatkoztatás egy későbbi fejlődési fokát képviselik, akár csak a Bölcsesség könyve – hangzik fel a másvilági létnek és a földi élet problémájának tisztultabb felfogása. Ilyen a 15, 10, ahol a Messiás föltámadásáról énekel a szent szerző – a Messiás föltámadása pedig előképe és biztosítéka az ő hívői

föltámadásának. A 48 már kifejezi azt a reményét, hogy az ő lelkét Isten megmenti az alvilágból, a Seolból és oltalmába fogadja (16. v.) s a 72, 23-28 diadalmasan éneklí :

*„De én mindig veled leszek;
megragadtad jobbkezemet:
Tanácsoddal nekem utat mutatsz,
s a dicsőségbe majdan befogadsz.
Mert mim van nekem kívüled az égben?
s ha veled vagyok, nem kell a föld nékem.
Testem, szívem bár szétegyésszen:
Isten az én szívem sziklája és mindörökre osztályrészem.*

*Ám énnekem jó Isten közelében,
az Úristenbe vetni reménységem.”*

A másvilági hitnek és a túlvilági igazságszolgáltatásnak ez a felfogása azonban az ószövetségi kinyilatkoztatás csúcspontját jelenti. Az, Isten lépésről-lépésre haladt az üdvtörténelemben a tanítás útján, nem lebbentette föl egyszerre a fátylat a másvilágnak és evilágnak sok-sok problémájáról. A teljes kinyilatkoztatást csak az Újszövetségben adta meg az Úr Jézus Krisztuson, egyszülött Fián keresztül. A Zsoltároskönyv imái nem az Újszövetség könyörgései, nem a megváltott embernek, a Krisztus által az igazság teljességébe és fényességébe emelt embernek fohásza. Az Isten abban a korban még nem beszélt az izraelitáknak világosan arról, mi lesz az emberi lélek sorsa a másvilágon: elegendőnek tartotta, hogy higgyék a lélek halhatatlanságát, a többit az üdvtörténelem későbbi korában nyilatkoztatta ki. Mert az Ószövetség nekünk csak nevelőnk volt Krisztusra (Gal. 3, 24); Krisztus nélkül, az ő megváltása nélkül a Seol mindörökre az a hely maradt volna, aminek az ószövetségi ember látta és hitte. A boldog föltámadásba és az örök életbe az ember nem mehetett be az Úr Jézus megváltói kereszthalála nélkül: de a megváltás már az Újszövetség, s ennek a hite, ennek a tudása nem lehetett az ószövetségi ember osztályrésze. Ha tehát a zsoltároknak ezeket a helyeit, az ószövetségi embernek ezt a meggyőződését vizsgáljuk, akkor arra kell gondolnunk, hogy *ezek a meg nem váltott ember* hitének és tudásának vetületei, s akkor nem okoznak számunkra nehézséget.

Az *átokzsoltárok* kérdése is régtől fogva keresztje a szentírás-magyarázóknak. Az Ószövetségben, nevezetesen a Zsoltároskönyvben igen gyakran találkozunk szenvedélyes átkokkal, melyeket a szent szerző ellenségeire szór; ezek az átkok oly rettenetesek, hogy szinte hátborzongató olvasni is őket. Mit keresnek, hogy lehetnek benne ilyen átokkivánságok sugalmazott szövegben? – ez a kérdés, mely minden gondolkodó keresztény ember előtt felmerül, s melyre nem könnyű megadni a választ.

Ezekben az átkokban az író szenvedélyes elkeseredéssel, haraggal, szinte gyűlölettel kéri Istentől, hogy ellenségei pusztuljanak el, feleségük legyen özvegy, gyermekei árvák, még a neve is pusztuljon ki a földről stb. (Vö. Jer. 17, 18; 18, 18 sköv.; Zsolt. 5, 11; 16, 14; 27, 4; 30, 19; 34, 4 sköv.; 53, 7; 54, 10, 16, 24; 78, 6, 12; 82, 18; 108, 6-19; 128, 5 sköv. stb.) – A 108. zsoltár esetében megoldható ez a nehézség, amennyiben ez a zsoltár minden valószínűség szerint nem más, mint az átok ellen a templomban oltalmat kereső ember számára alkotott liturgikus szöveg, melyben az üldözött imáját követi a 6-19. versekben azoknak az átkoknak felsorolása és idézése, melyeket az ellenségek az imádkozó ellen szórnak. Az idézet után a megátkozott imája hangzik föl ismét (l. erre vonatkozólag a zsoltár jegyzeteit!). Ez azonban csak elszigetelt eset és nem felelet a többi sok átok problémájára, annál kevésbé, mert végeredményben a 108. zsoltárban is azt imádkozza az üldözött az átkok felsorolása után: „Vádolóimra ezt mérje az Úr...” (20. v.)

E kérdésben elsősorban figyelembe kell vennünk a keleti ember tőlünk nagyon eltérő gondolkodás- és kifejezőmódját, mellyel az érzelmek festésében és kifejezésében sokkal szemléletesebb és konkrétabb, mint mi. Amint a hasonlatokban, az absztrakt dolgok megelevenítésében sokkal merészebb, szabadabb, mint a nyugati ember, úgy a szív érzelmeinek kinyilvánításában is a legmerészebb színeket is fölhasználja belső lelki világának érzékeltetésére. Ezeket a képeket, hasonlatokat és kifejezéseket nem szabad szóról-szóra venni. Költői túlzás, nagyítás, ún. *hyperbola* van bennük, mely csak a szerző szívében levő szenvedélynek, érzésnek (sértett szeretet, elkeseredés, harag, kétségbeesés stb.) megjelenítését, érzékeltetését szolgálja, s amelyet a keleti ember megfelelő módon értékelt és értett. Ilyen túlzó kifejezések egyébként gyakoriak a modern költészetben is, s ezeket sem magyarázza és érti senki sem szóról-szóra.

Meg kell gondolnunk azonfelül, hogy ezek az átkok az ószövetségi ember szájában hangzanak föl, annak az embernek lelkéből törnek elő, aki a sugalmazás hatása alatt is ember maradt! – s az Ószövetségben nem kereshetjük a szeretetnek, irgalomnak és megbocsátásnak azt a parancsát és szellemét, melyet az Úr Jézus hirdetett a világnak. Fölhangzik ugyan az Ószövetségben is az Isten parancsa: „Szeresd felebarátodat!”, de ez a parancs nem tartalmazza a krisztusi kiegyesíítést, mely szerint minden ember a felebarátunk; a felebarát fogalma a fajtestvérré korlátozódott. S mivel az ellenség abban a korban mindig arra tört, hogy az üldözött életét kioltsa, vagyónát elrabolja, családját tönkretégye, azért a két fél közül az egyiknek pusztulnia kellett, s érthető, hogy az ártatlanul üldözött nem a saját romlását, hanem ellenségének végét kívánja és kéri az Istentől. Az ószövetségi igazságszolgáltatásnak egyik főelve a *ius talionis* volt: szemet szemért, fogat fogért! Ki miben vétkezik, abban bűnhődik. Éppen ezért az olyan embernek, aki mások életére tör, jogos büntetése az a pusztulás, melyet a zsoltáros az ő ellenségeire kér. Éppen a *ius talionis* alapján az ókori büntetések sokkal súlyosabbak voltak, mint ma, s az átkokban is ez a súlyosság jut kifejezésre.

Belejátszik az átokkívánságokba az ószövetségi ember világszemlélete, a földi létről és a másvilágról alkotott meggyőződése is. Az izraelita az Isten igazságos ítéletét itt a földön várta és kereste. Mivel a Seolról azt tudta, hogy ott minden embernek a lelke ugyanabban a sorsban részesül, azért ebben a világban kutatta az igazságos Isten sújtó kezét, mellyel a gonoszokat kiirtja a föld színéről. Az ószövetségi ember a szenvedés legsötétebb éjszakájában is rendületlenül hitt és bízott az Istenben. Amikor ártatlansága és hite ellenére is a megpróbáltatások, kínok és gyötrelmek keresztjét hordozta s ugyanakkor látta a gonoszok kedvező sorsát, akkor sem ingott meg hite az igazságos, gondviselő Istenben. És mert hitt az Isten igazságában és ítéletében, azért kérte könyörgésében, ezért kívánta átkaiban, hogy az Úr tegyen igazságot a földön, büntesse meg a rosszakat és jutalmazza meg a jókat. Kéri ezt annál is inkább, mert az ő ellenségei rendszerint nem személyes ellenségek, akik egyéni gyűlölködésből vagy érkéből támadnak ellene, hanem az egész választott népnek, az ószövetségi Istenországának esküdt ellenségei. Ezek a gonoszok nemcsak nem ismerik az igaz Istent, nemcsak gúnyolják és káromolják nevét, nemcsak erkölcstelen bálványimádásban élnek legtöbbször, hanem üldözésükkel, gyilkosságaikkal, háborúikkal tönkre akarják tenni azt a választott népet, melyre az Isten örök terveiben a megváltás gondolatának szolgálatát, az igaz Isten egyedül legitim istentiszteletét bízta. A szent szerző ellenségei tehát a népnek, az Istennek is ellenségei (vö. Zsolt. 9, 18; 5, 10; 16, 9; 39, 15; 53, 5; 54, 24; 58, 3; 82, 5-6, 13; 128, 5; 136, 7; 138, 19 stb.).

Az izraelita annál inkább kéri az Istentől ezeknek az ellenségeknek megbüntetését, annál inkább könyörög, hogy Isten átka szálljon rájuk, mert egyébként a gonoszok még azt gondolhatnák és mondhatnák: Jahve nem látja tetteiket; nincs is Isten (vö. Zsolt. 9, 4; 63, 6; 93, 7). Mivel pedig az isteni igazságszolgáltatásnak az akkori fejletlen hit szerint itt a földön kell megtörténni, azért szükségesek azok a földi büntetések, melyek az átkokban ki vannak fejezve, mert egyébként a gonoszok elhatalmasodnak (Zsolt. 34, 25; 40, 12), az igazak pedig megrendülnek hitükben és bizalmukban (Zsolt. 34, 27; 39, 17; 72, 2-14).

Ezek az átokzsoltárok tehát végeredményben szintén a mindeneket igazságosan kormányzó és rendező Istenben való hit kifejezői. És éppen ez mutatja az ószövetségi embernek, költőnek lelki nagyságát, hitének mélységét: bár nem látták és nem értették az isteni Gondviselés titkos útjait, bár csak tökéletlen fogalmaik voltak a túlvilágról és a földi lét szenvedéseinek, megpróbáltatásainak értékéről, mégis rendületlenül bíztak az Istenben! Az Isten az egyetlen Úr, ő majd megfizet mindenkinek, hirdették akkor is; amikor egyáltalában nem tudtak feleletet adni rá, hogyan és mikor. Az izraelita költő nem látta a megváltást életében, nem tudott semmit az Újszövetség gyönyörű Isten-országáról, hite ennek ellenére nem ingott meg. És amikor nem tudott feleletet találni az emberi életnek sok-sok sorsdöntő kérdésére, az ő sziklájához, az Istenhez menekült és bizalommal énekelte:

„*Am énnekem jó Isten közelében,
az Úristenbe vetni reménységem.*” (72, 28)

7. Az új latin és magyar zsoltárfordítás alapelvei

A zsoltároknak héber szövege az ún. *maszoréták* másolása alapján maradt reánk. Ez a szöveg kétségkívül nem felel meg teljesen az eredetinek, mely a szent szerzők tollából kikerült, mégis mind külső, mind belső érvek azt mutatják és bizonyítják, hogy a zsoltárok szövege lényegileg változatlanul maradt reánk. Ebből a héber szövegből készült még jóval a maszoréták kora előtt (Kr. u. VI-VII. sz.) a *Hetvenes* görög fordítás, (kb. Kr. e. 200 körül), a szir Pesitto fordítás (Kr. e. I. - Kr. u. I. század), a szintén görög Aquila, Symmachos és Theodotion fordítása (Kr. u. 140-200 között). Ebből a héber szövegből készült szent Jeromos fordítása is; melyet *Psalterium iuxta Hebraeos*-nak szoktak nevezni (Kr. u. 391 körül). Ez a fordítás azonban nem került be a Vulgatába, hanem e helyett az ún. *Psalterium Gallicanum*, melyet ugyancsak szent Jeromos készített 386-390 között, Origenes Hexaplijának (hatnyelvű biblia-kiadásának) 5. oszlopa alapján, s amelyben a *Hetvenes* görög fordításnak minden hibája, gyöngesége megtalálható. Az Egyház ezt használja a Breviáriumban is V. Pius reformja óta, s erről a fordításról jegyzi meg XII. Pius pápa „*In cotidianis precibus*” kezdetű, 1945. március 24-én kelt motu proprioja, hogy igen sok homályosság, érthetlenség van benne, s ezért *szükségessé vált egy új fordítás* készítése, mely azt az értelmet adja vissza latin nyelven, melyet a szent szerző eredetileg kifejezett, és mentes azoktól a hibáktól és tökéletlenségektől, melyek lépten-nyoman találhatók a *Psalterium Gallicanum*-ban és az eddigi *Breviarium Romanum* szövegében. A szövegkritika tudománya, a keleti nyelvek ismerete, a különböző ősrégi kódexek feltalálása és a fordításokkal való egybevetése ma már lehetővé tette egy tökéletesebb, szebb, érthetőbb és hívebb elkészítését, mondja a Szentatya; ennek a szövegnek megállapítását, latin nyelvre való új lefordítását bízta a Pontificium Institutum Biblicum professzoraira. E fordítást ők kiválóan el is készítették, s a Szentatya a már fent idézett motu proprioval megengedte, hogy mind a magán, mind a hivatalos zsolozsmázásban ezt az új fordítást használják az Egyházban.

Ennek az új fordításnak hivatalos kritikai kiadása (II. kiadás) 1945-ben jelent meg Rómában „*Liber Psalmorum cum canticis Breviarii Romani*” címmel; ebből készült Sík Sándornak új magyar költői, de a latin szöveget hűségesen visszaadó fordítása, s ebből valók kisebb-nagyobb változtatásokkal a zsoltárokhoz fűzött rövid jegyzetek is. A jegyzetektől kihagytuk mindazt, ami tisztán tudományos és szövegkritikai magyarázat, ezeket ugyanis a héber szöveg alapos ismerete, a fordítások tanulmányozása és a keleti nyelveknek tudása nélkül úgy sem lehet megérteni. Nem egy helyen viszont be kellett toldanunk új jegyzeteket is, illetve kibővíteni az eredetieket, ahol ti. szűkszávúságukkal a nem-szakemberek előtt érthetlenné lettek volna.

A latin fordítás alapelveiről röviden beszámolnak a szerzők a hivatalos kiadás XVIII–XXIII. oldalán. A magyar fordítás alapjául a Püspöki Kar kiküldötte – biblikus szaktudósokból és írókból álló – bizottság Sík Sándornak a Szt. István Társulat kiadásában 1923-ban (II. kiadás

1936) megjelent verses fordítását választotta, mint amely az eddigi magyar fordítások közül az eredetihez legközelebb állott, és az új fordítás elkészítésével Sík Sándort bízta meg. A bizottság helyesnek találta hogy az új fordítás is verses legyen, mivel a zsoltárok az eredetiben is versek, s így a verses fordítás többet ad vissza az eredetinek teljességéből; alkalmasnak találta az alapul vett fordításnak szabad magyar jambusát és kevésbé tolakodó rímelését is, amely jól simul az eredetinek gondolatrítmusához. A fordítás elve a lehetőséghez képest a szószerinti hűség volt; ama kevés helyen, ahol választani kellett, ott a rímet áldozza fel a szószerinti fordítás kedvéért. Ezekhez a követelményekhez a liturgikus használatban szereplő zsoltároknál – amennyire a szószerinti hűség megengedte – még a gregorián zsoltártónusokhoz való alkalmazkodás is hozzájárult. Az így elkészült fordítást azután a bizottság átnézte, és a fordító a bizottság kívánalmai szerint véglegesítette.

*

Ez a bevezetés röviden megadja azokat az ismereteket, melyek okvetlenül szükségesek a zsoltárok megértéséhez és értékeléséhez. Aki egyszer figyelemmel elolvassa az új magyar fordítást és annak jegyzeteit, kétségkívül rengeteget tanul és egészen más színben, fényben és pompában fogja látni az énekeket, melyeket pedig talán mindennap elimádkozott.

A Zsoltároskönyv imádságos könyv, mégpedig az Egyháznak legrégebbi imakönyve. Benne nemcsak az ószövetségi költő mélységes hitét, költői erejét csodálhatjuk, hanem a sugalmazó Szentlélek örökszép gondolatait is. Minden sugalmazott könyvről mondja Szent Pál: „Minden Istentől sugalmazott írás hasznos a tanításra, az intésre, a feddésre, az igazságban való oktatásra, hogy az Isten embere tökéletes s minden jócselekedetre kész legyen.” (2 Tim. 3, 16-17). Ezek a szavak fokozott mértékben állnak a Zsoltároskönyvre, és reméljük, hogy az új fordításból sok keyelmet, világosságot, vigasztalást és erőt fognak meríteni mindazok, akik kezükbe veszik.

Budapest, 1954. február 15-én.

Szörényi Andor

A Zsoltároskönyv új kiadása

A Zsoltároskönyv új kiadása alkalmul szolgált a fordítónak, hogy stiláris és ritmikai szempontból még egyszer átdolgozza a szöveget. Az adott feltételek mellett tőle telhető legjobbat akart adni. Dr. Szörényi Andor biblikus cenzor ítélete szerint, aki az átdolgozott fordítást részletesen ellenőrizte és a Textus masoreticus-szal, valamint a Hetvenes görög fordítással is egybevetette: „A megjelölt kisszámú (a megjelölés alapján kijavított) hely kivételével helyesen adja vissza a latin fordítást. A fordító remekül kihozhatja az eredeti szöveg *értelmét* anélkül, hogy szolgailag ragaszkodnék az egyes szavakhoz, vagy egyenesen a szórendhez. Az I. kiadással szemben itt sok változtatás van, és egyet sem kifogásolok, mert a mai fordítóra is áll szent Jeromos szabálya: Reddere sensum, non verba! Mindezek alapján megállapíthatom, hogy ez az új fordítás értelmileg kiváló és költői erőben is fölülmúlja az I. kiadást.”

Első könyv (1–40. zsoltár)

1. A két út

Boldog férfiú aki el nem csábul
gonosz emberek álságos beszédén,
El nem indul a bűnösöknek útján¹
s le nem ül a hetvenkedők gyűlésén.
Hanem öröme az Úr törvényében,
éj-nap a törvényt forgatja fejében.
Olyan az, mint a fa,
melyet ültettek folyóvizek partján,
Mely meghozza gyümölcsét idejében,
amelyen el nem fonnyad a levél,
sikerül minden, mihez keze ér.

Nem így a gonoszok, nem így, de mint a polyva,
a szél tovasodorja.
Azért a bűnösök az ítéletkor meg nem állanak,
sem az igazak gyűlésében a gonoszak.
Mert az igaz útjára az Úr szeme vigyáz,
és a gonosznak útja pusztulás.

¹ *bűnösöknek útján*: az „út” gyakran előforduló sajátos héber szólásmód az élet- és cselekvésmód kifejezésére.

2. A Krisztus

Miérthogy a nemzetek háborognak,
s a népek hívságokon agyarognak?
Fölkelnek a földnek királyai,
s a fejedelmek összetanakodnak:
az Úr ellen s az ő Fölkentje ellen.²
„Repasszük el rabláncukat
és rázzuk le igájukat!”

Csak mosolyogja őket, ki fenn lakik a mennyben,
megcsúfolja őket az Isten.
ám haragjában szólni fog
és megzavarja őket, mikor felháborog.
„Királyomat elrendelém
szent hegyemen, Sion hegyén!”

Az Úr végzését hirdetem:
az Úr mondotta ezt nekem: „Az én fiam vagy, én ma szültelek.
Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül,
föld határait osztályrészedül.
Vasvesszővel kormányozhatod őket,
cserépedényként törheted meg őket!”

Nos, királyok, okosak legyetek,
föld kormányzói, intést értsetek:
Szolgáljatok az Úrnak félelemmel s örvendezéssel,
és hódoljatok neki rettegéssel.
Hogy föl ne gerjedjen haragja, és el ne veszítsétek utatok,
mert fölloboghat hirtelen haragja!
kik hozzá menekülnek, boldogok.

² *Fölkentje ellen*: a héberben: masiah, görögösen: Messias; az ószövetségben a királyokat (Bir. 9, 8; Sám. I 9, 16; 16, 12 k) és főpapokat (Móz. III. 8, 12; Móz. IV. 3, 3) fölkenték méltóságukra.

3. Reggeli imádság

Uram, be sokan szorongatnak engem,
sokan fölkelnek ellenemben,
Sokan mondják felőlem:
„Nincs menedéke az Istenben!”
De te, Uram, pajzsom vagy nékem,
fölmagasztalod fejemet, én dicsőségem.

Kiáltó szóm az Úrhoz fölhatott,
és szent hegyéről ő meghallgatott.
Elpihentem és el is szenderegtem:
de fölkelek, mert fenntart az Úr engem.
Nem félek én a nép ezreitől,
mely fölkel ellenem köröskörül.

Kelj fel, Uram!
Segíts, én Istenem,
Hisz minden elleneim arcul verted,
a bűnösök fogait összetörted.
Az Úrnál a segedelem.
Áldásod legyen népeden!

4. Esti imádság

Hallgass meg, hogyha hívlak, igazságomnak Istene,
ki fölemeltél engemet a bajban,
hallgasd meg imám, könyörülj meg rajtam.
Férfiak, meddig lesz még a szívetek nehéz?³
miért szerettek hiúságot, mért hánytorgattok hazugságot?
Tudjátok meg: csodálandóvá teszi szentjét az Úr,⁴
meghallgat az Úr, ha hozzá kiáltok.
Reszkessetek és ne vétkezzetek,
szálljatok magatokba szívetekben
kamrátokban s csendben pihenjetek,
Törvényes áldozatot hozzatok
s az Úrban bízzatok.

Mondják sokan: „Valami jót ki mutat nekünk?!”
arcodnak fényességét hozd fel, Uram, fölénk!
Örömet adott a szívembe nékem,
nagyobbat, mint bornak, búzának bőségében.⁵
Mihelyst lefekszem, békén alszom el,
mivel te, Uram, egyesegyedül,
biztonságban megőrizel.

³ *férfiak*: azaz nemesek, hatalmasok; vö. Zs. 48, 3; 61, 10; *szívetek nehéz*: a szív a héber nyelvben az érzelmek székhelye, még gyakrabban a gondolatok középpontja. Azoknak nehéz a szíve, akik nehezen hajolnak az igazság befogadására (eszükben) vagy a jónak követésére (akaratukkal).

⁴ *csodálandóvá teszi*: csodálatos tisztelettel tünteti ki, felmagasztalja. Más fordítók a maszoréta szöveg *palah* szavának megtartásával így fordítják: szentjét (a jámbort, alázatost) kiválasztja magának az Úr.

⁵ Örömet azzal az örömmel veti össze, amit a bő termés szerez.

5. Reggeli imádság a templomban

Vedd a füledbe, Uram, szavamat,
hallgasd meg én fohászkodásomat,
Imádságom szavát fogadd figyelmesen
én királyom, én Istenem!
Mert hozzád könyörgök, Uram;
már reggel meghallod szavam;
reggel hozom imám elébed, – úgy várlak téged.⁶
Mert nem vagy olyan Isten, hogy kedvelnéd a hamisságot,
a rossz embert nem állod,
az istentelen meg nem áll színed előtt,
Gyűlölsz minden gonosztevőt,
mind, aki hazugságot beszél, elveszted őt;
Vérszopó ember, álnok ember
útálatos az Úr előtt.
Én azonban kegyelmed bőségében
házadba lépek.
Leborulok szent templomod felé,
mert féllek, Uram, téged.
Vezess engem igazságodban, én ellenségeim miatt,
egyengesd el számomra útadat.⁷
Mert szájukban becsületesség nincsen,
cselvetést főznek szíveikben,
Tátongó sír a torkuk⁸
és nyelvükkel hízelgenek,
Fenyítsd meg őket, Isten,
saját terveik által essenek,
Sok bűnükért taszítsd el őket,
mert föltámadtak ellened.

Ellenben akik hozzád menekülnek, vígadjanak,
mindenkoron ujjongjanak,
Oltalmuk légy, hogy benned örvendhessenek:
akik szeretik a te nevedet,
Mert te, Uram, az igazat megáldod,
s pajzsként borítod fölébe jószágod.

⁶ *hozom imám*: szószerint: készítem, eléd teszem (a tárgy említése nélkül), valószínűleg: reggeli imádságomat (vö. Jób 13, 18; 32, 14) – úgy várlak: ti. remélem, hogy meghallgatásra találok.

⁷ *egyengesd el útadat*: hogy azon könnyű szerrel járhassak.

⁸ *tátongó sír*: amelyből bűz és rothadás jön elő.

6. Könyörgés irgalomért

Uram, ne feddj meg haragodban engem,
meg ne fenyíts fölgerjedtedben,
Könyörülj, Uram, rajtam, mivelhogy lankadok,
gyógyíts, Uram, mert csontjaim remegnek,
És az én lelkem igen háborog,
de Te, – még meddig, ó Uram? ... ?

Fordulj meg, Uram, mentsd meg lelkemet,
és irgalmadért szabadíts meg engemet,
Mert nem gondol rád senki a halálban,
ki áld az alvilágban tégedet?⁹

Belefáradtam a sóhajtozásba,
ágyamat éjjel öntözöm sírással,
elárasztom fekvőhelyem könnyhullatással.
Szemem a busulástól elapadt,
megaggott számos ellenségeim miatt.

El tőlem mind, kik gonoszat míveltek!
meghallotta az Úr hangos sírásomat,
Meghallgatta könyörgésem az Úr,
elfogadta az Úr én imádságomat,
Piruljanak meg minden ellenségeim, nagyon megzavarodjanak,
és pironkodva gyorsan elkotródjanak.

⁹ A kinyilatkoztatás abban a korban még nem beszélt arról, hogy mi a sorsuk a megholtaknak, akik előtt a menny még zárva van: hiszen még nem jött el a Megváltó; a holtak viszont nem vehetnek részt az élők nyilvános istentiszteletén.

7. Az Úr igaz bíró!

Uram, Istenem, benned bízom,
légy minden üldözőmtől gyámolítóm,
légy szabadítóm!
Nehogy valaki oroszlánként lelkem elragadhassa,
segítő híjján széjjel ne szaggassa.

Uram, Istenem, ha úgy cselekedtem,¹⁰
ha igazságtalanság van kezemben,
Ha barátomnak gonosszal fizettem,
én, ki igazságtalan bántóim megmentettem,¹¹
ám üldözze az ellenség és érje el a lelkem,
és életemet földig hadd tiporja,
becsületemet gázolja a porba!

Kelj fel haragodban, Uram,
emelkedj fel szorongatóim dühének ellenében,
ítéletre, ígéreted szerint, serkenj fel értem.
Gyűljön köréd a nemzetek tanácsa
és trónolj fölöttük a magasságban.
Itél az Úr a nemzetek felett:
adj igazat nekem én igazvoltoméért,
bennem lakó ártatlanságoméért.
A gonoszoknak gonosszága szűnjék, erősítsd meg az igazat,
ó igazságos Isten, ki szívek, vesék vizsgálója vagy.

Pajzsom az Isten énnekem,
megszabadítja az igazszívűeket,
Igaz bíró az Isten,
s haragja napról-napra fenyeget.
Ha meg nem térnek, köszörűli kardját,
megvonja íjját és célba fészíti,
Halálos fegyvert készít ellenük,
nyilait égetőre tüzesíti.¹²

¹⁰ *ha úgy cselekedtem*: mint amivel a rágalom vádol.

¹¹ *bántóim megmentettem*: vö., Sám. I. 24, 11; 26, 9.

¹² a régi fordítások a megátalkodott ellenséget büntető Istenre értelmезik e két verset, mások magára az ellenségre értik, aki a gyilkosságra készülődik. – *ha meg nem térnek*: szószerint: „ha meg nem tér” ti. bármely bűnös, v. gonosz, tehát: bűnösök, gonoszok.

Ime, gonoszságot fogant, vétekkel viselő,
szül a világra álnokságot.
Gödröt ásott és mélyre vájta le,
de vermébe hull, melyet maga ásott.
Gonoszsága visszahull ön fejére
és erőszaka visszaver ön feje-tetejére.
Én pedig áldani fogom igazvoltáért az Urat,
és a Fölséges Úr nevének zengem zsoltáromat.

8. Csodálatos az Úr!

Uram, mi Urunk! széles e világon minő csodálatos a te neved!
egek fölé magasztaltad fölségedet.¹³

Kisdedeknek és csecsszopóknak ajkán
készítettél ellenségeid ellen dicséretet,
hogy elnémítsd az ellenszegülőt
és ellenségedet.

Nézem az eget: ujjaidnak műve,
holdat, csillagot: kezéd alkotása.
Mi az ember, hogy megemlékszel róla?
mi az ember fia, hogy gondot viselsz rája?

Az angyalok alá csak kevéssel aláztad,¹⁴
dicsőséggel, nagysággal koronáztad.
Adtál neki hatalmat keznednek minden művei felett,
lába alá vetél mindeneket.¹⁵

Minden marhákat, minden barmokat,
azonfelül a mezei vadat,
Ég madarait, tenger halait,
mind, amik tengerek ösvényein keringenek.
Uram, mi Urunk! széles e világon minő csodálatos a te neved!

¹³ a maszoréta szöveg szerint: emeld fölségedet az egek fölé. Mások másként fordítják.

¹⁴ *angyalok alá vagy Isten alá*: itt vagy Istenről vagy azokról a szellemekről (angyalokról) van szó, akik Isten udvarát alkotják. Szent Pál (Zsid. 2, 6-9) ezt a szöveget az ember Krisztusra alkalmazza, akiben az embernek ez a felemelése kiváló módon teljesedett.

¹⁵ *lába alá vetél mindeneket*: a Kor. I. 15, 27 ezt Krisztusra alkalmazza.

9. Isten a szegények és kicsinyek védelmezője

Uram, egész szívemmel áldalak,
elbeszélem minden csodáidat.
Vígadozok és örvendezek benned,
énekelek, ó Fölséges, nevednek.
Mert elleneim hátra tértek,
orcád elől elhanyatlottak és elenyésztek.

Mert vállaltad ügyemet, peremet,
elfoglaltad, igaz bíró, királyi székedet.
Te megdorgáltad a pogányokat, elpusztítottad a gonoszt,
mindörökre törülted nevüket.
Az ellen odalett, romhalmaz mindörökre,
városaikat szertedúltad, még emlékük is elveszett,

De trónol az Úr mindörökre,
elkészítette székét ítéletre.
Megítéli a föld kerekét igazsággal,
a népeknek igazságot teszen méltányossággal.
Az Úr lesz az elnyomott menedéke,
jó menedék a szükség idejében.
És bizakodnak benned, kik ismerik neved,
mert nem hagyod, Uram, magára, ki keres tégedet.

Zengjetekek dalt az Úrnak, ki Sionon lakik,
népek közt hirdessétek tetteit,
Mert rájuk gondolt a vérbosszuló
és nem feledte el a szegények jajkiáltásait.
Könyörülj, Uram, rajtam: elleneimtől nézd, mit szenvedek,
ki a halál kapuiból fölemelsz engemet,
Hogy Sion lányának kapuiból hírdessem minden dicséretedet
és ujjongással segítségedet.
A nemzetek lebuktak a verembe, amelyet maguk ástak,
a háló, melyet titkon kivetettek, megfogta lábukat.
Megmentatta magát az Úr s ítélkezett;
önkeze művein a bűnös fennakadt.

Az alvilágra szálljanak a bűnösök,
Isten-feledett minden nemzetek.
Nem adatik örökké a szegény feledésre,
és el nem vész a szenvedők reménye.

Kelj fel, Uram, ember ne fennhéjazzon!
színed előtt a pogányokra ítélet szálljon.
Rettegést önts, Uram, beléjük,
hadd tudják meg a nemzetek:
ők is csak emberek!

Mért távozol, Uram, oly messze el,
a szükség idején mért rejtezel?
Mikor a nyomorultat gyötri a gonosz göggel
s kiagyalt cseleivel fogja őt el.
Mert a gonosz vágyaival kevélykedik,
káromkodik a rabló s az Istent megveti.
„Nem áll bosszút az Isten!” – kevélyen mondogatja.
„Nincs Isten!” – ez egyetlen gondolatja.
Siker kíséri mindig útjait,
lelkétől távol ítéleteid,
lenézi minden ellenségeit.
„Én meg nem ingok! – ezt mondja szívében –,
nemzedékről nemzedékre sohasem leszek szerencsétlen.”
Csupa átok a szája, álnokság, cselvetés,
nyelve alatt kínzás és szenvedés.
Lesbe ül tanyák szögletében,
az ártatlant megöli rejtekében,
kémlő szemei rajta a szegényen,
Lappangva leskelődik, mint barlangban oroszlán,
lappang, hogy rátörjön a nyomorultra,
rátör a nyomorultra és hálójába húzza.
Meggörnyedten lapul a földre le:
így dönti le a szegényt ereje.
Azt mondja szíve mélyén: „Az Isten elfeledt,
elfordította arcát, nem vet felém többé tekintetet!”

Kelj fel, Uristen, emeld föl kezed!
ne feledd a szegényeket!
Miért gúnyolja Istent az istentelen ember?
miért mondja szívében: „Nem fog megverni engem!”
Hiszen te látod: a kint, a nyomort figyeled,
s kezeiddel fölemeled.
Rád hagyatkozik a szegény,
az árvának te vagy segedelem!
Törd meg karját a bűnösnek, gonosznak;
fenyítsd meg gonoszságát, többé ne is legyen.

Király az Úr örökké, mindörökké,
és országában nincsen pogány többé.
Uram, a nyomorultak óhaját meghallgattad,
szívüket megerősítetted, füled feléjük fordítottad,
Hogy árvának és elnyomottnak megvédelmezzed igazát
s a földi ember erejében ne bízza többé el magát.

10. Az Úrban bízom!

Az Úrhoz futok én, hogy mondhatjátok nékem:
„Repülj el a hegyekbe, mint madár,
Mert íme a gonosz feszíti már az íjját,
nyílvesszejét a húrra vonja már,
hogy az igazszívűt lelője a sötétben.
Ha már az alapok is feldúlnak,
mit van tennie akkor az igaznak?”

Az Úr az ő szentélyében vagyon!
az Úrnak trónja mennyekben vagyon.
Szemei látják,
szempillái vizsgálják emberek fiait.

Az Úr vizsgál igazat és gonoszt;
lelkéből gyűlöli, kik a bűnt szeretik.
Égő szemet esőz a bűnösökre s kénkövet,
lángoló széllel tölti kelyhüket.
Mivel az Úr igaz s igazságot szeret;
meg fogják látni arcát az igazlelkűek.

11. Segíts meg, Uram, mert fogynak a szentek

Segíts meg, Uram, mert fogynak a szentek
és kiveszett a hűség az emberek között.
Egymás között hívságokat beszélnek,
ajkaik álnokak s kétféleképpen szól szivök.

Irtsa ki mind az Úr az álnok ajkakat,
a nyelveket, melyek nagy szóktól hangosak,
Azokat, akik mondják: „Nyelvünkben az erőnk,
és velünk van az ajkunk: kicsoda úr mirajtunk”

„Gyengék nyomoruságaért, szegények sóhajtásaért
– úgymond az Úr – már fölkelek,
s megmentem azt, aki ezért eped.”¹⁶

Az Úr beszéde egyenes beszéd,
próbált ezüst, salaktalan, hétszer mosott.¹⁷
Uram, te minket megvédelmezel,
e nemzedéktől mindörökké minket megőrizel,
Mert köröskörül járnak az istentelenek
s fennhéjáznak a hitvány emberek.¹⁸

¹⁶ *aki ezért eped*: a szöveg kétes. Egyesek így fordítják: „azt, akire acsarkodnak.” Más változat szerint: meg fogok jelenni az ő kedvéért (megsegítésére).

¹⁷ *salaktalan*. Szent Jeromos fordítása. A héber bizonytalan értelmű, talán: „a kohóban megolvasztott, mint a salaktól megtisztított fém.” Mások más olvasást feltételeznek, amely annyit jelentene, mint arany.

¹⁸ A fordítás meglehetősen bizonytalan A valószínű értelem: amikor a gonoszok gőgösen járkálnak, a hitvány és aljas lelkű embernek szabad az út.

12. Nagy elhagyatottságban

Meddig feledsz, Uram, egészen el?
arcod tőlem meddig fordítod el?
Meddig forgassam fájdalmam lelkemben,
szívemben mindennapi gyötredelmem?
Meddig tolul fölém még ellenem?
nézz rám, hallgass meg, Uram, Istenem!

Világosítsd meg szememet, hogy halálos álom ne verjen,
ne mondja ellenségem: „Letepertem!”
Ne örüljenek ellenségeim, hogy összerogytam,
hiszen én bíztam irgalmasságodban.
Örvendjen szívem segítségeden,
Énekeljek az Úrnak, aki jót tett velem.

13. A balgák

Azt mondja szívében az esztelen:

„Nincs Isten!”

Megromlottak, útalatosak tetteik,
aki jót tenne, nincsen.

Az Úr lenéz mennyből az emberekre,

hogyan lássa, van-e még okos, van-e még Istent kereső?

Mind, mind tévelygenek, romlásra váltak valamennyien,
egyetlenegy sincs jót cselekedő.¹⁹

Ugy-e, hogy mind eszükre fognak térni a gonosz emberek,
kik úgy nyelik el népemet, amint falják a kenyeret?²⁰

Nem hívták segítségül az Urat;

akkor majd megrettennek rettegéssel!

mert Isten van az igaz nemzedékkel.

Zavart akartok hozni a szegényre:

ám az Úr az ő menedéke.

Bár jönne üdvösség Sionból Izraelnek,

ha majd fordít az Úr ő népe sorsán,

akkor örül majd Jákob és ujjong Izrael!

¹⁹ Költői túlzással állapítja meg, hogy: aki jót tenne, nincsen, tévelygenek valamennyien. Istent cselekedeteikkel tagadják (vö. Tit. 1, 16), ha nem is szájukkal vagy megfontolt ítélettel.

²⁰ *amint falják a kenyeret*: nem egészen biztos fordítás; „népemet elnyelik” azt akarja kifejezni, hogy azt saját előnyükért tönkreteszik.

14. A zsoltáros tízparancsolata

Uram, sátradbán ki lakozhatik
és szent hegyeden ki nyugodhatik?

Aki szeplőtelen jár és igazat cselekszik,
szívében gondol igaz dolgokat,
és nyelve nem beszél rágalmakat;
Ki nem bántja felebarátját,
és gyalázzal nem illeti társát:
Aki a gonoszt hitványnak itéli,
de tiszteli azt, ki az Urat féli;
Ki önkárára esküdt esküjét is meg nem tagadja,
aki pénzét uzsorára nem adja,
a megvesztegetést ártatlan ellenében el nem fogadja.

Ki így teszen,
az meg nem rendül sohasem.

15. Az Úr az én osztályrészem

Óvj meg, én Istenem, mert rád hagyatkozom,
szólok az Úrhoz: Te vagy én Uram!
nincsen kívüled más javam.²¹
Szenteihez, kik országában élnek,
minden érzelmemet minő csodásra növelé meg!²²
Magsokasítják gyötrelmeiket,
kik más Istent követnek kívüled.
Nem áldozom áldozataik vérét,
és ajkamra sem veszem nevüket!
Az Úr én örökségem
és kelyhem osztályrésze.
Osztályos jussom te adod meg nékem.
Kies talajra esett mérőláncom,²³
és kedvemre van örökségem.

Áldást mondok az Úrnak, mert tanácsot adott nekem,
még éjjel is mind erre int szívem.²⁴
Szemem előtt az Úr mindenkoron,
nem inghatok meg: ő áll jobbomon.
Azért örvend szívem és lelkem énekel,
sőt testem is békében nyugszik el.
Mert nem hagyod lelkem az alvilágnak,
szentedet nem engeded rothadásnak.²⁵
Az élet útját mutatod meg nékem
és az örömek teljességét nálad,
s jobboldon örök lesz gyönyörűségem.

²¹ A Vulgata így fordítja: „nincs szükséged az én javaimra” – valószínűleg a mai maszoréta szöveget olvasta, de helytelenül értelmezte.

²² Nehéz vers; a fenti értelem a betűknek a maszoréta szövegtől eltérő elosztásán alapul. Mások másként fordítják. – *Szenteihez*: itt és más zsoltárban is a jámbor, Istent tisztelő, igazságos embereket jelenti.

²³ *mérőláncom*: amelyet a föld elosztásánál használtak.

²⁴ *szívem*: szószerint: vesém, azaz a test legbensőbb része, képes értelemben: a lélek legbensőbb érzelmei.

²⁵ *nem hagyod lelkem az alvilágnak*: azaz az alvilág örök zsákmányául – *rothadásnak*: a héber szó nem csupán vermet, sírt jelent, hanem a romlást, rothadást is, miként ezen a helyen is.

16. Üldözött igaz könyörgése

Hallgasd meg, Uram, az igaz ügyet,
 halld meg könyörgésem szavát,
 fogadd füledbe imádságomat, mert ajkamon nincs csalfaság.
 Arcodról várom ítéletemet:
 mivel látja az igazat szemed.
 Vizsgáld meg szívemet, fürkészd meg éjszaka, próbálj meg tűzzel engem,
 gonoszsgót nem fogsz találni bennem.
 Szájam nem vétkezett ember szokásaként;
 megtartottam a törvény útjait, ajkadnak igéi szerint.
 Szilárdan belenőttek ösvényeidbe lépteim
 nem ingadoztak rajtuk lábaim.

Hozzád kiáltok én, mert meghallgatsz, Uram;
 hajtsd füled hozzám, hallgasd meg szavam!
 Csodálatos irgalmadat mutasd meg,
 mert ki jobboldhoz menekül, készséggel mented ellenségtől azt meg.
 Mint szemed fényét, oltalmaz meg engem,
 fedezz el szárnyad árnyékával engem
 a gonoszok elől, kik erőszakot hoznak ellenemben.

Én ellenségeim dühödten rajzanak körül,
 elzárják tőlem durva szívüket,²⁶
 és szájuk szól kevély beszédek.
 Lépteik immár körülvesznek,
 rám szegzik szemüket, hogy földre verjenek,
 Mint orozlán, zsákmányra éhesen,
 mint orozlánkölyök a leshelyen.

Kelj fel, Uram, siess elébe, dönts le,
 Kardoddal a gonosztól én lelkeimet ragadd el,
 az emberektől, én Uram, kezedd el.
 Az emberektől, kiknek ez az élet a része²⁷
 s javaiddal megtöltik hasukat.
 Fiaik dúslakodnak
 s kicsinyeikre hagyják amijük megmarad.
 De én igazságban látom meg képedet,
 és arcoddal lakom jól, mikor felébredek.²⁸

²⁶ *durva szívüket*: szószerint: hájukat; érzéketlen és megkeményedett szívüknek kifejezése.

²⁷ *kiknek ez az élet a része*: szószerint: akiknek része életükben csak a földről kerül ki. A szöveg elég sérültnek látszik, de bizonyára az ellenség evilági és anyagi életmódját akarja kifejezni.

²⁸ A zsoltáros kifejezi abbéli reményét, hogy Istent meg fogja látni miután felébredt álmából, ti. a halál álmából (vö. Zsolt. 75, 6; Dán. 12, 2. Hasonló gondolatot fejez ki a 15. zsoltár.)

17. Dávid nagy hálaéneke

Szeretlek, Uram, erősségem,
 Uram, köszirtem, váram, szabadítóm,²⁹
 Istenem, sziklám, tehozzád futok,
 védő pajzsom, üdvömnek szarva, én menedékem!
 A dicséretes Urat kiáltom segítségül,
 és megszabadulok az ellenségtől.

Körülvettek halál hullámai,
 rémítenek a pusztulás patakjai,
 Az alvilág kötelei megkönyékeztek,
 halál hurkai reám tekeredtek.
 Gyötrelmemben az Urat szólítottam
 én Istenemhez kiáltottam;
 S ő templomából meghallgatta szavamat,³⁰
 fülébe vette kiáltásomat.

A föld megindult és megreszketett,³¹
 gyökerükben inogtak a hegyek
 s megrendültek, mert ő haragra lobbant.
 Orrlyukai füstöt löveltek
 és szája emésztő tüzet,
 holt szenek attól élő lángra keltek.
 Lehajtotta az egeket s leszállt;
 lábai alatt setét fellegek.
 A kerubokra hágott s tovaszállt,³²
 suhant a szélnek szárnyain.
 Sötétséget öltött magára lepleül,
 sötét vizet, sűrű felhőt búvóhelyül.
 Fényességétől orcájának
 tüzes parazsak villanának.
 És mennydörgött az egekből az Úr,
 a Magasságos hallatta szavát,
 Nyilait elsújtotta és szétzavarta őket,
 villámainak sokaságát, és szerteúzte őket.
 Előbukkantak ágyai a tengerfenekeknek,
 A földkerekség fundamentumai megmeztelenedtek
 Az Úr rivalgásától,
 haragjának fuvallatától.
 Lenyújtotta magasból kezét és megfogott,
 nagy vizekből magához ragadott.

²⁹ *kősziklám köszirtem*: az Ószövetségben gyakran alkalmazott kép Istennek, erős oltalmunknak jelölésére (Vö. Zsolt. 18 15; Móz. V. 32, 4, 15, 18, 31).

³⁰ *templomából*: e helyen Isten égi lakóhelyét kell érteni

³¹ Az isteni beavatkozás nagyszerű képekben jelenik meg: a földrengésben (8. 16), a viharban (9-15). Hasonló leírásokat találunk Zsolt. 28.; 96, 2-6; Bir. 5, 4 sk. Hab. 3 stb.

³² *kerub*: a kerubok tartják Isten trónját; ezért írja a Szentírás: „aki a kerubokon trónol” (Zsolt. 79, 2; 98, 1 stb.).

Megmentett erős ellenségeimtől.
nálam hatalmasabb gyűlölőimtől.

Nekem estek nyomorúságom napján,
ám engem az Úr megvédelmezett.
Kivezetett tágas mezőre engem,
megszabadított, mivel szeretett.
Igazvoltom szerint cselekedett,
tisztá kezemért jóval fizetett.
Mivel az Úrnak ösvényein jártam,
és Istenemtől bűnnel el nem álltam.
Mert parancsait szemem előtt hordtam,
és rendeléseit magamtól el nem toltam.
De színe előtt becsületes voltam
és a vétectől tartózkodtam.
Meg is jutalmazott az Úr én igazvoltomért,
szemei előtt tiszta kezemért.
Kegyes vagy a kegyeshez,
igaz vagy az igazhoz,
Tisztához tiszta vagy
és okos a ravaszhoz.
üdvöt lel nálad az egyszerű nép,
de megalázod a gögös szemét.
Meggyújtod, Uram, szövétnekemet,
én Istenem, megfényesítéd sötétségemet.
áttörök veled ellenséges hadakat,
Istenemmel áthágok falakat.
Az Isten útja szeplőtelen út,
az Úr szava tűzben próbáltatott;
védőpajzsa ő mindeneknek, akik őhózzá menekednek.

Kicsoda Isten az Úron kívül?
hol a köszál Istenünkön kívül?
Isten övez erővel engemet,
szeplőtlené teszi ösvényemet.
Mint szarvasét, oly gyorsá tette lábam.
és falállított engem magasságban.³³
Csatákra gyakorolta kezemet,
s karomat, hogy a rézíjjt könnyen hajlítsa meg.

³³ *magasságban*: magasan lévő, biztos helyekre tette őt. Vö Zsolt 60, 3; Hab. 3 19.

Énnekem adtad szabadító pajzsod,
istápolóm volt jobbkezed,
szorgos gondoskodásod naggyá tett engemet.
Tág utat adtál lépdelni alám
és nem ingadozott bokám.
Ellenségeim üldözőbe vettem és el is értem
s míg ki nem irtottam, vissza se tértem.
Összetörtem őket, hogy többé föl sem kelnek,
lábam alatt hevernek.

Harci erővel te öveztél engem,
lábaim alá hajlítottad, ki fölkelte ellenemben.
Ellenségeim futni fordítottad,
s gyűlölőimet kiirtottad.
Kiáltottak, – de mentő nem akadt;
az Úrhoz, – de nem hallá szavukat.
Szétszórtam őket, mint a szél a port,
mint az utcák sarára, lábam rájuk tiport.

Népem viszályaiból kiragadtál,
nemzetek fejévé avattál,³⁴
Ismeretlen nép szegődött szolgálommá,
szavam fogadta első hallomásra;
Idegenek énnekem hizelegtek,³⁵
idegenek kibújtak váraikból, sápadtak és remegtek.

Éljen az Úr! Kösziklám legyen áldott!
magasztaltassék Isten, ki megváltott,
Isten, ki bosszút állnom engedett,
és népeket alám vetett.
Megszabadítottál elleneim kezéből,
felmagasztalnál támadóm felett,
erőszakos embertől megvédtél engemet.
Azért áldani foglak, Uram, a nemzeteknek
és zsoltárt mondok te nevednek:
Ki a te királyodnak nagy győzelmeket adtál,
és irgalmat halmoztál fölkenetdre,³⁶
Dávidra és magvára mindörökre.

³⁴ A belső és külső ellenséget mind legyőzte.

³⁵ *hizelegtek*: akarva – nem akarva beismerték, hogy legyőzte őket.

³⁶ *fölkenetdre*: azaz Dávid királyra.

18. Isten nagyságát hirdeti természet és törvény

Isten nagyságát hirdeti az ég,
a mennybolt vallja kezei művét.
Egy nap a másnak ezt harsogja át,
erre tanítja éj az éjszakát.
Nem olyan hanggal, nem olyan beszéddel,
hogyan szavukat ne érhetné fel:
Végig a földön szárnyal ő szavuk,
világ végéig elhat szózatuk³⁷

A nap sátrát ottan veré föl,³⁸
s az kél, mint vőlegény, nászteremből,
ujjongva, mint a hős, útját úgy futja végig,
Az égnek egyik szögeletjén kél föl
s körüljár legutolsó szegletéig,
és el nem bújhat semmi melegétől.

Az Úrnak törvénye tökéletes, lelket újjászülő;
az Úrnak előírása erős, együgyűeket nevelő;
Az Úr parancsai egyenesek, szívet örvendeztetnek;
az Úr rendelkezése tiszta, fényt gyújt a szemnek;
Az Úr félelme szent s örökké megmarad,³⁹
az Úrnak végzései igazak, mind egyig igazságosak,
Az aranynál, sok színaranynál gyönyörűségesebbek,
méznél, csorgatott méznél édesebbek.

Szolgád ugyan ügyel reájuk
s megtartásukban felette serény.⁴⁰
De ki veszi észre a tévedést?
azoktól moss meg engem, amikről nem is tudok én.⁴¹
A kevélységtől is tartsd vissza szolgád,⁴²
hogyan erőt rajtam ne vegyen,
Akkor tiszta leszek a nagy bűnöktől
és szennytelen.
Ajkam beszéde, szívem gondolatja te előtted kedves legyen,
Uram, Sziklám, Megváltóm énekem!

³⁷ A menny szava nem gyenge és nehezen hallható hang, hanem átjárja az egész mindenséget. Vö. az evangélium hirdetőire vett alkalmazását a Róm. 10, 18-ban.

³⁸ *ottan*: azaz az égben.

³⁹ *az Úr félelme*: a vallási és erkölcsi törvény tökéletes megtartása.

⁴⁰ *felette serény*: a héberben: állandóság, állhatatosság, serénység.

⁴¹ Még a jámbor ember is, aki pedig törekszik a törvény megtartására, gyakran, ha nem is készakarva, megsérti azt; a zsoltáros ezért kéri, hogy az ilyen tévedésektől, amelyeket nem is vesz észre, tisztítsa meg az Úr.

⁴² *kevélységtől*: a héber jelentése: kevélyek, elbizakodottak szemtelenek; de elvont fogalmat is jelölhet: elbizakodottság, gög.

19. Imádság a harcba induló királyért

Szorongatásod napján hallgasson meg az Úr,
Jákob Istenének neve legyen oltalmazó.
Ő szentélyéből küldjön segítséget,
és Sionból oltalmazzon meg téged.
Emlékezzék minden áldozatodra,
égő áldozatod kegyesen elfogadja.
Mit szíved óhajt, adja meg neked,
és teljesítse minden tervedet.
Győzelmeden hadd ujjonghassunk
és Istenünk nevében zászlókat lobogtassunk;
váltsa az Úr valóra minden kérésedet!
Tudom már: győzelmet adott fölkenjtének az Úr,
és szent egéből meghallgatta őt,
győzelmes jobbja ad neki erőt.
Emezek harci kocsikkal erősek, amazok lovuk erejével,
mi pedig erősek vagyunk mi Urunk Istenünk nevével.
Ők leroskadtak és a földre estek,
mi pedig maradunk állónak, egyenesnek.

Uram, segítsd győzelemre királyunk,
s hallgass meg amely nap hozzád kiáltunk.

20. A nép hálaímája a király győzelméért

Erődön örvend a király, Uram,
segítségeden ujjong nagy-vígan!
Szíve kívánságát megadtad,
ajkának kérését meg nem tagadtad.
Dús áldásoddal siettél eléje,
színaranyból övezted koronát a fejére.
Életet kért, és te élnie adtad
hosszú napjait sok-sok századoknak.⁴³

Te jóvoltodból nagy a dicsősége,
dísz s méltóságot halmoztál fölébe.
áldássá tetted mindörökre őt,
örvendéssel töltöd el színed előtt,
Mivelhogy a királynak az Úrban bizodalma,
nem engedi inogni a Fölséges irgalma.

Kezed meglelje minden ellenséged,
gyűlölőidet jobboldal elérjed.
Taszítsd mint tüzes kemencébe őket,
mikor megpillantják színed.
Eleméssze az Úr haragja őket,
és tűz eméssze meg.
Gyomláld ki földről sarjukat,
ember fiai közül magvukat.
Ha ellenedben gonoszat terveztek,
álnok terveket főztek: semmit ki nem vihetnek.
Mivelhogy hátat adni kényszerítéd,
íjjadat arcuknak feszítéd.⁴⁴
Kelj fel, Urunk, erődöt megmutasd!
és mi énekelünk s áldjuk hatalmadat.

⁴³ *hosszú napjait sok-sok századoknak*: nagyító kép, mint a szokásos üdvözlő formulában: „király, élj örökké!” (vö. Kir. III. 1, 31; Neh. 2, 3).

⁴⁴ betű szerint: „íjjad húrjain (nyilaidat) arcuknak irányítod”.

21. A szenvedő Krisztus

Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?
mért vagy oly messze távol könyörgésemtől, jajjaim szavától?
Én Istenem! - kiáltozom napestig, s nem figyelsz,
és éjszaka, de szómra nem ügyelsz.
Pedig a szentélyben fölséged széke,
Izrael dicsósége.
Ósatyáink tebenned bizakodtak,
bíztak, s te őket megszabadítottad.
Hozzád kiáltottak, s megmenekültek,
tebenned bíztak, s meg nem szégyenültek.
Én meg nem vagyok ember, hanem féreg,
emberek csúfja, útálat a népnek.
Gúnyoló szóval illet aki lát,
fejet csóvál, biggyeszti ajakát.⁴⁵
„Az Úrban bízok, hát segítse meg!
ha szereti, hát szabadítsa meg!”
Te vezettél engem az anyaméhtől;
biztonságom vagy anyám emlejétől.
Rád hagytam magam születésem óta,
anyám öletől te vagy Istenem,
Ne légy oly messze, itt a nyomorúság,
légy közel: nincs, ki segítsen nekem.
Körülvesznek tulkok tömegben,
Básán bikái környékeznek engem.⁴⁶
Szájok ellenem tátva
ordító, ádáz oroslán módjára.
Úgy öntöttek el, akár a vizet,⁴⁷
és minden csontom szétesett.
Szívem olyan lett, akár a viasz
elolvad bennem,
Torkom kiszáradt, mint cserépdarab,
és nyelvem ínyemhez ragadt,
halál porába vezettél le engem.
Hiszen ebfalka oldalog körül,
gonosztevők serege vesz körül.
Átlyuggatták kezemet, lábamat,⁴⁸
megszámlálhatom minden csontomat.
Ők pedig báméskodva csak mulatoznak rajtam,
elosztják ruhámat maguk között
és sorsot vetnek köntösöm fölött.

⁴⁵ *fejet csóvál*: a gúny és megvetés jeléül.

⁴⁶ *Básán bikái*: Básán igen termékeny terület volt, sok legelővel. Erőteljes bikái messze földön ismertek (vö. Móz. V. 32 14; Ez. 39, 18; Ám. 4, 1).

⁴⁷ *akár a vizet*: ...teste szinte szétesik, mint az edényből kiömlő víz.

⁴⁸ *átlyuggatták*: a szó a maszoréta szövegnél régiebb és ez esetben megbízhatóbb ősi görög, szír stb. fordítások szövegét adja vissza.

Ám Te, Uram, ne maradj messze:
 én oltalmam, siess segedelmemre.
 Kardnak életől mentsd meg lelkemet,
 ebek karmától én életemet:⁴⁹
 Szabadíts meg az oroszlán torkából,
 nyomorultat a bölények szarvától.
 És hirdetni fogom testvéreimnek nevedet,
 a gyülekezet közepén dicsérlek tégedet:
 „Kik féltetek az Urat, dicsérjétek,
 Jákob minden magva, ünnepeljétek,
 Izrael minden magzata, féljétek!
 Mert a nyomorult nyomorát nem utálja, nem nézi ő le
 és el nem rejti orcáját előle,
 s ha kiált hozzá, meghallgatja őt.”
 A nagy gyülekezetben terólad szól dicséretem,
 amit fogadtam, megteljesítem az őt félők előtt.
 Egyenek a szegények és töltekezzenek,
 kik őt keresik, az Urat dicsérjék:
 „Éljen örökre szívetek.”

Észbe kapnak és megtérnek az Úrhoz
 a föld minden határai,
 Leborulnak színe előtt
 a nemzetek minden családai.
 Mert az Úré az uralom,
 ő uralkodik a pogányokon.
 Egyedül őt imádják mind, kik a földben alszanak,
 leborulnak előtte mind, akik a porba szállanak.

Az én lelkem is neki él,
 magvam szolgálni fog neki.
 Beszélni fog az Úrról az eljövendő nemzedéknek,
 s hirdetni fogják igaz voltát a születendő népnek:
 „Ezek az Úrnak művei!”⁵⁰

⁴⁹ *életemet*: szószerint ez áll: „egyetlenemet”, értelme azonban: életemet, lelkemet (vö. Zsolt. 34, 17).

⁵⁰ Az utolsó két versben a héber szöveg romlott. Itteni szövegünk a régi fordításokra támaszkodik.

22. Az Úr énnékem pásztorom

Az Úr énnékem pásztorom, nincs semmiben hiányom;
kövér gyepeken ad helyet tanyáznom.
Csendes vizekre terel engemet;
és felüdíti lelkemet.
S az ő nevéért
az igazság ösvényein vezet.
Ha járok is setétlő völgyeken,
nem félek semmi bajtól, mert te vagy ott velem.
A te védőhusángod, a te pásztorbotod:
bizakodásom nékem ott.⁵¹

Asztalt terítesz énnékem,
azok előtt, kik törnek ellenem.⁵²
Homlokomat olajjal hízlalod,
színültig az én serlegem.
Jóság és kegyelem kíséri
életem minden napjai sorát,
S hajlékom lesz az Úrnak hajlékában
hosszú-hosszú időkön át.

⁵¹ Mind az Ószövetségben mind az Újszövetségben igen gyakori kép: Isten, mint népének pásztorja. Krisztus is jó pásztornak mondta magát (Ján. 10, 11-18). – *A te védőhusángod a te pásztorbotod:* az a husáng, mellyel a pásztor megvédi a nyáját, és az a bot, amellyel irányítgatja.

⁵² *kik törnek ellenem:* Isten kegyelmében ellenségei színe előtt részesedik, ami miatt ugyan irígység emészti őket, ártani azonban nem képesek.

23. A dicsőség királya!

Az Úr a föld s minden teljessége,
lakóival a földnek kereksege.
Mert tengerekre ő ágyazta meg,
folyamokon ő állította meg.

Ki fog felhágni az Úrnak hegyére?
ő szent helyén ki kap helyet?
Az ártatlankezű, a tisztaszívű,
kinek lelke hívságra nem veszett,
és társának nem esküdött hamis hitet.
Az nyer áldást az Úr kezéből,
jutalmat szabadító Istenétől.
Ez ama nemzetség, amely őt keresi,
mely Jákob Istenének orcáját keresi.

Emeljétek fel fejeteket, ajtók,
táruljatok fel, ősi kapuszárnyak!⁵³
s a dicsőség királya bevonul.
„Kicsoda ő, a dicsőség királya?”
„Az erős és hatalmas Úr,
a harcokon hatalmas Úr!”

Emeljétek fel fejeteket, ajtók,
táruljatok fel, ősi kapuszárnyak,
s a dicsőség királya bevonul.
„Kicsoda ő, a dicsőség királya?”
„A seregeknek Ura, ő a dicsőség királya!”

⁵³ A kapuk nem elég magasak ahhoz, hogy a hatalmas Isten átvonuljon rajtuk. Ezért kell „fejüket” azaz felső részüket magasra emelniök, sőt az egész ajtóknak föl kell emelkedniök.

Ősi kapuk: valószínűleg a jebuzeusok bevehetetlennek tartott régi várának kapuiról van szó.

24. Könyörgés segítségért és bűnbocsánatért

A lelkemet tehozzád emelem,
én Uram, Istenem.
Tebenned bízom, meg ne piríts engem,
ellenségem ne ujjongjon felettem!
Mert, aki benned bízik, szégyent nem vallhat ő:
szégyent vall a könnyelmű hitszegő.
Utaidat, Uram, mutasd meg énnekem,
s oktass meg engem ösvényeiden,
Taníts, vezess igazságod szerint,
mert te vagy üdvözítő Istenem:
tebenned bízom szüntelen.
Emlékezzél, Uram, te könyörületedről
s irgalmadról, mert él az mindöröktől.
Ifjúságomnak vétkeit feledd el, és minden gonoszságomat,
irgalmad szerint emlékezzél rólam,
én Uram, jóvoltod miatt.

Jóságos az Úr és igaz,
azért a bűnösöket is útjára igazítja.
Az alázatost igazságra vezeti,
az alázatost útjára tanítja.
Kegyelem és hűség az Úr minden ösvényei
annak, ki szövetségét és törvényeit követi.
Uram, nevedért bocsánatot adj
bűnömre, mert fölötte nagy.
Ki az, aki az Urat féli?
azt megtanítja, milyen útra térjen.
Az jólétben fog élni
s magvának a föld öröksége leszen.
Barátságos az Úr azokhoz, kik őt félik,
s szövetségét feltárja nekik.
Szemeim szüntelen az Úron nyugszanak,
mert ő kivonja tőrből lábamat.

Tekints reám és könyörülj meg rajtam,
mert nyomorult vagyok és nagyon egymagamban.
A gyötrelmeket enyhítsd meg szívemben,
szorongatásaimból ments ki engem.
Nézd, mily megvert és nyomorult vagyok,
s minden bűnömnek adj bocsánatot!
Nézd: ellenségeim hogy meggyűltek felettem,
és gyűlölnek kegyetlen gyűlölettel!
Védd meg a lelkem, szabadíts meg!
Benned bíztam, ne szégyeníts meg!
Ártatlanság s derékség legyen a támaszom,
mert én, Uram, terád hagyatkozom.
Szabadítsd meg, ó Isten, Izraelt
minden szorongatása közepett!

25. Az ártatlan ember

Tégy nekem, Uram, igazságot, mert ártatlanul jártam-keltem,
s az Úrban bíztam rendületlen.
Próbára vess, Uram, kísérts meg engemet
és kémeled ki vesémet, szívemet.

Mert szem előtt tartom jóságodat,
s igazságodban járom utamat.
Nem ülök össze gonosz férfakkal,
nem tartok együtt alattomosakkal.
Gonosztevők gyűlését gyűlölöm,
istentelenek székét nem ülöm.
Ártatlanságban mosom a kezem,
s körüljárom oltárod, Istenem.
Hogy hirdessem nyíltan dicséreted
s elmondjam minden csodatettedet.
Szeretem, Uram, házad hajlokát
s dicsőségednek sátorát.
A bűnösökkel lelkem ne veszejtsd el,
életemet a véres emberekkel,
Kiknek gonosztól tapad a keze,
vesztegetéssel jobbkezük tele.
Én pedig utam ártatlanul járom,
irgalmazz nekem, légy szabadulásom!
Sima úton a lábam rendületlen⁵⁴
áldom az Urat gyülekezetekben.

⁵⁴ *sima úton*: sík talajon, ahol az elbukás veszélye nélkül járhatok.

26. Az Úr én fényességem!

Az Úr én fényességem, üdvösségem: kitől volna hát megijednem?
 az Úr oltalma életemnek: kitől volna remegnem?
 Mikor gonoszok rám rohannak, hogy húsomon lakozzanak,⁵⁵
 szorongatóim, ellenségeim, meginognak és földre hullanak.
 Tábort ha táboroznak ellenem, nem fél akkor sem én szívem;
 háború hogyha kél reám, én akkor is reménykedem.

Egyért könyörgök én az Úrnak, csak egyet kérek:
 hogy lakhassam az Úrnak hajlékában, amíg csak élek.
 Hogy nevezhessem az Úr édességét,
 és láthassam temploma ékességét.
 Mert a gonosz napon sátorában rejt engem el,
 elbújtat hajlékának rejtekében,
 és sziklára emel.
 Körülvevő elleneim fölött
 magasán hordom most is a fejem
 S áldozni fogom az Úr hajlékában az újjongás áldozatát,
 zsoltározok s Uram énekelem.
 Halld meg, Uram, kiáltó hangomat,
 könyörülj rajtam, halld meg szavamat,
 Szívem hozzád beszél, tégedet keres arcom,
 én Uram, arcodat óhajtom!⁵⁶

Arcod előlem el ne rejtsd,
 szolgálád haraggal el ne vesd,
 El ne taszíts, hisz te vagy segedelmem,
 Istenem, megmentőm, el ne hagyj engem.
 Elhagyna bár apám, anyám,
 az Úr visel gondot reám.

Uram, mutasd meg nékem útadat,
 és síma ösvényen vezess én ellenségeim miatt.⁵⁷
 Ne adj engem szorongatóm dühének,
 hazug tanúk támadnak énnekem s erőszakot lihegnek ellenem.
 Hiszem, hogy az Úr javait meglátom
 az élők országában.⁵⁸
 Az Urat várd és légy erős,
 szíved legyen szilárd, s az Urat várd!

⁵⁵ *húsomon lakozzanak*: azaz teljesen megsemmisítsenek.

⁵⁶ *arcodat*: azaz kegyességedet, jóakarodat.

⁵⁷ *síma ösvényen*: a biztos úton (vö. Zsolt. 25, 12).

⁵⁸ A maszoréa szöveg szerint: „*Ó, ha nem bíznám abban, hogy meglátom. Istent az élők országában!*” Ez a költészetben gyakran alkalmazott hiányos mondat, melyhez hozzá kell gondolni: „akkor aztán éppenséggel végem volna.”

az élők országában: remélem hogy még halálom előtt megtapasztalom Isten kegyelmét és jóakarátát.

27. Uram, ne hallgass!

Hozzád kiáltok, én Uram!
én kösziklám, ne légy hozzám siket!
Olyan ne legyek, mint a sírba szállók,
ha meg nem hallgatsz engemet.
Mikor imádkozom, hallgasd meg kiáltásom,
mikor szent templomod felé kezeimet kitéárom.
El ne ragadj a bűnösökkel
s gonosztevőkkel engemet,
kik békeséget szólnak feleikkel,
de szívükben gonoszat rejtenek.
Tégy velük aszerint, ahogyan tettek,
és amilyen gonoszul cselekedtek.
Mert nem vetnek ügyet az Urra,
tetteire és kezemunkájára,
rontsa le őket s ne építse újra.

Áldott legyen az Úr, mert meghallgatta kérő szózatom,
az Úr erőm és paizsom!
Őbenne bízott szívem s megsegített;
azért újjong szívem és énekemmel őt magasztalom.

Népének az Úr erős hatalom,
fölkenettjének mentség, oltalom.
Segítsd meg népedet, és add áldásod öröködre
és légy istápolója, pásztora mindörökre!

28. Fölséges az Úr a viharban

Adjatok, Isten fiai, az Úrnak,⁵⁹
adjatok dicsőséget, hatalmasságot!
Adjátok meg az Úrnak ő neve tisztességét,
szentséges ékességben az Urat imádjátok.

Az Úr szava a vizeken!
a dicsőség Istene mennydörög,
az Úr a nagy vizek fölött.
Az Úr szava, hatalmasan!
az Úr szava, nagyságosan!
Az Úr szava cédrustörzseket tördel,
libanonhegyi cédrusokat tördel.
Táncolni kényszeríti Libanont borjúként
és Sariont, mint fiatal bölényt.⁶⁰
Az Úr szava tüzlángot ont,
az Úr szava megrázkódtatja a sivatagot,
megrázza a Kádes sivatagot.⁶¹
Az Úr szava erdőket hánt, kicsavar tölgyeket:
Dicsőség! – mondják templomában mindenk.⁶²
Az Úr trónolt a vízözön felett,
az Úr örökké trónján székel.
Az Úr népének erősséget ad
az Úr népét megáldja békességgel.

⁵⁹ *Isten fiai*: valószínűleg az angyalokról van szó (vö. Zsolt. 88, 7; Jób 38, 7); mások szerint a választott nép tagjairól vagy papjairól (vö. Zsolt. 81, 6).

⁶⁰ *Sarion*: a Hermon föníciai neve (vö. Móz. V. 3, 9).

⁶¹ *Kádes sivatagja*: Palesztinától délre fekszik (vö. Móz IV. 13).

⁶² Míg a földön a vihar dühöng, az égben állandó Isten-dicséret zeng.

29. Áldalak Uram, mivel fölemeltél!

Áldlak, Uram, mert megszabadítottál,
ellenségeim kényére nem adtál.

Uram, én Istenem,
Tehozzád kiáltottam, s meggyógyítottál engemet;
Én Uram, kivezeted az alvilágból lelkemet,⁶³
kimentettél azok közül, kik a gödörbe mentenek.

Szentek, az Úrnak énekeljete,
ő szent nevének hálaéneket!
Mivel haragja csak egy pillanat,
s jósága élethosszig megmarad.
Sírással száll le még az est,
a reggel már ujjongni kezd.
Mondtam, mikor elbizakodtam:
„Meg nem rendülök sohasem!”
Uram, erőt és tisztességet adtál jóvoltodban nekem,
de mikor arcod eltakartad, megzavarodtam.

Tehozzád kiáltok, Uram,
Istenem irgalmáért esd szavam.
„Mi haszna volna vérehullásomnak,
sírgödörbe leszállásomnak?
Vajjon a por dicsér-e tégedet,
hirdeti-e hűségedet?”⁶⁴
Hallgass meg, Uram, légy irgalmas nékem,
légy, Uram, segítségem!

Táncra fordítottad sírásomat,
megoldottad szőrzsákomat s örömmel öveztél körül,⁶⁵
Hogy neked énekeljen, ne hallgasson a lelkem.
Dicsérlek, Uram, Istenem, szünetlenül!

⁶³ A zsoltáros halálveszedelemben volt.

⁶⁴ Vö. Zsolt. 6; Iz. 38, 18.

⁶⁵ *szőrzsák*: a gyász és a bűnbánat öltözéke (vö. Zsolt. 34, 13).

30. Kezeidbe ajánlom lelkemet

Hozzád menekülök Uram, soha ne engedj szégyent érnem,
igazvoldban légy a menedékem.
Hajlítsd füledet én szavamra,
Siess én szabadításomra.
Légy nekem szabadulás szirtje,
én erős váram, menedékem.
Mert te vagy kösziklám és váram!
nevedért kalauzom és vezérem.
Kivonsz a hálóból, amit titokban vetettek elém;
oltalmamat tetőled várom én.
Kezeidbe ajánlom lelkemet,
Uram, hűséges Istenem, megszabadítasz engemet.
A hívságos bálványok híveit gyűlölöd, Istenem;
de én bizalmam az Úrba vetem.
Ujjongva vígadok irgalmadon,
mert számbavetted nyomorom,
segítettél aggságomon,
S nem adtál engem ellenség kezére,
lábaim állítottad tágasságnak helyére.⁶⁶

Könyörülj Uram rajtam, mert szorongattatom;
szemem-lelkem-testem sorvasztja bánatom.⁶⁷
Elemésztődik életem a gondban,
esztendeim a siralomban.
A bánattól erőm megbágyadott,
minden csontom megsorvadott.
Minden ellenségemnek gúny tárgya lett belőlem,
szomszédaimnak csúfja, félelme ismerőseimnek,
aki meglát odakünn, fut előlem.
A szívekből, mint aki meghalt, oly feledésbe estem én,
olyan lettem, mint összetört edény.

⁶⁶ *tágasságnak helyére*: a veszedelmes – szűk – utaktól megszabadítottál engem (vö. Zsolt. 17, 20).

⁶⁷ *testem*: szó szerinti hasamat, azaz egész belsőmet.

Hallottam én: sziszegnek rám sokan – köröskörül körülöm rettenet!⁶⁸
ellenségeim összesúgtak és terveket koholtak,
hogy elvegyék életemet.
De én, Uram, bizalmamat beléd vetem,
azt mondom: Te vagy az én Istenem.
Az én sorsom a te kezédben:
ellenségem és üldözőm kezéből ragadj ki engem.
Orcád ragyogjon fel szolgálád előtt,
és irgalmaddal szabadítsd meg őt.
Uram, szégyent ne lássak, mert tégedet kiáltlak;
essen szégyenbe az istentelen, némuljon el s üzessék alvilágnak.
Némaság szálljon a csalárd ajakra,
amely kevélyen és arcátlanul megvetést szól az igazakra.

Milyen nagy, Uram, kegyességed,
melyet azoknak ajándékozol, kik félnek téged,
Melyet megmutatsz mindazoknak, kik hozzád menekednek,
szeme láttán az embereknek.
Megtalmozod őket arcodnak oltalmában.
emberek ármánya elől,
Elrejtetted őket sátorodban
marakodó nyelvek elől.
Áldott az Úr, mert megmutatta csodálatosképpen
az erősséges városban irgalmasságát nékem!
Pedig így szóltam ijedtemben:
„Szemeid elől elvetettél engem!”

Ám te, amikor kiáltottam hozzád,
meghallgattál könyörgésemben.
Az Urat szeressétek, ti minden szentjei!
az Úr megtartja a hűségeseit,
De annak, aki gögösen cselekszik,
bőséggel megfizet.
Bízzatok, s legyen szívetek erős,
mind akik az Úrban reményletek.

⁶⁸ *körülem rettenet*: ez a kifejezés Jeremiásnál is előfordul (Jer. 6, 25; 20, 3. 10; 46, 5; 49, 29). Általában elég sok a hasonlatosság Jeremiásnak és ennek a zsoltárnak kifejezésmódja közt.

31. Boldog, akinek bűne megbocsátva

Boldog, akinek bűne megbocsátva,
kinek befödve gonoszsága.
Boldog férfiú, akinek az Úr vétkeit fel nem rója,
az álnokságtól lelkét ki megója.

Ameddig néma voltam, csontjaim sorvadoztak,
szüntelen sóhajtozásomban.
Mert éjjel-nappal rámnehezedett a te kezed,
életerőm elszáradt bennem, mint nyári nagymelegben.

Bűneimet megvallottam neked,
nem titkoltam el én vétkeimet.
Mondtam: „Megvallom immár az Úrnak gonoszságom”,
s te elengedted véték-adósságom.

Szükségük idején tehozzád
minden igazak ezért esdenek,
És nem fogják elérni őket,
ha betörnek, a nagy vizek.
Te vagy a menedékem, megmentesz kínjaim közül,
szabadulásom örömeivel veszel engem körül.
Az útra, melyen járni kell, megtanítlak és kioktatlak,
megnevellek, a szemem rajtad.⁶⁹
Ne legyetek, akár a ló, akár az öszvér, értelmetlenek,
fékkel, kantárral kell zabolázni őket,
hogy közeledbe jöjjenek.⁷⁰
Az istentelent sok csapás veri,
de ki az Úrban bízik, azt irgalmasság övezi.
Vigadjatok az Úrban, igazak, és örvendezzetek,
s újjongjatok mindnyájan, egyenesszívűek!

⁶⁹ *megnevellek*: szószerint ez áll: „szemem rajtad (nyugtatván) tanácsot adok”.

⁷⁰ A héber szöveg valószínűleg megromlott s értelmét teljes pontossággal visszaadni nem lehet.

32. A világ teremtője, Izrael Istene

Örvendezetek igazak az Úrban,
a jámborokhoz illik a dicséret.
Dicsérjétek az Urat citerával,
tízhúrú hárfákön énekeljétek.

Énekeljétek új énekeket,⁷¹
hangos örömmel örvendezetek.
Mivelhogy igaz az Úrnak igéje,
minden tettei teljesekek hűséggel;
Igazságot, törvényt szeret,
tele a föld az Úr kegyességével.

Az Úr szavára lettek az egek,
szája lehelletére mind a csillag-seregek.
Mint egy tömlőbe gyűjti a tenger vizeit,
csűrőkbe raktározza vizek örvényeit.

Félje az Urat mind a föld,
a földkerekek minden lakója tisztelje őt.
Mivel ő szólott, és levének,
ő parancsolt, és mind előjövének.
Felforgatja az Úr a nemzetek tanácsát,
hívságossá teszi népek kigondolását.
Az Úr szándéka megmarad örökre,
szívének gondolatja öröktől mindörökre.
Boldog nép, melynek Istene az Úr,
a nemzet, melyet magának választott osztályaul.

Az Úr a mennyből letekint:
ember fiait látja mind.
Laka helyéről szeme fogja át
a földnek minden lakosát.
Mindüknek ő formálta szívüket,
ismeri minden tettüket.

⁷¹ új énekeket: talán az újabb nagy jótétemény miatt, amire a 10., 16., 17. versek utalnak (vö. Iz. 42, 10; Zsolt. 95, 1 stb.).

Nem győz a király nagy hadseregével,
harcos nem szabadul nagy erejével.
A győzelemre hasztalan a ló,
ereje-telje hiábavaló.
Ime az Úrnak szemei azokon, kik őt félik,
azokon, akik irgalmát remélik.
Megmenti a halálból lelküket,
eteti őket éhség közepett.
A mi lelkünk az Úrra vár,
mert ő a mi segítőnk és paízsunk.
Szívünk azért őbenne vigadoz,
ő szent nevében bízunk.
Legyen, Uram, rajtunk kegyelmed,
amiképpen mi bizakodunk benned.

33. Boldog, aki Istenben bízik!

Minden időben áldom az Urat,
dicsérete mindig számban marad.
Lelkemnek dicsekvése legyen Ő,
hallja meg s vígadozzék minden szűkölködő.
Magasztaljátok az Urat velem,
dicsérjük ő nevét mindösszesen.

Kerestem az Urat, és ő meghallgatott;
minden féltemből megszabadított.
Nézzetek rá, és megvilágosultok
s orcátokon meg nem pirultok.

Im, a szegény kiáltott, és az Úr meghallgatta,⁷²
s minden szükségből megszabadította.
Az Úrnak angyala táborát fölveri
az őt féltő körül és szabadulást hoz neki.
Izleljétek s lássátok, mily jóságos az Úr,
aki hozzá menekül, boldogul.
Féljétek az Urat, ti szentjei,
ki féli őt, azt inség nem veri.
Szegény lett a hatalmas és éhten-éhezik:
nem látnak szűköt semmi jóban akik az Urat keresik.

Jertek, fiaim, rám figyeljete,
az Úrnak félelmére tanítlak titeket.
Ki szereti az életét?
ki eped jóval-teli napokért?
Nyelvedet a gonosztól visszatartsd,
s ajkad ne szóljon álnok szavakat.
Fuss a gonosztól és a jót keresd,
a békességet kutasd és kövesd.
Az Úr szemei az igazakon,
és fülei könyörgő szavukon.
A rossztól elfordul az Úr orcája,
emlékét is a földről kigyomlálja.
Kiáltott az igaz, s az Úr hallotta őt,
minden szükségből kiragadta őt.
Közel az Úr azokhoz, kik bűnbánatos szívűek,
a töredelmes lelkűt ő szabadítja meg.
Érheti sok baj az igazt,
de mindenből kimentti az Úr azt.
Megőrzi minden csontjait,
egyetlen egy meg nem törik.

⁷² *im, a szegény: én, szegény magam.*

Haláluk lesz a rossz az istenteleneknek;
s kik gyűlölik az igazt, megfizetnek.
Az Úr megmenti szolgáinak lelkét,
s nem látnak büntetést kik őt keresték.

34. Isten segíti a békességeseket

Perelj, Uram, perelőimmal,
 harcolj én ellenségeimmal.
 Ragadj érettem pajzsot, vértet,⁷³
 kelj fel, hozz nekem segítséget.
 Lendíts dárdát és tartsd fel üldözőim,
 mondd lelkemnek: „Én vagyok üdvösséged!”
 Zavarodjon meg, piruljon meg, ki szorongatja életem;
 térjenek hátra s szégyenüljenek meg, kik gonoszat koholnak ellenem.
 Legyenek olyanok, mint a szélben a polyva,
 kergesse őket Isten angyala,
 Legyen az útjuk síkos és setét,
 üldözze őket Isten angyala.
 Mert hálót nekem ok nélkül vetettek,
 ok nélkül ástak vermet életemnek.

Mikor nem sejtik, szálljon rájuk romlás,
 ásott vermükbe maguk essenek,
 vetett hálójuk őket fogja meg,
 De az Úrban fog újjongani elmém,
 vígadozni fog az ő segedelmén.
 Minden erőim kiáltani fogják:
 „Uram, kicsoda hasonló tehozzád?
 Ki megmented a gyengét a hatalmaskodótól,
 szorongatottat és szegényt fosztogatóktól!”
 Erőszakos tanúk álltak fel ellenem:
 amiről semmit sem tudok, azt kérdték szüntelen.
 Jóért rosszal fizettek nékem;
 lelkem elhagyottsága lett a részem.

Pedig én, mikor ők betegek voltak, szőrzsákba öltözködtem,
 bőjttel gyötörtem lelkemet,
 sűrű könnyörgésekkel könnyörögtem.⁷⁴
 Mint jóbarátért, mint testvéremért, szomorún jártam,
 mint aki az édesanyját siratja, úgy görnyedtem a gyászban.
 Ők ellenben, mikor én meginoztam, örvendeztek és gyülekeztek,
 ellenem gyülekeztek, váratlan nekem estek,
 Megmarcangoltak, nem nyugodtak, rám törtek gúnyosan,
 csikorgatták rám fogaikat hangosan.

⁷³ *pajzsot, vértet*: nemcsak a rómaiaknak, hanem az izraelitáknak is volt egy kisebb kerek könnyű-pajzsuk és egy nagyobb és erősebb nehéz-pajzsuk. A magyar szöveg e másodikat „vértnek” fordítja, mert nyelvünkben nincs két különböző szó a pajzs jelzésére.

⁷⁴ *szőrzsákba*: a gyász és bűnbánat ruhája (vö. Zsolt. 29, 12.) *sűrű könnyörgéssel könnyörögtem*: szó szerinti ez áll a maszoréa szövegben: könnyörgéseim visszatértek ölembé; a kifejezés értelme nem világos. Talán arról van szó, hogy ima közben oly mélyen lehajtotta a fejét, hogy szavai mintegy visszamentek a mellébe, ahonnan kiszakadtak.

Uram, még meddig nézed ezt?
 szabadítsd meg az ordítóktól lelkemet,
 az oroszlánoktól életemet.⁷⁵
 Hadd áldjalak a nagy gyülekezetben téged,
 a sok nép között hirdessem dicsőséged.
 Ne örüljenek a gonoszok rajtam, akik ellenem törnek,
 ne hunyorgassák szemüket, kik ok nélkül gyűlölnék.
 Mivel nem békés beszédekkel szólnak,
 s országszerte a békekésésekre álnokságot koholnak.
 Szélesre tátják ellenem a szájuk,
 s mondják: „Haha! haha! Most a szemünkkel látjuk!”⁷⁶
 Látod, Uram! – Ne hallgass!
 Uram, ne maradj tőlem messze!
 Kelj fel, serkenj fel védelmemre,
 én Istenem, Uram, az én peres ügyemre!
 Uram, igazságodban tégy rám ítéletet,
 Istenem; rajtam ne örüljenek!
 Ne gondolják szívükben: „Hahaha! Ezt akartuk!”⁷⁷
 ne mondják: „Ezt felfaltuk!”

Piruljanak meg, szégyenüljenek meg
 mind, kik nevetve nézik bajomat,
 Borítsa őket szégyen és gyalázat,
 kik ellenem felfújják magukat.
 De örvendjenek és újjongjanak, kik pártul fogják ügyemet,
 s mindenkor így beszéljenek:
 „Áldott legyen az Úr,
 kinek kegyelméből szolgálja szabadul!”
 Hirdeti nyelvem igazságodat,
 mindenkoron magasztalásodat.

⁷⁵ *életemet*: szó szerinti: egyetlenemet. Vö. Zsolt. 21, 21.

⁷⁶ *Haha! haha!* Gúnyolódva kiáltoznak, mert elérték céljukat.

⁷⁷ *Ezt akartuk*: a héber szó étvágyat és kívánságot is jelent.

35. A bűnös vaksága, az igaz boldogsága

Gonoszt beszél szívében az istentelen;
nincs szeme előtt istenfélelem.
Avval átmítja magát szívében ő,
hogy undok vétke napvilágra nem jő.⁷⁸
Gonoszság, cselszövés szájában mind a szók,
megszűnt okosnak lenni és cselekedni jót.
Kamarájában gonoszságot gondol,
megveti lábát a nem-jó ösvényen, s nem irtózik a rossztól.

Uram, irgalmasságod eléri az eget,
hűséged a fellegeket.
Igazságod: mint Isten hegyei,
tengermélység minden ítéleted;
embert és állatot, Uram, te élteted.
Mily drágaságos, Úristen, kegyelmed!
emberfiak szárnyaid árnyékában menedékhelyet lelnek.
Házad kövérén őket hizlalod,
gyönyörűséged patakából itatod.
Mivel az élet kútforrása tenálad,
világodnál látunk világosságot.
Tartsd meg a téged félőknek jóságod,
az igazszívűeknek igazságod.
A gőgös ember lába fölém ne kerekedjen,
s a bűnös ökle el ne izzön engem.
Összeomlottak íme, kik gonoszat művelnek,
eltiportattak s többé föl se kelnek.

⁷⁸ A vers értelme eléggé homályos. Úgy látszik, nem Istenről van szó, hanem az istentelenről. „Ez (ti. az istentelen) azzal hízeleg magának, hogy bűne nem jó napvilágra és nem lesz tárgya a gyűlöletnek.” Vagyis azt a hamis reményt táplálja, hogy Isten nem veszi észre bűnét és nem fogja megbüntetni.

36. Ne írgyeld a bűnös jó sorát

Ne légy bosszús a bűnösökre,
ne írgykedjél a gonosztevőkre;
Mert, mint a fű, hamar száradnak el,
mint zöldelő rét, úgy fonnyadnak el.
Bízzál az Úrban s tedd ami helyes,
hogy lakhassál a földön s biztonságban lehess.⁷⁹
Az Úrban leld gyönyörűséged,
s szíved vágyát megadja néked.
Az Úrra bízzad útadat,
bízzál: jó végre viszi dolgodat,
Felkölti, mint a napfényt az igazságodat,
déli verőkép igazad.
Hagyatkozzál az Úrra csendességgel,
beléje helyezd reménységed.
Ne bosszankodjál arra, akinek útja tele van sikerrel,
és aki gonoszságot tervel.
Hagyd a haragot, hagyd a búsulást,
csak rosszra visz, hagyd a bosszankodást.
Mert elpusztulnak, kik gonoszra törnek,
s akik az Úrban bíznak, azok bírják a földet.
Még egy kissé, s a bűnös nem lesz en;
kutatód, s nem lelsz még helyére sem.
A földet pedig bírják a szelídek,
s örvidenek békesség telijének.
A gonosz az igazra leskedik
és csikorgatja rája fogait,
De az Úristen kikacagja,
mert látja, hogy eljő a napja.
Kardot vonnak a rosszak, ívet feszítenek,
szegényt és nyomorultat hogy elveszítsenek,
jó úton járót hogy megöljenek.
De kardjuk önszívükbe hat,
eltöretnek a kezijak.
Jobb az igaznak a kevés,
mint a gonosznak nagy bővelkedés.
Mert eltöretik a bűnösök karja,
a jókat pedig az Úr támogatja.
Az ártatlanok életére az Úr gondot visel,
s örökségük sohasem múlik el.
Gonosz időben meg nem szégyenülnek,
inség napján megalégülnek.
Ám elvesznek a gonoszak,
akik az Úrral szembeszállanak,
Mint a mezők pompája asznak el,

⁷⁹ lakhassál e földön: ti. az ígéret földjén, annak javai közt.

akár a füst oszolnak el.
Kölcsönt vesz a gonosz, de meg nem ad,
a jámbor könyörül és osztogat.
Bírják a földet Úr áldottai,
és kiirtatnak átkozottai.
Ember lépteit Isten igazgatja:
akinek kedves előtte az útja!
Nem sérül meg, ha elesik,
mivel az Isten fogja kezeit
Gyermek voltam és megaggottam,
de nem láttam még jámbort elhagyottan,
sem magvát kenyér-kéregető sorban.
Minden időben könyörül s a kölcsönt osztogatja;
és megáldatik magva.
A rosszat hagyjad, a jót cselekedd,
és megmaraszt örökké Istened.
Mert szereti az Úr az igazat
és el nem hagyja a jámborokat.
Istentelenek kiirtatnak,
magvuk pusztul a gonoszaknak.
Jut majd a föld az igazaknak,
és mindörökké rajta laknak.
Bölcsességet szól az igaz ajak,
és nyelve kimondja az igazat,
Isten törvénye szívében lakik,
s ingadozás nem éri lépteit.
A bűnös az igazat meglesi,
halálra keresi.
De nem engedi az Úr őt kezére,
s perében nem száll ítélet fejére.
Bizalmadat az Úrba vedd,
az ő útját kövesd;
Ő felmagasztal téged s a föld lesz örökséged,
s a bűnösök pusztultát vígan nézed.
Láttam a gonoszat, amint kevélykedett,
s mint lombos cédrus, szétterpeszkedett.
És arra mentem, és már ime nem volt,
kerestem őt, és helye sem volt.
Figyeld az ártatlant, ügyeld az igazat,
a békés ember magva megmarad.
Ám a bűnös mindenestül kipusztul,
a gonosz maradéka kiveszen írmagostul.
Igazaknak az Úrtól jön segély,
erősség ő a szükség idején.
Az Úr segíti és megmenti őket,
megmenti kezeitől a gonosznak,
s megőrzi, mert őrája hagyatkoznak.

37. Meghajlok ostorodnak...

Uram, ne feddj meg haragodban engem,
és ne fenyíts fölgerjedtedben,
Mert nyilaid átverték engemet,
és kezéd rám nehezedett.
Nem hagy testemben haragod épséget,
nem enged csontjaimnak én bűnöm egészséget.
Mert vétkeim túlnőttek fejemen,
elbírhatatlan terhük már nekem.
Búzhödik, mérgesedik sok kékségem
balgaságom következtében⁸⁰
Meggörbültem, meggörnyedtem nagyon,
szomorúan járok-kelek egész napon.
Mert ágyékaim telve gyulladással
nem lakja épség testem tagjait;
Elbágyadtam, nagyon összetötöttem,
ordítva jajgatom szívem gyötrelmeit.
Uram, előtted minden vágyaim,
nem titkosak előtted fohászkodásaim.
Szívem vergődik, erőm elhagyott,
még szemeim világa is megfogyatkozott.
Barátaim, szeretteim elhúzódnak bajomtól,
rokonaim megállanak távolból.
Vetik a töröket, kik lesnek életemre,
én gonoszakaróim romlással fenyegetnek,
s minden időben cselt szőnek fejemre.⁸¹
De én, mint a siket, meg sem is hallgatom,
és mint a néma ember, szájam ki nem nyitom.
Mint aki nem hall, én olyan vagyok,
s mint akinek szájában nincsenek visszazók.
Mert én, Uram, terád bízom magam,
te meghallgatsz, én Istenem, Uram.
Azt mondom: „Rajtam ne mulassanak,
mikor lábam meging, ne fuvalkodjanak!”

⁸⁰ *balgaságom. következtében:* az ószövetségi Szentírásban: bűnöm következtében.

⁸¹ A betegség és az elhagyatottság leírása e szakaszban Jób szenvedéseinek leírását idézi emlékezetünkbe.

Közel vagyok a bukáshoz nagyon,
és fájdalmam szemem előtt mindenkoron.
Igen, megvallom vétkeimet,
és bűnöm miatt meg nem nyughatom.
De kik ok nélkül bántanak, erősek,
sokan, akik igaztalan gyűlölnek;
Rosszal fizetnek a jóért nekem,
rám rontanak, mert a jót követem.
Ne hagyj el, Uram, Istenem,
el ne maradj tőlem a messzeségben!
Siess segítségemre,
én Uram, üdvösségem!

38. Árnyék az emberélet!

Kimondottam: vigyázok útjaimra,⁸²
hogy ne vétkezzem nyelvemen;
Zablát keríték szám elé,
mikor előttem az istentelen.
Elnémultam, hallgattam, és nem volt semmi jóm,⁸³
de kiujult bennem a fájdalom.
Felforrt bennem a szív,
tűz gyulladt bennem elmélkedésemben;
s ezt mondta nyelvem:⁸⁴

Add, Uram, tudtomul határát életemnek,
s hogy napjaim mértéke mekkora,
mily múlandó vagyok, hadd ismerem meg.
Im napjaim néhány araszra mérted,⁸⁵
és életem előtted, mint a semmi:
egy sóhajtás az emberélet!
Akár az árnyék, úgy jár-kél az ember,
töri magát hívságokért,
halomra gyűjt és nem tudja, kiért.

És most, Uram, mire van várni nékem?
csak tebenned van reménységem!
Minden gonoszságottól ments meg,
ne adj csúfjára esztelennek.
Elnémultam, ki nem nyitom a szám,
hiszen te küldted ezt reám.
Fordítsd el rólam csapásaidat,
mert elfogyatkozom sújtó kezed alatt.

⁸² *vigyázok útjaimra*: hűségesen megtartom Isten parancsait.

⁸³ *és nem volt semmi jóm*: a héberben: „távol a jótól”, vagyis elvesztettem boldogságomat. Mások másként magyarázzák.

⁸⁴ *nem tudja türtőztetni szavait*.

⁸⁵ *napjaimat néhány araszra mérted*: életemet igen rövidé tetted.

Bünteted és fedded a bűnös embert,
moly módjára kincseit elemészted:
egy sóhajtás az emberélet.
Halld, Uram, imádságom,
hallgasd meg kiáltásom,
ne fogadd siketséggel könnyeim,
Mert jövevény vagyok tenálad,
és zarándok, mint minden őseim.⁸⁶
Fordítsd el rólam szemedet, hogy hadd vegyek lélegzetet,
mielőtt elmegyek és többé nem leszek.⁸⁷

⁸⁶ Arról a rövid időről van szó, amit betegsége után adjon még neki az Isten.

⁸⁷ *és nem leszek*: ti. ezen a földön A jövő életéről nem beszél, de nem is tagadja azt, miként nem tagadta Jób sem (3,13-19), noha hasonló módon panaszkodott (10, 20-22).

39. Jobb az engedelmesség, mint az áldozat

Bízzván bíztam az Úrban, s ő hozzám leereszkedett,
és meghallgatta kiáltó kérésemet.
Kivont engem a halálos veremből, sárból és szennyből
s lábam sziklára állította,
léptemet megszilárdította.
Számba adott új éneket:
Istenünknek dicséretet.
Látják ezt majd sokan, és félnek,
és az Úrban remélnek.

Boldog ember, aki bizakodását az Úrba veti,
bálványok imádoit, hamis úton járókat nem követi.⁸⁸
Sok csodát tettél, Uramisten,
nincsen hozzád hasonló mivelünk való terveidben.⁸⁹
Ha próbálnám hirdetnem, mondanom,
oly számosak, el nem számlálhatom.
Nem kell véres és étel-áldozat neked,
de megnyitottad szódra fületem.
Nem követeltél végig-égő, sem bűnáldozatot;
akkor mondtam: „Ime, itt vagyok,
a könyvtekercsben rólam írva áll:
Akaratodat cselekedni, én Istenem, gyönyörűségem,
törvényed él bensőm legbensejében.”⁹⁰
Igazságod hirdettem a nagy gyülekezetben,
ime, nem tartóztattam ajakam, te tudod, én Uram.
Igazságod szívembe nem rejtettem,
elbeszéltem hűséged, segítséged.
Kegyelmed nem titkoltam el,
sem hűséged a nagy gyülekezetben.

Te pedig, Uram, tőlem el ne vond könyörületességedet,
hűséged és irgalmasságod istápoljon mindenkor engemet,
Mert körülvettek számtalan bajok,
elértek bűneim, és én nem láthatok:
Hajam szálánál számosabbak,
s lelkierőm cserben hagyott.

⁸⁸ *bálványok imádoit*: a héber szó bizonytalan jelentésű mások szerint „gőgösöket”, „szemteleneket” jelöl.

⁸⁹ *terveidben*: jóságos és kegyes a rólunk való gondoskodásod és törődésed.

⁹⁰ Szent Pál (Zsid. 10, 5-9) ezeket, mint a világba lépő Krisztus szavait idézi, az ún. Hetvenes görög fordítás szerint.

a könyvtekercsben: az ószövetségi szent könyvekben.

Tessék, Uram, megmentened,
siess, Uram, hozd el segélyemet,
Piruljanak meg mind, és szégyenkezzenek,
kik hajszoznak, hogy elvegyék életemet.
Térjenek hátra, szégyenüljenek meg,
kik bajaimban gyönyörködnek.
Gyalázatukban megmeredjenek,
kik azt mondják: „Úgy kell, úgy kell neked!”
Örvendjenek mind, s vígadjanak benned, akik keresnek tégedet,
s mondják mindenkor: „Áldassék az Úr!” akik szeretik segítségedet.
Nyomorult vagyok és ágrólszakadt;
az Úr viseli gondomat.
Szabadítóm, istápom vagy nekem:
Ne késsél, Istenem!

40. Elhagyott beteg imádsága

Boldog, akinek a szűkölködőre és szegényre gondja vagyon!
 megmenti azt az Úr a rossz napon.
 Megtartja őt az Úr és elteti,
 a földön boldoggá teszi,
 s az ellenség kényére át nem adja.⁹¹
 Mellette lesz az Úr a fájdalomnak ágyán,
 s betegségében erőre kapatja.⁹²
 Add nekem, Uram, – szólok – könyörületet,
 gyógyíts meg, mert vétkeztem ellened!
 De ellenségeim gonoszat szólnak rólam:
 „mikor válik halálra már? Mikor pusztul ki neve már ?”
 Annak is aki látogatni jön, csalfát beszél az ajka,
 gonoszat gyűjt magába szíve, kimegy és továbbadja.
 Gyűlölőim mind összesűgnak ellenem,
 mind azt forgatják, ami rossz nekem:
 „Gonosz betegség tört reá!”
 és: „Elterült, többé már föl nem áll”⁹³

Sőt még barátom is, kibe bizalmamat vettem,
 akivel megosztottam kenyerem,
 sarkat emelt még ő is ellenem.⁹⁴
 Te pedig, Uram, könyörülj és állíts talpra engem,
 hogy mindezt megfizessem.
 Arról tudom, kedved telik-e bennem:
 hogy ellenségem nem vígad felettem.
 Engem pedig épségben támogatsz,
 s orcád előtt örökre helyet adsz.

*

Áldott az Úr, Izrael Istene,
 örökkön örökké. Úgy legyen, úgy legyen.

⁹¹ Ezt a verset óhajtó formában alkalmazzuk a pápáért való imádságban.

⁹² A szószerint való héber szöveg: „ágyát betegségében meg fogod változtatni.” Kevésbé érthető, romlott szöveg.

⁹³ Élénken írja le ellenségei színlelt jámborságát.

⁹⁴ Ezeket a szavakat maga az Úr Jézus (Ján. 13, 18; vö. 17, 12; Ap. Cs. 1, 16) Iskarióti Judásra alkalmazza. Sokan betűszerinti értelemben Achitophelre, Dávid tanácsosára alkalmazzák (Sám. II. 15, 12). Ő tehát Júdás típusa, miként Dávid a szenvedő Krisztusé.

Második könyv (41–71. zsoltár)

41-42.⁹⁵ Mint szarvasgím a patakok vizére...

Mint szarvasgím a patakok vizére,
 úgy óhajtozik lelkem Istenére.
 Az élő Istent szomjúhozza lelkem:
 mikor lehet elébe mennem
 és Isten arca előtt megjelennem!
 Könny a kenyerem éj-nap untalan,
 mikor naponta mondják: „Istened merre van?”
 A lelkem áradoz, ha arra gondolok:⁹⁶
 a tömegben hogyan vonultam, Isten házába legelől vonultam,
 Örömujjongás, háladal szavával,
 ünneplő sokasággal.
 Mért vagy, én lelkem, oly levert?
 mért háborítasz engemet?
 Bízál Istenben: Áldani fogom még
 az én orcámnak megszabadítóját, az én Istenemet.

A lélek mélyen le van sujtva bennem,
 azért a Jordán földjén, Hermon alatt, Misar hegyén te jársz eszemben.⁹⁷
 Itt örvény örvénynek kiált, zuhatagjaid vizei harsognak:
 és minden árzaid, minden hullámaid énrajtam át zuhognak.⁹⁸
 Nappal küldjön az Úr irgalmat énnekem,
 éjente életemnek Istenéhez hadd szálljon áldó énekem.
 Istenhez szólok: Én kősziklám, miért felejtesz engemet?
 mikor szorongat ellenségem, szomorún mért járok-kelek?
 Csontjaim törnek, mikor ellenségeim gúnyolnak engemet,⁹⁹
 mikor naphosszat hajtogatják: „Hol van hát Istened?”
 Mért vagy én lelkem, oly levert?
 mért háborítasz engemet?
 Bízál Istenben: áldani fogom még
 az én orcámnak megszabadítóját, az én Istenemet.

⁹⁵ Ez a két zsoltár tartalmi és formai érvek (lásd főleg a 41, 6. 12 és 42, 5-ben levő azonos refrént!) bizonyossága szerint eredetileg egy költemény. Erre enged következtetni a 42. zsoltár címének hiánya is. – A 42. zsoltárt a lépcsőimádságban imádkozza a pap, igen helyénvalóan, hiszen ő is ennek a földnek szomorú számkivetéséből érkezik az oltárhoz, hogy ott bemutassa a legszentebb áldozatot.

⁹⁶ *a lelkem, áradoz*: szomorúan újra átgondolom magamban (Zsolt. 61, 9. Sám. I, 15).

⁹⁷ A zsoltáros a Jordán forrása közelében, a Hermon hegy lábánál tartózkodik. Úgy látszik, hogy a Misar hegy nevét őrzi a mai Zaora(h), 3 km-re Banyasztól.

⁹⁸ A Jordán folyó zuhatagjai a zsoltárosnak, aki azon a vidéken született, eszébe juttatják a csapások özönét, melyek elborítják.

⁹⁹ *csontjaim törnek*: szó szerinti: „csontjaimban való töréssel kigúnyolnak engem”.

42. zsoltár (Mint szarvasgím a patakok vizére...)

Itéld meg igazamat Isten,
fogd pártom a nem-szent nép ellenében:
cseles és álnok ember ellen te légy a menedékem.
Mert te vagy, Isten, az én erősségem:
miérthogy elvetettél?
miért kell szomorúan járnom, mikor szorongat ellenségem?
Világosságodat és hűségedet küldd el, vezérem az legyen,
te szentséges hegyedre s csarnokaidba az vigyen.
Én bemegyek az Isten oltárához,
Istenhez, ó ujjongó örömem,
És dicsérlek tégedet citerával,
Isten, én Istenem!
Mért vagy én lelkem oly levert?
mért háborítasz engemet?
Bizzál Istenben: áldani fogom még
az én orcámnak megszabadítóját, az én Istenemet !

43. Üldözött nép könyörgése

Isten, hallotta tulajdon fülünk,
atyáid mondották el minekünk;
A művet, mit műveltél napjaikban,
a hajdani napokban.
Tennen kezedd népeket elűztél, és helyükbe őket ültetted,
nemzeteket szertemorzoltál és őket megtelepítetted.
Mert nem kardjukkal szerezték országot,
nem önnön karjuk volt szabadulásuk,
Hanem a Te jobbod, a Te karod,
és fényességes arcod, mert őket megszeretted.
Az én királyom, Istenem, te vagy,
aki Jákobot győzelmekre vitted.
Általad vertük vissza, ki támadott bennünket,
neveddel eltiportuk ellenünket.
Mert nem íjjamban volt bizakodásom,
nem is kardomtól lett szabadulásom.
Ellenségtől te mentettél meg minket
és te zavartad meg gyűlölőinket.
Az Istenben dicsekedtünk örökké,
hálát adtunk nevednek mindörökké.

Most mégis elvetted és megzavartál minket,
már nem kíséred mi seregeinket.
Hogy ellenünktől meghátráljunk, hagytad,
és gyűlölőink zsákmányhoz jutottak.
Kiszolgáltattál mint juhok, mit áldozatra szántak,
és szétszórtál közébe a pogánynak.
Áratlan áron adtad oda néped,
s vajmi csekély volt rajta nyereséged.
Szomszédoknak gyalázatul vetted,
csúfságra, gúnyra körül a népeknél.
Példaszóvá lettünk a nemzeteknek,
a népek fejcsóválva emlegetnek.
Gyalázatom előttem szüntelen,
és arcom elborítja szégyenem!
A hangos szitkozódás és ócsárlás miatt,
az ellenfél, az ellenség miatt.

Mindez reánk jött, pedig nem feledtünk,
szövetségedhez hűtlenek nem lettünk.
És szívünk tőled el nem fordult,
léptünk el nem térült utadról,
Mikor a gyötres helyén megtiportál,
és sötétséggel eltakartál.
Ha elfeledtük volna Istenünket,
ha idegen istenhez tártuk volna kezünket:
Vajjon az Isten ezt nem tudta volna meg?
hiszen ő ismeri a rejtek szíveket!
De hisz minket minden időben éppen teérted irtanak,
vágó juhok módjára tartanak.¹⁰⁰

Ébredj Uram, miért szunnyadni néked?
ébredj, ne vesd el mindörökre néped!
Orcád előlünk miért rejtetted el?
gyötrelmünket és elnyomatásunkat miért felejtetted el?
Hiszen lelkünk porig aláztatott,
testünk a földre sujtatott.
Kelj föl segítségünkre nekünk,
és irgalmadban légy a menedékünk.

¹⁰⁰ A harmadik szakasz versei nem csupán a makkabeusi korra értelmezhetők, nagyon ráillenek akár Ezékiás idejére (Kir. IV. 18, 13. 22-27; 19, 4. 14-19), akár azokra a csapásokra, amelyek Joziás király halálát követték (Kir. IV. 23, 25-30), akár azokra az üldözésekre, amelyek a perzsák idejében lángoltak fel a zsidók ellen.

44. A Messiás királyi násza

Szívem szép szóra gerjedez,
énekemet a királynak ajánlom,
nyelvem, mint fűrgé író vesszeje.

Szépségesebb vagy emberek fiánál,
ajakadat édesség elömlölte,
azért az Isten megáldott örökre.
Övezd fel kardod oldaladra, hős,
szépségedet és ékességedet!
Szállj síkra szerencsével hűségért, igazságért,
s nagy tettekre tanítson jobbkezed.
Hegyesek a te nyilaid, a népek elhullnak alád,
a király ellenségei szívét rettegés járja át.
Trónusod, Isten, áll örök időkre,¹⁰¹
királyi vessződ igazság vesszője.
Igazságot szeretsz, gonoszságot gyűlölsz:
ezért kent fel az Isten, Istened,
az öröm olajával minden társad felett.¹⁰²
Áloe-, myrrha-, káziától illatosak ruháid,
elefántcsont termekből hárfapengés vidámít.
Királyné vonulnak szembe veled,¹⁰³
jobbodon a királyné, Ophir-arannyal ékes.¹⁰⁴

¹⁰¹ *trónusod, Isten*: a királyt Istennek szólítja, de nem úgy, ahogyan a keletiek a királyokat isteneknek nevezték és tartották. Az Ószövetség ugyanis Elohimnak nevezi a fejedelmeket és bírakat is, mint Isten képviselőit és helyetteseit a földön (Zsolt. 81, 1). A zsoltáros pedig, amikor a sugalmazás hatására ezeket írja, a Messiás istenségére akar rámutatni.

¹⁰² *minden társad felett*: más királyok fölött.

¹⁰³ *vonulnak szembe veled*: a zsoltáros itt áttér a királyné és az őt kísérő szűzek bevonulásának leírására. A maszoréta szövegben: „a te értékes tárgyaid között vannak a király leányai”.

¹⁰⁴ *Ophir*: Dél-Arábia, vagy Kelet-Afrika tengerpartján fekvő vidék, ahonnan Salamon és Hiram hajói aranyat hoztak (Kir. III. 9, 28; 10, 11. 22; Jób 22, 24, stb.).

Halljad leány, nézz rám s figyelj:
népedet és atyádnak házát felejtse el.
Kívánja a király szépségedet,
hódolj neki, mert urad ő neked.
Tyrus népe hozza elébed nászajándékait,
a nép előkelői kegyed versengve keresik.¹⁰⁵
Teljes díszben vonul fel a királylány,¹⁰⁶
aranyos-szöttes ékesség ruháján.
Hímes palástjában a király elé hozzák,
utána szűzek, társai, sorban követik hozzád.
És vigadozva, ujjongó csapatban
úgy vonulnak be a királyi lakba.

Fiaid lépnek atyáid helyébe:¹⁰⁷
fejedelmeknek állítod fel őket az egész föld fölébe.
Nevedet hirdetni fogom nemzedékektől nemzedékekig,
azért a népek ünnepelni fognak öröktől örökig.¹⁰⁸

¹⁰⁵ *Tyrus népe*: szóról-szóra: „Tyrus leánya”, miként: „Jeruzsálem leánya”. A tyrusi előkelők itt az idegen népeket ábrázolják.

kegyed versengve keresik: szószerint: „tekintetedet jóságossá és kedvessé teszik” (Jób 11, 19).

¹⁰⁶ *teljes díszben vonul fel a királylány*: szószerint: „A királylány teljes díszben (megy) a (palota) belsejébe”.

¹⁰⁷ A zsoltáros a királyt szólítja meg, már nem a királynét.

¹⁰⁸ A király dicsősége meg fog maradni mind a fiakban, mind a zsoltárosnak ebben az énekében.

45. Isten a mi erős várunk

Isten nekünk erő és oltalom;
igen próbált segítőnk szorongatásokon.
Azért nem félünk, bár a föld remeg,
s tenger szívébe hullnak a hegyek.
Vizei bár tajtékozzanak, zengjenek,
rohamán bár hegyek rendüljenek:
*A seregeknek Ura van mivélünk,
Jákob Istene a mi erősségünk.*¹⁰⁹

Élővíz patakocskák vidítják Isten városát,¹¹⁰
a Magasságbeli szentséges sátorát.
Az Isten lakik benne, meg nem inog soha:
már kora hajnalon Isten a gyámola.¹¹¹

Népek zúgtak, országok háborogtak,
de megdördült a hangja s a föld előtte szerteolvadt.
*A seregeknek Ura van mivélünk,
Jákob Istene a mi erősségünk.*

Jertek, lássátok az Úr tetteit,
a csoda-dolgokat, miket a földön végbevitt!
Aki a föld széléig megfékezi a hadakat,
íjjakat eltör, lándzsát összezúz, paizsot tűz lángjának ad.
Megálljatok s lássátok: az Isten én vagyok,
felséges a népek között, a földön felséges vagyok!
*A seregeknek Ura van mivélünk,
Jákob Istene a mi erősségünk.*

¹⁰⁹ Refrén, mely a 8 és 12-ben is megvan.

¹¹⁰ *élővíz patakocskák*: vö. Móz. I. 2, 10-14. a paradicsom folyójáról.

¹¹¹ *kora hajnalon*: a zsoltáros talán az assziroknak éjszaka történt veszteségéről beszél. (Kir. IV. 18, 35 – Iz. 37, 36)

46. Isten minden népek királya!

Minden népek, kézzel tapsoljatok,
ujjongó dallal Istent áldjatok!
Mert fölséges az Úr és borzadalmas,
király ő, az egész földön hatalmas.
Nemzeteket aláak vetett
sarkunk alá a népeket.
Kiszemelte minékünk örökségét,
kedves Jákobja dicsőségét.
Fölmegy az Isten örömiadallal,
az Úr hangos harsonadallal.
Zengjete az Istennek, zengjete,
zengjete királyunknak, zengjete!

Mivel király az Isten az egész föld felett,
himnuszt zengjete!
Országol Isten a nemzeteken,
az Isten ül szentséges székiben.
Népek fejedelmei összegyűltek,¹¹²
Ábrahám Istenének népével egyesültek.
Mert Istené a földön mind aki vezető:
nagyon fölséges ő.

¹¹² *népek fejedelmei összegyűltek*: a pogányok és Ábrahám népe már egy népet alkotnak (Ján. 10, 16)

47. Az Úr megvédelmezi szent városát

Nagy az Úr és dicsérni kell minden fölött
 a mi Istenünk városában őt.
 A híres halom, az ő szent hegye
 egész világnak öröme.
 A Sion hegy, éjszak szélső foka,¹¹³
 a nagy királynak városa.
 Az Isten tornyaiban ennek
 megmutatkozott biztos védelemnek.
 Ime királyok seregelték,
 s ellene hadra keltek.¹¹⁴
 Jöttek, látták, megzavarodtak,
 megremegtek és megfutottak.
 Ott szállta meg őket a félelem,
 s mint a vajúdó kínja, gyötrelem,
 Mint amikor Kelet szele
 Tarzis hajóit zúzza le.¹¹⁵

Amint hallottuk, látja most szemünk,
 a seregek Urának városában,
 A mi Istenünk városában:
 örök erősség annak Istenünk.
 Tiszteljük, Isten, kegyességedet,
 templomod közepett.
 Neved, ó Isten, és dicséreted
 a föld legvégső végéig kiárad.
 Jobbod igazsággal tele,
 vígadjon hát Sion hegye,
 Juda városai ujjongjanak
 ítélezéseid miatt.
 Köröskörül járjátok meg Siont,
 vegyétek számba tornyait,

¹¹³ *észak szélső foka; a nagy király városa:* az asszirok beszédmódjából vett szavak. Az asszirok úgy vélték, hogy „észak szélső fokán” van „az istenek hegye”; az istenek királyát pedig „nagy királynak” nevezték. A zsoltáros azonban azt mondja, hogy „az Isten hegye” a Sion hegye s „a nagy király” nem más, mint az egyetlen Isten, Jahve.

¹¹⁴ *királyok:* hogy kik voltak ezek a szövetséges királyok, nem tudjuk. Vannak akik úgy vélik, hogy Sennacherib volt a neki meghódolt királyokkal (Krón. II. 32 2I), mások Arám és Izrael királyára gondolnak, akik Acház ellen szálltak háborúba (2 Kir. 16, 5; Iz. 7, 1-9), ismét mások pedig azokra a szomszéd uralkodókra, akik Jozafát ellen fogtak össze (Krón. II. 20).

¹¹⁵ *Tarzis hajói:* nagy hajók melyekkel Tartessusba (Hispaniába) s általában a tengerentúli földekre utaztak, amelyek azonban mégsem tudtak ellenállni a heves és veszedelmes keleti szélnek.

Szemléljétek meg védőműveit,
fussátok végig várait,
Hadd mondhassátok el a késő nemzedéknek:
ily nagy az Isten, a mi Istenünk
és mindörökké, mindenkor nekünk
ő a vezérünk.

48. A halál ereje

Halljátok, minden népek,
 mind, akik laktok a föld kerekén, fületekbe vegyétek,
 Közemberek fiai s uraságok,
 egyetemben gazdagok és szegények:
 Bölcsesség szól számnak igéiben,
 szívem elmélkedése értelem.
 Példabeszédre hajtom fülemet,¹¹⁶
 hárfadal mellett nyilatkoztatom ki rejtélyemet.
 A rossz napokban miért féljek,
 ha körülvesznek álnok ellenségek,
 Emberek, kik a kincsben bizakodnak,
 s bőségük telijében fuvalognak?
 Senki pedig nem váltja meg magát,
 sem váltságpénzt az Istennek nem ad.
 Nagyon is nagy a lélek megváltása, soha nem adhat olyan árt,
 hogy éljen mindörökké és ne lásson halált!
 Mert látni fogja: meghalnak a bölcsek,
 s mint ők, úgy pusztul balga és bolond,
 s utánuk idegenek örökölnék.
 Nekik a sír lesz házuk mindörökre,
 hajlékuk nemzedéktől nemzedékig,
 pedig országokat neveztek el nevökre.
*Ember bőségben nem soká lakoz:
 elpusztuló baromhoz leszen hasonlatos.*

Így járnak, akik balgán elbizzák magukat,
 ez a végük, akik vakon élvezik sorsukat.¹¹⁷
 Birkák módjára őket az alvilágra terelik,
 ott legelteti őket a halál, és az igazak lesznek uraik.
 Alakjuk elenyészik sebesen, s házuk az alvilág leszen.
 Ám énnekem az alvilágból megmenti Isten lelkemet,
 mert magához von engemet.¹¹⁸
 Ne bánkódj hát, ha dús lesz valaki,
 és gyarapodnak háza kincsei:
 Semmit magával nem visz a halálba,
 és gazdagsága nem megyen utána.
 Ha éltében magának ígért is szépeket:¹¹⁹
 „Mivel okosan éltél, dicsérni fognak tégedet”, –
 Odamegy mégis, hol atyái laknak,

¹¹⁶ *példabeszédre*: bölcs mondásra; valószínűleg így nevezi magát a refrént (12. 21).

¹¹⁷ *sorsukat*: szószerint: „szájukat”; de a héber szó jelenthet részesedést is (Móz. V. 21, 17; Zak 13, 8). Különben ez a vers elég homályos és többféleképpen fordítható.

¹¹⁸ *magához von engemet*: ugyanezt a szót olvassuk Hénochról (Móz. I. 5, 24) és Illésről (Kir. IV. 2, 9. 10), akiket Isten az égbe felvett; valamint a Saul udvarába befogadott Dávidról (Sám. I. 18, 2). Isten az igazakat magához fogja venni.

¹¹⁹ *magának ígért is szépeket*: vö. Luk. 12, 19, a magában bízó gazdagról.

akik sohasem látják világát már a napnak.
*Ember bőségben, hogyha nem okos,
elpusztuló baromhoz leszen hasonlatos.*

49. A lélektelen istentisztelet

Szólt az Uristen, idézte a földet
hallotta napkelet és napnyugat.
Szépsége teljében Sionból tündökölt fel,
jön az Isten és szótlan nem marad.
Emésztő tűz lobog előtte,
dühöngő forgószél körötte.
A magasból eget, földet idéz,
ő népén ítélni kész:
„Hívjátok egybe én szentjeimet,
kik áldozván, velem kötést kötöttek.
Igazságát hirdetik az egek,
mert maga Isten ül ítéletet.

„Halljad, én népem, szólok hozzád,
Izrael, bizonyoságot teszek ellened:
én vagyok Isten, a te Istened.
Nem áldozataidért feddelek,
hisz égő áldozataid előttem vannak szüntelen.
Nem kell nekem házadból a tulok,
sem nyájaidból a kecskebakok:
Enyémekek úgyis erdők vadjai,
s hegyeimben a barmok ezrei.
Az ég minden madarát ismerem,
ismeretes előttem, ami mozog a réteken.
Ha éhezném, nem mondanám tenéked:
enyém a földkerekség és minden teljessége.
Vajjon bikáknak húsát eszem-é,
bakoknak vérét iszom-é?
Dicséret-áldozattal tiszteljed az Urat,
és álld a Fölségesnek fogadalmadat!
Segítségül szólíts a gyötrelemben:
megmentelek, és áldani fogsz engem.”

Ám a gonoszhoz Isten így beszél:
„Mért hangoztatod rendelésemet?
mért hordod szádon szövetségemet?
Gyűlöletes a fegyelem neked,
s szavaimat hátad mögé veted.
Tolvajt ha láttál, már hozzája álltál,
és házasságtörőssel cimboráltál,
A gonoszra megoldtad szájadat,
és szólt a nyelved álnokságokat.
Beszélni ültél önnön véred ellen,
gyalázkodtál tenanyád fia ellen.
Így cselekedtél, és hallgassak én?
vélted, hogy hozzád hasonló vagyok?
de számonkérlek és rád olvasok.

Értsetek szót, ti istentelenek,
hogy menthetetlenül el ne veszítselek!
Aki dicséret-áldozatot áldoz, az ad énnekem tisztességet,
és aki a jó utat járja; annak mutatom meg az üdvösséget!”¹²⁰

¹²⁰ *aki a jó utat járja*: szószerint: „aki helyesen járja útját” (azaz: aki megtartja Isten parancsait).

50. Miserere

Könyörülj rajtam, Isten, irgalmasságodért,
töröld le gonoszágomat könyörületednek nagyvoltaért.
Teljességgel moss meg bűnömtől engem,
és vétkeimtől tisztogass meg engem.

Mivelhogy vétkem én elismerem,
és előttem van bűnöm szüntelen.
Te ellened vétkeztem egyedül,¹²¹
és gonoszat előtted cselekedtem.
Hogy meglássék: igaz vagy végzésedben
s igazságos ítéletedben.
Ime, vétekben jöttem a világra
és anyám bűnben fogant engem.¹²²
Pedig te a tiszta szívnek örülsz,
és bölcsességre oktatsz kebelemben.

Hints meg izsóppal, s én tiszta leszek,¹²³
moss meg, és hónál fehérebb leszek.
Add hallanom a vígság és öröm szavát,
hadd ujjongjanak megtört csontjaim.
Fordítsad el orcádat vétkeimtől,
töröld el minden gonoszágaim.

Szívet teremts, Isten, tisztát nekem,
és újítsd meg szilárdá szellemem,
El ne taszíts orcád elől,
és meg ne vond tőlem szent lelkedet,
Add vissza üdvösséged örömét,
és tégy nemes lélekkel erőssé engemet.
A bűnösöket én utadra megtanítom,
s hozzád térnek az istentelenek.
Szabadíts meg a vérontás bűnétől, Isten, szabadítóm!¹²⁴
s ujjongjon nyelvem igazságodon.
Nyisd meg, Uram, ajkaimat,
s hirdetni fogja szám magasztalásodat.
Mert áldozatban kedved nem leled,
sem égőáldozatban nem telnék örömed.¹²⁵

¹²¹ *te ellened vétkeztem egyedül*: a bűn legsajátosabb lényege Isten megbántása, a többi körülmény már másodrendű.

¹²² A bűnre való hajlandóság benne van az emberben; a katolikus hagyomány joggal látja e szavakban az eredeti bűn tanát.

¹²³ *izsóppal*: az izsóp összekötött és az áldozati állat vérébe mártott ágaival meghintették a bűntől megtisztítandó személyt vagy tárgyat (Móz. II. 12, 22; Mózs. III. 14, 4-7).

¹²⁴ *a vérontás bűnétől*: úgy látszik, Uriás megölésére gondol. (Sám. II. 6-17; 12, 9.)

¹²⁵ Emberölésért és házasságtörésért nem voltak előírva engesztelő áldozatok s nem is voltak szokásban. Ezeket a bűnösöket halállal büntették, ezt azonban Dávid királyra nem alkalmazhatták.

Az én áldozatom a töredelmes lélek,
a megtört és alázatos szívet, ó Isten, le nem nézed.

Légy jó, Uram, Sionhoz kegyességed szerint,
építsd meg Jeruzsálem falait.
Akkor majd kedves lesz előtted törvényes áldozat, égő és teljes áldozat,
akkor majd hordanak oltáraidra tulkokat.¹²⁶

¹²⁶ Ezt a két utolsó verset valószínűleg a számkivetés idején adták hozzá a zsoltárhoz, amikor is ezt a gyönyörű magánéneket a liturgiában is használni kezdték.

51. Jaj a gonosznak!

Gonoszságoddal mit dicsekszel,
te nagyhatalmú gonosz ember?
Rontáson jár az eszed szüntelen,
álságot fensz késéles nyelveden.¹²⁷
Jónál a rosszat jobban szereted,
igaznál a hazug beszédeket.
Minden rontó ígét szeretsz,
te csalfa nyelv!

Azért leront az Isten,
elvet örökre tégedet,
Kigyomlál sátorodból,
s az élők országából kitepi gyökered.
Meggfélemedve látják ezt majd az igazak,
s nevetnek rajta:
„Ime az ember, aki oltalmának
nem az Istent akarta,
Gazdagsága bőségében bizakodott
és bűneiben felfuvalkodott.”
De én, mint zöldelő olajfa az Isten hajlékában,
bírom örökre Isten irgalmában.
Dicsérni foglak mindörökké, mivelhogy cselekedtél¹²⁸
és dicsőségét jószágos nevednek
hírdetni fogom szenteidnek.

¹²⁷ *álságot fensz kés módra*: azaz váratlanul és hevesen sértesz.

¹²⁸ *mivelhogy cselekedtél*: ti. megbüntetted a gonosz rágalmozót.

52. Az emberek romlottsága

Azt mondja szívében az esztelen:
„Nincs Isten!”
Megromlottak, utálatosak tetteik,
aki jót tenne, nincsen.
Az Úr lenéz mennyből az emberekre,
hogyan lássa, van-e még okos, van-e még Istent kereső?
Mind, mind tévelygenek, romlásra váltak valamennyien,
egyetlenegy sincs jót cselekedő.
Ugy-e, hogy mind eszükre fognak térni a gonosz emberek,
akik úgy falják népemet, akár a kenyeret,
és nem hívják Istent segedelemre?
Akkor rettegtek félelemben,
amikor nem volt ok a félelemre,
Mert Isten szerteszórta ostromlód csontjait,
s megszégyenültek, mert az Isten őket elvetette.

Bár jönne üdvösség Sionból Izraelre!
mikor majd Isten fordít népe sorsán,
akkor ujjongna Jákob, Izrael ünnepelne.¹²⁹

¹²⁹ Ez a zsoltár csaknem ugyanaz, mint a 13. zs., azért lásd azt; leginkább a 6. v.-ben tér el, amely talán Sennacherib hadseregének szétszórására vonatkozik (Kir. IV. 19, 35 sk.). – A gonosz izraeliták nem féltek Istentől, de féltek az assziroktól, pedig ezektől nem kellett volna félniük.

53. Isten az én segítségem

Isten, nevedben ments meg engemet!¹³⁰
és hatalmaddal fogd fel ügyemet!
Hallgasd meg, Isten, imádságomat,
számnak igéit füledbe fogadd.
Mert gőgösek keltek föl ellenem,
és erőszakosak támadtak életemre;
nem voltál szemük előtt, Istenem.

Ime, az Isten segítőm nekem,
az Úr megoltalmazza életem.
Elleneim fejére fordítsd vissza a rosszat,
és hűségedben őket eltapossad.
Én szabad szívvel áldozok neked,
és magasztalom jószágos neved.
Mert minden gyötreléből kimentett engemet,
és letiport ellenségeimen legeltettem a szememet.

¹³⁰ *nevedben*: gyakori hebraizmus; név = lényeg, kinyilvánított hatalom; tehát „nevedben” = előttem ismeretes hatalmad által.

54. Hűtlen barát

Vedd a füledbe, ó Isten, imám,
 könnyörgésemről el ne fordulj,
 hallgass meg és figyelj reám.
 Szorongás közt bolyongok,
 megrendültem az ellenség szavától,
 a bűnösök zajától.
 Mert elhalmoznak rosszal engem,
 s haraggal fenekednek ellenemben.
 A szív bennem megháborul,
 halál borzalma rámtolul.
 Rám száll a félelem, a rémület,
 és elborít a rettenet.
 S mondom: bár volna szárnyam, mint galambnak,
 hogy elszállhatnék s lelhetnék nyugalmat;
 Innen bizony nagymessze futnék,
 a sivatagban megmaradnék.
 Ott vernék gyorsan menedékhelyet föl,
 megvédene szélvészről, fergetegetől.

Szórd őket el, Uram, s nyelvükre széthúzást hozz¹³¹
 mivel csupa erőszak s viszálykodás a város.
 Fenn ólálkodnak éj-nap a falon,
 benne gonoszság van és ártalom.
 Csalárdság van belül,
 erőszak s cselszövés utcáin el nem ül¹³²
 Ha ellenség gyalázna,
 azt még csak elviselném,
 Ha gyűlölőm támadna ellenem,
 titokban elkerülném,
 De te voltál, ki társam vagy nekem,
 barátom és bizalmas emberem,
 Te, kivel egymást édes frigybe zártuk,
 s Isten házáat az ünneplő tömegben együtt jártuk.¹³³

Lepje meg őket a halál,
 szálljanak alvilágra élve,
 mert aljasság van házuk belsejében!
 Én pedig, én az Istenhez kiáltok,
 és megszabadít az Úr engemet.
 Este, reggel és délben panaszkodom, sóhajtozom,

¹³¹ *nyelvükre széthúzást hozz*: támassz köztük egyenetlenkedést (Móz 11 6-9).

¹³² Vannak, akik ezeket Absalom lázadására és az abból származó egyenetlenkedésekre értik (Sám. II. 15); a következőket Achitófelre vonatkoztatják aki az Absalom-féle lázadaskor Dávid ellenségeihez pártolt (Sám. II. 16, 15-23).

¹³³ *ünneplő tömegben*: úgy látszik, a templomba való ünnepi zarándoklatokat jelenti. Az értelme tehát: mind a magán-, mind a vallási életben a legszorosabb baráti összeköttetésben éltünk egymással.

és meghallgatja könyörgésemet.
Befogadja békébe lelkem azoktól, akik bántanak,
mert seregestül reám rontanak.
Meghallgat Isten s megalázza őket, ki öröktől uralkodik,
mert nem térnek a jóra s Istent nem rettegik;
Barátjuk ellen nyújtják kezüket,
megfertőztetik szövetségüket.¹³⁴
Simább az arca mint a vaj,
pedig szívében harc lakik.¹³⁵
Olajnál olvadóbbak,
pedig vont kardok szavai.
Az Úrra vessed gondodat,
és ő megtámogat:
soha igazat inogni nem enged.
És te Isten, mélyére sujtod őket
a halálos veremnek:
A vérszopók, az álnokok nem érnek napjaik feléig,¹³⁶
én pedig, Uram, bizakodom benned.

¹³⁴ Vö. 13-15 vv.: barátjának hűtlensége jobban szomorítja őt mint ellenségeinek ármánykodása.

¹³⁵ *szívében harc lakik*: szószerint: „háború az ő szíve”.

¹³⁶ *nem érnek napjaik feléig*: nem fogják megérni teljes korukat; idő előtt fognak meghalni (vö. 101, 25; Iz. 38, 10; Jer. 17, 11).

55. Könyörgés és bizalom nagy veszedelemben

Könyörülj rajtam, Isten, mivel ember tipor,
 támad, szorongat szüntelen.
 Ellenségeim szüntelen tipornak,
 sokan támadnak ellenem.
 Amelyik nap megszáll a félelem,
 Fölséges, és benned reménykedem.¹³⁷
*Isten ígéretét ünneplem én,
 nem félek, Istenben reménykedem:
 a test mit árthat énnekem?*

Gyaláznak mind-egész napon,
 mind amit elgondolnak: ellenem ártalom.¹³⁸
 Falkába gyűlnek, leskelődnek, minden lépésem figyelik,
 mert életemet keresik.
 Haragodban a népeket tipord le,
 gonoszságukért fizess meg nekik.
 Számkivetésem útjait te számon tartod,
 tömlődbe gyűjtöd minden könnyeim:
 nemde, Uram, könyvedbe írtad őket?¹³⁹

Hátrálni fognak ellenségeim,
 valahányszor szólítlak téged;
 jól tudom, Isten, enyém segítséged.
*Isten ígéretét ünneplem én,
 nem félek, Istenben reménykedem:
 ember mit árthat énnekem?*

Tartom, Istenem, minden fogadásom,
 és a hála áldozatát is állom,
 Mert megmentetted éltem a haláltól,
 lábaimat a megcsuszamodástól,
 hogy az élők fényességében járhassek az Isten előtt.¹⁴⁰

¹³⁷ Fölséges: Istenre vonatkozik. Iz. 57, 15 és Zs. 91, 9-ben is.

¹³⁸ szószerint: „folytonosan gáncsot vetnek ügyeimnek”.

¹³⁹ számkivetésem: szószerint „figyelemmel kísérted életemet menekülésemben és bolyongásomban”.

tömlődbe: Isten gondosan összegyűjt minden könnyet.

nemde... könyvedbe írtad őket?: kétes szöveg; úgy látszik arról van szó, hogy Isten minden fájdalmat (vagy: könnyet) számon tart.

¹⁴⁰ az élők fényességében: azaz ebben az életben (a haláltól megmenekülve). Vö. Zs. 114, 9.

56. Bizalom ellenségek közepett

Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj,
 mivel én lelkem hozzád menekül,
 Szárnyaid árnyékában én lelkem megvonul,
 amíg a veszedelem elvonul.
 A Fölségeshez szavam emelem,
 az Istenhez, aki jót tesz velem.
 Küldje nekem a mennyből segítségét,
 üldözőimet gyaláztatnak adja;
 küldje nekem az Isten kegyelmét és hűségét.
 Lelkem oroszlánok közt lakozik;
 mohón szétmarcangolják emberek fiait,
 A nyelvük éles kard,
 nyílak és lándzsák fogaik.
*Emelkedjél fel az egek felett,
 ragyogtasd föl, Uram, az egész földön
 te dicsőségedet.*

Lábamnak tört vetettek,
 meghajlították lelkemet.
 Vermet ástak elém,
 belé maguk hadd essenek.
 Kész az én szívem, Istenem,
 kész szívem énekelnem és zsoltárt zengenem.¹⁴¹
 Ébredj, én lelkem,
 citera, hárfá, ébredj!
 a hajnalt pirkadni keltem.¹⁴²
 A nemzetek közt, Uram, vallak;
 a népek közt énekkel magasztallak.
 Mert nagy a te jóságod, felér az egekig,
 hűséged a fellegekig.
*Emelkedjél fel az egek felett,
 és terjeszd ki, Uram, az egész földön
 te dicsőségedet.*

¹⁴¹ *Kész*: miután egy kissé félt, már újból megerősödött bizalmában, sőt telve van örömmel.

¹⁴² *én lelkem*: a héberben kb. = „minden, ami a bensőmben van”.

a hajnalt pirkadni keltem: azaz olyan korán kelek, hogy úgy látszik, dalommal én keltem föl a hajnalt, amely maga is dicséri Istent.

57. Az Úr igazságot tesz¹⁴³

Ti nagyhatamasok, igazságot beszéltek?¹⁴⁴
 ember fiai, igazul ítélték?
 Nem! Gonoszat kovácsol szívetek,
 kezetek az országnak jogtalanságot méreget.
 Megtévedtek a gonoszok már anyjuk emlejétől,
 tévelyegnek a hazugok az anyaméhtől,
 Mérgük a kígyó mérgéhez hasonló,
 siket áspis mérgéhez, amely fülét bezárja,
 S oda se hallgat a ráolvasóra,
 a hozzáértő bűvös bűvölő dallamára.¹⁴⁵

Isten, te zúzd szájukban a fogat szét,
 morzsold, Uram, az oroslánfogát szét.
 Mint szétömlő víz, szertefolyjanak,
 megvont nyílaik megtompuljanak.¹⁴⁶
 Úgy enyészzenek el, mint szétfolyó csiga,
 mint amely nem látott napot: asszony idétlen magzata.
 Még mielőtt a tüskerőzse lángja fazekatokig ér el,
 azon zölden ragadozza a szél el.¹⁴⁷
 Vigadni fog a jámbor, mikor a bosszút látja,
 s a gonoszak vérében fürdik lába.¹⁴⁸
 S az emberek mondják: „Igen! Jutalmat nyer a jó!
 él az Isten, földön igaz bíró!”

¹⁴³ A zsoltárnak eléggé romlott szövegét nem lehetett mindenütt teljes biztonsággal helyreállítani.

¹⁴⁴ „nagyhatalmasok”, az eredetiben „istenek”: Ez a vers, miként a Zs. 81, 1.16 is, a bírakat és vezetőket „istenek”-nek nevezi, mivel Isten helyettesei a földön. Vö. Ján. 10, 34 sk.

¹⁴⁵ A bírák szíve mintegy meg van mérgezve, és nem akarják a tanácsokat vagy korholásokat meghallgatni.

¹⁴⁶ a szöveg romlottnak látszik. Az itt adott fordítás a legvalószínűbb.

¹⁴⁷ A valószínűleg romlott szöveget nehezen lehet megérteni. – A tüskerőzse és a fazék a pásztorok életéből vett hasonlat; ezek fazekait tüskerőzse tüzével melegítik föl; mielőtt a tüskerőzsék tüzet fognának és lángjuk a fazékhoz érne, heves forgószél elragadja őket. –Tehát itt a gonosz bírák hirtelen bűnhődéséről van szó.

¹⁴⁸ *fürdik lába*: háborúból vett hasonlat; a katona, hogy magához ragadja a győzelmet, keresztülgázol a megöltek és sebesültek vérében (vö. Zs. 67).

58. Éhes kutyák módjára...

Ellenségemtől ments meg, Istenem,
védelmezz meg előlük, akik fölkelnek ellenem.
Gonosztevőktől szabadíts meg;
vérszopók ellen te segíts meg.
Mert íme életemre lesben állnak,
hatalmasok ellenem cimborálnak.
Nincsen, Uram, bűnöm, se vétkem,
ártatlan támadnak s rontanak nékem.
Kelj fel, állj mellém, nézz ügyemre le,
mert te vagy, seregek Ura, Izrael Istene.
Serkenj föl s mind a pogányokat büntesd,
a hűtlenek közül egyhez se légy kegyelmes!¹⁴⁹

*Estére visszatérnek, mint a kutyák ugatnak,
és városszerte csavarognak.¹⁵⁰*
Íme szájukban kérkedés, ajkukon rágalom szava:
„Hiszen ki hallana?”
De te Uram, te őket neveted,
kigúnyolsz minden pogány nemzetet.
*Én rád figyelek, szilárdságom,
mert te vagy Isten, menedékem,
én Istenem, irgalmasságom!*

Segítsen engem Istenem,
hadd gyönyörködjem ellenségemen.
Pusztítsd el őket, Istenem, ne legyenek botrány népemnek ők,
zavarja szét és sujtsa le erőd,
mi paizsunk, Uram!
Szájukban annyi bűn, ahány szó ajkukon,¹⁵¹
gőgjük legyen bukásuk s az átok és hazugság, amit szájuk kimond.
Veszítsd el őket haragodban: veszítsd el, hogy ne is legyenek többé,
tudják meg: király Jákobban az Isten, föld határáig, mindörökké.

¹⁴⁹ A 6 és 9 versben levő kifejezésből: „mind a pogányokat”: arra lehet következtetni, hogy ezt a zsoltárt későbbi időben a liturgikus ténykedéseknél alkalmazták. Van néhány meglehetősen homályos helye.

¹⁵⁰ 7, 15 Zsákmányt keresnek, mint a keleti városoknak szabadon kóborló kutyái, amelyek, főleg este, élelmet keresve ellepik az utcákat.

¹⁵¹ Bármit ejtsenek ki azoknak ajkai, bűn az.

*Estére visszatérnek, mint a kutyák ugatnak,
és városszerte csavarognak.
Köröskörül koncert kóborlanak,
s ha jól nem laknak, felvonítanak.
Ellenben én hatalmadat énekelem,
s reggel jóságodon örvezdem,
Mivelhogy váram voltál nékem,
nyomorúságom napján menedékem.
Téged dalolok, szilárdságom,
mert te vagy Isten, menedékem,
én Istenem, irgalmasságom!*

59. Harci dal nehéz időben

Isten, te minket elvetettél, összetörted seregeinket,¹⁵²
 haragszol: állíts helyre minket.
 Megrengetted, meghasítottad földedet,
 inog: gyógyítsd meg a töréseket.
 Népednek kemény dolgokat mutattál,
 elbódulásnak borával itattál.¹⁵³
 Zászlót adtál azoknak, akik tégedet félnek,
 nyilazás elől menedéknek;
 Hogy akiket szeretsz, megszabaduljanak:
 hallgass meg és terjeszd ránk jobbodat!

Szólott az Isten szent helyén:
 „Ujjongva osztom el Szikhemnek földjét,
 felméretem Szukkothnak völgyét.¹⁵⁴
 Gálaád földje az enyim, Manasses földje az enyim,
 fejem sisakja Efraim, Juda királyi jogarom,¹⁵⁵
 Moáb a mosdó tálam,¹⁵⁶
 Edomra sarumat dobom,¹⁵⁷
 Filiszteán diadalmaskodom.”

Ki visz engem az erős városig?¹⁵⁸
 ki vezet el egészen Édomig?
 Nem te, Isten, ki elvetettél minket,
 és nem kíséred már seregeinket?
 Ellenség ellenében te légy nekünk segély,
 mert emberi segítség mit sem ér.
 Istennel mi hősök leszünk,
 s ő eltíporja ellenünk.

¹⁵² *összetörted seregeinket*: azaz úgy intézted, hogy ellenségeink áttörjék csatarendjeinket.

¹⁵³ *elbódulásnak borával*: hogy tántorogjunk, mintha részegek volnánk.

¹⁵⁴ *Szukkothnak völgyét*: a Jordánon túl közel a Jabok folyónak a Jordán völgyébe való torkolatához.

¹⁵⁵ *Efraim* a legnagyobb törzs az Úr számára mintegy *sisakja fejének*; *Juda* pedig *királyi jogar*, azaz királyságának székhelye vö. Móz. I. 49, 10.

¹⁵⁶ *mosdótál*: szolgai munkákat fog végezni.

¹⁵⁷ *sarumat dobom*: a birtokbavétel jeléül. A saru sok keleti népnél a birtokjognak a jelképe volt.

¹⁵⁸ *erős városig*: valószínűleg Bosra városáról van szó (Móz. I 36, 33; Iz. 34, 6; Am. 1, 12, stb.), amely Édom királyságnak legjobban megerősített és igen nehezen megközelíthető fővárosa volt.

60. Imádság az üldözött királyért

Isten, hallgass kiáltásomra,
figyelmezz én imádságomra.
A föld végéről tehozzád kiáltok¹⁵⁹
szorongatott szívemmel.
Engedj nyugalmat, sziklára emelj fel,
mert te vagy menedékem,
erős tornyom ellenség ellenében.
Bár lakhatnám örökké sátorodban:
mehúzódna szárnyaid védelmében.

Mert fogadalmaim, Istenem, meghallgattad,
neved féltőinek örökét nekem adtad.
Napra napokat engedj a királynak,
sok nemzedékig esztendőkkel áldjad.¹⁶⁰
Isten előtt trónoljon mindörökké,
kegyességet, hűséget küld hozzá őrizökké.
Így mindörökké te nevedet áldom,
s fogadásaim mindennap megállom.

¹⁵⁹ *a föld végéről*: csaknem mindig igen messze vidéket jelent; Dávid szájában túlzó kifejezés.

¹⁶⁰ Maga a király kér a maga számára hosszú életet (vö. Zs. 20, 5).

61. Csendes bizalom éneke

*Csak Istenben hogy lelkem elpihen,
 őtőle jó segítség énnekem.
 Egyedül ő sziklám, és menedékem,
 én várom: meg nem ingok semmiképpen.*
 Meddig rohantok egyre még, szétverni mért kívántok,
 mint dőlt falat, mint roskadó palánkot?
 Mindenképp le akarnak taszítani magasomból,
 hazugságot szeretnek;
 Szájukkal áldanak,
 ám szívükben átokkal emlegetnek.

*Csak az Istenben, lelkem, elpihenj,
 őtőle jó reménység énnekem.
 Egyedül ő sziklám és menedékem,
 én, várom, meg nem ingok semmiképpen.¹⁶¹*
 Istentől van szabadulásom, büszkeségem,
 erősségem sziklája ő: az Istenben van menedékem.
 Bízzál benne, népem, mindenkoron:
 öntsétek ki előtte szívetek:
 Az Isten nekünk oltalom!

Egy sóhaj az emberfia,
 csalárdak a hatalmas emberek:¹⁶²
 Föllibbennek a mérlegen,
 mind együtt sincs egy lehelet.
 Erőszakban ne bízzatok, ne legyen rablásban hiú reménytek;
 s ha szaporodik kincsetek, a szíveteket rája ne tegyétek!
 Egyet szólott az Isten; kétszer hallottam ezt:¹⁶³
 „Az Istené a hatalom, s tied, Uram, az irgalom;
 mert tettei szerint mindennek megfizetsz.”¹⁶⁴

¹⁶¹ A zsoltáros ugyanazokat a szavakat ismétli mint a 2. 3 v-ben de saját lelkét szólítja meg. – A zsoltár nagyon jól illik Dávid királyra, aki kimutatja, mit érzett fiának, Absalomnak lázadása idején.

¹⁶² *emberfia*: alacsonyorsú, népből való ember; *hatalmas emberek*: nemesek, előkelők (vö. Zs. 48, 3). Ezek mind együttvéve, mérlegre téve nem érnek annyit, mint egy lehelet.

¹⁶³ *egyszer ... kétszer*: azaz kétszer (nyomatékosan) hallottam és emlékezetembe véstem. – Az ilyen szólásmódot a semiták arra használták, hogy erőteljesebben kiemeljék azt a számot, amely a felsorolt kettő vagy több közül a magasabb értékű; vö. Ám. 1, 3; Péld. 6, 16-19; 30, 15, 18. 21.

¹⁶⁴ *mindennek megfizetsz*: ... vö. Róm. 2, 6-11.

62. Vágyódás Isten után

Isten, te vagy én Istenem:
kereslek szorgos-éberem;
Téged szomjaz a lelkem, érted eped a testem,
mint asszú föld, mely szomjas és vizeslen.
A szentélyben szemléllek,
hogyan lássam hatalmad és dicsőségéd.
Mert jobb a te jóságod, mint az élet,
hirdetni fog ajakam téged.

Így akarok, míg élek, énekelni,
nevedben kezeimet fölemelni.
Eltelik lelkem mint a zsír javával,¹⁶⁵
és ajkam dicsér ujjongás szavával,
Amikor rád emlékszem ágyamon,
és virrasztván rólad gondolkodom.
Mert számomra te vagy segedelem,
szárnyaid árnyékában vígasságom lelem.
Hozzád tapad a lelkem,
erősen tartasz jobbkezedben.

Ellenben akik életemre törnek,
mélységeibe szállanak a földnek.
Kardélre fognak hullani,
sakáloknak lesznek zsákmányai.¹⁶⁶
De Istenben fog örvendezni a király,
és dicsekedni mind, ki rája esküdött,¹⁶⁷
mert megnémíttatik a gonosz szavú száj

¹⁶⁵ A zsoltáros Istennel egyesült lelkének úgy tűnik föl, mintha valami pompás lakomán venne részt, és azon teljesen jóllaknék.

¹⁶⁶ *sakáloknak lesznek zsákmányai*: azaz eltemetetlenül a vadállatok fogják őket felfalni.

¹⁶⁷ *mind, ki rája esküdött*: ti. Istenre; Istenre esküdni olyan istentiszteleti ténykedés, amellyel az ő legfőbb tekintélyét ismerik el (vö. Móz. V. 6, 13).

63. Ahol legnagyobb a veszély, legközelebb a segítség!

Hallgasd meg, Isten, hangom, mikor panaszkodom,
ellenség félelmétől légy életemnek oltalom!
Ments meg gonoszak tanakodásától,
gonosztevők zajongásától.
Kik nyelvüket, mint kardot élesítik,
mérgezett szavak nyilait feszítik.
Szívébe löni lesből az igaznak,
és nem félnek, hirtelen rányilaznak.
Bátran készülnek gonosz vállalatra,
titkos török vetését fonogatják,
„Ki lát bennünket?” – mondogatják.
Gazságokat koholnak, s eltitkolják, amit koholtak
s eszük és szívük kifürkészhetetlen mindannyioknak.¹⁶⁸
Ám Isten rájuk sujtja nyilait,
váratlan ütnek rájuk a sebek,
Romlásukat nyelvük okozza
és mind akik csak látják, csóválják fejüket.¹⁶⁹
S mindenki retteg és hirdeti Isten műveit,
és tetteit megszívlelik.
Örül az Úrban az igaz és hozzá menekül,
és dicsekszik minden igazszívű.

¹⁶⁸ Eléggé nehezen érthető vers; a maszorétikus szövegnek fordítását adjuk; ez azt a mérhetetlen ravaszságot írja le, amellyel fondorkodásaikat végrehajtják.

¹⁶⁹ Minél ravaszabbak azonban az ő fondorkodásaik, annál közelebb a bukásuk. – *csóválják fejüket*: csodálkozásuk és megvetésük jeléül (vö. Zs. 21, 8; 43, 15; 108, 25).

64. Háladal a zsendülő természetért

Téged illet az ének, ó Isten, Sionon,
 imák meghallgatója, néked adassék a fogadalom.
 Minden test tehozzád siet,
 terhével bűneinek.
 Ránk nehezednek vétkeink;
 te megbocsátod azokat nekünk.
 Boldog, kit kiválasztasz s fölemelsz:
 lakója lehet csarnokodnak.
 Hadd teljünk el házad javaival,
 és szentségével templomodnak.

Meghallgatsz, mert igaz vagy s csodajeleket cselekszel velünk,
 mi szabadító Istenünk.
 Reménye minden földhatárnak¹⁷⁰
 s a messze óceánnak.
 Erőd épített szilárd hegyeket,
 magad erővel övezed.
 Lecsendesítéd tenger moraját,
 habok zúgását, nemzetek zaját.
 A föld határain lakók remegnek színe előtt jelednek;
 szélső Keletet, Nyugatot örömmel itatod.

Meglátogattad és megöntözted a földet,
 sok áldással elhalmozád.
 Isten patakja bővizű:¹⁷¹
 keltettél nekik gabonát;
 mert így rendezted el:
 Barázdáit megöntöztetted,
 egyengetted göröngyeit,
 Záporesókkal puhítottad,
 s megáldottad terményeit.
 Az évet áldásoddal koszorúztad,
 nyomaid kövérségtől kicsordúlnak,¹⁷²
 Csorognak a sivatag legelői,
 a halmok is örömet öltenek,
 A legelők nyájakba öltözködnek,
 gabonával takaróznak a völgyek,
 ujjongnak és dalolnak mindenek.

¹⁷⁰ *reménye minden földhatárnak*: vegyük észre itt és a 9. v.-ben az univerzalizmust, az egyetemesség gondolatát.

¹⁷¹ *Isten patakja*, azaz az eső, amely az égi tartályokból ered.

¹⁷² *nyomaid*: úgy állítja eléink Istent, mint aki királyi kocsiján bejárja a földet és úgy osztogatja jótéteményeit.

65. Áldjátok Istenünket nemzetek!

Ujjongjatok Istennek, minden földek,¹⁷³
énekeljétek fölséges nevét,
adjátok meg nagyságos énekét.
Mondjátok Istennek: „Csodásak műveid!
erőd nagyvolta miatt hizelegnek ellenségeid.¹⁷⁴
Az egész föld imádjon és daloljon neked,
dalolja nevedet.”

Jertek, lássátok Isten tetteit,
döböntők, amiket az emberek közt végbevitt!
A tengert szárazföldre tette,
az áron őket lábon átkelette:
azért őbenne vígadunk!
Az Úr erejében uralkodik örökre,
szeme fürkésze néz a nemzetekre,
a lázadók, hogy fel ne keljenek.
Áldjátok Istenünket, népek,
dicsőségének hírét hirdessétek,
Aki lelkünknek az életet adta,
és ingadozni lábunkat nem hagyta.
Mert minket, Isten, próbára vetettél,
mint az ezüstöt, tűzben kiégettél.
Hálóba fogtál,
ágyékainkra súlyos terhet raktál.
Fejünkön embereket tiportattál,
tűzön és vízen kellett általmennünk:
de mégis aztán könnyebbséget adtál.

¹⁷³ minden földek: vegyük észre itt, miként a 4.8 v-ben is az univerzalizmust, az egyetemesség gondolatát.

¹⁷⁴ hizelegnek előtted: akarattuk ellenére is dicsérnek téged (vö. Zs. 17, 45; 80, 16).

Házadba megyek égő áldozattal,
és teljesítem, amit megfogadtam,
Mind, amiket kimondott ajkam,
amiket szájam fogadott a bajban,
Kövér juhok égő áldozatát és kosok háját ajánlom fel néked:
bikákat áldozok és gödölyéket.
Jertek, ti istenfélők, halljátok, elbeszélem,
mily nagy dolgokat tett ő vélem.
Ajkam hozzá kiáltozott,
nyelvem neki dicséretet hozott.
Ha rossz lett volna szívem szándoka,
meg nem hallgat az Úr soha.
Ámde Isten meghallgatott:
imám szavára fordítá figyelmét.
Áldott az Isten, mert imádságom nem vetette meg,
és el nem vonta éntőlem kegyelmét.

66. Háladal aratáskor

Isten legyen irgalmas hozzánk,
és adja áldását nekünk;¹⁷⁵
orcája fénye ragyogjon ránk.
Útját a földön ismerjék meg,
szabadítását minden népek.
*Áldjanak, Isten, a népek,
minden népek áldjanak téged.*

Örüljenek, vígadjanak a nemzetek,
mert igazságban kormányzod a népeket,
s a földnek nemzeteit te vezérléd.
*Áldjanak, Isten, a népek,
minden népek áldjanak téged.*

A föld megadta gyümölcsét nekünk:
megáldott Isten, a mi Istenünk!
Az Úr minket megáldjon,
és rettegjék őt minden földhatáron!¹⁷⁶

¹⁷⁵ ezekkel a szavakkal áldotta meg a pap a népet (Móz. IV. 6, 22-27).

¹⁷⁶ Talán a 8. v. után is meg kellene ismételni a 4. 6 vv. refrénszerű felkiáltását.

67. Diadalének¹⁷⁷

Fölkél az Isten, és szétszélednek ellenségei,
fut arca elől, aki gyűlöli.
Amint a füst eloszlik, eloszolnak,
amint a tűzben a viasz megolvad,
a bűnösök Isten előtt szétfoszlanak.
De örülnek az igazak és Isten színe előtt vígadoznak,
s örömben ujjonganak.

Áldjátok Istent, zengjétek nevét;
a sivatagon át jön, utat készítetek.¹⁷⁸
Az ő neve: az Úr!
előtte örvendezzettek!
Árvák atyja és özvegyek istápjja,
az Isten ő szentséges hajlokában.¹⁷⁹
Az Isten otthont ad az elhagyottnak,
szabadságot s jólétet át a rabnak:
a forró pusztán egyedül a lázadók lakoznak.¹⁸⁰

Isten, amikor néped előtt jártál,¹⁸¹
mikor a sivatagon átvonultál,
Akkor a föld megindult és megolvadtak az egek,
Színe előtt az Úrnak, Izrael Istenének a Sinai megremegett.¹⁸²
Dús esőt adtál, Isten, öröködnék,
s a lankákat felüdítetted.
A te nyájad benne tanyázott,
a szegénynek szerezte azt, Isten, jóságod.¹⁸³
Az Úrtól jó a szó;
tömérdék a jóhír-hozó:

¹⁷⁷ Ez a zsoltár az egész Zsoltárkönyvnek legnehezebb zsoltárai közé tartozik; a különböző magyarázatok közül az látszik legjobbnak, amely diadaléneknek tartja; ez leírja a frigysekreányben jelenlevő Úrnak útját Egyiptomból egészen Sion hegyéig. Ezt a zsoltárt valószínűleg azokon az ünnepélyes körmeneteken énekelték, amelyekkel az izraeliták a frigysekreányt kíséni szokták. (Vö. Bevezetés, 29. 1.) Minthogy a zsoltár szövege nagyon romlott, nem mindenütt adható róla biztos magyarázat. Azonfelül röviden összefoglalva érint olyan történeti eseményeket, amelyek előttünk kevésbé ismeretesek.

¹⁷⁸ *utat készítetek*: vö. Iz. 40, 3 sk.

¹⁷⁹ Amiket itt a zsoltáros általánosságban mond, az érthető Istennek az Egyiptomból visszatérő népről való gondoskodására és gondviselésére is.

¹⁸⁰ *a lázadók*: az izraeliták, akik a pusztában nem engedelmeskedtek az Úrnak; vö. Móz. IV. 16.

¹⁸¹ *amikor néped előtt jártál*: a tűz- és felhőoszlopban (Móz. II. 13, 21 sk; Móz. IV. 14, 14).

¹⁸² Vö. Móz. II. 19, 16-19; hasonló leírás található Bir. 5, 4 sk-ben is.

¹⁸³ A manna és a fűrjek ajándékozására vonatkozik, vagy Istennek arra a gondviselésére, amely népe számára megszerezte Kánaán földjét.

„A hadseregek királyai futnak, futnak;¹⁸⁴
s a ház lakói zsákmányt osztogatnak.¹⁸⁵
Mikor pihentetek a nyájak akla közt,
a galamb szárnyai csillogtak, mint ezüst,
és tolla mint sápadt arany.¹⁸⁶
Mikor szétszórta a királyokat ott a Mindenható,
Salmonon hullt a hó.¹⁸⁷
Magas hegyek Básánnak hegyei,
ormos hegyek Básánnak hegyei:
Ormos hegyek, mért néztek kancsalúl¹⁸⁸
a hegyre, hol Istennek lakni tetszik,
ahol lakni fog örökre az Úr?
Isten kocsija tízezer és ezernyi ezer:
az Úr Sinairól a szentélybe vonul.
Fölszálltál a magasba, vitted a foglyokat,
az embereket is ajándékul magadnak,
még azokat is, kik az Úrnál lakozni vonakodnak.¹⁸⁹

Áldott az Úr minden napon!
Isten mi szabadítónk, ő hordja terheinket.
A mi Istenünk szabadító Isten,
s az Úristen megóv a halál elől minket.
Bizony szétfűzza Isten ellenségei koponyáját,
üstökös fejét annak, ki vétkeiben járkal.¹⁹⁰
Mondá az Úr: „Básánból visszahozlak,¹⁹¹
tenger mélységéből kihozlak,
Hogy vérben áztasd lábadat,
s az ellenségéből kutyáid nyelvére jusson falat.¹⁹²

¹⁸⁴ Harc azok ellen a királyok ellen, akik az izraelitákkal küzdöttek Kánaán földjéért. – *jő a szó*: az Úrtól függ a győzelem, az ő szava dönti el a csatát.

¹⁸⁵ *a ház lakói*: a háborúból visszatérő katonák bő zsákmányt hoznak, amelyet itthon szétosztanak.

¹⁸⁶ Ezt a nagyon homályos verset különbözőképpen magyarázzák. Úgy látszik, azokról a törzsekről van szó, amelyek a harctól távol maradtak (pihentetek) és azalatt nyájukat legeltették (vö. Bir. 5, 15-17), míg Izrael (= a galamb; vö. Zs. 73, 19) ragyogott attól az aranytól, és ezüsttől, amelyet győztesként elragadott az ellenségtől, vagy amíg ragyogó fegyverekkel hadakozott. – Mások a galambon az arannyal borított frigyládát értik.

¹⁸⁷ *hullt a hó*: az ellenség katonái oly számosan hullottak, mint a hónap pelyhei. – Mások másként magyarázzák. *Salomon*: úgy látszik Auranitának (kb. a Galileai tenger magasságában a Jordánon túl fekvő) magas hegyeiről van szó, amelyeket Ptolemaeus (Oeogr. 5, 15, 8) Asalmanon-nak nevez (vö. 16. v.).

¹⁸⁸ *miért néztek kancsalúl?*: nem ezeket a magas hegyeket választotta Isten lakóhelyül, hanem Sion hegyét.

¹⁸⁹ A győzelem után a frigszekrényt, amely a harcolókat követte, a foglyokkal együtt visszaviszik Sion hegyére. – *ezernyi ezer*: azaz sok ezer. – *kik az Úr Istennél lakozni vonakodnak*: a zsoltáros szeme előtt talán a jebuzeusok lebegnek, akik nem akarták magukat Dávid királynak alávetni (Sám. II. 5, 6-8; Krón. I. 11, 5)

¹⁹⁰ *üstökös fejét*: a vadságuk és rettentő külsejük miatt félelmetes barbár ellenségekre vonatkozik.

¹⁹¹ *Básánból*: azaz a magas hegyek közül, melyeket a zsoltáros szembeállít a tenger mélységével.

¹⁹² *vérben áztasd lábadat*: vö. Zs. 57, 11.

kutyád nyelvére jusson falat, miként az Jezabel halálakor történt (vö. Kir. IV. 9, 36).

Im bevonultál, Isten, látják,
 én Istenem, királyom szentélybe vonulását:
 Az énekesek mennek legelőbb, legutolsók a hárfapengetők,
 közbül a dobverő leányok.
 „Ünnepi karban az Istent áldjátok,
 az Urat ti, kik Izraelből származátok.”
 Ott megy legelől Benjamin, a legfiatalabb,
 utána seregestül a Juda-fejedelmek,
 Zabulon-fejedelmek, Neftali-fejedelmek.

Mutasd meg, ó Isten, hatalmadat,
 hatalmadat, ó Isten, ki érettünk munkálkodol!
 Templomodért, mely Jeruzsálemben van,
 királyok hozzanak neked ajándékot!
 Fenyegesd meg a nádlakó vadat,
 bikák csordáját, népek borjait.¹⁹³

Boruljanak eléd s hozzák ezüst ékszereik,
 szórd szét a népeket, kik háborúban örömük lelik.
 Jöjjenek el Egyiptom nagyjai,
 Aethiopia az Isten felé karját terjessze ki.

Föld országai, zengjetez Istennek, az Úrnak zsoltározzatok,
 aki az egeken, az ősi egeken tovarobog!
 Ime hallatja hangját, hatalmas hangját:
 „Ismerjétek meg Istennek hatalmát!”
 Fölsége Izrael fölött,
 és hatalma a fellegek között!
 Rettenetes az Úr a szent helyen!
 népének, Izraelnek erőt, hatalmat ád.
 Az Úr áldott legyen!

¹⁹³ *a nádlakó vadat*: Egyiptom amelynek jelképe a Nílus nádasaiban lappangó (vö. 32. v.) krokodilus (Móz. II. 29, 3).

bikák csordáját, népek borjait: a vitézeknek, a vezéreknek csapatját, a népekkkel, amelyek azokat borjakként követik. (Vö. Jer. 6, 20 sk.)

68. A szenvedő Messiás

Istenem, szabadíts meg,
mert torkomig nőtt a vízáradat.
Elsüllyedtem a mély iszapban,
nincs hol megvessem lábamat.
Vizek mélyére hulltam,
a hullám átcsapott fejem felett.
Elfáradtam kiáltani,
és torkom elrekedt.
Elbágyadt a szemem,
míg várom Istenem.
Hajam szálánál számosabbak,
kik ok nélkül gyűlölnék.
Erősebbek mint csontjaim,
kik jogtalan gyötörnek:
hogy adjam vissza, amit el sem vettem?¹⁹⁴

Balgaságomat, Isten, te tudod,
én vétkeim előtted nem titok¹⁹⁵
Szégyen ne érje értem azokat, kik bíznak benned,
Uram, Ura a seregeknek.
Pirulás rájok ne szálljon miattam,
Izrael Istene, akik téged keresnek.
Mert én a szégyent érted hordom,
érted borítja pír az arcom.
Testvéreimnél idegenné lettem,
anyám fiának ismeretlen.
Mert buzgóság emészt el házadért,
s a tégedet gyalázók gyalázkodása ért.
Bőjttel aláztam meg a lelkem,
de abban is csak gyalázatra leltem.
Szőr-zsákkal öveztem ruha gyanánt magam,¹⁹⁶
azért is csak megszólhatnak gúnyosan.
A kapuban ülők rajtam mulatnak,
bor mellett rólam gúnyját faragnak.

¹⁹⁴ „*hogy adjam vissza, amit el sem vettem?*”: ez, úgy látszik, közmondásszerű szólásmód volt az ártatlanság hangoztatására.

¹⁹⁵ A zsoltáros tehát nem tagadja, hogy vannak bűnei, de az ellenség által emelt vádat visszautasítja. Nyilvánvaló, hogy Krisztusról ilyesmit mondani nem lehet. Akik mégis a közvetlen messiási értelmezéshez ragaszkodnak, a „balgaság”-ot és a „vétkeim”-et többnyire ama vétkekre értik, amelyeket Krisztus, noha ártatlan volt, magára vett.

¹⁹⁶ *szőrzsák*: gyászruha (vö. 29. Zsolt. 12; 34, 13).

De, Uram, hozzád imádkozom én,
 Isten, kegyelmed idején.
 Hallgass meg engem nagy jóságodért,
 hűséges segítségédért.
 El ne sülyedjek: vonj ki a mocsárból,
 gyűlölőimtől ments meg,
 s mélységeiből a vizeknek.
 Össze ne csapjon az árvíz felettem,
 el ne nyeljen a mélység,
 s a verem szája el ne temethessen.
 Hallgass meg, én Uram, mert jóságod kegyelmes;
 irgalmad telijében légy rám figyelmes.
 Ne rejtsd el arcodat szolgád elől,
 hamar hallgass meg: szorongás gyötör.
 Jöjj közel és oldozd fel lelkemet,
 elleneimtől szabadíts meg engemet.

Pironságom te ismered és szégyenem, gyalázatom,
 előtted van minden szorongatom.
 A gyalázat megtörte szívemet s betegre váltam,
 szánakozót kerestem, s nem akadt,
 vigasztalókat, s nem találtam.
 És élelmemül epét adtak,¹⁹⁷
 szomjúságomban ecettel itattak.
 Fogótórré változzék asztaluk,¹⁹⁸
 társaiknak legyen csapóhurok.
 Homályosodjon el szemük: ne lássanak,
 ágyékaik mindég megroskadozzanak.¹⁹⁹
 Keserűséged önts ki rájuk,
 haragod tüze csapjon le rájuk.
 Lakóhelyükből válják sivatag,
 ne legyen, aki lakja sátrukat,
 Mert üldözik azt, akit te vertél meg,
 még jobban gyöttrik, kit te sebezted meg.²⁰⁰
 Vétekre vétket hadd halmozzanak,
 s ne legyenek előtted igazak.²⁰¹
 Az élők könyvéből töröld ki őket,
 az igazakkal bé ne írdad őket.

¹⁹⁷ *epét*: a héber szöveg keserű és mérges lével telt növényről beszél.

¹⁹⁸ A zsoltáros – Jób és Jeremiás módjára – azokat a bűntételeket kívánja ellenségeire, amelyeket a gonoszok megérdemelnek Isten igazságos ítélete szerint és az egyenlő mértékkel történő visszatörlesztés elve alapján, amely az Ószövetségben érvényben volt (vö. 27. v.).

– *asztaluk*: keleti fogalmak szerinti „asztalról” van szó, amely nem egyéb, mint földre terített szőnyeg és amelybe a láb könnyen beakadhat.

¹⁹⁹ *ágyékaik.. megroskadozzanak*: testük erőtlenné válják.

²⁰⁰ A zsoltáros megvallja, hogy Isten csapásokat mért rá, de nem bűnei miatt, mint ellenfelei mondogatják.

²⁰¹ Engedd, hogy macacsságukban bünt bűnre halmozzanak, mint egykor a fáraó (vö. Móz. II. 2, 7 stb.).

Ám én szegény és nyomorult vagyok,
védjen meg, Isten, segítő karod.
Isten nevét dicséri majd dalom,
hálával őt fennen magasztalom.
Az Isten ezt bikánál szivesebben veszi,
üszónél, melynek nőnek már szarva, körmei.
Lássátok, megaláztok, és örvendeztetek,
akik Istent kerestek, éledjen szívetek!
Mert hallja az Úr a szegényeket,
és rabjait nem veti meg.
Az ég és föld dicsérje őt,
a tenger és a benne nyüzsögők.
Mert Siont Isten megsegíti
s Judának városait megépíti,
hogy lakjanak s bírjanak újra ott.
Szolgái maradéka fogja bírni, mint örökét;
s azok fognak lakozni benne, kik szeretik az ő nevét.

69. Piruljanak meg ellenségeim²⁰²

Tessék, Isten, neked, engem megmentened;
siess, Uram, hozd el segélyemet!
Piruljanak és szégyenkezzenek,
kik hajszojják életemet.
Térjenek hátra, szégyenüljenek meg,
kik bajaimban gyönyörködnek.
Gyalázattal tetézve hátratérjenek,
kik azt mondják: „Ugy kell, ugy kell neked!”
Örvendezzenek és vigadjanak mind,
akik keresnek tégedet,
Mondják mindenkor: „Áldassék az Isten”,
akik szeretik segítségedet.
Nyomorult vagyok és ágrólszakadt,
Isten, te viseld gondomat!
Szabadítóm, istápom vagy nekem:
ne késsél, Istenem!

²⁰² Ez a zsoltár – kevés eltéréssel – megegyezik a 39. zsolt. 14-18. verseivel; valószínűleg azért különült el, mert alkalmas imádság isteni segítségért.

70. Öregedő ember imádsága

Tenálad, Uram, menedékem,
 soha ne engedj szégyent érnem;
 Igazvontodért ments meg, szabadíts meg,
 hajlítsd fülemet énhozzám, segíts meg.
 Kösziklám légy megbújni nékem,
 erős váram oltalmamul,
 mert sziklám vagy és erősségem.
 Istenem, szabadíts meg a bűnösök kezéből,
 a gonoszok és garázdák öklétől:
 Mert te vagy, Istenem, várakozásom nékem,
 én ifjúságom óta te, Uram, reménységem.
 Az anyaméhtől te vagy támaszom,
 anyám öletől én oltalmazóm;
 benned bíztam mindenkoron.
 Csoda lettem sokak szemében²⁰³
 hiszen te voltál erős menedékem.
 Szám tele volt dicséreteddel,
 egész nap áldó énekeddel.

A vénség idején ne vess el,
 mikor erőm megrokskad, ne eressz el!
 Mert ellenségeim ellenem szólnak,
 szemmel kísérnek és tanácsot tartanak.
 Mondják: „Elhagyta őt az Isten:
 üssetek rajta, fogjátok meg,
 nincs senkije, aki segítsen!”²⁰⁴
 Isten, ne maradj tőlem messze,
 én Istenem, siess segítségemre.
 Piruljanak meg és pusztuljanak, akik üldözik életem,
 borítsa őket szégyen és gyalázat, akik gonoszul törnek ellenem.
 Ám én bízom örökre benned,
 és mindennap buzgóbban énekellek,²⁰⁵
 Igazságodat hirdeti majd szájam,
 sok segítségedet egész napon,
 pedig számukat meg sem mondhatom.²⁰⁶
 hirdetni fogom, én Uram, egyedül a te igazságodat.
 Elmondom, Isten, nagy hatalmadat;

²⁰³ *csoda*: noha oly számos nehéz helyzetbe került életében (20 v.), Isten mindig megsegítette.

²⁰⁴ Ellenségei ez alkalommal már azt remélik, hogy nem fog megszabadulni.

²⁰⁵ szó szerint: „ráadok minden dicséretedre”, azaz szüntelenül dicsőíteni foglak.

²⁰⁶ *számukat*: a héber szó egyedül itt fordul elő; úgy látszik „összeszámlálást” jelent; se szeri, se száma a segítségnek, amit Isten eddigelé a zsoltárosnak juttatott.

Isten, te oktatsz ifjúságom óta,
csodáid máig hirdetem azóta.
De őszkoromra s aggságomra sem,
ne hagyj el engem, Istenem,
Mig el nem hírlelem a mai nemzedéknek karodat,
minden jövődöknek hatalmadat.
És igazságodat, mely édig ér,
mellyel tettél nagy dolgokat: ki olyan, Isten, mint te vagy?
Hoztál rám bajt, rosszat, sokat,
de mégis újra meglevenítesz s a föld mélyéből újra fölsegítesz.
Növeld meg méltóságomat,²⁰⁷
és vígasztalj meg újólág.
Én is hűséged, ó Isten, húron magasztalom,
Izrael szentjét hárfán dalolom.²⁰⁸

Ujjongani fog ajkam, hogy dalolok neked
és lelkem is, hogy megmenekedett.
Nyelvem is igazságod hirdesse szüntelen,
mivel megszégyenültek s megpirultak, akik rontást koholtak ellenem.

²⁰⁷ *növeld meg méltóságomat*: az által, hogy kimentesz a gyötrelomból, amelyben vergődöm.

²⁰⁸ *Izrael Szentje*: így nevezi Istent (igen gyakran Izaiás prófétánál); kifejezésre jut ezáltal Isten szent volta és az a különleges kapcsolat, amely Izrael népét hozzá fűzi.

71. A diadalmas békefejedelem

Itéleted add, Isten, a királynak,
és igazságod a király fiának.²⁰⁹
Igazságban ítélje néped,
méltányossággal mérjen a szegénynek.
A hegyek hoznak békességet,
és igazságot a halmok a népnek.²¹⁰
Megoltalmazza ő a nép kicsinyeit,
szegények fiain segít,
s az erőszakost megtöri.

És élni fog, akár a nap, soká,
és mind a hold, minden öltökön át.²¹¹
Úgy száll le ő, mint rétre az eső,
mint a zápor, a földet öntöző.
Napjaiban az igazság virága kifakad,
s a béke teljessége, amíg a hold el nem apad.

Trónolni fog tengertől tengerig,
a folyótól a földhatárokig.²¹²
Az ellenfél térdet hajlít neki,²¹³
s a földet nyalják ellenségei.²¹⁴
Tarzsból és a szigetekről királyok hoznak ajándékokat,
arab királyok, sábai királyok kincseket hordanak.²¹⁵
Hódol neki a föld minden királya,
és minden nemzet őt szolgálja.

²⁰⁹ *a királynak... a király fiának*: a Messiás nemcsak maga király, hanem királyi családból is ered. A zsoltáros kívánja neki, hogy helyes irányelvek szerint ítélkezzen és a jó uralkodók erényeivel bővelkedjen.

²¹⁰ *A hegyek hoznak... és a halmok*: vagyis az egész vidék ahol az ő népe lakik.

²¹¹ A királyság örök fennállását összehasonlítja a nap és hold, vagyis a világegyetem megmaradásával.

²¹² *tengertől*, ti. a nyugati (Földközi-) tengertől *tengerig*, ti. a keletiig (bizonyára a Perzsa-öböl) *a folyótól* (az Eufrátesztől) *a földhatárokig* (a szigetekig) és a legtávolabb eső nyugati szárazföldről, tehát az egész földkerekségen.

²¹³ *az ellenfél*: a héber szó (a Vulgata szerint „az etiopszok”) másutt a sivatag vadállataira vonatkoztatva használatos; kétes tehát, hogy emberekről mondható-e. A gondolatpárhuzam ajánlja, hogy inkább az itteni fordításnak megfelelő szót olvassuk.

²¹⁴ *a földet nyalják*: sémi szólásmód a teljes meghódolás kifejezésére (vö. Móz. I. 3 14; Mik. 7, 17).

²¹⁵ *Tarzis*: vö. Zsolt. 47; *a szigetek*: a Földközi tenger szigetei és partvidéke; *arab királyok* (héb. *Sebá*, Arábiában) és *Sába* (héb. *Szebá*, valószínűleg az Arab-öböl nyugati partján), vagyis az aranyban bővelkedő vidékek.

Az imádkozó szegényt ő megmenti
 s a nyomorultat, kit nem segít senki.
 Gyengén, ügyefogyotton könyörül,
 szegények életét meg fogja menteni,
 Erőszakból és elnyomásból megszabadítja őket,
 és az ő vérük drága lesz neki.²¹⁶
 Azért élni fog ő, s Arábia aranyat hord neki,
 és imádkozni fognak érte mindig,²¹⁷
 és mindörökké fogják áldani.

Bőség lesz a földön gabonában,
 s a hegytetőkön a kalász suhog majd, mint a Libanon,
 és mint a réti fű, virágzanak az emberek a városon.²¹⁸
 Mindörökké neve áldatni fog,
 és neve él, amíg a nap ragyog.
 Föld minden nemzetsége benne megáldatik,
 minden népek boldognak hirdetik.

* * *

Áldott az Úr, Izrael Istene,
 aki csodákat egymaga teszen.
 Áldott örökké nagyságos neve!
 dicsőségével teljék el egész föld. Ugy legyen, ugy legyen!²¹⁹

²¹⁶ *az ő vérük* = életük; nem engedi, hogy ártatlanok vére ontassék (vö 115. zsolt. 15).

²¹⁷ *imádkozni fognak*: országlásának boldog jövőjéért.

²¹⁸ Bő termést jövendől (vö. a föld termékenységének leírását a prófétáknál, pl. Ám. 9, 13; Jo. 3, 18) és az emberek sokaságát.

²¹⁹ A doxologia (dicsőítés), amellyel a zsoltárok második könyve végződik, nem tartozik a zsoltárhoz. Vö. 40. zsolt. 14. A szöveg hozzáadja: „Itt végződnek Dávidnak, Jessze fiának imádságai”; e II. könyv zsoltárainak nagyobb részét ti. Dávidnak tulajdonítják (50-69. zsolt.).

Harmadik könyv (72–88. könyv)

72. Kísértés és megnyugvás

A jókhoz Isten mily nagyon kegyelmes,²²⁰
az Úr a tiszta szívűekhez!
És mégis: lábaim csaknem megtántorodtak,
egy hajszál híjja, s lépteim már-már megcsuszamodtak.
Mert elfogott a bűnösökre az írgy indulat,
jólétben látván a gonoszokat.

Mert fájdalom nem éri őket,
testükben kövérek, erősek,
Nem gyötrelődnek földi gond közt,
a más baja nem ostorozza őket.
Nyakláncként övezi őket a gőg,
erőszak köntösében járnak ők.²²¹
Hájas szívükből gonoszság fakad,
és gondolatjuk túl magasra csap.

Szavuk tele gúnnyal s rosszakarattal,
felülről fenyegetnek erőszakkal.
Káromlást szórnak fel az égig,
nyelvük a földet sepri végig.

Azért népem hozzájuk áll,
s náluk szürcsölni bő italt talál²²²
S mondják: „Hogy tudná Isten ezeket?
s a Fölségesben van-e ismeret?”²²³
Íme hát ilyen a gonosztevő,
és meg nem háborítva hatalma egyre nő.

²²⁰ *a jókhoz*: a mai héber szövegben és a régi fordításokban „Izraelhez”. A héber betűk alapján ez az olvasás is lehetséges, de aligha helytálló, hiszen ez a bölcselkedő zsoltár *általában* az emberről beszél.

²²¹ gőg és erőszak a ruházatuk és ékességük.

²²² A mai héber szöveg, úgy látszik, hibás. Értelmezésünk a régi fordításokra támaszkodik.

²²³ *s mondják*: ti. a hatalmasoktól félrevezetett nép.

Hiába volt hát szívem tisztasága,
 ártatlanságban kezeim mosása?
 Mégis szüntelen ostromoztatom
 és fenyítés részem minden napon.
 Ha én is, mint ők, gondolnék s beszélnék,
 elárulnám fiaid nemzetségét.²²⁴
 Hát elmékedtem, hogy mindezt megértsem,
 de nagyon fáradságosnak ítéltem,
 Míg nem az Isten szentélyébe mentem,²²⁵
 s végüket megfigyeltem.

Igen: sikamlós utat adsz alájuk,
 és romlást engedsz rájuk.
 Hogy elpusztultak egy kis perc alatt!
 elvesztek és romlásuk iszonyat!
 Uram, mint ébredő az álomképet,
 úgy veted el koholmányaidat, mikor felébredsz.²²⁶

Mikor a lelke kétségbeesett
 és keserűség marta szívemet,
 Balga voltam és értelmetlen,
 mint a barom, olyan voltam szemedben.
 De én mindig veled leszek;
 megragadtad jobbkezemet
 Tanácsoddal nekem utat mutatsz,
 s a dicsőségbe majdan befogadsz.²²⁷
 Mert mim van nekem kívüled az égben?
 s ha veled vagyok, nem kell a föld nékem.
 Testem, szívem bár szétenyésszen:
 Isten az én szívem sziklája és mindörökre osztályrészem.²²⁸
 Mert ime: elvész, aki elmegy tőled,
 elveszted mind a hűség-megtörőket.
 Ám énnekem jó Isten közelében
 az Úristenben vetni reménységem.
 Hirdetni fogom minden művedet
 Sion leányának kapui közepett.

²²⁴ A zsoltáros szeretne híven kitartani Isten gyermekeinek hagyományos magatartásában.

²²⁵ *Isten szentélyébe*: aligha jelenti a templomot, inkább Isten terveit, amelyek mintegy az Ő legbensőbb szentélyét képezik. Tehát Isten felvilágosította terveiről a zsoltárost.

²²⁶ *mikor felébredsz*: ti. az ítéletre; Isten szemében nem érnek többet, mint az „álomképek” és a csalóka látszat, amelyet megvet és semmibe vesz az ember.

²²⁷ *a dicsőségbe* (a dicsőség állapotába, vagy: Isten dicsőségének látásába (*majdan*) héberül: „végül”, vagyis ez élet után) *befogadsz* (vö. 48. zsolt. 16). Állítja tehát, hogy van örök boldogság a másvilágon.

²²⁸ A föld minden java semmiség, ha ezzel a legfőbb és egyedül kívánatra méltó jóval vetjük össze: egyedül az a jó, ha „Isten közelében” lehetünk (28. v.).

73. Siralomének az elpusztult templom felett

Isten, örökre mért hogy elvettedél²²⁹
 legelőd nyája ellen haragra mért gerjedtedél?
 Jusson eszedbe gyülekezeted, mely hajdan idők óta a tied,
 a törzs, melyet megváltottál tulajdonodnak,
 Sion hegye, amelyet székedül választottál magadnak.
 Az örök omladék felé irányítsd léptedet:
 a szentélyben az ellenség itt mindent tönkretett.
 Gyülekezeted hajlékában az ellenség üvöltözött,
 s győzelmi jelként zászlókat tűzött.
 Olyanok voltak, mint aki sűrű erdőn fejszét emel,
 és kapuit a pőröly és a balta egyszerre zúzza el.²³⁰
 Tűznek adad szentélyed házát,
 neved hajlékát a porig alázták.
 Szívükben így beszéltek: „Végezzünk mindahánnyal!
 Istennek minden szentélyét a földön elemésszétek lánggal!”
 Nem látjuk immár jeleinket, próféta nincs,²³¹
 s nincsen közöttünk, aki tudná: még meddig megyen így.
 Még meddig fog gyalázni, Isten, az ellen téged?
 örökké káromolja nevedet ellenséged?
 Kezedet vissza mért veszed,
 mért tartod vissza kebleden a jobbkezed?²³²

Hiszen hajdantól Isten a királyom,
 övé a szabadítás mindenütt a világon.
 Kettéhasítád hatalmaddal a tengernek vizét,
 összezúztad a vízben a sárkányok fejét.
 Szétmorzsoltd a Leviáthán-főket,
 s tenger szörnyeinek fölfalni adtad őket.
 Patakot, forrást fakasztottál,
 bővízű folyókat kiszárasztottál.²³³
 Tiéd a nap s az éj tiéd,
 holdat, napot te készítéd.
 Tőled való minden határ,
 telet, nyarat te alkotál.
 Emlékezzél: az ellenség, Uram, gyalázott tégedet,
 szidalmazta a balga nap neved.
 Galambod életét keselyűknek ne add oda,²³⁴

²²⁹ *örökre*: (vö. a 3. 9. 10. 19. és 23. verssel): e szó mutatja, hogy már hosszabb idő telt el a templom lerombolása óta; ugyanez okból mondhatja, hogy a Szentföldön „próféta nincs”, hiszen Jeremiást és Ezékielt elhurcolták s már (valószínűleg) meg is haltak. De alaptalan volna a makkabeusi kort jelölnünk meg e zsoltár keletkezési idejének.

²³⁰ A héber eléggé homályos. Mindenesetre a templom erőszakos lerontásáról van szó. – *kapuit*: a Hetvenes és a Symmachus-féle görög fordítás szerint; a héber szó „vésett munkát”, domborművet jelent (vö. Kir. III. 6, 29.).

²³¹ *jeleinket*, azaz a csodákat, amelyeket Isten egykor a nép előtt művelt.

²³² *miért tartod... kebleden jobbkezed*: :tétlenül pihentetve.

²³³ Az egyiptomi kivonulásról szól; a *sárkányok* és a *Leviáthán* az egyiptomiak, akik a Vörös-tengerbe vesztek; *patakot forrást*: vö. Móz II. 17, 1-7; III. 20, 1-13; *bővízű folyókat*: azaz a Jordánt (vö. Józs. 3 sk.).

szegényeidnek életéről el ne felejtkezzél soha.
A szövetségre vond szemed,
mert az erőszak tölt be országszerte minden zugot, teret.
Szégyenvallással vissza a letiport ne térjen,
a szegény és a nyomorult tégedet hadd dicsérjen.
Kelj fel, Isten, harcold meg harcodat;
s amit naponta hoz reád a balga, gondold meg gyalázatodat.
El ne felejtsd ellenséged szavát,
s mely egyre nő, a lázadók zaját!

²³⁴ *keselyűknek*: a vad ellenségnek; *galambod*: Izrael népe (vö. 67. zsolt. 14.).

74. Az ítélet serlege

Hálát adunk, Uram, hálát adunk neked,
és elmondjuk csodáid és hirdetjük neved.

„Mikor az idő itt leszen,
én meghozom igaz ítéletem.
Megrengjen bár a föld és minden földlakó:
oszlopainak ereje tőlem való.
Mondom a kevélyeknek: „Ne legyetek kevélyek!”
az istenteleneknek: „Szarvatok föl ne emeljétek!”
A Fölségesnek ellenében föl ne vessétek szarvatok,
az Isten ellen vakmerőn ne szóljatok.²³⁵

Mivelhogy nem keletről, nem nyugatról,
nem a hegyekből, nem a sivatagból,²³⁶
Az ítélet az Istentől jön el:
egyet megaláz, másat fölemel.
Mert serleg van az Úr kezében,
és benne színig kevert por pözsög,
És abból tölt, s föld minden gonoszának
seprejéig kell kiszürcsölniök.²³⁷

Ám én örökké ujjongni fogok,
Jákob Istenének zsoltározok.
S letöröm mind a bűnös szarvait,
az igaz szarva fölemelkedik.²³⁸

²³⁵ *az Isten ellen*, szószerint: „a szikla ellen”.

²³⁶ A négy világtájat sorolja fel; *a hegyekről*: a galileai és szíriai (északi) hegyvidékről.

²³⁷ A keserű itallal tele *serleg* az isteni harag gyakori jelképe (vö. Iz. 51, 17; Jer. 25, 15-17).

²³⁸ *szarvait*: a szarv a Szentírás nyelvén az erő és hatalom jelképe (vö. pl. Zsolt. 88, 18; 111, 8; 148, 14).

75. Hálaének nagy győzelemért

Ismeretes az Isten Judeában,
nagy az ő neve Izrael honában.
Sátora Sálémben vagyon,²³⁹
lakóhelye a Sionon.
Az íjj villámait ott törte meg,²⁴⁰
pajzsot és kardot és fegyvereket.²⁴¹

Fényben ragyogva jöttél, ó Hatalmas,
az örökkévaló hegyek felől.²⁴²
Prédára jutottak a bátorszívűek,
alusszák immár álmukat,
s elfogyatkoztak mind a hős kezek.
Feddésedtől, Jákobnak Istene,
szekérre s lóra zsibbadás jöve.²⁴³

Rettentő vagy, ki állhat ellened,
mikor haragod ereje fellángol?
Mennyből hallattad ítéletedet:
a föld megrémült s elcsendesedett,
Midőn fölkelte ítélkezni az Isten,
hogyminden nyomorultat a földön megsegítsen.

Mert Édom dühe is csak dícsér tégedet.
Emáthnak maradéka neked ül ünnepet.²⁴⁴
Uratoknak, Isteneteknek fogadást tegyetek, fogadást álljatok,
körülötte lakók, a Félelmesnek mind ajándékot hordjatok,
Ő vágja el fejedelmek haragját,
föld királyai rettentőnek vallják.

²³⁹ *Sálem*: Jeruzsálem (vö. Móz. I. 14, 18; Zsid. 1, 2).

²⁴⁰ *az íjj villámait*: költői kifejezés nyílvevesszők helyett.

²⁴¹ *fegyvereket*, szószerint: háborút, amely költői nyelven „hadiszereket” is jelenthet (vö. Iz. 3, 25; 21, 15; Oz. 1, 7).

²⁴² *az örökkévaló hegyek felől*: így érti a Hetvenes görög fordítás; a héber szöveg azonban „zsákmány”-t említ mert az eredetiben az „ad” szó állhatott, ami örökkévalóságot és zsákmányt egyaránt jelenthet (vö. Móz. I. 49, 27; Iz. 33, 23).

Az örökkévaló hegyek bizonyára Jeruzsálem hegyei (vö. 23 zsolt. 7: „örök kapuk”): Isten a templomból kilépve jelenik meg (vö. 3. v.).

²⁴³ Istennek már a feddése is elég: félelem száll meg katonát, lovat és hadiszekereket egyaránt.

²⁴⁴ *Édom dühe... Emáthnak maradéka*: a mai héber szövegben „az ember dühe... a harangok maradéka”, de ezt a szöveget nehéz megmagyarázni. Fordítása az eredeti mássalhangzó-anyagon alapszik. Édomot én Emáthot, amelyek a Szentföld déli és északi szomszédai, felhívja, hogy ismerjék el az igaz Istent (vö. 12. v.).

76. A történelem vigasztalása

Istenhez száll szavam, hozzá kiáltok,
 Istenhez száll szavam, hogy meghallgasson engemet;
 szorongatásom napján az Urat keresem.
 Nem fáradok feléje tární éjnek évadján kezemet,
 vigasztalódni nem akar szívem.
 Sőhajtanom kell, ha Istenre gondolok;
 a lelkem eleped, ha rá emlékezem.
 Éberem tartod szempilláimat;²⁴⁵
 nem szólhatok az izgalom miatt.

Gondolkodom elmúlt napok felől,
 régmúlt időknek esztendőiről.
 Töprengék éjente szívemben,
 gondolkodom és fürkészi a lelkem:
 „Vajjon az Isten mindörökre elvet?
 többé soha nem küld nekünk kegyelmet?
 Jósága örökre oda?
 és mindörökre megszűnt az ígélet szava?
 Könyörülni az Isten elfeledt?
 haragjában irgalma elveszett?”
 És mondom: „Rám siralmat ez hozott:
 a Fölségesnek jobbkeze megváltozott.”
 Emlékezem az Úr tetteiről,
 a hajdani csodákról igen emlékezem,
 Minden tetteid végiggondolom,
 és műveiden elelmélkedem.

Az Isten útja szent:²⁴⁶
 hol oly nagy Isten, minő a mienk?
 Te vagy az Isten, csodát tesz hatalmad,
 a népek közt erődöt megmutattad:
 Karoddal néped megszabadítottad,
 fiait Józsefnek, Jákobnak.²⁴⁷
 Láttak a vizek, Isten, téged,
 láttak a vizek és remegtek,
 felkavarodtak a mélységek.
 A felhőkből vizek ömöltek,
 megdördültek a fellegek,
 és nyilaid szerteröpültek.

²⁴⁵ *éberem tartod*: szó szerint „megfogtad szempilláimat”, ti. nehogy lehúnyhassam szememet és elaludjam.

²⁴⁶ *útja szent*: Isten magatartása, gondviselése mindenkor szent volt, és most is az, vagyis összhangban van végtelen szentségével.

²⁴⁷ *fiait... Jákobnak*, akik Egyiptomba bevándoroltak, és *Józsefnek* (fiait), akik már ott születtek (vö. Móz. I. 46, 26 sk.).

Dörgésetől zúgott a fürgeteg,
villámoktól fénylett a földkerekség,
zengett a föld és reszketett.²⁴⁸
Tengernek vetted útadat,
ösvényedet a sok vizekbe,
s nem látta senki nyomodat!²⁴⁹
Néped vezetted, mint a nyáját,
Mózes és Áron keze által.

²⁴⁸ Nagyszerű Isten-megmutatózsként írja le Isten közbelépését a Vörös-tengeren való áthaladáskor (vö. 17. zsolt. 11-16; Móz. II. 15; Hab. 3, 8. 10. 15). Isten megjelenését roppant természeti megrázkódtatások kísérik.

²⁴⁹ *nem látta senki nyomodat*: a hatalmas Isten megjelenése emberi szemmel nem volt látható, de mégis bizonyos. Most is láthatatlanul vezeti népét.

77. Isten jósága és Izrael hűtlensége az ősidőkben

Halljad, én népem, tanításomat,
számnak ígéit füledbe fogadd,
Példabeszédre nyitom ajakam,
elmondom, ami régtől rejtve van²⁵⁰
Amit hallottunk s megismértünk,
és amit atyáink beszéltek nekünk,
El nem titkoljuk fiaik elől,
elbeszéljük a késő nemzedékig,
Az Úr nagyságát és az ő hatalmát
és amiket tőn, csodatéteményit.

Mert Jákobban ő parancsot adott,
Izraelben törvényt hozott:
Hogy amit atyáinknak meghagyott,
fiaiknak adják tovább.
Hogy tudja meg az eljövendő nemzedék, a születendő gyermekek,
és fiaiknak ők is adják serényen át,
Hogy Istenbe vessék reményüket
s el ne feledjék Isten tetteit,
de megtartsák törvényeit;
S ne legyenek olyanok, mint atyáik,
a pártütő és makacs nemzedék:
A nemzedék, melynek szívében szilárdság nem lakott,
s lelkében nem volt Istenhez hűség.

Efraim fiai, az íjjas harcosok,
háta mutattak napján a csatának.²⁵¹
Isten kötését nem tartották,
törvény szerint járni vonakodának.
Elfelejtették tetteit,
s a csodálatos dolgokat, amiket mutatott nekik.
Atyáik előtt csodákat művelt,
Egyiptom földjén, Tanis mezejében²⁵²
A tengert meghasítá s átvitte őket rajta,
a vizeket feltorlaszolta bátyaképpen.
S vezette őket nappal fellegében,
egész éjszaka tűz fényében.
Sziklákat repesztett a sivatagban,
s inniok adott bőséges patakban.
Folyókat fakasztott a sziklatóban,
s vizek omoltak folyam módra bőven.

²⁵⁰ *példabeszédre*: hasonlat, közmondásos beszéd, tanítóköltemény.

²⁵¹ *Efraim fiai*: Efraim törzse volt a legnépesebb és a leghatalmasabb, de a legkevésbé hűséges Istenhez. Bár kitűnő íjászok voltak, meghátráltak a csatában. Ez a vers – úgy látszik – hasonlatban mondja mindazt, amit a következő nyíltan kifejez.

²⁵² *Tánisz*: alsó-egyiptomi város a Nílus deltájában; abban a korban az ország fővárosa.

Tovább vétkeztek mégis szakadatlan,
 makrancoskodtak a Fölséges ellen a sivatagban.
 És szívük ott Istent kísértett,
 mikor vágyuknak enni kértek.
 Az Isten ellen kezdtek szólani:
 mondták: „Vajon tud-e az Isten a pusztában nekünk asztalt teríteni?
 Ime a sziklát megütötte, és patak omolt, víz szökelt elé:
 de kenyeret adhat-e vajjon, népének húst készíthet-é?
 Hallotta ezt az Úr és dühre gerjedett,²⁵³
 s tűz lobbant Jákob ellen
 s forrt a harag Izrael ellen,
 Mert Istenben nem hittének,
 segítségében nem reméltenek.
 Parancsolt odafenn a fellegeknek
 és megnyitá ajtóit az egeknek.
 Mannát esőzött rájuk: egyenek,
 adott nekik mennyei kenyeret.

Ette az ember erősek kenyérfét,²⁵⁴
 bőven-lakásig küldött nekik élést.
 Keleti szelet támasztott az égből
 s hatalmával elhozta dél szelét.
 És húst esőzött rájuk, mint a port,
 és szárnyast, mint a tenger fővényét.²⁵⁵
 És behulltak táboruk szívébe,
 sátoraik körébe.
 És ők ettek s ugyan jóllaktanak,
 megelégté kívánságukat.
 Ám vágyuk még alighogy bételt,
 még a szájukban volt az étel,
 Isten haragja rájuk gerjedett,
 És nagyjaik között vérfürdőt rendezett,
 s leteríté Izrael ifjait.

²⁵³ *dühre gerjedett*: az eredetiben „buzogni, főni kezdett” (mint a fazék a tűzön, a hús a fazékban); itt Isten haragjának föllángolását jelzi (vö. 31. v.).

²⁵⁴ *erősek kenyérfét*: így fordítja Szent Jeromos; Bölcs. 16, 20, valamint a Hetvenes fordítás és a Vulgata „angyalok kenyérfét” mond; az angyalokat a 102. zsoltár, 20 is „hatalmas harcosok” gyanánt említi. A manna azért „angyalok kenyere”, mert az égből, az angyalok lakóhelyéről jön, ezért „mennyei kenyér” is (vö. Ján. 6, 32, 50).

²⁵⁵ *mint a port... mint a tenger fővényét*: költői túlzás a nagy bőség jelzésére. Vö. Móz. IV. 11, 31-34.

De mégis tovább vétkezének,
és csodáinak nem hívének.
S elemésztette napjaikat gyorsan,
éveiket letörte hamarosan.
Ha öldökölte őket, megkeresték,
hozzátérültek és Istent keresték.
És eszükbe jutott, hogy sziklájuk az Isten,
szabadítójuk a Fölséges Isten.

Ám megcsalták szájukkal őt,
és nyelvük néki hazugul beszélt.
Szívük nem volt hozzá igaz;
s nem állták híven a kötést.
De ő irgalmas, elengedte vétküket s nem pusztította őket el,
indulatát visszatartotta gyakran,
nem öntötte ki rájuk egész haragja teljét.
Megemlékezett, hogy csak test az ember,
lehellet, amely tovaszál és vissza nem tér.
Hányszor lettek a pusztán pártütők,
keseríték a sivatagban őt!
Újra meg újra Istent kísértették,
búsították Izrael szentjét.
Nem emlékeztek meg kezéről,
a napról, melyen kiváltotta őket az ellenség kezéből,

Amikor Egyiptomra küldötte jeleit,
Tánisz síkjára csodatetteit.²⁵⁶
És folyóikat vérré változtatta
s patakjaikat úgy, hogy nem ihattak.
Küldött rájuk emésztő légyhadat
s békát, amely nem hagyta nyugtukat;
Termésüket adta bogárnak,
és verejtékük gyümölcsét sáskának.
Szőlőiket megverte jéggel,
fügefáikat dérrel.
Barmaikat jégeső verte meg,
és nyájaikat mennykövek.

Ellenük küldte lángos haragát,
háborodást, dühöt, szorongatást,
a romlás szolgáinak csapatát.²⁵⁷
Haragja útját megnyitotta:
haláltól meg nem óvta őket,
és állataikat dögvésznek adta.
Egyiptom minden elsőszülötteit leverte²⁵⁸
első zsengeiket Kám sátorai szerte.

²⁵⁶ Felsorolja az egyiptomi csapásokat, de egy kissé más sorrendben, mint Móz. 11. 7-12. vö. még Bölcs. 16-18.

²⁵⁷ *a romlás szolgáinak csapatát* (szó szerint: kibocsátását): a csapások megszemélyesítése.

²⁵⁸ *elsőszülötteit*; szó szerint: „termékenységeinek elejét” (Móz. I. 49, 3, Rubenről).

S juhok módjára népét kivezette,
 a sivatagba nyájmódra kivitte.
 Bátorságban, bizton vezette őket,
 s tenger borítá el az üldözőket.
 És szent földjére őket elvezette,
 a jobbjaival szerzett hegyekre.
 És nemzeteket kiűzött előlük,
 és örökségül mérte önekik,²⁵⁹
 és sátraikban megtelepítette Izrael törzseit.

De ők csak kísértették a Fölséges Istent és ingerelték,
 s parancsait meg nem szivelték.
 És elpártoltak, mint atyáik s hűtelenségre kaptak,
 mint csalfa íjj vesszője, félreacsaptak.
 Magas helyeiken haragra gerjesztették,
 bálványaikkal féltékennyé tették.
 Hallotta Isten és haragra kelt,
 és elrúgta magától Izraelt.
 És elhagyta silói hajlokát,²⁶⁰
 hol emberek között veré fel sátorát.
 És erejét fogságra hagyta,
 dicsőségét ellen kezére adta²⁶¹
 Népét átadta kard élére,
 és felgyulladt haragja örökére.
 Ifjait tűzláng emésztette meg,
 szüzei nem értek jegyünnepet,²⁶²
 Papjai kard alatt elhulltak,
 s özvegyei sírni nem tudtak.
 Ekkor az Úr felserkent, mint aki szunnyadott,
 mint hős, ki bortól bágyadott.²⁶³
 És hátra zúzta ellenségeit,
 örökös szégyent cselekvék nekik.
 És József sátrát elvetette immár,
 és nem lakozott többé Efraimnál.
 Hanem kiválasztotta Judának törzsökét,
 s melyet szeretett, Sionnak hegyét.²⁶⁴
 Szentélyét, mint az eget, felütötte,²⁶⁵
 és mint a földet, melyet ő épített mindörökre.
 S kiválasztá szolgáját, Dávidot,

²⁵⁹ *örökségül mérte* (a népeket, ti. földjüket) az izraelitáknak.

²⁶⁰ *Siló*: vö. Sám. I. 1–4; Jer. 7, 12-14; 26, 6-9.

²⁶¹ *fogságra*: ti a filiszteusoknak vö. Sám. I. 4-6.
erősségét. dicsőségét azaz a frigyszekrényt.

²⁶² *nem értek jegyünnepet*, szószerint „nem kaptak dícséretet”, ti. lakodalmi énekben (a lakodalom neve az újhéberben is a „dícsér” szótővel kapcsolatos).

²⁶³ *szunnyadott... bortól bágyadott*: a hasonlat erőteljesen utal arra hogy Isten látszólag elhanyagolta a népet, de most már síkraszáll érte és megvédelmezi.

²⁶⁴ A frigyszekrény már nem ért vissza Silóba, Efraim földjére, hanem szentély készült számára Sion hegyén Júda törzsében.

²⁶⁵ *mint az eget*: túlzó kifejezés a templom magas voltának jelzésére.

elhozta őt a juhaklok közül,
Elhívta őt a szoptatók mögül,²⁶⁶
hogy pásztorkodjék Jákobon, ő népén,
és Izraelen, örökségén.
S ő tiszta szívvel legeltette őket,
s okos kézzel vezette őket.

²⁶⁶ *a szoptatók mögül*: ti. a juhnyájnak őrzésétől.

78. Isten, pogányok jöttek öröködbe!

Isten, pogányok jöttek öröködbe,
szentséges templomod megfertőztették,
Jeruzsálemet romhalommá tették.
Szolgáid testét prédára vetették az égi madaraknak,
szentjeid húsát mezei vadaknak.
Úgy ontották ki vérüket Jeruzsálem körül, mint a vizet,
s nem akadt, aki eltemesse testüket.²⁶⁷
Szomszédaink előtt gyalázat tárgya lettünk,²⁶⁸
nevetség és csúfság azok előtt, kik laknak körülöttünk.

Meddig, Uram? örök lesz haragod?
bosszuságod tűzként meddig lobog?
A pogányokra öntsd ki haragod, kik nem ismernek tégedet!
ama birodalmakra, melyek nem hívják nevedet!
Mert Jákobot megemésztették,
lakását sivataggá tették.
Ne tudd be őseink bűneit nekünk,
irgalmasságod siessen elénk:
mert igen nagyon nyomorultak lettünk.

Segíts meg minket, szabadító Isten, nevednek dicsőségéért,
szabadíts meg, bocsásd meg bűneinket, te nevedért.
Mért mondhassák a pogányok között:
„Hol van hát az ő Istenök?”²⁶⁹
A pogányok szemünk előtt hadd lássák
szolgáid kiontott vérének bosszúját.
Engedd színed elé a foglyok sóhajtásait;
szabadítsa meg hatalmas karod a halál fiait.
Hétszeresen töltsd vissza szomszédaink ölébe²⁷⁰
a gyalázatot, mellyel illettek, Uram, téged.
Mi pedig, a te néped és legelőd bárányai,
áldunk örökre tégedet,
és nemzedékről nemzedékre hirdetjük dicsőségedet.

²⁶⁷ A megöltek holttesteit temetetlenül hevernek.

²⁶⁸ *szomszédaink előtt*: különösen a moábiták, ámmoniták, edomiták voltak mindig gyűlölettel Izrael iránt.

²⁶⁹ A város lerombolása és Izrael népének pusztulása a szomszéd népek szemében magának Jahvénak, az Istennek vereségét jelenti.

²⁷⁰ *ölébe*: a ruha redőjében szokták tartani azt amit valaki magánál hordott (vö. 73. zsolt. 11: 88. zsolt. 51).

79. Az Úr szőlője

Hallgass meg, Izraelnek pásztora,²⁷¹
 ki Józsefet nyájként legelteted.
 Ragyogj fel, aki trónolsz a kerubok felett,
 Efraim, Benjamin és Manasszes előtt.²⁷²
 Ébreszd föl hatalmas erőd,
 jöjj és segíts nekünk!
*Építs meg minket újra, Istenünk,
 ragyogjon ránk az arcod, s mi szabadok leszünk.*

Seregek Istene, haraggal meddig nézed,
 amikor imádkozik néped?
 Könnyek kenyerével etted,
 könnyek bőségével itattad:²⁷³
 Szomszédaink vetélye-tárgya lettünk,²⁷⁴
 gúnyolódik az ellenség felettünk.
*Építs meg minket újra, seregek Ura, Istenünk,
 ragyogjon ránk az arcod, s mi szabadok leszünk.*

Egyiptomból hozád szőlőd tövét,²⁷⁵
 pogányokat kiűztél s helyükbe ültetéd.
 Talajt készítettél neki, gyökeret vert s a földet ellepi.
 Árnyéka elfödi hegyeknek csúcsait
 és vesszei Isten cédrusait.²⁷⁶
 A tengerig elnyújtja venyigéit,
 ágait a folyam vizéig.

Sövényzetét miért bontottad el?
 hogy megszédhesse minden ember, aki arra megy el?
 Az erdei vadkan lefalja,
 s a réti vad legeljen rajta?
 Térj vissza, seregeknek Istene,
 nézz le az égből, láss, tekints szőlődre le.
 Védeld, amit jobbod plántált,
 s a hajtást, mit erősnek, magadnak szántál.
 Kik tüzzel égették fel s letarolták,
 pusztítsa el haragos orcád.²⁷⁷

²⁷¹ *Izraelnek pásztora*: vö. 22. zsoltár; 73. zsolt. 1; 77. zsolt. 52; 78, 13.

²⁷² Efraim, Benjamin és Manassze, mindhárman Ráchel utódaí.

²⁷³ *bőségével*: az eredeti héber szó edényt jelenthet. amelybe valamely nagyobb mértékegység harmada fér. A szöveg minden bizonnal arról beszél, hogy a népnek Isten „nagy mértékkel” mérte a könnyet (a Vulgata is „mértéket” említ).

²⁷⁴ *vetélye-tárgya*: a szomszédok civakodnak az Izraelből elhurcolt zsákmányon.

²⁷⁵ *szőlőd tövét*: vö. Móz. I. 49, 22, amely Józsefet buján sarjadó szőlőtőhöz hasonlítja; de a szőlőskert vagy szőlőtő hasonlata egyébként is igen gyakori (vö. Iz. 5, 1-7; 27, 2-5; Jer. 2 21; Mt 21, 33-43).

²⁷⁶ *Isten cédrusait*: azaz oly öregek, vaskosak és magasak, mintha maga Isten ültette volna (vö. 35, 7: „Isten hegyei”)

Legyen kezed jobbodnak férfían,²⁷⁸
kit magadnak neveltél: az ember fián.
Már soha többé tőled el nem térünk,
támassz életre minket, s mi nevedet dicsérjük.
Építs meg újra minket, seregek Ura, Istenünk!
ragyogjon ránk az arcod, s mi szabadok leszünk.

²⁷⁷ A héber szöveg meglehetősen homályos; megoldásunk az eredeti mássalhangzó-anyagot érintetlenül hagyja és könnyebb értelmet ad.

²⁷⁸ *jobbodnak férfían*: azaz Izraelen, amelyet jobbjá ültetett (vö. 16. v.); ez már nem hasonlat.

80. Újév ünnepére

Ujjongjatok Istennek, ő a mi erősségünk,
zengedezzetek Jákob Istenének!
Szóljon a zsoltár, peregjen a dob,
és édes lanton és hárfán az ének.
Fújjátok meg az Újhold harsonáját,
holdtöltekor, napjára ünnepünknek.²⁷⁹
Mert Izraelben ez parancsolat,
törvénye ez Jákobban Istenünknek.
Józsefben ezt meghagyta törvényképpen,
amikor felvonult Egyiptom ellenében.

Hallottam ismeretlen szózatot:²⁸⁰
„Én válláról a terhet leemeltem,
kezeiből a kosarat kivettem.
Megmentettelek bajodban, ha kértél,
feleltem neked dörgő fellegemből,
megpróbáltalak Meriba vizénél.
Halljad, én népem, intelek!
vajha meghallgatnál, Izrael, engemet!
Ne lakozzék más Isten nálatok,
jövevény istent ne imádjatok.
Én vagyok az Úr, a te Istened,
ki Egyiptomból kivezettelek:
nyisd tágra szájad, s én megtöltelek.²⁸¹

²⁷⁹ Az újholdat különleges áldozatokkal kellett megünnepelni (Móz. IV. 28, 11-15), közben a szent harsonákat fújták (Móz. IV. 10, 10). – Holdtöltekor kezdődött a húsvét és a sátoros ünnep. A harsona (sófár) szavával hívták össze a népet vallási (Móz. III. 23, 24; 15, 9; Mózes. IV. 29, 1; Kir. II. 6, 15; Joel 2, 1. 15) és polgári ünnepségekre (Kir. II. 15, 10; Kir. III. 1, 34. 39. 41; Kir. IV. 9, 13).

²⁸⁰ *hallottam... szózatot*: valószínűleg egy pap vagy próféta szavai.

²⁸¹ Vö. a Tízparancsolat kezdetét (Móz. II. 20, 2. 3. 5.).

nyisd tágra szájad, s én megtöltöm azt; vö. 17. v.

De szómra népem nem figyelt,
nem hallgatott rám Izrael.
Elhagytam akkor szíve makacosságán,
hadd járjon önnön okosságán!
Bár meghallgatna népem engemet,
járná Izrael ösvényeimet!
Elleneit megaláznám ezennel,
szorongatói ellen fordulnék enkezemmel,
Az Úrnak gyűlölői hízelegnének nékik,²⁸²
s tartana büntetésük örökéig.²⁸³
Őt meg etetném a búza javából,
s a kőszikla mézével tartanám jól.”²⁸⁴

²⁸² *hízelegnének nékik*: akaratuk ellenére is meghódolnának (vö. 17, 35; 65, 3).

²⁸³ *büntetésük*: bizonyára az ellenség pusztulása, amely helyrehozhatatlan és állandó lesz.

²⁸⁴ Költői hasonlatok az Isten-ígérte javak jelzésére (vö. Móz. V. 32, 13-15. – *búza javából*, a legkitűnőbb búzából; *a kőszikla méze*: annyi lesz a méz, hogy még a kősziklák is mézzel folynak (vö. Jo. 3, 18; Ám. 9. 13).

81. Isten a legfőbb bíró

Fölkél Isten az isten-tanács közepett,
istenek között tart ítéletet ²⁸⁵

„Hamis mértékkel még meddig ítélték?
gonoszok mellett még meddig beszéltek?
Védjétek meg az elnyomottak és árvák igazát,
szűkölködők és nyomorgók jogát,
Mentsétek meg az elnyomottat és szűkölködőt,
a gonoszok kezéből ragadjátok ki őt”

De ők balgák és értelmetlenek,
és sötétségben járnak:
az ország minden alapja remeg.
„Istenek vagytok! – én mondtam magam –
s a Fölségesnek fiai mindannyian,
De meghaltok, mint más akármi ember,
elhulltok a többi fejedelemmel!”²⁸⁶
Kelj föl, Isten, tégy a földön ítéletet,
mivelhogy jog szerint tiéid minden nemzetek. ²⁸⁷

²⁸⁵ *istenek között*: „isten” névvel illeti a nép bírúit és hatóságait, hiszen magát Istent helyettesítik, s az Ő nevében és tekintélyével ítélnék és kormányoznak. Vö. 57, 2; Ján. 10, 34 sk. Isten tehát *Isten-tanácsba* idézte őket (vö. Iz. 3, 3-15).

²⁸⁶ Tekintélyüket és hatalmukat veszítik, melyet Istentől nyertek és amelyet az Ő nevében kellett volna gyakorolniuk; hozzá még nyomorultul el is pusztulnak.

²⁸⁷ A zsoltáros – úgy látszik – a Messiásra céloz, aki az egész föld bírója és kormányzója lesz.

82. Isten velünk – ki ellenünk?

Uram, ne hallgass,
 Isten, hagyd már a csendet, szüntessed már pihented!
 Im fölzendültek ellenségeid,
 s gyűlölőid fejüket emelik.
 Te néped ellen tanácsot koholnak,
 és védettjeid ellen tanakodnak.²⁸⁸
 Mondják: „Irtsuk ki, jertek, őket!
 Népek közül kivesszenek!
 És többé Izrael nevéről ne is legyen emlékezet.
 Igen, egy szívvel egyesek,
 és szövetséget kötnek ellened:
 Édom sátrai, izmaeliták,
 agarénusok és Moáb,
 Gebal, Ammon és Amalek,
 Filisztea s kik Tyrusban lakoznak,
 Még Asszur is velük szövetkezett,
 s Lót fiainak nyújt kezét.²⁸⁹

Úgy bánj velük, mint Mádiánnal bántál,
 Sisarával, Jábinnal a Kison patakánál,
 Kik Endornál elvesztenek,
 s a föld számára trágya lettenek.
 Bánj fejedelmeikkel, mint Orebbel és Zebbel,
 mint Zebaával s Szalmanával, minden vezéreikkel.²⁹⁰
 Azt mondták vezéreik:
 „Foglaljuk el magunknak az Isten földjeit!”
 Én Istenem, tedd őket olyanokká, mint a levél, mit elkap a vihar,²⁹¹
 mint a pozdorja, melyet szél kavar.
 Mint tűz, amely erdőt éget fel,
 s mint láng, amely hegyeket perzsel.
 Így űzd el őket viharoddal,
 tovaseperd zivataroddal,
 Töltsd el szégyennel arcukat,

²⁸⁸ *védettjeid ellen*: szó szerint: elrejtettjeid ellen.

²⁸⁹ Az összes felsorolt népek, az asszírok kivételével, az izraeliták közvetlen szomszédai. Az *agarénusok* pásztornép, valószínűleg az Ámontól és Moábtól keletre fekvő pusztában; *Gebal* idumeus vidék a Holt-tengertől délre. - Nem tudjuk, mikor jött létre az itt említett szövetség. A zsoltáros talán nem is határozott történelmi tényről beszél, hanem mintegy költői egybefoglalását adja a népek összeesküvésének Izrael ellen.

²⁹⁰ *Mádián*: vö. Birák 7, sk. *Oreb*, *Zeb*, *Zebaa* (Zebbee) és *Szalmana* mádiánita vezérek, Gedeon legyőzte őket (Bir. 7, 25; 5, 10-21). *Sisara*, Abin kánaáni király hadvezére, akit a Kion-folyónál levertek, amely Endor közelében ered, a Tábor-hegy lábánál (vö. Bir. 4. sk).

²⁹¹ *mint a levél, mit elkap a vihar*, szó szerint: „mint a kerék”; egyesek szerint valamilyen bogáncsféle, de érthetjük rajta a forgószélben keringő faleveleket is.

neved után, Uram, hadd járjanak!
Szégyenbe jussanak, végig rettegjenek,
piruljanak s elvessenek,
És tudják meg, hogy te, kinek Úr a neved,
fölséges egymagad vagy egész világ felett.

83. Édes az Isten háza!

Milyen édes a te hajlékod, seregeknek Ura!
 vágyódik lelkem, epedve sóvárog az Úrnak csarnokaiba;
 Szívem és testem
 késztet az élő Istenhez repesnem.
 Hisz a veréb is házat lel magának,
 fészket a fecske is, fiókáinak hol helyet találjon:
 Én oltárodnál, seregek Ura,
 én Istenem, királyom!

Boldogok, Uram, kik házadban élnek,
 és mindörökké tégedet dicsérnek.
 Boldog, akinek te vagy segítségül,
 ha szívében zarándoklásra készül.²⁹²
 Kiaszott völgyeken ha jár, nyomán források fakadoznak,
 s korai esők áldást patakoznak.²⁹³
 Ereje napról-napra nő:
 hisz az istenek Istenét láthatja meg Sionban ő.²⁹⁴

Seregek Ura, halld imám,
 Jákob Istene, figyelmezz reám!
 Nézz le reánk, paizsunk, Isten,
 és fölkented arcát tekintsd meg!²⁹⁵
 Csarnokaidban egy nap bizony hogy többet ér
 egyéb napok ezreinél.
 Inkább állanék Istenem házának küszöbén,
 semhogy a bűnösök sátrában lakjam én.
 Mert nap az Isten és paizs,
 kegyelmet ad az Úr és dicsőséget is.
 Nem vonja meg a jót
 azoktól, akik feddhetetlen járnak.
 Seregek Ura, boldog ember
 kinek reménye Nálad!

²⁹² *zarándoklásra*, ez az összefüggésből tűnik ki; a szöveg „szent utakat” említ.

²⁹³ *kiaszott*: nem a héber „síri”, hanem az arab „nedvességet nélkülözni” igével kell kapcsolatba hoznunk. Tehát nem „siralom völgye”, hanem „kiaszott völgy”. A vidám várakozás hajtotta zarándokcsapat úgy halad át a kiaszott völgyeken, mintha csörgedező patakok mellett és az első esők nyomán sarjadt üde zöld növényzet között járnának. Október vége felé, a száraz palesztinai nyár után, az első esőzés meglágyítja a talajt és a növényzet újjászületik.

²⁹⁴ Az út folyamán napról-napra erősebbnek érzik magukat; hiszen már az a reménység is táplálja őket, hogy majd Istent láthatják.

²⁹⁵ A templomba megérkezve imádkoznak a *fölkentért*, vagyis a királyért is.

84. Isten az irgalmasság Istene!

Kegyelmes voltál földedhez, Uram!
Jáknak sorsát jóra fordítottad.
Megbocsátottad néped vétkét,
minden bűneit betakartad.
Minden haragod megcsendesítéd,
indulatodnak lohasztád tüzeit.

Építs meg újra minket, mi szabadító Istenünk,
és bosszúságod szüntesd ellenünk!
Vagy haragod ránk mindörökre gerjedt?
bosszúd egy ízről másik ízre terjed?
Nemde, hogy megélesztesz újra minket,
és a te néped vígad majd tebenned?
Engedd, Uram, irgalmad látnunk,
és hozd el már szabadulásunk.

Hadd halljam, az Úristen mit beszél.²⁹⁶
bizony, hogy ő békességet beszél
az ő népének én szentjeinek,
s kik szívükben őhöz tértenek.
Bizony féltőhehez közel a váltság napja,
hogy országukat a dicsőség lakja.²⁹⁷
És találkozni fog hűség és irgalmasság,
és csókolózik béke és igazság.²⁹⁸
A földből hűség zsendül,
igazság néz le mennyből.
Az Úr is ad majd javakat,
földünk pedig gyümölcsöt ad.
Igazságosság jár nyomán
jólét jár léppei után.²⁹⁹

²⁹⁶ A próféta isteni indítást érez magában és várja Isten szavát (vö. Hab. 2, 1).

²⁹⁷ a *dicsőség*: Isten dicsősége, amely Ezek. 11, 23. szerint eltávozott Jeruzsálemből; ismét az országban fog lakni.

²⁹⁸ Isten *irgalmassága* és a nép *hűsége*, Isten *Igazsága* és az emberek *békessége*, az emberi *hűség* és a mennyei *igazság* találkoznak: ég és föld csodálatos összhangban és szeretetben kapcsolódik egybe (vö. Luk. 2, 14). Még földi javakban sem lesz hiány (13 v.; vö. Iz. 30, 23-25; Jer. 31, 12; Oz. 2, 21 sk.; Ám. 9, 13 sk.).

²⁹⁹ az *igazságosság* és a *jólét* csatlósok módjára követik a szabadító Istent.

85. Könyörgés segítségért

Hajtsd meg füledet, hallgass rám, Uram,
mert szegény vagyok és gyámoltalan.
Óvd meg lelkemet, mert jámbor vagyok,
szabadítsd meg szolgálodat, mert rád hagyatkozott.
Te vagy én Istenem, könyörülj rajtam, én Uram,
mivel hozzád kiáltok untalan.
Vidámítsd meg szolgálád szívét,
mert szívem hozzád emelem, Uram.
Mert jó vagy, Uram, és kegyes,
és irgalommal teljes, ki téged hív, mindenkihez.
Imádságomat hallgass meg, Uram,
vedd figyelembe könyörgésemet.
Hozzád kiáltok szorongatásom napján,
mert te meghallgatsz engemet.

Nincs istenek közt másod, én Uram,³⁰⁰
mint a te műveid, nincs semmi más olyan.
Eljönnek mind, amiket teremtettél, a nemzetek,
Uram, téged imádnak,
s hirdetik nevedet.
Mert nagy vagy s művelsz csodadolgokat:
te vagy az Isten egymagad.

Utadra taníts meg, Uram, hogy járhassam igaz ösvényedet,
szívemet úgy irányítsd, hogy féljem nevedet.
Magasztallak egész szívemmel, én Uram, Istenem,
s nevedet mindörökké hirdetem:
Mivel nagyságos volt rajtam kegyelmed,
s az alvilágnak mélységeiből lelkemet kimentetted.
Isten, kevélyek kelnek ellenem,
a gőgösök hordái én életemre lesnek,
téged számba se vesznek.
De te, én Uram, Istenem, jóságos vagy s kegyelmes,
haragra késedelmes, hűséges, nagytürelmes.
Fordulj felém és könyörülj meg rajtam;
szolgádnak add erődöt,
szolgálód fiát segítsd meg a bajban.
Add nekem kegyelmed jelét,³⁰¹
hogy lássák gyűlölőim és szégyenkezzenek,
hogy te, Uram, segítesz s vigasztalsz engemet.

³⁰⁰ *istenek között*: az Isten környezetét alkotó szellemi lények között (angyalok, vö. 88. 7. 8.); vagy pedig – és itt ez az értelmezés látszik inkább helyénvalónak (vö. 8. és 10. v.) – azok között, akiket a népek isteneknek mondanak (vö. Móz. II. 15, 11).

³⁰¹ Azt kéri, hogy Isten valamilyen jellel mutassa ki jóindulatát irányában, ellenségeivel szemben.

86. Jeruzsálem a népek anyja

Kedves az Úrnak, amit alapított a szent hegyeken,³⁰²
Sion kapui kedvesebbek, mint Jákob bármely hajloka.
Dicső dolgokat hirdetnek felőled,
Istennek városa!
Odasorolom Ráhábot és Bábelt tisztelőim körébe,³⁰³
ime Filisztea és Tyrus is s az Aethiopok népe:
mind ott születtek.
Sionról egykor mondván: „Mind egyenként benne születtek ők,
s maga a Magasságos ad Sionnak erőt.”
Az Úr be fogja írni na népek lajstromába:
„Ezek is ott születtek.”³⁰⁴

És táncolni és énekelni fognak:
„Minden kút főim tebenned buzognak.”³⁰⁵

³⁰² *amit alapított*: azaz – mint a gondolatpárhuzam elárulja – Sion, amelyről a zsoltáros mintegy hirtelen prófétálni kezd elragadtatásba esve a város szépségétől és dicsőségétől.

³⁰³ *Ráháb*, azaz Egyiptom (vö. Iz. 30, 7; 51, 9) és *Bábel*, vagyis a két nagy bálványimádó birodalom is tisztelni fogja Istent és Sion gyermekévé lesz, sőt (5. v.) kivétel nélkül minden népet úgy tekintenek majd, mintha ott született volna.

³⁰⁴ Mintha Isten jegyzéket vezetne a népekről és mindegyikhez odaírná, hogy Sionban született.

³⁰⁵ Maguk a népek hirdetik és örvendeznek azon, hogy számukra minden jó Sionból ered.

87. A bélpoklos imája

Uram, Istenem, naphosszat kiáltok,
 éjszaka előtted siránkozom,
 Jusson el hozzád imádságom,
 hallja meg füled, hogy kiáltozom.
 Mert fájdalommal a lelkem tele,
 s éltem az alvilághoz közeleg.
 Azok közé számítanak, kik szállnak már alá a sírverembe,
 olyan lettem, mint az erőtlen ember.
 A halottak között van vetve ágyam,³⁰⁶
 mint a megölté, ki fekszik sírjában,
 Kiről már nálad nincs emlékezet,
 és akit gondod már elengedett.³⁰⁷
 Mély sírgödörbe vetettél be,
 örvénybe, sötétségbe,
 Megnehezült énrajtam haragod,
 minden hullámod fejemre csapott.
 Elvitted messze tőlem minden barátomat,
 megútáltattál velük engem,
 rab lettem és kijárnom nem szabad.

Szemem elsorvad inségem miatt,
 nap-nap után, Uram, hozzád kiáltok;
 tehozzád tárom karomat.
 Vajjon a holtakért cselekszel-é csodákat?
 avagy dicsérni téged fölkelnek-é az árnyak?
 Vajjon beszélnek-e a sírban jóságodat,
 avagy az alvilágban hűségessé voltodat?³⁰⁸
 Látják-e a homályban csodatetteidet?
 e feledés földjén kegyelmedet?³⁰⁹

³⁰⁶ *vetve ágyam*, a héber szó tulajdonképpen a lovagló alá terített szőnyegfélét jelent (Ezek. 27, 20) de az a ház, amelyben a leprás Azariás király lakott (Kir. IV. 15, 5), szintén ezzel a szóval lehet kapcsolatos.

³⁰⁷ *akit már elengedett gondod*, szó szerint: „a kezdről leszakadtak, leváltak”; a halottakat érti rajta, minthogy azok sorsa már változhatatlan, s így felesleges, hogy Isten gondjába vegye őket.

³⁰⁸ Vö. 6. zsolt. 6; 29, 10; 113 B. 17; Iz. 38 18, sk.

³⁰⁹ *a feledés földjén*: ahol az ember már mit sem tudhat a földi dolgokról; vö. Jób 19, 21; 21, 21.

Ám én, Uram, hozzád kiáltozom,
imám eléd száll kora hajnalon.
Miért veted el, Uram, lelkemet?
arcod előlem mért elrejtett?
Gyermekkoromtól nyomorult holteleven vagyok,
borzalmaid hordoztam s lankadok.
Haragod elborított engemet,
borzalmaid megsemmisítének.
Szüntelenül mint víz körülömölnek,
egyszerre mind előzönölnek.
Elvittél messze tőlem rokont, barátokat,
bizalmasom csak a homály maradt.

88. Dávid házának dicsősége és hanyatlása

Az Úr kegyelmeit éneklem szüntelen;
szájammal minden nemzedéken át hűséged hirdetem.
Mert mondtam: „Szilárdan áll a kegyelem örökre”;
hűséged építetted az egekre.
„Választottammal én szövetséget kötöttem,
Dávid szolgámnak esküt tettem:³¹⁰
Maradandóvá tészem örökre magvadat,
minden nemzedékekre építem trónodat.”

Csodáid, Uram, egek magasztalják,
szentjeid gyülekezetében hűséged vallják.³¹¹
A felhőkben ki fogható az Úrhoz?
istenfiak között ki hasonló az Úrhoz?
A szentek tanácsában Isten félelmetes,
mindennek körülötte nagy és rettenetes.
Uram, seregek Istene, ki egyenlő tevéled?
hatalmas vagy Uram, s körülövez hűséged.

Tengerek gögjén te uralkodol,
te csendesítéd hullámát, ha háborog.
Ráhábot eltiportad, általszúrtad,³¹²
ellenségeid hatalmas karoddal szerteszórtad.
Tiéd az ég s a föld tiéd,
a földkereket, s ami azt betölti, te építéd.
Éjszakknak, Délnek alkotója vagy,
Tábor és Hermon nevedben vigad.
Karod hatalmas,
kezed erős és jobbod diadalmas.
Igazság és a Jog trónod alapjai,
kegyelem s hűség fullajtárjaid.³¹³

Boldog a nép, amely tud ünnepelni,
Uram, arcod fényében járn-kelni.
Nevedben ők ujjongnak szüntelen
és igazságod nagyságuk leszen.
Mert te vagy erejüknek fényessége,
s felemeli szarvukat kegyességed.³¹⁴

³¹⁰ Arról az ígéretről van szó, melyet Náthán próféta által tett Isten Dávidnak (Sám. II. 7, 8-16).

³¹¹ *szentjeid gyülekezetében* – azaz az angyalok között, akiket a 7. vers *istenfiaknak* is nevez (vagyis olyan lények, akik a mennyei közösséghez tartoznak = égi teremtmények).

³¹² *Ráháb* = szörnyeteg, a kevélység és lázadás megszemélyesítője (Ráháb alapjelentése „háborog”). A zsoltáros költői megszemélyesítésben mintegy Isten ellenségeiként mutatja be azokat a vizeket, amelyek kezdetben borították a földet (Móz. I. 1, 2, 6-9) és Isten küzd ellenük (vö. 10. vers; Zsolt. 73, 18; Jób 9, 13; 26. 12; Iz. 51, 9). mások szerint Ráháb Egyiptomot jelenti (vö. Zsolt. 86, 4).

³¹³ *Kegyelem és hűség* olyanok, mint az apródok, akik Isten előtt járnak (vö. Zsolt. 84. 14).

³¹⁴ *sarv*: a hatalom szimbóluma.

Mert a mi pajzsunk az Úré
 és királyunk Izrael szentjeé.³¹⁵
 Egykor látásban szóltál szentjeidhez és mondád:³¹⁶
 „Egy hősnek én koronát adtam;
 a nép közül egy választottat felmagasztaltam.
 Dávid szolgámra leltem én,
 s szent olajommal fölkeném.
 Vele lesz immár mindig jobbkezem,
 s karomtól ő erős leszén.

Ellenség őt rá nem szedi,
 sem a gonosz meg nem töri.
 Széztúzom ellenségeit színe előtt,
 lesujtom azt, aki gyűlöli őt.
 Hűségem és kegyelmem rajta
 s fölemelkedik nevemben a szarva.
 Kezét kinyujtom a tenger fölé
 jobbját a folyamok fölé.³¹⁷
 Így szólít majd: „Atyám vagy nékem,³¹⁸
 én Istenem, kösziklám, menedékem!”
 Elsőszülötté teszem őt,
 fölségessé a föld királyai között.
 Örökké bírja én kegyelmemet,
 bizonnyal én állom kötésemet!
 És ivadéka mindig élni fog,
 és trónja, mint a mennyei napok.³¹⁹

De ha fiai elhagyják törvényem,
 ha nem járnak többé az én ígémen,
 Ha megtörik meghagyásaimat,
 és meg nem tartják parancsaimat:
 Vesszővel büntetem meg bűnüket,
 ostorokkal vétségüket.
 Ám kegyelmemet vissza nem vonom,
 és hűségemet meg nem tagadom.³²⁰

³¹⁵ A mi védelmezőnk („pajzsunk”) és királyunk „az Úré”, vagyis az Úr kezében van, ő gondoskodik róla. Ezek a szavak alkotják az átmenetet a következő részhez.

³¹⁶ *szentjeidhez* – ti. Náthán prófétához és általa Dávid királyhoz és a néphez (Sám. II. 7, 8-16).

³¹⁷ *a tenger* – a Földközi-tenger, *folyamok* – az Eufrátesz és mellékfolyói; Dávid fiának, a Messiásnak egyetemes országára vonatkozó jövendölés.

³¹⁸ *atyám* – vö. Sám II. 7, 14.

³¹⁹ *mennyei napok* (vö. 37-38. v.; 71, 5. 17): amíg ez a világ fennáll.

³²⁰ Az itt kimondott feltétel Jeruzsálem lerombolásának idején bekövetkezett, ezért büntette Isten „vesszővel” és „ostorokkal” őket (33.). De a „kegyelmet” nem vonta meg tőlük, mert Dávid házának uralmát egy magasabb formában, a Dávid házából származó Krisztus királyban helyre fogja állítani és biztosítani fogja örök időkre. Így teljesebb be a jövendölés, ha Dávid házának földi országa meg is semmisül. A zsoltáros Dávid országának bukását panaszolja és orvoslást kér, nem téve különbséget az ígélet abszolút és feltételes teljesebbé között. A zsoltáros könyörgését Isten meghallgatta, de nem úgy, ahogy ő szó szerint kérte, hanem a Dávidtól származó Krisztus Urunk országának megalapításával.

Szövetségem meg nem hazudtolom,
 ajkam igéjét meg nem másolom.
 Én szentségemre esküdtem meg egyszer:
 bizony hazudni én Dávidnak nem fogok,
 Ivadéka örökké megmarad,
 és előttem lesz trónja, mint a nap,
 És mint a hold, amely – az égen hűséges tanú –³²¹
 örökké megmarad.”

S mégis ellökted, elvetted,³²²
 nehéz haragod fölkenedre gerjedt.
 Megvetted szövetségét szolgálóknak,
 s koronáját földig gyaláztad.
 Minden falait lerontottad,
 erősségeit pusztulásnak adtad.
 Fosztogatta mind, aki arra járt,³²³
 szomszédok előtt gyalázatra vált.

Elleneinek jobbát fölemelted,
 ellenségei örömmel beteltek,
 Megtompítottad kardja élet,
 a harcban győzni nem segéléd.
 Elvetted tőle fényességét,
 földre sujtád királyi székét,
 Fiatalkora napjait megkurtítottad,³²⁴
 gyalázattal elborítottad.

Meddig, Uram? Végképp elrejtezel?
 haragod lángként még meddig tüzel?
 Emlékezzél én kurta életemre,
 s mily mulandónak alkottad az embert.³²⁵
 Hol olyan élő, ki nem lát halált,
 s az alvilág kezétől megóvhatná magát?
 Régi irgalmad, Uram, hol vagyon,
 melyet Dávidnak esküvel ígértél hűségedben egykoron?
 Nézd meg, Uram, szolgálóidnak gyalázatát:
 keblemben hordozom a nemzetek minden erőszakát,³²⁶
 Mellyel gyalázzák, Uram, ellenségeid,
 mellyel gyalázzák fölkenednek lépteit.³²⁷

³²¹ *a hold... hűséges tanú* – a kiszabott pályáján rendületlenül járó hold tanúsítja, hogy amit Isten elhatározott, azt végre is hajtja.

³²² E két következő szakaszban a zsoltáros nemcsak azokról a bajokról beszél, melyek a királyt és Dávid házat érték, hanem azokról is, amelyektől a nép szenved. A nép szerencsétlensége a király szerencsétlensége is.

³²³ Vö. Zsolt. 78, 13, a szőlőtőről.

³²⁴ *megkurtítottad* – nem Dávidnak, vagy valamelyik másik királynak (pl. Joachimnak) az életét, hanem Dávid királyi házában az életét, mely a zsoltáros panasza szerint hamar megöregedett és végét járja.

³²⁵ A zsoltáros még halála előtt látni szeretné ennek a rengeteg bajnak megszűnését.

³²⁶ *keblemben* – vö. Zsolt. 78, 12.

³²⁷ *gyalázzák fölkenednek lépteit* – bármerre jár a Dávid házából való király (és az ő népe), gyalázzák.

* * *

Áldott legyen az Úr mindörökké:
úgy legyen! úgy legyen!

Negyedik könyv (89–105. zsoltár)

89. Mulandó az emberélet!

Uram, te lettél menedékünk,
nemzedékektől nemzedékekig.³²⁸
Mielőtt még a hegyek lettek, föld és a világ megszülettek,
Isten, te vagy öröktől örökig.³²⁹
A halandót ismét porrá teszed,
s mondod: „Emberfiak, a porba térjete!”³³⁰
A te szemedben ezer év,
akár a tegnap, úgy tűnik tova,
s mint egy órallás éjszaka.³³¹
Te elragadod őket: olyanok lesznek, mint a hajnalálom,
és mint a fűnek sarja nyáron:
Reggel kisarjad, fölvirul,
estére lekaszálják, elkonyul.³³²

Bizony, hogy elsorvadtunk haragodtól,
és megzavarodtunk bosszúságodtól.³³³
Mert szemed elé vetted vétkeinket,
arcod fényességébe mi titkos bűneinket.
Haragodtól elszálltak napjaink,
sóhajként múltak el esztendeink.
Mindössze hetven év egész életkorunk,
nyolcvan talán, ha erősek vagyunk;
Az is jobbadán hívság és törődés,
sebesen elszáll, s elragadtatunk.
Ki érti meg hatalmát haragodnak,
s a teneked kijáró félelemmel ki érti erejét bosszúságodnak?

³²⁸ *nemzedékektől nemzedékekig*: a mindenható és örök Isten minden egymást követő nemzedéknek menedéke.

³²⁹ Az örök Isten szemében még a világ keletkezése sem több, mint egy ember születése.

³³⁰ Vö. Móz. I. 2, 19: „mert por vagy és vissza kell térded a porba”. Isten egyetlen szavával véget tud vetni az emberi életnek.

³³¹ Vö. Pét. 3, 8. *Egy órallás éjszaka* – az éjszakának egyharmadát jelentette, vagyis igen rövid időt.

³³² A korán sarjadó fű a Kelet forró napsugarában hamar elszárad.

³³³ A bűn az oka, hogy az ember élete oly hamar elszáll, és hogy az ember oly keservesen törődik bele életének rövidejébe (Móz. I. 3, 17-20).

Taníts meg számbavenni napjainkat,³³⁴
hogy bölcs szívet szerezhessünk magunknak.
Fordulj meg, Uram! – meddig késele?
légy szolgálidhoz kegyességgel.
Tölts el minket mihamar irgalommal,
hogy minden napjainkban vígadjunk vigalommal.
Vidámíts meg az ostorod alatti napokért,
a sok bajt látott évekért.
Szolgád fölött ragyogjon föl műved,
és fényességed fiaik felett.
Szálljon ránk Urunk Istenünk jósága,
s kezünk munkáját igazítsd jó végre,
kezünk munkáját igazítsd jó végre!³³⁵

³³⁴ *számbaveszi*: ennek a rövid emberi életnek minden egyes napja értékes. Ezt bölcsen fel kell ismernünk.

³³⁵ A zsoltáros irgalmat, vidámságot, jóságot kér, az Isten „művének” és „fényességének” felragyogásáért könyörög. Mindez a messiási kor ajándéka. Ezek ragyogják be földi életünket, ezek révén viszi az Úr „kezünk munkáját jó végre”. Az Úr Krisztus megváltó élete és halála ennek a rövid emberi életnek is igazi; örök értéket adott.

90. Isten árnyékában

Aki a Felségesnek lakozol oltalmában,
és a Mindenhatónak nyugoszol árnyékában:
Mondjad az Úrnak: „Menedékem és váram vagy te nékem,³³⁶
én Istenem, tebenned van reményem”
Mert ő megment a vadásznak törétől,
a romlás pestisétől,
Tollaival fog védelmezni téged,
szárnyai alatt ad menhelyet néked:
pajzs és páncél az ő hűsége.
Nem kell majd félned éji rémalaktól,
nem fényes nappal surranó nyilaktól,
Nem a sötétben lopódzó ragálytól,
sem a sorvasztó déli döghaláltól.
Ezrek hulljanak bár oldaladon és tízezerek jobboldon,
meg sem közelít tégedet az ártó.
Ám bizony, hogy majd szemeid meglátják,
s szemlélhetik bűnösök lakolását.
Mivel neked erősséged az Úr,
a Magasságost választottad oltalmadúl.
Téged a gonosz el nem érhet,
szerencsétlenség sátrához nem férhet.
Angyalainak parancsolt felőled,
hogyan oltalmazzák minden utadat.³³⁷
Tenyerükön fognak hordozni téged,³³⁸
kőbe ne üssed lábadat.
Áspiskígyón majd és viperán járkálsz,
és letiprod az oroszlánt, a sárkányt.
Mert hű volt hozzám, megszabadítom;
mivelhogy nevem ismeri, én megoltalmazom.³³⁹
Kiált hozzám, és meghallom szavát:
a szükségben mellette állok,
megmentem s főlemelem dicsőségben.
Jóltartom öt napok hosszú sorával,
és megmutatom neki üdvösségem.³⁴⁰

³³⁶ *mondjad az Úrnak* – azaz joggal mondhatod.

³³⁷ Az Ószövetség régi tanítása, hogy Isten fölhasználja az angyalokat az emberek érdekében. L. Móz. I. 24. 7; Móz. II. 23, 20; 33, zs. 8.

³³⁸ *hordozni fognak téged*, mint az anya gyermekét, nehogy lábát felsértse az úton (gondoljunk a régi Palesztina durva kövekkel telezőrt útjaira).

³³⁹ *mert hű volt hozzám*, a héber eredetiben: „szeretettel ragaszkodott hozzám”.

nevem ismeri: az ószövetségben gyakran használt szó, nem pusztán az értelmi ismerést, hanem a szerető ragaszkodást, tiszteletet is jelenti.

³⁴⁰ Az Úr veszedelmekből való szabadulást, dicsőséget, hosszú életet és üdvösséget ígér azoknak, akik hozzá ragaszkodnak. *Üdvösséget* nemcsak ebben az életben, hanem messiási üdvösséget, mely bőséges jutalmat jelent a másvilágon.

91. Sabbat-himnusz

Jó az Úristent áldani,
nevedet, ó Fölséges, énekkel dallani:
Hirdetni reggel kegyességedet,
éjszakánkint hűségedet.³⁴¹
Tízhúrú lanton, hárfaszóval,
citera mellett, énekszóval.
Mert tetteid, Uram, énnékem örömem;
és kezed művein örvendezem.

Műveid, Uram, mily felségesek!
gondolataid nagy mélységesek!
Ki ezt nem látja, balga férfi,
esztelen, aki meg nem érti.
Ha virágzanak is fűként a bűnösök,
s tündökölnék minden gonosztevők,
Elrendelve pusztulásuk végtelen,³⁴²
te pedig, fölséges vagy örökké, Istenem.

Mert íme, Uram, ellenségeid,
mert íme ellenségeid elvesznek,
szétszóratnak mind, kik gonoszat tesznek.
Szarvamat, mint a bivaly szarvát, felmagasztaltad;
elárasztottál színtiszta olajjal,³⁴³
Ellenségeim lenézte szemem,
s a gonoszul ellenem támadókról jó híreket hallott fülem.³⁴⁴

Virul az igaz, mint a pálmafa,
növekszik, mint Libanon cédrusa.³⁴⁵
Elültetvék az Úr házában,³⁴⁶
Istenünk csarnokaiban virulnak ők.
Gyümölcsöt hoznak vénségükben is,
kövérek lesznek s zöldelők,
Hogy hirdessék, milyen igaz az Úr, az én kőszirtem,
igaztalanság benne nincsen.

³⁴¹ *reggel... éjszakánkint* – azaz mindig.

³⁴² *pusztulásuk végtelen*: nem csak ideigtartó, hanem örök büntetésről van szó.

³⁴³ *bivaly* – az erőnek és a rettenthetetlen bátorságnak jelképe. *színtiszta olaj* – a jólét és gazdagság jelképe.

³⁴⁴ *jó híreket hallott fülem* – hogy a gonoszok megbűnhődtek gonoszságukért.

³⁴⁵ Az alacsony, hervadásra ítélt fűvel (8. v.) szembeállítja a zsoltáros a hatalmas, örökzöld fákat, a *cédrust* és a *pálmát*.

³⁴⁶ *elültetvék...*: azok az igazak, akik közel állnak az Úrhoz, miként a templom udvarán elültetett fák, különös kegyelmekben részesülnek, úgy, hogy öregkorukra is egészségesek, életerősek maradnak.

92. Az ősvizek Ura

Az Úr uralkodik, fönségbe öltözött,³⁴⁷
erőbe öltözött, övet kötött.
A föld kerekét ő ágyazta meg,³⁴⁸
s az nem remeg.
Erős trónszéked kezdet óta,
élsz örök óta.

Folyók emelik fel, Uram,
folyók emelik szavukat,
folyók emelik habzúgásukat.
Hatalmasabb, mint sok vizek zúgása,
hatalmasabb, mint tenger harsogása,
hatalmas a magasságban az Úr.
Bizonyosságaid erős-igazak,³⁴⁹
az idők végéig, Uram, szentség illeti házatad.

³⁴⁷ *az Úr uralkodik* – azaz „megkezdte uralkodását és most is uralkodik”: ünnepélyes felkiáltás, mellyel az új királyt köszöntötték (Sám. II. 15, 10. Kir. IV. 9, 13.). Hasonlóan kezdődik a 96, 98. zsoltár; 95, 10.

³⁴⁸ *a földkereksége* Istennek van alávetve, mert ő „ágyazta meg”, ő teremtette.

³⁴⁹ *bizonyosságaid*: azok a tanítások, melyeket Isten a próféták által nyilatkoztatott ki önmagáról.

93. Isten a bosszúállás Ura!

Bosszúálló Isten, Uram,
bosszúálló Isten, jelenj meg!
Föld ítélője kelj fel,
s fizess meg érdemük szerint a gőgöseknek.
A gonoszok még meddig, ó Uram,
a gonoszok még meddig dicsekednek?
Tajtékoznak, orcátlanul beszélnek,
kevélykednek, akik gonoszat cselekednek!
Népedet tiporják, Uram,
örökségedre törnek,
Gyilkolják az özvegyet, idegent,
árvákat öldökölnek.
S mondják: Nem látja ezt az Úr szeme,³⁵⁰
nem veszi észre Jákob Istene!

Népem balgái, jól legyetek résen!
esztelenek ti, mikor kaptok észhez?
Ki a fület plántálta, az ne halljon?
ki szemet alkotott, ne látna vajjon?
Nem büntet-é, ki népeket nevel meg,
aki értelmet ad az embereknek?
Tárva az Úr előtt emberek gondolatja:
csupa hiúság azok foglalatja.

Boldog, Uram, akit te megnevelsz,
s törvényedben kioktatsz,
Hogy békét adj neki a rossz napon,
amíg megássák vermét a gonosznak.
Mert népét az Úr nem taszítja el,
örökségét nem hagyja el:
Az ítélet az igazsághoz tér meg,³⁵¹
s az igaz szívek mind nyomába térnek.

Rossz ellen síkra érettem ki száll?
gonoszok ellenében én ügyemhez ki áll?
Ha az Úrnál nem volna menedékem,
lenn lakna lelkem, kicsi híjja már, a csendesség helyében.³⁵²
Ha „Ingadoz a lábam” – gondolom,
kegyelmed, Uram, az én támaszom.
Ha sokasodnak a gondok szívemben,
a te vígasztalásod megvidámítja lelkem.

³⁵⁰ *nem látja ezt az Úr:* 1. zsolt. 9. B (4, 11, 13).

³⁵¹ *az ítélet az igazsághoz tér meg:* azaz az igazság rendje annyira helyreáll, hogy az ítéletek igazságosak lesznek.

³⁵² *a csendesség helyében* – az alvilágban (vö. 113. zs. 17).

Vajjon hozzád szegődhet-é a hamisság bírói széke,
amely gyötrelmeket teremt, mintha a törvényt töltené be?³⁵³
A jók lelkére rája lesnek,
ártatlan véren ítéleznek.
Bizony az Úr lesz az én váram,
és Istenem menedék-sziklaszálam.
S rájuk téríti vissza vétküket,
öngonoszságuk veszti őket el,
Urunk, Istenünk veszti őket el.

³⁵³ A szöveg nem egészen világos. Mintha a zsoltáros mások szavait idézné, akik arról panaszkodnak, hogy talán már Isten is pártolja azokat a hamis bírákat, akik *a törvény látszatával* gyötrik az embereket. *A törvény látszatával*, vagyis úgy, hogy a törvényt használják fel álnok ürügyül mások elnyomására.

94. Venite exultemus Domino!

Örvendezzünk, jertek, az Úr előtt,
ujjongjunk üdvünk sziklája előtt!
Lépjünk színe elé dicséretekkel,
és ujjongjunk előtte énekekkel,
Mert nagy Isten az Úr,
nagy király minden istenek felett,
Kezében vannak mélyei a földnek,
és a magasságos hegyek.
Övé a tenger: ő alkotta meg,
s a szárazföld: keze formálta meg.

Boruljunk földre, jertek, és úgy imádjuk őt,
térdre boruljunk mi Urunk és Alkotónk előtt.
Mivel ő a mi Istenünk, Urunk,
mi pedig legelésző nyája, kezes bárányai vagyunk.
Bár hallgatnátok ma az ő szavára:
„Sziveteket meg ne keményítsétek, mint Meribában,³⁵⁴
mint Massza napján a pusztában,
Hol atyáitok megpróbálták engem,
megkísértettek, bár szemükkel látták, amiket cselekedtem,
E nemzedéktől negyven éven át megundorodtam,
s mondtam: E népnek szíve tévelyeg
és utaimat nem ismerte meg.
Haragomban kimondtam esküvel:³⁵⁵
„békességembe nem juthatnak el.”

³⁵⁴ A zsoltáros a következő szavakat magának Istennek a szájába adja.

Meriba („a civódás, perlekedés helye”) és *Massza* („a kísértés helye”) azok a helyek, ahol a zsidók Isten ellen lázadoztak (vö. Móz. II. 17, 1-7. Móz. IV. 20, 2-13).

³⁵⁵ *esküvel*: a nép lázadása után Kádes-sivatagban: vö. Móz. IV. 14, 20-23.

95. Énekeljete az Úrnak!

Az Úrnak énekeljete új éneket,³⁵⁶
 az Úrnak énekeljete, ti földek, mindenek.
 Az Úrnak énekeljete, és nevének mondjátok áldást,
 hirdesséte nap nap után szabadítását.
 Mondjátok el dicsőségét a nemzetek között,
 és csodatetteit minden népek között.

Mert nagy az Úr, dicséretes nagyon,
 félelmesebb, mint minden istenek:
 Mert a pogányok istenei bábok,
 az Úr pedig alkotott egeket.³⁵⁷
 Előtte jár a méltóság, a szépség;
 hatalom és fény ül szentséges székén.

Adjátok meg az Úrnak, népcsaládok,
 adjátok meg az Úrnak dicsőségét, hatalmát;
 nevének dicsőségét az Úrnak megadjátok!
 Tornácaiba lépjete, ajánljátok fel az áldozatot,
 és szent díszben az Úrnak imádást adjátok.³⁵⁸
 Földkerekség, reszkess az Úr előtt;
 király az Úr, mondjátok el a nemzetek között.
 Ő tette a földet szilárddá: meg nem ing,
 a népeken igazságban uralkodik.³⁵⁹

Örvendjen az ég, repessen a föld;
 zúgjon a tenger s mi tengert betölt;
 ujjongjon a mező s mind, ami rajta él.
 Akkor örülni fognak az erdő minden fáí
 az Úr előtt, mivelhogy jó,
 mivelhogy jó, és a földön ítél.
 A földnek kerekét igazságban ítéli meg,
 hűségében a népeket.

³⁵⁶ új éneket – (vö Iz. 42, 10; Zsolt. 32, 3, stb.) a régi énekek már nem elegendők arra, hogy kellőképp dicsőítsék Istennek, az egész föld királyának ezt az új, mindennél nagyobb megnyilvánulását, *minden országok* vagy „az egész föld” azaz a föld minden lakója.

³⁵⁷ minden istenek: amiket a pogányok isteneknek neveznek, azok bábok (a héber szó annyit jelent mint „üresség”, „hiábavalóság”, „semmi”); csak Jáhve az igaz Isten aki mindeneket teremtett.

³⁵⁸ szent díszben – vagyis a templomhoz méltó ünnepi öltözetben.

³⁵⁹ uralkodik – (vö. Zsolt. 92 1) – a földet megszilárdítja; az embereket igazságosan kormányozza.

96. Isten ítél!

Az Úr országol: ujjongjon a föld,³⁶⁰
vígadozzon a szigetek soka.³⁶¹
Felleg és homály veszi őt körül,
igazság és a jog trónjának fundamentoma.
Előtte tűz jár és fölégeti
köröskörül az ellenségeit.
Villámai földszerte fénylenek,
látja a föld és megremeg.
Hegyek az Úr előtt viasként szétömlenek,
ura előtt az egész földnek.
Igazságát rivallják az egek,
nagyságát látják minden nemzetek.³⁶²

Megszégyenülnek mind, akik faragott képeket imádnak,
s akik bálványoknak örülnek;
minden istenek elébe terülnek.³⁶³
Hallja ezt és örvend Sion,
Juda városai ujjonganak,³⁶⁴
Uram, ítéleted miatt.
Mert nagy vagy, Uram, mind a föld felett,
felségesebb, mint minden istenek.
Szereti az Úr, aki rosszat gyűlöl,
és szentjei lelkét megója,
gonosz kezéből ő szabadítója.
Fényesség kél az igaz emberekre,
vígasság az egyenes szívüekre.
Igazak, az Úrban vígadjatok
és szent nevére áldást mondjatok!

³⁶⁰ *az Úr országol*: vö. Zsolt. 92, 1.

³⁶¹ *szigetek*: a héber szó kikötésre alkalmas tengerpartot jelent. – A zsoltáros itt tehát mindazokra a szárazföldekre és szigetekre gondol, melyeket hazájától a Fölközi tenger választ el (vö. Iz. 41, 1. 5, stb.).

³⁶² Isten megjelenését hasonló módon írja le Zsolt. 17, 8-16 és Hab. 3, 3-12.

³⁶³ *minden istenek*: vö. Zsolt. 95, 5. Olyan „istenek”, akiket tisztelőik tartanak isteneknek.

³⁶⁴ *Juda városai*: az eredetiben szó szerint „Juda leányai”, héber kifejezés egy vidék városainak és falvainak jelölésére.

97. A nagy Bíró dicsősége

Az Úrnak új dalt énekeljeteK,³⁶⁵
 mert csodadolgokat cselekedett.
 A diadalt kivívta jobbkezével,
 szentséges karja erejével.
 Szabadítását az Úr tudtul adta,
 a nemzetek színe előtt ő igazságát megmutatta.
 Eszébe vette jóságát, hűségét,
 Izrael házához kegyelmességét.
 A föld minden határa látta
 Istenünk üdvösségét.

Minden földek, az Úr előtt ujjongjatok!³⁶⁶
 örvendjeteK, vígadjatok, daloljatok!
 Daloljatok az Úrnak citerával,
 citerával és hárfa szózatával,
 Harsonával és kürt szavával:
 az Úrnak és királynak színe előtt ujjongjatok.

Zúgjon a tenger s a benne valók,
 a földkerekség s a földön lakók.
 A folyamok kézzel tapsoljanak,³⁶⁷
 a hegyek is velük ujjongjanak
 Az Úr előtt, mivelhogy jó,
 mivelhogy jó s ítéL a föld felett.
 Igazságban ítéLi meg a földnek kerektségét,
 és méltányosságban a népeket.

³⁶⁵ új dalt: vö. Zsolt. 95, 1.

a diadalt: aligha gondol a zsoltáros valamilyen történelmi győzelemre. Arról az utolsó győzelemről van itt szó, melyről gyakran beszélnek a próféták, melynek nyomán megkezdődik a messiási korszak.

³⁶⁶ minden földek: vö. Zsolt. 95, 1. jegyzet.

³⁶⁷ a folyamok kézzel tapsoljanak: megszemélyesítés (vö. Iz. 55, 12).

98. Háromszor szent az Úr!

Király az Úr: a népek megremegnek;
Kerubokon a trónja: reng a föld,³⁶⁸
Nagyságos Sionban az Úr,
és fölséges minden népek fölött.
Áldják nagy és félelmetes neved:
szentséges az!

Király a nagyhatalmas, igazságot szeret;³⁶⁹
te tetted szilárdá a rendet,
az igazságot és jogot Jákobban te teremtéd.
*Dicsérjétek Urunkat, Istenünket,
s boruljatok lábai zsámolyához:*³⁷⁰
szentséges az!

Mózes és Áron voltak a papok,
és Sámuel, kik nevét szólították,
kiáltottak az Úrhoz s ő rájuk hallgatott.
Felhőoszlopban szólott ő nekik,
s ők meghallották rendelkezéseit,
a törvényt, melyet ő adott nekik.
Uram, Istenünk, meghallgattad őket,
Isten, kegyes voltál nekik,
ám megtoroltad bűneik.³⁷¹
*Dicsérjétek Urunkat, Istenünket,
s boruljatok le szent hegye előtt:
szentséges a mi Urunk, Istenünk!*

³⁶⁸ *Kerubokon a trónja:* – vö. Zsolt. 79, 2; Sám. I. 4, 4; Sám. II. 6, 2. A frigyláda fedelén két Kerub volt elhelyezve, ezek voltak Isten földi trónjának hordozói (vö. Móz. II. 25, 22).

³⁶⁹ Ez a hatalmas király azzal mutatja meg szentségét, hogy szereti az igazságot.

³⁷⁰ *Lábai zsámolyához:* a frigyládát hívják az Úr lábai zsámolyának (vö. Krón. I. 28, 2; Zsolt. 131, 7).

³⁷¹ *megtoroltad bűneik:* ti. Mózes és Áron bűneit (vö. Móz. IV. 20). Istenben a kegyelem és igazságosság nincsenek ellentétben egymással.

99. Szolgáljatok az Úrnak!

Ujjongjatok az Úrnak, minden földek,³⁷²
szolgáljatok az Úrnak vígassággal.
Járuljatok színe elé
az ujjongás szavával.
Tudjátok meg, hogy ő az Úr, az Isten,
ő alkotott és övéi vagyunk,
az ő népe s az ő legelőjének bárányai vagyunk.³⁷³
Lépjetek be kapuin dícsérettel,
tornácaiba énekekkel;
áldjátok őt, dicsérjétek nevét.
Mert jóságos az Úr,³⁷⁴
örökké tart kegyelme,
s hűségét látja minden nemzedék.

³⁷² minden földek: vö. Zsolt. 95. 1.

³⁷³ legelőjének bárányai: vö. Zsolt. 22, 1; 94, 7; Jób 10, 1-16.

³⁷⁴ jóságos az Úr: vö. Zsolt. 105, 1; 106, 1; 135, 1.

100. Királyi fogadalom

Igazságot s kegyelmet dalolok,
neked, Uram, zsoltározok.
Járni fogok a szeplőtelen úton:
mikor jelensz meg nálam?³⁷⁵
Tiszta szívvel akarok járni-kelni
házam lakában.
Szemem elé nem állítok
igazságtalanságot;
Törvényszegőket gyűlölök,
magamhoz nem bocsátok.
Az álnok szív tőlem távol legyen;
ami gonosz, nem ismerem.

Felebarátját titkon aki rágja,
elveszítem,³⁷⁶
A nagyralátót, a felfűjt szívűt;
nem szenvedem.
Országszerte a híveken szemem,
ők lakjanak velem.
Kinek útjai szeplőtelenek,
cselédem az legyen.
Hajlékomban nem fog lakozni,
akinek szíve álnok.
Szemem előtt a hazugságokat
beszélők meg nem állnak.
Irtani kelek országszerte
mindennap minden bűnözőt,³⁷⁷
Kigyomlállok az Úrnak városából
minden gonosztevőt.

³⁷⁵ *mikor jelensz meg nékem?*: a zsoltáros kívánja az Istennel való együttlétet, az ő jelenlétét.

³⁷⁶ *elveszítem*: sokan így fordítják: „elnémítom”. A héber szó jelentése azonban: elpusztítani, megsemmisíteni.

³⁷⁷ *mindennap*: a király minden reggel igazságot szokott szolgáltatni a város kapujában (vö. Sám. II. 15, 2; Jer. 21, 12); egyetlen napon sem akar eltérni a helyes cselekvésmódtól.

101. Szorongó lélek éneke Jeruzsálem romjain

Uram, hallgasd meg imádságom,
 jusson elédbbe kiáltásom.
 Ne rejtsd el arcodat előlem,
 amely napon eljő szorongatásom.
 Hajlítsd füled felém:
 hamar hallgass meg, amikor hozzád kiáltok én.
 Mert mint a füst, enyésznek napjaim,
 és mint a tűz, elégnék csontjaim.
 Kiaszott, mint a fű, úgy szárad el szívem,
 elfelejtem megenni kenyerem;
 Nyögéseim olyan nagyok,
 hogy már csak csont és bőr vagyok.³⁷⁸
 Olyan vagyok, mint puszták pelikánja,
 mint a bagoly a romokon,³⁷⁹
 Mint magányos madár a háztetőn,
 álmatlanul sóhajtozom.
 Elleneim gyaláznak naphosszat engemet,
 átokszó lett nevem azoknak, akik dühöngnek ellenem.³⁸⁰
 Mivel kenyér gyanánt hamut eszem,
 italomat könnyekkel keverem
 Mert haragra gerjedtél és bosszúra,
 mivelhogy fölemeltél és elejtettél újra.³⁸¹
 Mert mint az elnyúlt árnyék, napjaim olyanok,³⁸²
 és mint a széna, száradok.

Ám mindörökre, Uram, élsz te
 és a te neved minden nemzedékre.
 Kelj fel és essék Sionon szíved meg,
 mert itt az idő, mert órája eljött te könyörületednek.
 Mert kedvesek kövei szolgálidnak,
 és omladékán siralommal sírnak.³⁸³
 És félni fogják nevedet, Uram, a nemzetek,
 és mind a föld királyai te dicsőségedet,
 Amikor az Úr Siont megújítja,
 s dicsőségében megjelen,
 Szegények imájához odafordul,
 s könyörgésük nem utasítja el.

³⁷⁸ Annyit szenvedett és panaszkodott, hogy már csak csont és bőr.

³⁷⁹ *puszták pelikánja*, a héber eredeti egy puszta madarat jelent, a fordítások a pelikán szót használják.
bagoly: a görög és latin fordításban: éjjeli holló.

³⁸⁰ *átokszó lett nevem*: amikor az emberek ellenségeiket átkozzák, az én nevemet használják: „történjék veletek ugyanaz, ami vele történt.”

³⁸¹ *mivelhogy fölemeltél és elejtettél újra*: mint mikor valaki magasra emel valamit, hogy annál nagyobb legyen a zuhanása.

³⁸² *elnyúlt árnyék*: mely jelzi, hogy a nap hamarosan lenyugszik.

³⁸³ Indítsa Istent könyörületre az a szeretet, mellyel a száműzöttek az elpusztított Jeruzsálem felé fordulnak.

Az eljövendő nemzedéknek mindezek fölírassanak,³⁸⁴
a nép, amely ezután születik, dicsérje az Urat.
Mert magas szentélyéből letekintett,
az Úr a mennyből a földre tekintett,
Hogy hallja a rabok sóhajtozásait,
s megoldozza a halál fiait,
Hogy Sionból vallják az Úr nevét,
és Jeruzsálemben dicséretét,
Mikor a népek össze fognak állni,
és az országok az Urat szolgálni.³⁸⁵

Erőimet az utban felemésztette,³⁸⁶
napjaim elmetszette.
Mondom: én Istenem, ne végy el engem napjaim felében;
éveid tartanak át minden nemzedéken.
Kezdetben a földet fundáltad,
az ég is kezeid munkája.
Ők elmulnak, te nem mulsz el soha,
mindenek előregszenek, akár egy rossz ruha.
Akár egy köntöst, váltogatod őket, és elváltoznak:
te pedig ugyanaz vagy, és esztendeid el nem fogyatkoznak.
Te szolgálid fiainak biztos leszen hajlékuk,
és tartós lesz előtted maradékuk.

³⁸⁴ *mindezek*: vagyis Istennek a néppel szemben gyakorolt nagy jótéteményei.

³⁸⁵ Figyelemre méltó az itt megnyilvánuló univerzalizmus.

³⁸⁶ *felemésztette*: a nép szabadulásához vezető út olyan hosszú, hogy a zsoltáros erejét már felemésztette, és idő előtti halál fenyegeti. Ezért kéri a 25. versben, hogy ne vegye el Isten *napjai felében* (vö. Iz. 38, 10; Jer. 17, 11).

102. Az isteni irgalmasság himnusza

Áldjad én lelkem az Urat!
 ami él bennem, szent nevét dicsérje.
 Áldjad én lelkem az Urat
 és emlékezzél minden jótettére.
 Ő megbocsátja minden vétked,
 és meggyógyítja minden gyengeséged.
 Megváltja pusztulástól életed,
 kegyelemmel és irgalommal koszorúz tégedet.
 Életedet javakkal bőven áldja:
 megújul ifjúságod, mint sasnak ifjúsága.³⁸⁷

Az Úr az igazságnak cselekszi műveit,
 és minden elnyomottat igazához segít.
 Mózesnek tudtul adta útjait,
 Izrael fiainak tetteit.
 Az Úr irgalmas és kegyelmes,
 nagyirgalmú és hosszan-tűrődelmes.³⁸⁸
 Nem pörlekedik szüntelen,
 nem örökös haragja sem.
 Nem bánik velünk bűneink szerint,
 és nem fizet gonoszságunk szerint.

Mert amilyen magas az ég a föld fölött,
 jósága oly hatalmas azokhoz, akik félik őt.
 Amilyen messze van a napköltétől naplenyugta:
 bűneinket tőlünk oly messze dobja.
 Mint fiaihoz az atya kegyelmes:
 az őt féltőknek az Úr úgy kegyelmez,
 Ő ismeri, miből alkottatunk,
 emlékezik, hogy por vagyunk.
 Az ember napjai olyanok, mint a széna,
 virul, mint a mezők virágai:
 De átfú rajta szél, és nincs többé sehol:
 többé helye sem ismeri.³⁸⁹
 Ám áll öröktől örökig féltőihez az Úr irgalmassága,
 fiak fiaihoz ő igazságossága.
 Azokhoz, akik szövetségét tartják,
 és parancsait cselekedni emlékezetben hordják.

Az Úr trónszékét állítja egekben,
 uralkodik, kormányoz mindenekben.

³⁸⁷ *mint sasnak ifjúsága*: vö. Sz. Jeromos (Iz. 40, 31-hez): „Gyakran mondogattuk, hogy sasok öregségét megfiatalítja a tollcsere”.

³⁸⁸ Ezeket a szavakat megtaláljuk Móz. II. 34. 6-ban, ahol az Úr maga szól, vö. 144. zs. 8.

³⁸⁹ *többé helye sem ismeri*: olyan mulandó az emléke, hogy ott sem fognak emlékezni rá, ahol lakott. Ugyanígy szól Jób (7, 10; vö. 8, 18).

Áldjátok az Urat, ti minden angyalok,
kik veszitek parancsát, erős hatalmasok,
hogy engedelmesen megtartsátok szavát.
Áldjátok az Urat, minden seregei,
szolgái, kik cselekszitek akaratát.
Áldjátok az Urat, ti minden művei,
minden helyen uralkodókat;
áldjad, én lelkem, az Urat!

103. A Teremtés himnusza

Áldást mondj, én lelkem, az Úrnak!
 nagy vagy nagyon, én Uram, Istenem!
 Fenségbe és szépségbe öltözöl
 és a fényesség burkol, mint köpeny.
 Sátor gyanánt feszíted az eget ki,³⁹⁰
 a vizeken építetted lakóhelyed.³⁹¹
 A felhőket rendeled fogatoddá,
 magad a szelek szárnyán viteted.
 A szeleket teszed követeiddé,
 tüzes villámokat cselédeiddé.

Felállítottad a földet talapzataira:
 meg nem inog soha, soha.³⁹²
 Az őstengert adtad rá köntösül,³⁹³
 vizek álltak a hegyeken fölül,
 De kiáltottál, s szétfutottak,
 mennydörögtél, s szerteriadtak.
 A hegyek kimeredtek, a völgyek meglapultak,
 amint helyüket kijelölted.
 Határt szabtal nekik, hogy át ne hágják,
 el ne borítsák mégegyszer a földet.

Patakba csorgatod a források vizét,
 a hegyek közt suhannak szerteszét,
 Abból isznak minden réti vadak:
 s a vadszamarak oltják szomjukat;
 Ott fészkelnek mellettük az égi madarak,
 az ágak közt zengetik hangjukat.
 A hegyeket házad vizével öntözöd,
 műveid gyümölcséből lakozik jól a föld,³⁹⁴
 Fűvet zsendítesz a barmok fogára,
 növényeket ember szolgálatára,
 Hogy földből hozzon elő kenyeret,
 s bort, vidámítani az ember-szívet;
 Hogy arcát olajjal derítse
 s szívét a kenyér felüdítse.
 Az Úrnak fáí jóllakoznak,
 amiket ültetett, cédrusai a Libanonnak.
 A madarak ott fészket raknak,

³⁹⁰ *sátor gyanánt*... akárcsak az Ószövetség egyéb helyein, a Szentírás itt is úgy beszél a teremtett dolgokról, amint azok látszanak, s nem tanít természettudományi ismereteket.

³⁹¹ *a vizeken*: ...azaz a „felső vizek” (Móz. I, 1. 7), az „égi óceán” fölött.

³⁹² A föld olyan, mint szilárd oszlopokon álló óriás épület.

³⁹³ Az őstenger az egész földet beborította, de Isten szavára visszavonult s előtűntek a hegyek és a völgyek (Móz. I, 1, 2-9).

³⁹⁴ *műveid gyümölcsei*: a felhők, ill. az esők; *házad vize*: a „felső vizek” (Jób 38, 22).

a gólyák a fenyőkön laknak.
A magas hegyek a zergének,
borznak a sziklák adnak menedéket.

Holdat alkottál mérni az időt;
a nap tudja óráját alkonyának.
Kiöntöd a sötétet, és éjszaka leszen,
s az erdők minden vadjai az éjben szertejárnak.
Prédáért üvöltöznek a kölyökoroszlánok,
s az Istentől harapnivalót kérnek.
Ha felkel a nap, visszatérnek
és vackukon elheverésznek.
Indul az ember munkája után
és jár napestig a dolga után.

Milyen számosak műveid Uram!
bölcsségeddel teremtettél mindent;
tele van a föld teremtményeiddel.
Im itt a tenger, nagy és messze-széles:
és benne csúszó-mászó rengeteg,
nagy állatok és kicsinyek.
Amott a hajók járnak szerte,
s a Leviáthán, melyet alkotál, hogy játszadozzon benne.³⁹⁵

S tetőled várja mind, hogy megadod
idejében a harapnivalót.
Te adsz nekik, ők gyűjtenek,
jóllaknak mind a jóból, ha megnyitod kezed.
Ha arcod elrejtéd, megháborodnak;
tönkremennek, ha lelkük megvonod,
s porukba visszatérnek.
Ha kibocsátod lelked, újra élnek,³⁹⁶
s a föld színét megújítod.

Az Úrnak örök dicsőség legyen!
örvendjen az Úr ő műveiben.
Ránéz a földre, és az megremeg:
hegyeket érint, és füstölgenek.
Mindéltemig énekelek az Úrnak,
Istenem zengem, míg vagyok.
Legyen előtte kedves énekem:
én az Úrban vígadozok.

³⁹⁵ *Leviáthán*: a krokodilus; a régi pogány hitregében az istenekkel harcoló tengeri szörny; a zsoltáros szerint azonban Isten azért teremtette, hogy a tengerben játszadozzék, tehát az Isten hatalma alatt álló teremtmény.

³⁹⁶ *lelked*: Isten lelke minden életnek, főleg az ember életének forrása.

Vesszenek el a bűnösök a földről,³⁹⁷
és ne legyenek többé gonoszok.
Áldást mondj, én lelkem, az Úrnak! Alleluja.

³⁹⁷ *a bűnösök*: az Isten-teremtette világban egyetlen sértő hang a bűn; ez Isten haragjának oka, ezért kell pusztulniok a bűnösöknek.

104. Isten jótettei a történelemben

Magasztaljátok az Urat, kiáltatok nevének,
tetteit a népeknek hirdessétek.
Daloljatok, zenéljetez neki,
elbeszéljétek csodatetteit.
Dicsekedjetez az ő szent nevében,
aki az Urat keresi, örvendezzen szívében.
Az Urat és erejét vizsgáljátok,
szüntelen arcát kutassátok.
Tartsátok észben a csodákat, amiket végbevitt,
a jeleket s szájának ítéleteit.
Sarjai szolgájának, Ábrahámnak,
fiai Jákobnak, választottjának!³⁹⁸
A mi Urunk, az Isten ő,
egész földön ítélkező.

Mindörökké emlékezik a szövetségre,
az ígéretre, amelyet adott, ezernyi nemzedékre.
A kötésre, melyet Ábrahámmal kötött,
az esküre, melyet Izsáknak esküdött.
Mit Jákobnak erős törvényül rendelt,
örök kötésül Izraelnek,
Mondotta: Kánaán földjét neked adom,
örökségül rátok hagyom.
Amikor még kevesen voltak,
csekélyek, s ama földön jövevények,
És nemzettől nemzethez vándoroltak,
egy országtól a másik néphez,
Reájuk elnyomót akkor sem engedett,
értük királyokat megbüntetett:
„Ne illessétek fölkenjtjeimet,
prófétáimnak ártani ne merjetez!”³⁹⁹

Éhséget hívott az ország fölé,
s kenyereük készleteit végképpen megtöré.
Már jó előttük férfi küldetett:
rabszolgaként eladták Józsefet.
Lábát békóba verték,
nyakát vasbilinccsel övezték.
Mindaddig, míg szava betellett:⁴⁰⁰
az Úr tett szót szolgája mellett.
Küldött a király s feloldotta,
a népek fejedelme, és kiszabadította.

³⁹⁸ *Ábrahám sarja, Jákob fiai:* az izraeliták.

³⁹⁹ *fölkentjeimet, prófétáimnak:* a patriarkákról beszél akiknek élete különleges módon Istenhez volt láncolva s akik Istentől kinyilatkoztatásokat kaptak.

⁴⁰⁰ *szava betellett:* ... ti. József jövendölése (Móz. I. 41, 12-14).

És háza fölé úrrá rendelé,
elsővé minden jószága fölé.
Ő nagyjait hogy megoktassa tetszése szerint,
s bölcsességre tanítsa véneit.

Izrael akkor Egyiptomba bément,
s Jákob Kám földjén vendéggé lett.⁴⁰¹
És igen megsokasította népét,
erősebbé tette, mint ellenségét.

Fordított szívükön, hogy népe ellen gyűlöletre keljenek,
s szolgálín álnokságot cselekedjenek.
Akkor Mózeset, szolgáját küldte el,
és Áront, akit kiszemelt.
És ők közöttük jeleket míveltek,
Kámnak földjén sok csodatettet.

Sötétet küldött, s lón sötétség,⁴⁰²
de nem hallgatták meg igéjét.
Vizeik vérré váltanak,
és megölte halaikat.
Országuk a békáktól hemzsegett
be egészen királyi házaikba.
Szólott, s csapatban jöttek a legyek,
és szúnyogok minden határaikra.
Mint záporosó, hullt a jég,
földjükre lángos tűz szakadt,
Elvert szőlőt és fügefát
széttördelé határaikban fáikat.
Szólt, és sáskák jövének,
és száma-nincsen rágó-féreg;
És országuk minden fűvét felemésztették,
megemésztették földjeik gyümölcsét.
Halálra sujtott földjükön minden elsőszülöttet,
zsengéjét minden erejüknek.
És kivezette őket arannyal és ezüsttel megrakottan
és törzseikben gyöngék nem akadtak.
Örült Egyiptom, hogy kimentenek,
mert rászállott miattuk rettenet.
Felhőt feszített oltalmul föléjük,
s tüzet, hogy legyen világos az éjük.
Fürjeket küldött, mikor esedeztek,
s égi kenyérrel bőven töltekeztek.
A sziklát megnyitotta, víz omolt,
s a pusztában folyóként szertefolyt.
Mert szent szavára visszagondolt,

⁴⁰¹ *Kám földje*: Egyiptom, népe Kámtól, Noé fiától származott.

⁴⁰² A csapások költői – nem történeti – leírása, melyben költői, hyperbolikus kifejezések vannak.

mit szolgájának, Ábrahámnak mondott,
És kivezette népét vígassággal,
választottait örömujjongással.

Nekik adta nemzetek földjeit,
birtokul kapták népek javait.
Hogy megtartsák rendelkezéseit,
és kövessék törvényeit. Alleluja.

105. Izrael bűnvallomása⁴⁰³

Magasztaljátok az Urat, mert jó,
 irgalmassága örökkévaló.
 Ki mondja el az Úr hatalmas műveit,
 ki számlálhatja el minden dicséretit?
 Boldog, ki tartja a parancsokat,
 s ami igaz, mindig annál marad.
 Emlékezzél, Uram, reám a te népednek szóló kegyelemben,
 segítségeddel látogass meg engem.
 Hogy gyönyörködjem választottaidnak jósorán,
 és örülhessek néped örömén,
 s örökségeddel dicsekedjem én.

Mint atyáink, vétékbe estünk,
 igaztalanul tettünk, gonoszat cselekedtünk.
 Egyiptomban atyáink
 nem becsülték meg te csodáid.
 Kegyelmeid teljére nem ügyeltek,
 de föllázadtak a Fölséges ellen a Vöröstenger mellett.
 Mégis nevéért őket megmentette,⁴⁰⁴
 és erejét nyilvánvalóvá tette.

Rárivallt a Vöröstengerre, és az megszáradott,
 s a habokon át őket, mint pusztá földön, átvezette.
 És megmentette őket a gyűlölő kezéből,
 és megszabadította az ellenség kezéből.
 Ellenségeiket elborította vízáradat,
 élő közöttük nem maradt.
 Akkor igéjét elhivék,
 és zengették dicséretét.

Ám tettei gyorsan feledve voltak:
 szándékában nem bizakodtak.
 Vágyaiknak a pusztán megeresztették fékét,
 a sivatagban az Istent kísérték.
 És ő megadta telni vágyuk,
 de sorvadást bocsáta rájuk.⁴⁰⁵

⁴⁰³ A zsoltár tartalma a következő szentírási helyekre támaszkodik: Móz. II. 14, 9-31; 15, 1-18; Móz. IV. 11, 4-34; Móz. IV. 16, 1-35; Móz. II 32; Móz. IV. 13-14; 16, 1-35; Móz. II. 32; Móz. IV. 13-14; 25; Móz. 20, 1, 13.

⁴⁰⁴ *és mégis nevéért...* azaz saját dicsőségéért (vö Móz. II. 32, 11-14). Ezt a gondolatot erőteljesen domborítja ki Ezékiel próféta (20, 9, 14).

⁴⁰⁵ *sorvadást*: a héber szó valamilyen betegséget jelöl. A Zsoltáros itt Móz. IV. 11, 20-ra utal.

S Mózesnek a táborban ellene szegülének,
és Áronnak, az Úr szentjének.
Megnyílt a föld s elnyelte Dátánt,
s elborította Abiron hordáját.
És hordájukat tűz emészté,
a vétkezőket láng enyészte.

Borjat formáltak Hóreb táján,
és imádták az öntött aranybálványt.
Dicsőségüket azzal cserélték el:⁴⁰⁶
szénafaló bika képével.
A szabadító Istent elfeledték,
ki Egyiptomban nagyokat cselekvék,
Kám országában csodadolgokat,
a Vöröstengeren borzalmakat.
Már-már azon volt, hogy elveszti őket,
ha választotta, Mózes
Az Urnál közbe nem lép,
hogy el ne vesse őket, haragja csendesedjék.
A sóvárgott földet lenézték,⁴⁰⁷
és nem hitték Isten igéjét.
Sátraikban dohogtak egyre,
az Úrra nem hederítettek.
S fölemelte kezét, úgy esküdött meg,
hogy a pusztában leteríti őket;
Hogy nemzetek között elszórja magvukat,
és országokon szerte széleszti magukat.

És magukat a Bélfegorhoz adták,
holt bálványoknak ették áldozatját.⁴⁰⁸
Ingerelte őt gonoszságuk,
és szakadt a csapás reájuk.
Ám akkor felkelt s ítelt Fineász,
és megszűnt a csapás.
És érdemül számíttatott ez néki
nemzedékről nemzedékekre végig.
Ám Meriba vizeinél ismét haragra kelték,
ott Mózeset is bajba keverték.
Megkeserítették benne a lelket,
s ajka óvatlan szókat ejtett.⁴⁰⁹

⁴⁰⁶ *dicsőségüket*: az Istent, akinek dicsősége kísérte őket vándorlásukban.

⁴⁰⁷ *lenézték*: mikor a kémek visszaérkeztek Kánaánból (Móz. IV. 14).

⁴⁰⁸ *ették áldozatját*: a moabitákkal együtt (Móz. IV. 25, 2.)

⁴⁰⁹ Mózes csüggedéséért azzal bűnhődött, hogy nem mehetett be az ígért földjére (Móz. IV. 20, I-13).

Nem irtották a népeket,
 kikről az Úr rendelkezett.
 Pogányok közé elegyedtek,
 s műveikkel megegyesedtek;
 És szolgálták bálványaik,
 ám ez kelepce lett nekik.⁴¹⁰
 Feláldozták fiaikat,
 démonoknak lányaikat,
 Ártatlan vért ontottanak,
 fiaiknak és lányaiknak vérét,
 akiket áldozatul adtak Kánaán bálványainak.
 Az országot vérbűn fertőzte meg,
 szennyesek lettek műveikkel ők,
 s gáztetteikkel házasságtörők.⁴¹¹

Népe fejére akkor az Úr haragja szálla,
 és örökségét megutálta.
 És őket nemzetek kezére adta,
 és úrrá lettek gyűlölői rajta.
 És ellensége megnyomorgatá,
 és megalázta kezei alá.
 Megszabadítá sokszor-sokszor őket,
 ám terveikkel elkeserítették,
 s bűneikért porba verődtek,
 Szorongatásaikra mégis szemet vetett,
 mikor hallotta könyörgésüket.
 Kötéséről javukra megemlékezett,
 s nagy jósága miatt szánásra gerjedett.
 És tette, hogy szánásra keltének,
 kik foglyul vitték őket, mindenek.

Urunk, Istenünk, szabadíts meg minket,
 a pogányok közül gyűjtsd össze népedet,
 Hogy szent neved magasztalhassuk,
 és dicsérhessük dicsőségedet.

*

Áldott az Úr, Izrael Istene, öröktől mindörökké:
 és mondja az egész nép: Ugy legyen! Alleluja!

⁴¹⁰ *kelepce*: bűnre (gyermekük feláldozására) csábító alkalom.

⁴¹¹ *házasságtörők*: a próféták nyelvén a. m. bálványimádók, Izrael egyetlen legitim vőlegénye ugyanis Jahve.

Ötödik könyv (106–150. zsoltár)

106. Megszabadítottak hálaéneke

Magasztaljátok az Urat, mert jó,
irgalmassága örökkévaló.
Ezt mondják az Úr megváltottjai,
kiket az ellenség kezéből váltta ki,
És összegyűjtött országok közül,
napkeletről és napnyugatról, éjszak felől és dél felől.

A sivatag pusztán bolyongtanak,
lakó város felé nem leltenek utat.⁴¹²
Szomjúhozának, éhezének,
elepedett bennük a lélek.
*S kiáltottak az Úrhoz akkor a gyötrelemből,
s ő kiragadta a veszedelemből.*
Egyenes úton őket vezérelte,
hogyan lakozó városra leltek.
*Kegyességéért áldják az Urat,
a csodákért, amiket végbe vitt ember fiainak.*
A sóvár lelkeket már színig jóllakatta,
az éhes lelkeket jóval töltözni adta.

Ültek sötétségben, homályban,
vasban láncolva és nyomoruságban.
Mivel az Isten igéjét lerázták,
s megvetették a Fölséges tanácsát.⁴¹³
És megalázta szívük gyötrelemmel:
meginogtak, és nem akadt segíteni rajtuk ember.
*S kiáltottuk az Úrhoz akkor a gyötrelemből,
s ő megmentette a veszedelemből.*
És sötétségből őket s homályból kivezette,
bilincseiket széjjelrepítette.
*Kegyességéért áldják az Urat,
a csodákért, amiket végbe vitt ember fiainak.*
Mert összezúzott érces kapukat,
leszaggatott vas-záratokat.

⁴¹² *lakó város*: a szimbolikus magyarázat szerint hazájuk Palesztina.

⁴¹³ Súlyos vétkeik miatt sújtja őket a börtön; a száműzetés is a bűn büntetése volt.

Betegeskedtek gonoszságukért,
 és gyötrődtek vétkeikért;
 Lelkük megútált minden étket,
 s halál kapuja közeléhez érték.
*S kiáltottak az Úrhoz akkor a gyötrelemből,
 s ő megmentette a veszedelemből.*
 Igéjét küldte, attól lettek épek,⁴¹⁴
 és a veremből kimenekülének.
*Kegyességéért áldják az Urat,
 a csodákért, amiket végbe vitt ember fiainak.*
 És áldozzák a hála áldozatját
 és tetteit ujjongva mondogassák.

Akik hajóra szálltak, tengerekre,
 kalmárutakra, nagy vizekre,
 Azok látták az Úrnak műveit,
 tengerörvényben csodatetteit.
 Szólott s támasztott szélvihart,
 tengerhabokat magasba kavart.
 Egekig szálltak, örvénybe omoltak;
 a bajokban lelkük elolvadt.
 Szédültek, támolyogtak, mint a részeg,
 és minden tudományuk elenyészett.⁴¹⁵
*S kiáltottak az Úrhoz akkor a gyötrelemből,
 s ő kivezette a veszedelemből.*
 A vihar szelíd széllé változott,
 s elhallgattak a tengeri habok.
 Örültek akkor, hogy elcsendesedtek,
 s vágyuk révébe őket elvezette.
*Kegyességéért áldják az Urat,
 a csodákért, amiket végbe vitt ember fiainak.*
*Magasztalják a nép gyülekezetében őt,⁴¹⁶
 áldják a vének tanácsa előtt!*

Sivatagokká tett folyamokat,
 szomjazó földdé vízforrásokat,
 Televény földet sós lapályá,
 a rajta lakók bűnei miatt.⁴¹⁷
 A pusztát változtatta tó vizévé,
 kiaszott földet vizek kútfejévé.
 S megtelepített éheseket ott,
 s várost emeltek benne lakniok.
 Bevetették a földet, szőlőket ültetének,
 és bőséges aratást élvezének.

⁴¹⁴ *igéjét*: Isten parancsát.

⁴¹⁵ A tengeri vihar eleven leírása annál meglepőbb, minthogy a zsidók nem voltak tengeri hajós nép.

⁴¹⁶ *a nép gyülekezetében*: a városkapunál, ahol a vének ítéletmondásra szoktak összegyűlni.

⁴¹⁷ E versek általában az isteni gondviselésre is érthetők; mégis itt valószínűleg arra utalnak metaforikusan leírásokban, miképp segítette meg Isten a fogságból hazatérő és Palesztinában új hazát alapító népet.

És megáldotta őket, s igen megsokasodtak,
és adott nekik bőven barmokat.
Aztán megfogytak s nyomorultak lettek
bajok, csapások nyomása miatt.
De aki gyalázattal árasztja el a főket,
úttalan utakon bolyongni készti őket,
Felemelte a szegényt a nyomorból,
és megsokasította a családokat, mint nyájakat.
Látják ezt az igazak és örülnek,
és elnémul minden gonosz ajak.
Hol van a bölcs, aki mindezt fölérje,
s az Úr jóságát igazán megértse?

107. Isten segítsd meg gyötrött népedet⁴¹⁸

Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem,
énekelnem és zsoltárt zengenem.
Ébredj lelkem, ébredj citera, hárfa,
a hajnalt keltem pirkadásra.
A nemzetek közt, Uram, vallak,
s a népek közt énekkel magasztallak.
Mert nagy a te jóságod s felér az egekig,
hűséged a fellegekig.
Emelkedjél fel, Isten, az egeknek fölébe,
az egész föld fölé ragyogjon dicsőséged!
Hogy akiket szeretsz, megszabaduljanak,
hallgass meg és terjeszd ránk jobbodat.

Szólott az Isten szent helyén:
„Ujjongva osztom el Szikhemnek földjét,
felméretem Szukkothnak völgyét.
Gálaád földje az enyim, Manassesz földje az enyim,
fejem sisakja Efraim, Juda királyi jogarom,
Moáb a mosdó tálam,
Édomra sarumat dobom,
Filiszteán diadalmaskodom.”

Ki visz engem az erős városig?
ki vezet el egészen Édomig?
Nem te, Isten, ki elvetettél minket?
és nem kíséred már seregeinket?
Ellenség ellenében te légy nekünk segély,
mert emberi segítség mit sem ér.
Istennel mi hősök leszünk,
s ő eltiporja ellenünk.

⁴¹⁸ Két zsoltárból (az 56., 8-12 és az 59., 7-14) olvadt össze. A szükséges magyarázatokat lásd ott.

108. Átok az istentelenre⁴¹⁹

Én dicsőségem, Istenem, ne hallgass!⁴²⁰
 mert bűnös száj, mert álnok ajk tátong fel ellenem.
 Hazug nyelvvvel beszéltek énvelem;
 megkörnyékeztek gyűlölet szavával,
 és ok nélkül támadtak ellenem.
 Szeretetemért megvádoltatom:
 én pedig csak imádkozom.
 Jóságomért rosszal fizetnek,
 gyűlölettel a szeretetnek.
 Támassz ellene gonosz embert,
 jobbja felől álljon a vádoló.⁴²¹
 Ha pereskedik, elmarasztaltassék,
 s kérése legyen hasztalanvaló.
 Napjai szűken legyenek,
 hivatalát más nyerje meg.
 Hadd legyenek fiai árvák,
 özvegyen hagyja hitestársát.
 Fiai szerteszét bolyongjanak s kolduljanak,
 puszta házukból kihajttassanak.
 Minden jószága uzsorások prédájává legyen,
 munkájának gyümölcsét hordja el idegen.

Ne akadjon, ki baját bánja,
 árváit senki meg ne szánja.
 Maradékának magva megszakadjon,
 második ízre neve se maradjon.
 Atyái gonoszsága jusson az Úr eszébe,
 és irgalmat ne lásson anyja vétke.
 Legyen mindez az Úr előtt örökkön,
 s még emléküik is vesszen ki a földön.⁴²²
 Sohasem gondolt az irgalmasságra,
 üldözte a nyomorodott szegényt,
 s a keseredett szívűt, hogy kergesse halálba.
 Átkot szeretett: hát fejére szálljon,
 nem akarta az áldást: hát tőle messze járjon.
 Öltön magára átkot, mint ruhát:
 hatoljon az vízmódra belsejébe
 és csontjaiba olajképpen.
 Legyen rajt, mint a köntös, amelybe öltözik,
 s az öv, mellyel mindig övezkedik.

Vádolóimra ezt mérje az Úr,

⁴¹⁹ E zsoltár tartalmi magyarázatát lásd a Bevezetésben.

⁴²⁰ *dicsőségem*: akit dicsőítetek és mindig dicsőíteni fogok.

⁴²¹ *a vádoló*: az ember jobbján áll a vádló, mint ahogy Zak. 3, 1-ben is a vádló a megvádolt főpap jobbján áll.

⁴²² *emléküik*: az egész nemzetség emléke.

s kik lelkem ellen szólnak gonoszúl.
De te, én Uram Isten, állj mellém nevedért,
ments meg engem kegyes jóságodért.
Mert én nyomorult és szegény vagyok,
és szívem bennem megszaggattatott.
Mint elhanyagolt árnyék, úgy haloványodom,
és mint a sáska, lerázattatom.⁴²³
A bőjtöléstől térdeim inognak,
húsom a soványságtól sorvad,
Gúnytárgya lettem a világnak,
fejet csóválnak, hogyha látnak.
Uram, Isten, segíts meg!
irgalmad szerint szabadíts meg!
Hadd tudják meg, hogy ez a te kezed:
ezeket, Uram, te teszed.⁴²⁴
Hadd átkozzanak, csak te áldj meg,
szégyenüljön meg, ki fejemre támad,
s vígadozni engedd szolgádat,
Öltözzenek szégyenbe, kik marnak engemet,
és mint palástartal, gyalázatukkal földözködjenek.

Áldom az Urat szájjammal nagyon,
sokaság közepett magasztalom.
Mert ott áll a szegény jobbja felől,
s megszabadítja ítéleitől.

⁴²³ *mint a sáska*: az összeszedett sáskákat egy helyre hordják és rázzák, hogy elpusztítsák. Vagy hatalmas szélvihar fölkapja s a tengerbe sodorja őket (vö. Móz. II. 10, 19; Joel 2, 20).

⁴²⁴ *a te kezed... te teszed*: megengeded, hogy üldözést szenvedjek, de meg is szabadítasz.

109. Az örök Pap-király

Mondá az Úr az én Uramnak: „Jobbom felől foglalj helyet,
 míg lábad alá ellenségeidből zsámolyt vetek.”⁴²⁵
 Kinyújtja Sionból az Úr hatalmad vesszejét:
 „Elleneid népének ura légy!
 Szentséges fényben születésed napján a fejedelemség neked adatott:
 a hajnalszél előtt szültelek, miként a harmatot.”⁴²⁶
 Megesküdött az Úr és meg nem bánja:
 „Pap vagy te mindörökké Melkizedek módjára.”⁴²⁷
 Az Úr jobbod felől:⁴²⁸
 királyokat haragja napján összetör,
 Megítél népeket, és tetemet halmoz tetemre;⁴²⁹
 fejedet zúz a földön szerteszt.
 Omló-patakból iszik az úton,⁴³⁰
 azért emeli magasba fejét.

⁴²⁵ *az Úr az én Uramnak*: Jahve az én Uramnak, a Messiásnak. Az Úr Jézus ezt a verset önmagára értelmezi (Mt 22, 42-46).

jobbom felől: a legnagyobb kitüntetésnek, a hatalom átengedésének a jele; „ülni”: isten előtt csak isten ülhet az általános keleti felfogás és ábrázolás szerint.

zsámolyt vetek: az ellenség teljes megalázása volt, mikor a király a legyőzött nyakára tette lábát; tehát ellenségei lesznek trónjának zsámolya.

⁴²⁶ A vers a maszoréta szövegnek a görög fordítás szerint történt kijavítása alapján a Messiásról megéneklí, hogy a Messiás legfőbb és szent uralmat gyakorol a világ fölött; ez az uralom a Messiás isteni származásában gyökerezik. Ez az Istentől való származás oly titkos, mint hajnalban a harmat keletkezése.

⁴²⁷ *Melkizedek*: papkirály Ábrahám korában, aki kenyeret és bort áldozott; a Messiás örök papságának előképe (vö. Zsid. 7, 11-28).

⁴²⁸ *jobbod felől*: melletted hogy segítsen neked; a kifejezést tehát itt más értelemben kell venni, mint az 1. v.-ben.

⁴²⁹ *tetemet halmoz*: ... metaforikus kifejezés: a Messiásnak súlyos harcokat kell megvívnia. De a kifejezés utal az „Isten napjára”, az ítélet nagy napjára is (vö. Iz. 2, 12; Joel 2, 1. 2. 11; Ám. 5, 18; Szof. 1, 7 stb.).

⁴³⁰ *omló-patakból*: a harcban kifáradt Messiás „az ő útján” Isten segítségével meríti erejét, ezért győz.

110. A csodatévő Isten dicsérete

Egész szívemmel az Urat dicsérem,
gyülekezetben, igazak körében.
Nagyságosak az Úrnak tettei,
és kutatni valók mindenkinek, ki őket szereti.
Nagyság és fölség mind, amit teszen,
s igazságának vége nem leszen.
Csodáinak emléket szerzett;
irgalmas az Úr és kegyelmes.
Ételt adott azoknak, kik őt félik;⁴³¹
szövetségére örökké emlékszik.
Népének megmutatta tetteinek hatalmát:
hogy nekik adta örökül nemzetek birodalmát.
Hűség s igazság, amit keze művel;
parancsai mind teljesek erővel.
Mindörökké erősen tartanak,
méltányosságban és erőben állanak.
Szabadulást küldött népének,
örökre szerzett népével kötést ő,
szent az ő neve és hódolni készítő.
Az Úr félelme a bölcsesség kezdete:
okosak mind, akik őt tisztelik;
az ő dicsérete megmarad örökig.

⁴³¹ *ételt adott*: az Egyház az Oltáriszentségre alkalmazza, s ezzel az egész zsoltár értelme mélyebb és gazdagabb lesz.

111. A jámbor ember dicsérete

Boldog ember, aki az Urat féli,
rendelésein kedvét igen éli.
Hatalmas lesz a földön magva,
áldás száll az igaz fiakra.
Házában bőség, gazdagság fakad,
bőkezűsége mindig megmarad.
Mint fény a sötétségben, az igazaknak oly világos,⁴³²
kegyes és irgalmas és igazságos.
Jó annak, ki kölcsönöz kegyesen
és dolgaiban mindent igazsággal teszen.
Mindörökétig meg nem inog az,
örök emlékezetben marad meg az igaz.
Szomorú hírtől nem kell félnie,
az Úrban bízik erősen szive.
Szíve szilárd, nincsen mit félnie,
míg ellenségeit zavarba hullva nézi le.
Osztogat, adakozik a szegénynek,
és megmarad jósága szüntelen,
fölkél a szarva dicsőségesen.⁴³³
A bűnös látja ezt s bosszankodik,
csikorgatja fogát és elpusztul dühében,
a bűnösöknek vágya tönkre mégyen.

⁴³² *mint fény a sötétségben*: a jámbor ember mások számára az éjszakában utat mutató fényforrás.

⁴³³ *szarva*: hatalma, méltósága, tekintélye nagy tiszteletben áll mások előtt.

112. Kicsinyek felmagasztalása

Dicsérvétek, ti szolgálai az Úrnak,⁴³⁴
 dicsérvétek nevét az Úrnak.⁴³⁵
 Legyen áldott az Úr neve,
 mostantól örökéig.
 Napfelkeltétől nap lemenetéig
 dicsértessék az Úr neve.
 Magas az Úr minden népek felett,
 dicsősége nagyobb, mint az egek.
 Ki olyan, mint az Úr, mi Istenünk,
 ki fenn trónol magasban
 s alátekint az égbe s földre onnan?⁴³⁶

Gyengét a porból felkarol,
 szegényt kiment a szenny alól,
 S nagyjai közt ad neki széket,
 nagyjai között ő népének.
 Beülteti a magtalant a házba,⁴³⁷
 fiak anyjául, vígasságba.

⁴³⁴ *szolgálai az Úrnak*: az Úr jámbor tisztelői.

⁴³⁵ *nevét*: az Urat, ki nevét, természetét, azaz: saját magát kinyilatkoztatta népének.

⁴³⁶ *alátekint*:.. a zsoltáros az Istent emberi módra ábrázolja: Isten oly elérhetetlen magasságban helyezte el trónját, hogy mintegy le kell hajolnia az ég és föld megtekintésére.

⁴³⁷ *a magtalant*: a meddőséget átoknak és büntetésnek tartották.

(A latin és görög fordítás egy zsoltárnak veszi a 113-at, a héber eredetiben azonban két különálló zsoltárként – 114. és 115. – szerepel. Valóban mind tartalom, mind költői előadásmód tekintetében eltérnek egymástól: az első himnusz, a második siralom, így nem tekinthetők egy költeménynek.)

113. Hatalmas és kegyelmes az igaz Isten!

Mikor Izrael kijött Egyiptomból,
barbár nép közül Jákob háza,⁴³⁸
Akkor Juda lett ő szentélye,
Izrael ő országa.

Látta a tenger s elfutott,
A Jordán hátat fordított.
Hegyek, mint kosok, táncolának,
a halmok, mint zsenge bárányok.⁴³⁹

Tenger, mi lelt, hogy elfutottál?
Jordán, hogy hátat fordítottál?
Hegyek, hogy mint a kosok, táncolátok?
ti halmok, mint zsenge bárányok?

Reszkess az Úr előtt, te föld,
Jákobnak Istene előtt,
Ki sziklából teremt tavat,
és kőszirtből forrásokat.⁴⁴⁰

Ne nekünk, Uram, ne nekünk,
a dicsőséget te nevednek add,
irgalmad miatt, hűséged miatt.⁴⁴¹
Mért mondhassák a nemzetek között:
„Hol van hát az ő Istenök?”
A mi Istenünk a mennyben lakik;
és amit akart, mindent végbevitt.

Ezüst, arany az ő bálványaik,⁴⁴²
emberkezeknek tákolmányai.
Szájuk vagyon, de nem beszélnek,
szemük vagyon, de mégse néznek.
Nem hallanak, pedig vagyon fülük,
orrlyukaik s nem szagolnak velük.
Kezüik van s nem tapintanak;
lábuk van s nem járnak azon;
nem adnak hangot torkukon.

⁴³⁸ *barbár nép közül*: betűszerint: „idegen nyelven mintegy dadogó nép közül”, vagyis az egyiptomiak közül.

⁴³⁹ Mintegy drámai módon adja elő a Vörös-tengeren és a Jordánon való átkeléskor és a Sinai hegyénél tett csodákat.

⁴⁴⁰ A zsoltáros emlékeztet a sivatagban fakasztott víz csodájára (Móz. II. 17, 6. és Móz. IV. 20, 11), hogy megmutassa: semmi sem állhat ellen a mindenható Istennek

⁴⁴¹ A zsoltár, úgy látszik, a fogság idején keletkezett, amikor a pogányok kigúnyolták a zsidókat és az igaz Istent, mivel az ő isteneik látszólag legyőzték őt. A zsoltáros azért esedezik, hogy Isten maga gondoskodjék tiszteletéről.

⁴⁴² A mindenható Istennel szembe vannak állítva a pogányok tehetetlen és semmirevaló bálványai.

Ilyenek lesznek ő mestereik:
mind, kik bizalmuk beléjük vetik.

Izrael háza az Úrban bízik:
oltalmazójuk s pajzsuk ő.
Áronnak háza az Úrban bizik:
oltalmazójuk s pajzsuk ő.⁴⁴³
Kik az Urat félik, az Úrban bíznak:
oltalmazójuk s pajzsuk ő.
Az Úr gondol velünk
és áldást ad nekünk:
Megáldja Izraelnek házát,
megáldja Áron házát.
Megáldja, akik félik az Urat,
kicsinyeket és nagyokat.

Megsokasít az Úr benneteket,
titeket s fiaitokat.
Az Úrtól áldva legyetek,
aki teremtett földet és eget.

Az egek az Úr egei,
a földet emberek fiának engedi.⁴⁴⁴
Az Urat nem holtak dicsérik,
sem aki már leszállt az alvilágba.
Mi vagyunk, akik az Urat dicsérik,
mostantól fogva mindörökre, végig.⁴⁴⁵

⁴⁴³ *Izrael háza... Áron háza... akik félik az Urat:* a nép, a papok, az áttértek (vö. 117, zs. 2-4; 134, 19).

⁴⁴⁴ Az Úr az eget magának tartotta fenn, a földet átengedte az embernek.

⁴⁴⁵ Mivel az alvilágban már nem lehet dicsérni Istent (vö. 6. zs. 6; 29, 10; 87, 11), a mi kötelességünk dicsérni őt, akik még a földön élünk.

114. Kicsinyek oltalmazója

Szeretem az Urat:
mert meghallgatta esdő hangomat.
Mert fülét hozzám hajlította,
amely nap hozzá kiáltottam.⁴⁴⁶
Körülvettek halál kötelei,
alvilág törei elértek engemet;
szorongatásra, gyötremre leltem;
S hívtam az Úr nevét:
„Mentsd meg, Uram, a lelkem!”

Jóságos az Úr és igaz nekünk,
irgalmas a mi Istenünk.
Őrzi az Úr az egyszerűeket;⁴⁴⁷
nyomorult voltam és megsegített.

Térj meg, én lelkem, pihenődre,
hiszen az Úr jót tett veled.
Mert megmentette lelkem a haláltól,
szememet a könnyektől, lábam a zuhanástól.
Az Úr előtt fogok majd járni én
az élők mezején.⁴⁴⁸

⁴⁴⁶ vö. 17. zsolt. 5, 6.

⁴⁴⁷ *egyszerűeket*: szó szerint „járatlanokat” akik nem tudják magukat megvédeni.

⁴⁴⁸ A haláltól megmentve tovább élvezi ezt az életet.

A héberben ez és a következő 115. zsoltár egy zsoltárt (116.) alkot, valószínűleg helyesen.

115. Teljesítem fogadásomat az Úrnak!

Erős az én hitem, ha így is kellett szólanom:

„Megaláztak igen nagyon!”

Mondottam félelmemben:

„Álnok az ember!”⁴⁴⁹

Mi az, amit az Úrnak adhatok,
mindazért, amit énnekem adott?

Az üdvösségnek veszem serlegét,
és kiáltom az Úr nevét.⁴⁵⁰

Fogadásaim megadom az Úrnak,
hogy lássa mind a nép.

Az Úr szemében drága nagy dolog,
mikor meghalnak jámborok.⁴⁵¹

ó Uram, én a te szolgád vagyok,
szolgád én s szolgálód fia:⁴⁵²

te bilincseimet feloldozod.

A hála áldozatját tenéked áldozom
s az Úr nevét szólomgatom.

Fogadásaim megadom az Úrnak,
hogy lássa mind ő népe.

Az Úr házának udvarán,

Jeruzsálemnek közepében.

⁴⁴⁹ *álnok az ember*: vagyis az emberbe vetett minden bizalom csalárd (vö. 32. zs. 16; 59. 13).

⁴⁵⁰ Üdvösség serlegének hívja a zsoltáros azt a kelyhet, mellyel az italáldozatokat mutatják be hálaadásul az elnyert szabadulásért. Az ital-áldozatok kelyhéről vö. Móz. II. 25, 29; 37, 16. Az áldozat fölajánlása közben *az Úr nevét* hívják segítségül. – Az Egyház ezeket a szavakat a miséző pap ajkára adja a szent Vér vétele előtt.

⁴⁵¹ *drága*, vagyis nagyértékű, súlyos dolog; ezért Isten a jámborokat, s ezek közé tartozik a zsoltáros is, nem könnyen engedi meghalni (16. vers). Vö. 48. zsolt. 9. Szépen alkalmazza az Egyház ezt a kijelentést a vértanúságra.

⁴⁵² *szolgálód fia*: a te szolgád vagyok, nemcsak saját megvallásom szerint, hanem származásom és nemzetségem alapján is.

116. Dicsérjétek az Urat minden népek!

Dicsérjétek az Urat, minden népek,
minden nemzetek, hirdessétek!
Mert erős rajtunk az ő kegyessége,
és mindörökké megmarad hűsége.

117. Ünnepi ének az új templom felszentelésekor

Adjatok hálát az Úrnak, mert jó;
 mivel irgalma örökkévaló.⁴⁵³
 Mondja Izrael háza:
 „Irgalma örökkévaló.”
 Mondja Áronnak háza:
 „Irgalma örökkévaló.”
 Mondják akik az Urat félik:
 „Irgalma örökkévaló.”⁴⁵⁴

Szorongatásaimban küldtem az Úrnak szózatot,⁴⁵⁵
 meghallgatott az Úr és megszabadított.
 Az Úr velem: nincs bennem félelem;
 ember mit árthat énnekem?
 Az Úr velem van, ő a segedelmem,
 s látni fogom ellenségeimet megszégyenülten.
 Jobb az Istenre hagyakodni,
 mint emberekben bizakodni.⁴⁵⁶
 Jobb az Istenre hagyakodni,
 mint a fejedelmekben bizakodni.
 Minden nemzetek körülvettek engem:
 az Úr nevében őket letepertem.
 Minden oldalról körülvettek engem:
 az Úr nevében őket letepertem.
 Körülrajzottak, mint a méhek, engem;
 mint túskegalyt a tűz, úgy megperzseltek engem:
 az Úr nevében őket letepertem.⁴⁵⁷
 Kergettek, taszigáltak, hogy esnék el,
 de az Úr hozzám fordult segítséggel.
 Az Úr erőm és bátorítóm,
 ő lett nekem megszabadítóm.

⁴⁵³ *adjatok hálát... irgalma*: vö. 105. zs. 1; 106, 1; 135, 1; Jer. 33, 11.

⁴⁵⁴ vö. 113. zs. 9-11; 134, 19, sk.

⁴⁵⁵ Aki beszél, úgy látszik, a nép nevében beszél.

⁴⁵⁶ *emberekben*: Izrael számtalanszor tapasztalta, hogy fejedelmek és királyok nem tudtak segítséget nyújtani neki (vö. Iz. 30, 3-5; 31, 3).

⁴⁵⁷ A veszély és a harc metaforikus és hiperbolikus leírása.

Ujjongás és üdvösség szava szól
 az igazak sátraiból.⁴⁵⁸
 Az Úrnak jobbjá működött hatalmasan,
 az Úrnak jobbjá engem fölemelt,
 az Úrnak jobbjá működött hatalmasan.
 Én nem halok meg, hanem élek,
 s az Úr tetteiről beszélek.
 Megbüntetett az Úr, megbüntetett,
 de a halálnak át nem engedett.

Nyissátok meg előttem az igazságnak kapuját:⁴⁵⁹
 hálát adni az Úrnak, hadd menjek rajta át.
 Ez a kapu az Úrnak kapuja,
 csak az igazak mennek be oda.
 Hálát adok, mert rám ügyet vetettél,
 és szabadítóm lettél.
 A kő, mit az építők megvetettek:
 köve lett szegületnek.⁴⁶⁰
 Az Úr mívelte ezeket:
 csodálatos szemünk előtt, amit cselekedett.
 Ezt a napot az Isten adta:
 örvendezzünk és vígadjunk ma.
 Ó Uram, ments meg:⁴⁶¹
 ó Uram, jó sikert engedj!
 Áldott aki az Úr nevében közeleg;
 az Úrnak hajlékából megáldunk titeket.
 Isten az Úr és felettünk ragyog.⁴⁶²
 Lombos ágakkal ünnepélyes sorokba álljatok,
 föl, egészen az oltárszarvakig.⁴⁶³
 Istenem vagy te, hálát adok néked,
 én Istenem vagy, magasztallak téged.
 Adjatok hálát az Úrnak, mert jó;
 irgalmassága örökkévaló.

⁴⁵⁸ *az igazak sátrai*: talán azokat a hajlékokat jelöli, melyekben az őszi ünnepeken lakni szoktak az izraeliták (vö. Móz. III. 23, 42-43; Neh. 8, 14-17).

⁴⁵⁹ Az ünnepi körmenet már a templom ajtajáig jutott s a résztvevők könyörögnek, hogy beléphessenek az Úrnak ajtaján (vö. 14. zs. 23).

⁴⁶⁰ Izrael népét Isten kiválasztotta, hogy a messiási ország szegletének feje és szegletköve legyen; azt az Izraelt, amelyet megvetettek és megtapostak a nagy világbirodalmak. Tökéletesebb értelemben Krisztus ugyanezt mondja magáról (Mt. 21, 42-44 és a párhuzamos helyek; vö. Ap. csel. 4, 11; Ef. 2, 20-21; 1 Pét. 2, 7).

⁴⁶¹ *ments meg*: (héber: hozsanna) vö. Mt. 21, 9; a nép és az Urat követő tanítványok virágvasárnap a templomba való ünnepélyes bevonuláskor a szokásos rítusokat követték.

⁴⁶² A papok megáldják azokat, akik a templomba lépnek (vö. a Móz. IV. 6, 24-beli áldás-formulát). Isten az Úr és felettünk ragyog (vö. Móz. IV. 6, 25).

⁴⁶³ *lombos ágakkal ünnepélyes sorokba álljatok*: a körmenet résztvevői kezükben virágokból és ágakból készített csokrokat vittek (vö. Makk. II. 10, 7).

az oltárszarvakig: ti. az égő áldozatok oltáráig, mely a papok udvarában volt elhelyezve (Móz. II. 40, 29); az oltár négy sarka szarv módjára emelkedett fel (vö. Móz. II. 27, 2; 29, 12; 38, 2; Móz. III. 2, 25. 30. 34).

118. A törvény dicsérete⁴⁶⁴

Aleph

Boldog, akinek útja szennytelen,⁴⁶⁵
 s az Úr törvényét járja szüntelen,
 Boldog, ki bizonyosságát megfogadja,
 egész szívével őt kutatja.
 Nem is cselekszik gonoszságokat,
 de az ő útjain halad.
 Adtál nekünk parancsokat,
 hogy erősen megtartsuk azokat.
 Bár lenne útam biztos és kemény:
 hogy rendeléseid megőrzeném.
 Addig meg nem szégyenülök,
 míg parancsaid szemeim előtt.
 Egyenes szívvel fennen áldalak tégedet,
 mikor megtanulom igaz végzésedet.
 Megőrizem rendeléseidet,
 ne hagyj el mindenestül engemet!

Beth

Hogyan tarthatja tisztán az ifjú útjait?
 ha szavadhoz igazodik.
 Egész szívvel kereslek téged,
 eltévesztenem ne hagyd rendelésed.
 Szívem mélyére rejtem el szavad,
 hogy bűnnel meg ne bántsalak.
 Áldott vagy, Uram! Légy nekem
 mondásaidban mesterem.
 Ajkaim hirdetik
 szájadnak minden rendeléseit.
 Parancsaidnak útján nagyobb a vígasságom,
 mint bárminémű gazdagságon.
 Rendelkezéseid szívemben forгатom,
 magamban útjaid hánytorgatom.
 Örvendezek igéiden,
 és szavad el nem feledem.

⁴⁶⁴ A Zsoltároskönyvnek ez a leghosszabb éneke, az isteni törvénynek, vagyis a természetfeletti kinyilatkoztatásnak a kiválóságát ünnepli, mint az életnek zsinórmértékét. A zsoltáros nyolc névvel jelöli a törvényt: 1. „törvény”, 2. „beszéd” (olykor ígélet, mondás, szólás), 3. „ige” (szó), 4. „kijelentés”, 5. „rendelkezés”, 6. „határozat” (végzés, kötés), 7. „előírás”, 8. „parancs”.

A zsoltár alfabetikus, azaz a héber ábécé egymást követő betűi nyolc-nyolc versből álló versszakok élén állnak, mindegyik vers a törvény fenti nyolc nevét tartalmazza. A gondolatok nem kapcsolódnak egymáshoz szigorú logikai rendben, mint a többi ábécé-rendes zsoltárban sem, mégis az egyes versszakokban kiemelkedik egy-egy vezető gondolat, de sosem úgy, hogy ahhoz más gondolatok is ne kapcsolódnának.

⁴⁶⁵ *útja*, mint igen sok zsoltárban (pl. 1), a cselekvés- és életmód; *az Isten útjai* (3, 37); az a cselekvésmód, melyet Isten törvényei követelnek meg.

Ghimel

Jó légy szolgálhoz, életet adj,
hogy megtarthassam szavaidat.
Szemeimet nyisd meg, hadd lássák
törvényeidnek csodálatosságát.
A földön jövevény vagyok,⁴⁶⁶
ne rejtse tőlem el akaratom.
Lelkemben sóvárgás emészt,
minden időben törvényedre kész.
A gőgösöket megpirongatod,
ki parancsodtól eltér, átkozott.
Végy el rólam szégyent, gyalázatot,
mert rendeléseidhez hű vagyok.
Fejedelmek üljenek széket és zajongjanak ellenem:
szolgád elmélkedik a te igéiden.
Előírásaid gyönyörűségem,
végzéseid tanácsosaim nékem.⁴⁶⁷

Daleth

Beleragadt a porba lelkem:
igéd szerint eleveníts meg engem!
Útjaim elbeszéltem, s te meghallgattál engemet,
határozataidra légy az én mesterem.
Add rendelésed útját értenem,
és én csodáidon elmélkedem.
Könnyeket sír lelkem a gond miatt,
egyenesítsen meg a te szavad.
Az álnok út tőlem távol legyen,
és törvényedet add nekem.
Én választottam, az igaz utat,
enyémme tettem parancsaidat.
Törvényeidet magamhoz öleltem,
szégyent vallani, én Uram, ne engedj.
Parancsaid útján futok,
ha szívemet kitágítod.⁴⁶⁸

He

Taníts meg rendelésed útjára, Uram, engem,
s én utolsó betűig követendem.
Oktass engem törvényed értenem,
s egész szívemmel én megőrizem.
Vezess parancsainak ösvényén,

⁴⁶⁶ *a földön jövevény vagyok*: tehát jól kell élnem a rövid életidőn át.

⁴⁶⁷ *tanácsosaim*: nem követi a hatalmasok tanácsait, akik az Úr törvényét megvetik.

⁴⁶⁸ *ha szívemet kitágítod*: ha bátorságot, örömet s erőt adtál (vö. Iz. 60, 5).

mert vígasságom abban lelem én.
 Előírásaidra hajtsd a lelkem,
 és ne hagyj kapzsiságba esnem.
 A hiúságtól fordítsd el szemem,
 ösvényeden adj életet nekem.⁴⁶⁹
 Töltsd be szolgálóknak ígéretedet,
 mely a téged félőknek tétetett.
 Vedd el a szégyent, melytől rettegek,⁴⁷⁰
 mert döntéseid édességesek.
 Imhol esengem törvényeidet,
 igazságod szerint adj nekem életet!

Vau

És szálljon, Uram, fejemre kegyelmed,
 ígéret szerint segedelmed.
 És megfelelek szóval annak, aki szidalmat szór nekem,
 mivel igéidben reménykedem.
 Az igazság igéjét szájamból ki ne vedd,
 mert döntéseidben reménykedek.
 És én ügyelek mindig törvényedre,
 örökre és mindörökkön örökre.
 Hadd járjak a széles úton;⁴⁷¹
 mert parancsaid kutatom,
 És királyok előtt parancsaid beszélem,
 és nem fog érne szégyen.
 És gyönyörködöm törvényeiden,
 mert kedvesek nekem.
 Törvényeid felé nyújtom kezem,⁴⁷²
 és parancsaidon elmélkedem.

Zain

Eszembe jusson te igéd,
 melyben szolgáló remélni engedéd.
 Gyötrelmeim között vigaszt abban lelek,
 hogy szólásod ad nekem életet.
 Gúnyolnak engem gőgösek nagyon,
 de törvényedet én el nem hagyom.
 Hajdani ítéleteidről, Uram, emlékezem,
 vigasztalás az énnekem.
 Égő harag emészt a bűnösök miatt,
 akik elhagyják parancsaidat.
 Törvényeid lettek az én dalom,⁴⁷³

⁴⁶⁹ A törvény megtartását leginkább a fősვნყség, azaz a gazdagság utáni vágy és a hiúság, vagyis a hiábavaló és üres dolgok akadályozzák, ezek mozgatják az ember kívánságát.

⁴⁷⁰ *szégyen*: ti. az ellenség gúnyolódásai és megvetése, vö. 22. v.

⁴⁷¹ *széles úton*: tágas úton, melyen nincs semmiféle akadály.

⁴⁷² *nyújtom kezem*: az imádónak és a tisztelőnek a gesztusa.

amerre bújdosom.
Éjjel eszembe jut neved,
és megtartom törvényedet.
Ez lett a sorsom,
mert parancsaid tartom.

Heth

Osztályrészem, Uram, mondtam, ez nekem:
igéidet megőrzenem.
Egész szívemmel arcod előtt kérlek,⁴⁷⁴
könyörülj rajtam, amint megigérted.
Végigfontoltam utaimat,
s előírásaidra fordítom lábamat.
Sietek, nem húzódozom
parancsaid megtartanom.
Gonoszok kötelei körülöm,
és törvényedet el nem feledem.
Fölserkenek az éj felén, hogy áldjalak,
téged és igazságos határozataidat.
Feleim mind, kik félnek téged,
s akik megőrzik rendelésed.
Teljes, Uram, a föld kegyelmeiddel,
taníts engem rendelkezéseiddel.

Teth

Szolgáddal jóságosan cselekedtél,
Uram, miképpen ígéretet tettél.
Ítéletre és tudásra taníts meg,
mivelhogy bízom rendeléseidben.
Tévelyegtem, míg meg nem aláztattam,
de megmaradok immár te szavadban.
Jó vagy és jóságosak tetteid,
tárd fel nekem kijelentéseid.
A gőgösök cselekedtek ellenem,
de én teljes szívemből rendeléseid őrizem.
Szívük, miképp a háj, olyan kövér lett,⁴⁷⁵
de énnekem gyönyörűség törvényed.
Jó énnekem, hogy megalacsonyultam,
hogyan tanuljam.
Szádnak törvénye nekem többet ér
aranynak és ezüstnek ezreinél.

⁴⁷³ *dalom*: vagyis a dal tartalma: énekekkel és dicséretekkel akarja az Isten törvényét ünnepelni.

⁴⁷⁴ *kérlek*: betű szerint: „kedvessé és jóakaróvá teszem számomra arcodat” (vö. 44. zs. 13).

⁴⁷⁵ *szívük... kövér lett*: s ezért mintegy érzéketlen, s isteni törvényed ösztökéit sem érzi.

Jod

Kezeid készítettek és formáltak ki engem,
 oktass parancsaidat megismernem.
 Téged félok, ha látnak, megörvendeznek nékem,
 hogy igédben van reménységem.
 Tudom, Uram, igaz vagy rendelkezéseidben,
 és jogosan sújtottál engem.
 Vigasztalomul küldd irgalmadat,
 mint megígérte szolgálódnak szavad.
 Jöjjön irgalmasságod, hogy éltetőm legyen,
 mert törvényed gyönyörűség nekem.
 A gőgösöket érje szégyen, akik gyötörnek érdemetlenül,
 én törvényeidet választom elmélkedésemül.
 Kik félnek téged, hozzám térjenek,⁴⁷⁶
 akik tisztelik végzéseidet.
 Rendelkezéseidben szívem szeplőtlen légyen,
 hogy fejemet ne érje szégyen.

Caph

Segítségédért lelkem a vágytól eleped,
 szavadba vetem reménységemet.
 Szólásodért szemeim a vágytól elepednek,
 mikor vigasztalsz engemet meg?
 Mert lettem, mint a tömlő a füst felett,⁴⁷⁷
 mégsem feledtem törvényeidet.
 Szolgád napjait mily számosra méred?
 üldözőimre mikor lesz ítélet?
 Vermet ástak a gőgösök nekem,
 akik nem járnak törvényeiden.
 Hűségesek minden parancsaid,
 ártatlan üldöznek: segíts!
 Majd hogy a földön el nem emésztettek;
 de én maradtam híve törvényednek.
 Tarts meg életben irgalmad szerint,
 s megőrzöm szájad rendelkezéseit.

Lamed

Mindörökké, Uram, igéd
 szilárdan áll miként az ég.
 Hűséged nemzedékekről nemzedékekre száll,
 megalkottad a földet, s szilárdan áll.
 Végzéseid szerint minden időben állnak⁴⁷⁸

⁴⁷⁶ *hozzám térjenek*: vagyis csatlakozzanak hozzám és kövessenek barátaim és társaim.

⁴⁷⁷ *mint tömlő a füst felett*: a tömlő a régi keleti házakban a mennyezetre felfüggesztve és meleg füstnek kitéve, megszárad, és ráncossá lesz.

⁴⁷⁸ *állnak*: ti. az ég és a föld.

mindenek, mert neked szolgálnak.
 Ha törvényed nem volna gyönyörűségem,
 nyomoromban elvesztem volna régen.
 Parancsaid soha nem feledem,
 mert bennük adtál életet nekem.
 Szabadíts meg: tied vagyok,
 mert parancsaid után kutatok.
 Leskelnek rám a bűnösök, hogy elveszítsenek:
 előírásaidra figyelek.
 Minden tökéletesnek, látom, határa van,
 rendelésed határtalan.⁴⁷⁹

Mem

Törvényed, Uram, hogyan szeretem!
 naphosszat mind azon elmélkedem.
 Bölcsébbé lettem ellenségeimnél parancsodon,
 mert velem van mindenkoron.
 Okosabb vagyok, mint minden oktatóm,
 mivel előírásaid fejemben forgatom.
 A véneknél tapasztaltabb vagyok,
 mert rendeléseidre hallgatok.
 Minden rossz úttól visszatartom lábamat,
 hogy megtartsam szavaidat.
 Törvényedtől el nem hajlok sosem,
 mert te voltál tanítómesterem.
 Mily édesek szólásaid ínyemnek,⁴⁸⁰
 számnak a méznél édesebbek.
 Parancsod énnekem értelmet ad,
 gyűlölök hát minden hamis utat.

Nun

Igéd lábamnak lámpafény,
 világosság utamnak ösvenyén.
 Esküt mondok s magamban fölteszem:
 igazságos döntéseid megőrizem.
 Porig vagyok alázva, Istenem,
 igéd szerint adj életet nekem!
 Legyen tetsző előtted ajkamnak áldozatja,⁴⁸¹
 s légy tanítóm határozataidra.
 Szakadatlan veszélyben életem,⁴⁸²
 de törvényedet el nem feledem.

⁴⁷⁹ Bármit s nevez az ember tökéletesnek, határolva van, de az isteni törvény semmi korlátozásnak nincs alávetve.

⁴⁸⁰ *édesek szólásaid ínyemnek*, vö. 18. zs. 11.

⁴⁸¹ *ajkamnak áldozatja*: az ígéretek és könyörgések, melyeket följajánl, amint följajánlják az áldozatokat.

⁴⁸² *veszélyben* (forog): betű szerint: „kezemben van” (vö. Bir. 12, 3; Sám. I. 19, 5); az olyan dolgot, amelyet nyílt tenyéren visznek, mindig a leesés veszélye fenyegeti.

Tört vetettek a gonoszok élém,
de parancsodtól el nem tértem én.
Örökségem örökké rendeléseid,
szivemnek bennük öröme telik.
Meghajtom szivemet, hogy parancsod betöltse:
hajszádra, mindörökre.

Samech

Gyűlölöm én a kétszívűeket,⁴⁸³
de szeretem törvényedet.
Te vagy oltalmam, te vagy paizsom,
igédben én bizakodom.
Ti gonoszok, tőlem távozzatok,
én az én Istenemnek törvényén maradok.
Igéreted szerint tarts fenn, hadd éljek:
ne hagyd, hogy bizalmamban szégyent érjek.
Segíts, és megmenekülök,
s parancsaidra mindig ügyelek.
Mind megveted, kik igéidtől félrehajlanak,
mert hazugság bennük a gondolat.
Föld minden bűnöse szemét előtted⁴⁸⁴
azért szeretem előírt igédet.
Borzadva nézi testem félelmességedet,
és félem rendelkezéseidet.

Ain

Azt tettem, ami jogos és helyes,
szorongatóimnak oda ne vess!
Szolgád javára vállalj kezességet,⁴⁸⁵
el ne tiporhassanak a kevélyek.
Sóvárog és eped szemem segélyedért.
s igazságos igédért.
Bánj szolgáladdal kegyességed szerint,
élémbe tárd döntéseid.
Szolgád vagyok, adj értelmet nekem,
okosodhassak rendeléseden.
Cselekedni az Úrnak az idő most van itt,
mert törvényedet megtörik.
Azért szeretem parancsaidat,
mint aranyat, színaranyat.
Azért enyémmé tettem minden parancsodat,
és gyűlölök minden hamis utat.

⁴⁸³ *kétszívűek*: akik ingadoznak az Isten iránti hűség és az elpártolás között; vö. Kir. III. 18, 21.

⁴⁸⁴ *szemét*: azaz értéktelen, elvetendő dolog.

⁴⁸⁵ *szolgád javára vállalj kezességet*: erőim fogytán vannak, te cselekedjél tehát helyettem.

Phe

Csodálatosak bizonyságaid,
 hát lelkem azokhoz igazodik.
 Világot áraszt szavaidnak nyitja,
 az együgyűeket megokosítja.
 Levegőért szájamat megnyitom,⁴⁸⁶
 parancsaid után kívánkozom.
 Fordulj felém és légy hozzám kegyes,
 mint szoktál neved szeretőihez.
 Szólásaid szerint igazgasd léptemet,
 úrrá a gonoszok rajtam ne legyenek.⁴⁸⁷
 Elnyomó emberektől te légy szabadulásom,
 s parancsaid megállom.
 Szolgád felett derítsd fel arcodat,⁴⁸⁸
 és tárd elémbé szabályaidat.
 Szemeimből patakok ömlenek,
 mert nem tartották meg törvényedet.

Sade

Igaz vagy, Uramisten,
 és igazságos ítéleteidben.
 Rendelt igéid igazságosak,
 és igen nagyon szilárdságosak.
 A buzgóság emészt meg,⁴⁸⁹
 mert elleneim feledik igédet.
 A te szavad igen próbált beszéd,⁴⁹⁰
 szereti is szolgád igéd.
 Csekély vagyok bár és lenézett,
 de nem felejttem rendelésed.
 Igazságod igazság mindörökké,
 törvényed erős törvény.
 Szorongatás száll rám és gyötrelem,
 de törvényedben vígságom lelem.
 Parancsaid örökre igazságok,
 taníts engem, és életet találok.

⁴⁸⁶ *levegőért szájamat megnyitom*: oly égőn kívánom parancsaidat, hogy valamiképp leheléssel akarom magamhoz vonni.

⁴⁸⁷ *úrrá a gonoszok ne legyenek*: betű szerint: ne engedd, hogy uralkodjanak rajta.

⁴⁸⁸ Vö. 66. zs. 2.; 79, 4.

⁴⁸⁹ *emészt*: vö. 68. zs. 10.

⁴⁹⁰ *próbált*: betű szerint: „tűzben megtisztított”, mint az érc, azért a legtisztább (vö. 11. zs. 7).

Coph

Kiáltok teljes szívből, hallgass meg, Istenem,
határozataid megőrizem.
Hozzád kiáltok, szabadíts meg engem,
s parancsaid megőrizendem.
Hajnalban fönn vagyok és segítséget kérek;
igéidben remélek.
Frissebb az éji őrsnél szemem,
szavaidról elmélkedem.
Halld, Uram, szómat, irgalmad szerint,
adj életet nekem ítéleted szerint.
Az álnok üldözők felém közelgenek,
kik törvényedtől messze tértenek.
De te, Uram, te közelemben vagy,
és törvényeid egyig igazak.
Rég ismerem én parancsaidat:
mindörökre alkottad azokat.

Res

Nézd, Uram, nyomorom és ments meg engemet,
mert nem feledtem el törvényedet.
Harcold a harcom, s szabadíts meg:
szavad szerint eleveníts meg.
A bűnösöktől messze a menekvés,
mert végzéseid nem keresték.
Bőséges, Uram, a te kegyességed,
szólásod szerint adj életet nékem.
Üldözőim, szorongatóim sokan vannak nagyon;
előírásaid el nem hagyom.
Láttam a vétkezőket, s az undor elfogott,
mert nem tartották meg szólásodat.
Parancsaid, ládd, Uram, szeretem,
irgalmad szerint tartsd meg életem!
Változatlanság veleje igédnek,⁴⁹¹
örök igazság minden rendelésed.

Sin

Fejedelmek támadnak rám ok nélkül,
de nem fél szívem, csak a te igédtü. l.
Örvendek én igéd felett,
mint aki bő zsákmányra lelt.
A gonoszszágot gyűlölöm, lenézem;
törvényed én örvendezésem.

⁴⁹¹ *igédnek veleje*: vagyis főajándéka, mások szerint: „szavaid legmélyebb tartalma igazság”; a párhuzamból inkább az előbbi magyarázat ajánlható.

Hétszer napjában áldlak téged,⁴⁹²
igaz ítéleteidért dicsérlek.
Bőséges békessége annak, ki törvényedet szereti,
bántódás azt nem érheti.
Várom, én Uram, segítségedet,
s parancsaid szerint teszek.
Megtartja lelkem szabályaidat,
igen szeretem azokat.
Megtartom minden szód és rendelésed,
mert minden utam színed előtt néked.

Tau

Jusson én kiáltásom elébed Istenem,
igéd szerint adj értelmet nekem.
Színed elé bocsásd kérésemet,
szózatod szerint ments meg engemet.
Ajkamról folyjon himnuszok patakja,
mert te tanítasz engemet szavadra.
Énekelje nyelvem dicséreted,
mert igazság minden ítéleted.
Segítségemre nyújtsd kezéd felém,
mert parancsaid választottam én.
Szabadulásra, Uram, tőled vágyom,
törvényed az én vígasságom.
Éljen lelkem, hogy dicsérhesselek,
ítéleteid megsegítsenek.
Mint elveszett bárány, eltévelyedtem;
keresd fel szolgád, mert parancsaid nem feledtem.

⁴⁹² *hétszer napjában*: vagyis gyakran (vö. 11, 7).

119. A békességes ember⁴⁹³

Az Úrhoz kiáltottam szükségemben,
és meghallgatott engemet.
Csalárd ajaktól, álnok nyelvtől
mentsd meg Uram a lelkemet!⁴⁹⁴

Mit ád az Úr s mit ád majd ráadásul,⁴⁹⁵
te álnok nyelv, neked?
Harcosok éles nyilait
és boróka-paráztűzet.⁴⁹⁶

Jaj énnem: Mosochban kell lakoznom,
Cédár sátraiban kell sátoroznom!⁴⁹⁷
Már túl soká lakozott lelkem itt,
azok közt, kik a békét gyűlölik.
Míg az én beszédem békesség,
ők már a hadat el is kezdték.

⁴⁹³ A 119-133. zsoltárnál a *lépcsőének* felirat található, valószínűleg azért, mert a leviták énekelték azon a tizenöt lépcsőn, melyeken az asszonyok udvarából az izraeliták udvarába mentek fel. Mások szerint (s ez kevésbé valószínű) „felvonulási, zarándoklási ének”-nek kell a héber kifejezést fordítani, mert a templomba felvonulók, zarándokok énekelték, vagyis évenként háromszor a templomba felmenő izraeliták (vö. Móz. II. 23, 17; Móz. V. 16, 16). Egyesek közülük talán akkor keletkeztek, amikor Cyrus szabadonbocsátotta az izraelitákat, s a foglyok Babilóniából Palesztinába „felmentek” (vö. Ezdr. 7, 9).

⁴⁹⁴ A zsoltáros, amint már gyakran tapasztalta Isten segítségét, most is azért könyörög.

⁴⁹⁵ *mit ád... mit ád majd ráadásul?* (ti. Isten): esküformulából vett beszédmód; „ezeket tegye neked Isten, és ezeket adja hozzá, ha...” (vö. Sám. I. 3, 17; 14, 44; 25, 22 stb.). Tehát a legsúlyosabb büntetésről van szó, melyet majd Isten rájuk mér.

⁴⁹⁶ *éles nyilak* lesznek a büntetések, azaz a biztos halál, és a boróka-parázs, vagyis tűz; a boróka kemény fája erős és állandó tüzet ad.

⁴⁹⁷ *Mosoch*, a Fekete tengernél lakó nép (vö. Móz. I. 10, 2);

Cédár, a szír-arab pusztá nomád népe (Móz. I. 25 13). E két nép metaforikusan a barbár és műveletlen népeket jelzi.

120. Szemeim a hegyekre emelem...

Szemeim a hegyekre emelem:⁴⁹⁸
honnán jöhet segedelem?
Az Úr az én segítségem adója,
aki az égnek-földnek alkotója.

Nem engedi inogni lábadat:
ki téged őriz, az nem szunnyad el.
Ime nem szunnyad és nem alszik,
ki téged őriz, Izrael.

Az Úr az őrződ,
az Úr jobbod felől védelmet ad:
Nem ver meg a nap tüze nappal,
és éjjel nem a holdvilág.⁴⁹⁹

Az Úr megőriz téged minden rossztól,
megőrzi lelkedet.
Az Úr megőrzi most és mindörökké
mentedet s jöttödét.⁵⁰⁰

⁴⁹⁸ *a hegyekre*: ti. amelyeken a szent város és a templom épült.

⁴⁹⁹ *nem ver meg a nap*: vö. Kir. IV. 4, 19; Jud. 8 3.

sem a hold éjjel: a keletiek némely betegséget ma is a holdnak tulajdonítanak, mások felfogása szerint az éjjeli hideg helyett mondanak holdat (vö. Móz. I 31.40.).

⁵⁰⁰ *mentedet s jöttödét*: jelenti az élet egész folyását (vö. Móz. V. 28 6; 31, 2; Sám. II. 3, 26.).

121. Zarándokok áldó éneke Jeruzsálemre

Örvendeztem, mert azt mondták nekem:

„Az Úr házába indulunk.”

S immár itt állnak lábaink:

Jeruzsálem kapuinál vagyunk.

Jeruzsálem ékes városnak épült,
minden ízében jól megépült.⁵⁰¹

Oda vonulnak fel a törzsek, az Úrnak törzsei,
Izrael törvénye szerint az Úr nevére áldást mondani.

Ott állnak a bírói székek,⁵⁰²

Dávid házának székei.

Jeruzsálemre békét esdjetek!
nyugalmat lásson, ki téged szeret!
Béke lakozzék bástyáid mögött,
biztonság váraid között.

Testvéreim miatt, és társaim miatt
imádkozom: Béke legyen veled!
Urunk, Istenünk hajléka miatt
esedezem jókat neked.⁵⁰³

⁵⁰¹ *ékes városnak*: azaz amint nagy városhoz illik.

minden ízében jól megépült: betű szerint: amely magában egybe van kapcsolva; vagyis alkalmasan és szépen kapcsolódnak egymáshoz az épületek.

⁵⁰² *bírói székek*: itt van a nép legfelsőbb bírósága, azaz itt székel a dávidi király és a királyi bíróság.

⁵⁰³ Jeruzsálem békéje és biztonsága a testvérek javára válik, vagyis: a népnek és leginkább a templomnak.

122. Szemeimet Tehozzád emelem...

Szemeimet Tehozzád emelem,
ki lakozol a mennyeken.
Ime, miképpen a szolgák szeme
az ő uruk kezére,
miképp a szolgálók szeme
úrasszonyuk kezére:
Úgy néz az Úrra, Istenre szemünk,
míg irgalmaz nekünk.
Irgalmazz, Uram, irgalmazz nekünk,
mert gyalázattal oly igen beteltünk;
Dúslakodók gúnyjával, gőgösök gyalázkodásával
oly igen nagyon eltelt a mi lelkünk.

123. Ha nincs az Úr velünk...

Ha nincs az Úr velünk,
– mondhatja immár Izrael –
Ha nincs az Úr velünk:
mikor az emberek fölkeltek ellenünk,
tán elevenen nyeltek volna el,
Mikor haragjuk felgerjedt reánk;
tán vizek nyeltek volna el,
Átcsapott volna rajtunk vad folyó,
átcsapott volna rajtunk a víz, az áradó.

Áldott legyen az Úr, ki nem engedett minket
fogaik martalékaul!⁵⁰⁴
Meggzabadult a lelkünk, mint madár
a vadászok töréből szabadul.
A tör elrontatott,
és mi megmenekedtünk.⁵⁰⁵
Az Úr nevében a mi segedelmünk,
aki eget és földet alkotott.

⁵⁰⁴ Két metaforával, ti. a dagadó és mindent magával ragadó patakéval és a zsákmányát vadul felfaló vadállatével szemlélteti a zsoltáros a veszélyt és a maga gyengeségét.

⁵⁰⁵ Milyen veszélyről szól a zsoltáros, nem tudjuk.

124. Mint a Sion hegye

Aki az Úrban bízik, mint a Sionhegy, olyan:
nem ingadoz, szilárdan áll örökké.⁵⁰⁶
Jeruzsálemet hegyek ölelik:
így öleli népét az Úr most és örökké.⁵⁰⁷

Nem lesznek állandó igazak örökén
a gonoszok pálcája:
Nehogy az igaz is kezét
a gonoszra kitarja.⁵⁰⁸

Tégy jót, Uram, a jókkal
s azokkal, akik szívben igazak.
De kik görbe utakra hajlanak,
űzze az Úr a gonoszokkal el.⁵⁰⁹
békesség neked, Izrael!

⁵⁰⁶ Isten gyakran megígérte hogy Sion hegye nem fog meginogni, vö. Iz. 2, 2; Mik. 4, 1.

⁵⁰⁷ Jeruzsálemet a mindenfelől környező hegyek bástya gyanánt védik.

⁵⁰⁸ *nehogy... kitarja...*: a gonoszok elnyomása könnyen a gyengehitűek elpártolásához vezet.

⁵⁰⁹ A hittől elpártoló izraeliták sorsa ugyanaz legyen, mint a népet sanyargató gonoszoké.

125. Hogy az Úr hazahozta rab fiait Sionnak

Hogy az Úr hazahozta rab fiait Sionnak,
olyanok voltunk, mint akik álmodnak.⁵¹⁰
Akkor szájunk vígsággal tölt el
és nyelvünk hangos örömmel.
Akkor mondták a pogányok között:
„Nagy dolgot tett az Úr velük!”
Nagy dolgot tett az Úr velünk,
nagy a mi örömünk!

Fordítsd meg sorsunkat, Uram,
mint délvidéket rohanó folyam.⁵¹¹
Kik könnyek között vetnek,
aratáskor örvendezhetnek.
Megyen, megyen s hullatja könnyét,
aki a magot hordja, hinti szét,
Jön, jön és vígan énekel,
amikor hozza a képét.

⁵¹⁰ *olyanok voltunk, mint akik álmodnak*: valószínűleg elmúlt eseményről van itt szó, nem mint egyesek vélik, jövőről, amit az ún. „perfectum confidentiae” vagy a „perfectum propheticum” fejez ki. Az izraeliták már visszatértek a számkivetésből, de körülményeik eléggé szomorúak és súlyosak voltak (vö. Ezdr. 3-6; Agg. 1, 6-11; 3, 4; 15-17).

⁵¹¹ *mint délvidéket rohanó folyam*: a déli vidék (Negeb sivatagja), mely száraz és kiégett, zöld és virágzó mezővé változik, amint ősszel a zivatarok esővízzel árasztják el.

126. Istennél az áldás!

Hogyha az Úr nem építi a házat:
aki építi, hasztalanul fárad.
Hogyha az Úr nem őrzi meg a várost:
az éjjeli őr haszontalan virraszt.
Hasztalan nektek hajnal előtt kelni,
késő éjjelig dolog mellett ülni,
Akik kemény munkával esztek kenyeret:
álmában is bőséggel ad az Úr annak, akit szeret.
Ime: a fiak Istennek jutalma,
a méh gyümölcsét ajándéku adja.
Akár a harcos kezén a nyilak:
ifjú erőben született fiak.⁵¹²
Boldog ember, akinek tegeze azokkal tele van:⁵¹³
nem éri szégyen, ha ellenségével áll ki a kapuban.⁵¹⁴

⁵¹² *ifjú erőben született fiak*: segítik és támogatják atyjukat, ha megöregszik.

⁵¹³ *tegeze*: visszatérés a harcos hasonlatához.

⁵¹⁴ *a kapuban*: itt szoktak lenni az ítélezések (l. Péld. 31, 23); itt majd megvédik az ártatlanul vádolt atyát fiai.

127. Az istenes család

Boldog vagy, aki féled az Urat,
aki az Úr ösvényein haladsz!
Kezed munkáját élvezni fogod,⁵¹⁵
boldog leszel és jól leszen sorod.
Feleséged házadnak belsejében
dús fürtű szőlőként fog hajtani,
mint az olajfák gyenge sarjai.
Im így megáldatik a férfi,
aki az Urat féli!

Áldjon meg téged Sionból az Úr,
hogy jólétben lásd Jeruzsálemet minden napjain életednek,
És lássad fiaidnak fiait:
békekesség Izraelnek!⁵¹⁶

⁵¹⁵ *kezed munkáját élvezni fogod*, azaz amit kezed munkájával készítettél, azt élvezheted minden bajtól és gonoszságtól menten: épp ezért *jól leszen sorod*.

⁵¹⁶ A már leírtakhoz a zsoltáros még két más dolgot fűz: a virágzó és békés városban (Jeruzsálemben) folyó zavartalan életet és a hosszú életet.

Amit a zsoltáros itt ígér, az az Ószövetség természete szerint földi dolog (vö. Móz. III. 26, 3-12; Móz. V. 28, 3-14); sokkal tökéletesebben valósul meg a jámbor ember jutalma az Újszövetségben.

128. Ifjúságomtól fogva gyakran gyötörtek engem...

Ifjúságomtól fogva gyakran gyötörtek engem,
vallja meg immár Izrael;
Ifjúságomtól fogva gyakran gyötörtek engem,
de nem bírtak velem.⁵¹⁷
Szántók szántottak hátamon,
s hosszan húzták a barázdát nagyon.
Az Úr igaz: ő tépte szét
a bűnösöknek kötelét.

Szégyent valljanak s hátra térjenek,
akik gyűlölik Siont, mindenek.
Legyenek mint a fű a háztetőn,
mely mielőtt kitepnék, már elszárad,⁵¹⁸
Melyet arató nem gyűjt a kezébe,
és marokszedő nem szed az ölébe,
És nem mondják rá, akik arra járnak:
„Az Úr áldása rajtad légyen!
Mi megáldunk az Úr nevében!”

⁵¹⁷ A nép története kezdetén elnyomást szenvedett Egyiptomban, Palesztinában pedig súlyos harcokat vívott; azután is ellenségei állandóan kegyetlenül sanyargatták.

⁵¹⁸ A régi palesztinai házak sáros agyaggal fedett lapos tetején az esők után olykor fű nőtt, mely a nap hevétől hamar elszáradt, mielőtt kigyomlálták volna s szinte semmi nyomot sem hagyott maga után. Így pusztuljanak el a nép ellenségei.

129. De profundis

A mélységből kiáltok, Uram, hozzád,⁵¹⁹
hallgasd meg szavamat, Uram.
Legyen füled figyelmezőssel
amikor hozzád könyörög szavam.

Ha felrovod a vétkeket, Uram,
ki áll meg akkor előtted, Uram?
Ám nálad bocsánatot nyer a vétek,
hogy áhitattal szolgáljanak téged.⁵²⁰

Az Úrban van az én reményem,
reménykedik a lelkem igéjében.
Lelkem eseng az Úr után,
jobban, mint éji őr a virradat után.

Jobban, mint éji őr a virradat után,
esengjen Izrael az Úr után,⁵²¹
Mert az Úrnál az irgalom,
s bőséges a megváltás nála:
És ő megszabadítja Izraelt
és minden gonoszságából megváltja.⁵²²

⁵¹⁹ A bűnök, s nem a bajok *mélységéből*; a bajokról a zsoltáros nem beszél.

⁵²⁰ *hogy áhitattal szolgáljanak téged*: a megnyert bocsánat gyümölcse az Istenre irányuló nagyobb jámborság és tisztelet. (Vö. Róm. 2, 4.).

⁵²¹ Ugyanazoknak a szavaknak ismétlése a vágyakozás hevességét festi.

⁵²² *Izraelt megváltja*, ti. a messiási üdvösség napján, amint a próféták megígérték (vö. Jer. 3, 21-23; 24, 7; 32, 37-40; Ez. 11, 17-20.).

130. Mint kisdéd anyja keblén...

Uram, szívemben föl nem fuvalkodtam,
nem néz magasra szemem elbizottan.
Nem kergetek nagy dolgokat,
magamnál magasabbakat.
Inkább lelkem lesímogattam
és elnyugtattam csendesen,
Mint elválasztott kisdéd anyja keblén,
a lelkem bennem úgy pihen.⁵²³

Remélj az Úrban, Izrael,
most és örökre, szüntelen!⁵²⁴

⁵²³ Így reméljen Izrael az Istenben.

⁵²⁴ *mint elválasztott kisdéd*: a héber szó jelentése: „elválasztott”; a kb. három éves gyermek, aki már öntudattal rendelkezik, aki anyja ölében elhelyezkedve minden bizalmát belé veti és semmi mást sem kíván.

131. Dávid háza

Emlékezzél, Uram, Dávidra kegyesen,
 hogy mennyit fáradott:⁵²⁵
 Megesküdött az Úrnak,
 és Jákob Erősének fogadást fogadott:⁵²⁶
 „Nem lépek addig házam sátorába,
 nem hágok addig nyugvó nyoszolyámba,
 Szemem addig nem engedem álomra,
 pilláim nyugalomra,
 Amíg az Úrnak hajlékot lelek,
 Jákob Erősének lakóhelyet!”

Ime hallottunk róla Efratában,
 és föltaláltuk Jáár mezejében,⁵²⁷
 Most menjünk hát be sátorába,
 boruljunk lába zsámolya elébe.⁵²⁸

Indulj el, Uram, nyugalmad helyére,⁵²⁹
 te és a te fölségednek szekrénye.
 Papjaid öltözzenek igazságba,
 vígadva vígadozzanak jámboraid.
 És gyermekeid asztalod körül
 Dávidnak, szolgáltnak kedvéért,
 fölkened orcáját el ne taszítsd!⁵³⁰

Esküt tett Dávidnak az Úr,
 erős ígéretét meg nem másítja sohasem:
 „Nemzetségednek magvát
 király-székedre ültetem.
 Ha fiaid megtartják velem a szövetséget,
 s mikre tanítom őket, az ígéket:
 Az ő fiaik is örökké
 ülni fogják királyi széked.”⁵³¹
 Mivel Siont az Úr kiválasztá magának,
 ezt óhajtotta trónusának:

⁵²⁵ *hogy mennyit fáradott*, ti. a templom építésében, vö. Sám. II. 7, 2, 3. Kir. III. 8, 17.

⁵²⁶ *Jákob Erőse* (vö. 6. v.): így nevezi Istent Móz. I. 49, 24; Iz. 1, 24; 49, 26; 60, 16.

⁵²⁷ *hallottunk róla*: ti. a frigyszekrény (erről szól a 7. v.) Jeruzsálembé való átszállításáról hallottak *Efratában*, vagyis Bethlehemben, Dávid városában; megtalálták *Jáár mezejében*, vagyis Karjatjarimban, ahol sokáig maradt (Sám. I. 7, 1-2; Sám. II. 6, 2; Krón. I. 13, 1-8.).

⁵²⁸ *lába zsámolya*: mert az Úr jelen volt a frigyszekrény fölött („Kerubok fölött ülven”, vö. 79, 2; 98, 1), :, frigyszekrényt az Úr lába zsámolyának nevezték (vö. 98, 5.).

⁵²⁹ *nyugalmad helyére*: a frigyszekrénynek állandó nyugodt helye nem volt, mióta Silóból elvitték (Sám. 11. 4, 3 sk.).

⁵³⁰ *fölkented*: az a Dávid családjából való király, akinek uralkodása alatt készült a zsoltár.

⁵³¹ Vö. 88, 4-5, 29-39. Sám. II. 7, 8-16.

„Ez örökre az én nyugvóhelyem,
itt fogok lakni, mert ezt kedvelem.
Áldva megáldom eleséggel,
szegényeit jóllakatom kenyérrel.
Üdvösséggel ruházom papjait,
vígadva vígadoznak szentjei.

Dávidnak ott szarvat támasztok,
lámpást készítek fölkenetnek én.⁵³²
Elleneit gyalázatba öltöztetem,
és koronám fog ragyogni fején.⁵³³

⁵³² *támasztok*: a héber – sarjasztok; a Messiást sarjnak nevezi Jer. 23, 5; 33, 15; Zak. 3, 8; 6, 12 – *szarvat*: hatalmas ivadékot, azaz a Messiást. – *lámpást*: szimbolikusan az ivadék helyett, vö. Sám. II. 21, 17; Kir III. 11, 35; 15, 4; Kir. IV. 8, 19. – *fölkentemnek*, vagyis Dávidnak.

⁵³³ *elleneit... fején*: a Messiásról van szó.

132. Testvérek között

Ime milyen jó, mily édes dolog
testvéreknek együtt lakozniok:
Mint drága olaj az ember fején,
mely végigcsordul a szakállon,
Áron szakállán,⁵³⁴
és lecsordul palástja peremén;
Mint a hermoni harmat,
amely Sionnak hegyére csepeg.
Így ad nekik áldást az Úr
és mindörökre életet.⁵³⁵

⁵³⁴ *Áron szakállán*: a főpapot fejére öntött olajjal szentelték fel (Móz. II. 30 30.).

⁵³⁵ *hermoni harmat*: nem úgy értendő, mintha Hermon hegyéről a harmat Jeruzsálemre hullana, hanem közmondásszerűen: „oly bőséges harmat, mint az, amely Hermonról szokott hullani”; az olaj kellemességet, a harmat eleveenséget és termékenységet jelent; *így*: ott, ahol a testvérek egyetértők.

133. A zarándok búcsúja

Áldjátok íme az Urat,
Úr szolgálói mindannyian,⁵³⁶
Akik az Úr házában álltok
az éj óráiban.
A szentély felé kezetek tárjátok,
és az Urat áldjátok.
Sionból áldjon az Úr tégedet,
aki teremtett földet és eget.

⁵³⁶ *Úr szolgálói*: papok és leviták (vö. Móz. V. 10, 8.).

134. Alleluja Izrael hatalmas Istenének

Dicsérjétek nevét az Úrnak,
 dicsérjétek, cselédei az Úrnak,
 Kik álltok házában az Úrnak,
 tornácaiban Istenünk házának.⁵³⁷
 Áldjátok az Urat, mert jó az Úr;
 zsoltározzatok nevének, mert édes.
 Mert Jákobot kiválasztá magának,
 Izraelt választotta birtokul.⁵³⁸

Tudom én jól, hogy nagyságos az Úr,⁵³⁹
 mi Urunk minden istennél nagyobb.⁵⁴⁰
 Amit az Úr akar, égen és földön mindent megteszen,
 tengeren s minden vízi mélyeken.
 A föld széléről hajt fel felleget,
 villámokból esőt teremt,
 csúreiből hoz viharszeleket.⁵⁴¹

Egyiptomnak megsújtá elsőszületteit,
 az embertől a barmokig.
 Elküldte rád, Egyiptom, csodáit, jeleit,
 a fáraóra és minden szolgáira.
 Lesújtott nemzetet sokat,
 megölt erős királyokat:
 Széhont, az amorreusok királyát, Ogot, Básán királyát,
 és Kánaán minden királyát.
 S átadta földjüket tulajdonul,
 népének, Izraelnek birtokul.
 Uram, örökkévaló te neved,
 Uram, nemzedékektől nemzedékekig te emlékezeted,
 Mert népének az Úr védelmet ad,
 könyörületes ő szolgáinak.

Ezüst, arany a nemzetek bálványai,
 emberkezeknek tákolmányai:
 Szájuk vagyon, de nem beszélnek,
 szemük vagyon, de mégse néznek;
 Nem hallanak, pedig vagyon fülük,
 és szájukban nincsen lélegzetük.
 Ilyenek lesznek ő mestereik,

⁵³⁷ Vö. 133. zs. 1.

⁵³⁸ Vö. Móz. I. 7, 6. A Szentírás gyakran emlegeti Izrael népét *birtokként*, mint olyan dolgot, amely külön tulajdonként az Úré (Móz. II. 19, 5; Móz. V. 7, 6; 14, 2.).

⁵³⁹ *Tudom én jól*: úgy látszik, a pap beszél a dicséretre szólító kórus után.

⁵⁴⁰ *minden istennél*: vagyis azoknál, akiket isteneknek hívnak (vö. 96. zs. 9) de valójában semmik (15-16.).

⁵⁴¹ *eső szakad villámlás és égzengés közben* (vö. Jób 38, 25 sk.). – *csúreiből hoz viharszeleket*: vö. Jób 38, 22-24.

mind, kik bizalmuk beléjük vetik.⁵⁴²
Izrael háza, áldjad az Urat!
Áronnak háza, áldjad az Urat!
Lévinek háza, áldjad az Urat!
akik az Urat félték, áldjátok az Urat!
Az Úr Sionból legyen áldva!
Jeruzsálem az ő lakása.

⁵⁴² Vö. 113, 4-8.

135. A nagy Alleluja!

Dicsérjétek az Urat, mivel jó,
mivel irgalma örökkévaló!⁵⁴³
Dicsérjétek istenek Istenét,
mivel irgalma örökkévaló!
Dicsérjétek az uraknak Urát,
mivel irgalma örökkévaló!⁵⁴⁴

Ki egymaga tett csodadolgokat,
mivel irgalma örökkévaló!
Ki az eget bölcsen alkotá,
mivel irgalma örökkévaló!
Ki a vizek fölött kiterjesztette a földet,
mivel irgalma örökkévaló!
Ki nagy világítókat alkotott,
mivel irgalma örökkévaló!
Napot, hogy lenne úr a nappalon,
mivel irgalma örökkévaló!
Holdat, csillagot úrnak éjszakán,
mivel irgalma örökkévaló!

Ki megveré Egyiptomot elsősülöttiben,
mivel irgalma örökkévaló!
S kivezette közülük Izraelt,
mivel irgalma örökkévaló!
Hatalmas kézzel és kinyújtott karral,
mivel irgalma örökkévaló!
A Vörös tengert aki kettészelte,⁵⁴⁵
mivel irgalma örökkévaló!
És Izraelt közepén átvezette,
mivel irgalma örökkévaló!
Fáraót s hadát tengerbe vetette,⁵⁴⁶
mivel irgalma örökkévaló!
Ki a pusztában vezérelte népét,
mivel irgalma örökkévaló!

⁵⁴³ Vö. 117, 1-4.

⁵⁴⁴ *istenek Istenét... uraknak Urát*: azaz az egyedüli legfőbb Istent és Urat.

⁵⁴⁵ *kettészelte*: a tenger mintegy két vízfallá vált szét, s ezek között mentek át az izraeliták.

⁵⁴⁶ A vers hosszabb mint a többi; valószínűleg törlendő belőle az „*és hadát*”; *Fáraót*, vagyis az egyiptomi sereget, melyet a fáraó vezényelt. E király pusztulására e költői szövegből nem lehet következtetni; a királyon synecdochéval (szócserevel) az egész birodalmat, vagy népet kell érteni.

Aki lesújtott nagy királyokat,
mivel irgalma örökkévaló!
S megölt erős királyokat,
mivel irgalma örökkévaló!
Sehont, az amorreusok királyát,
mivel irgalma örökkévaló!
És Ogot, Básánnak királyát,
mivel irgalma örökkévaló!
És földjüket átadta birtokul,
mivel irgalma örökkévaló!
Birtokul szolgájának Izraelnek,
mivel irgalma örökkévaló!

Ki alacsonyságunkban megemlékezett rólunk,
mivel irgalma örökkévaló!
Meggzabadított ellenségeinktől,
mivel irgalma örökkévaló!⁵⁴⁷
Ki eledelt ad minden testnek,
mivel irgalma örökkévaló!
Dicsérjétek az égnek Istenét,
mivel irgalma örökkévaló!

⁵⁴⁷ Talán a babiloni fogságból való szabadulásról van itt szó.

136. Babilonnak vizei mellett

Babilonnak folyóvizei mellett ültünk és sírtunk,⁵⁴⁸
 és Siont emlegettük.
 Citeráinkat ama földön
 fűzfákra függesztettük.⁵⁴⁹
 Mert akik minket elhurcoltak, hallani vágytak énekünk,⁵⁵⁰
 és gyötrőink vígságot követeltek:
 „Sion dalaiból daloljatok nekünk!”

Az Úr énekét hogyan énekelnék
 a számkivetés földjén?
 Jeruzsálem, ha rólad elfeledkezem,
 adassék feledésnek jobbkezem!

Ragadjon inyemhez a nyelvem,
 ha rólad nem emlékezem,⁵⁵¹
 S Jeruzsálemet minden örömem közt
 leg többre nem teszem!

Ne feledd Édom fiainak el
 Jeruzsálem napját, Uram,⁵⁵²
 Hogyan mondták: „Ronsátok el,
 fenekestől bontsátok el!”
 Babilon öldöklő leánya,
 áldott, aki a gonoszért neked,
 amit rajtunk míveltél, megfizet!
 Áldott, ki megragadja s odasújtja
 sziklához csecsemőidet!⁵⁵³

⁵⁴⁸ *Babilonnak folyóvizei:* az Eufrátesz és Tigris sok és nagy csatornáikkal, melyeket a babiloniak is folyamoknak neveztek.

⁵⁴⁹ *fűzfákra:* a héberben egy bizonyos folyó mellett növény, valószínűleg a *populus euphratica* (eufráteszi nyárfá), nem kimondottan *salix* (babylonica), babiloni fűz, amint a fordításban szerepel.

függesztettük: a fájdalom miatt nem tudtak játszani a hangszeren.

⁵⁵⁰ *vágytak:* akár kíváncsiságból, akár gúnyból, vagy játékból (vö. Bir. 16 25.).

⁵⁵¹ Az erőteljes kifejezés mutatja, mennyire felháborodtak a kéréstől a száműzöttek; előkészíti a 7-9. verseket.

⁵⁵² A számkivetettek számára Jeruzsálem nemcsak földi hazájuk, hanem a szent város, az Isten székhelye. Ezért az ellene elkövetett gaztettet az Isten ellen elkövetett véteteknek is érezték, amely bosszút kíván. A zsoltáros a „szemet szemért” törvénye alapján beszél (vö. 108. zs.), amely az antik világban Keleten hasonló feltételek mellett szokásos volt. *Édomnak* Jeruzsálem elleni gyűlöletéről a próféták gyakran panaszkodnak és szörnyű pusztulással fenyegetik; vö. Iz. 34, 5-15; Jer. 49, 7-22, Ez. 25, 12-14; Ám. 1, 11-12 stb.

⁵⁵³ *odasújtja:* az elfoglalt városokban a gyermekeknek ilyen kegyetlen módon való megölése azoknál a népeknél gyakori volt, vö. Kir. IV. 8, 12; Oz. 10, 14; Náh. 3, 10. A zsoltáros azoknak a dolgoknak a leírásával, amelyek az elfoglalt városban történni szoktak, a város kiirtását jelzi.

137. Isten velem!

Ünnepellek, Uram, szívem mélyéig,
mert meghallgattad ajakam igéit.
Zsoltározok neked az angyalok színe előtt,⁵⁵⁴
arcomra borulok szent templomod előtt.
És ünnepelem nevedet,
jóságodat, hűségedet.
Mert nagyá tettet mindenekfelett
nevedet s ígéretedet.
Mikor hívtalak, szavam meghallottad,
lelkem erejét megsokasítottad.

A föld minden királyai, Uram, áldani fognak,
mihelyt meghallják hangját ajakadnak.
S zengeni fogják útjait az Úrnak:
„Valóban nagy dicsősége az Úrnak!”
Valóban fölséges az Úr és gondja van a kicsinyek felől,
de a kevélyen átnéz messziről.

Szorongás közepett ha járok, életben tartasz engemet,
ellenségeim dühe ellen kiterjeszted a kezedet,
és megszabadít jobbkezed.
Az Úr elvégzi értem, amit kezdett,⁵⁵⁵
Uram, jóságod örökkévaló,
kezed művét ne vesd meg!

⁵⁵⁴ *az angyalok színe előtt*: a héber szó érthető úgy is: a népek istenei előtt, akik ettől megzavarodnak, vagy azok előtt a földfeletti teremtmények előtt, akik Isten udvarát alkotják; ezért tehát a fordítás valószínűleg helytálló.

⁵⁵⁵ *elvégzi... amit kezdett*: ti. segítő és erősítő művét.

138. A mindentudó és mindenütt jelenlevő Úr

Uram, a szemed rajtam, te ismersz engemet,
 ismered minden álltom-ültömet.
 Távolról minden gondolatom érted;
 látsz, ahol járok s ahol nyugoszom,⁵⁵⁶
 és ismerős vagy minden utamon.
 A szó még el sem érte nyelvemet,
 ime, Uram, te mindenestül máris ismered.
 Előlem is, mögülem is általölel karod,
 kezedet rajtam nyugtatod.
 Nagyon csodálatos ez a tudás nekem,
 olyan magas, hogy meg nem érthetem.
 Te lelked elől hova volna mennem?
 színed elől hova rejteznem?

Egekbe hogyha hágok: ott jelen vagy,
 holtak közt vessem ágyam: odalenn vagy.
 Naptámadatnak szárnyára ha kapnék,
 tenger legszélső szélein ha laknék,⁵⁵⁷
 Oda is csak a te karod vezet,
 tart engem ott is jobbkezed.
 S ha mondanám: „Hulljon homály fölém,
 és éjre váljék köröttem a fény”:
 Az éj setétje nem setét neked,⁵⁵⁸
 és mint a nappal, világos az éjjel,
 fény vagy setét: előtted egy.

Mert te formáltad a veséket bennem,⁵⁵⁹
 anyám méhében te formáltál engem.
 Dicsérlek, hogy olyan csodásan lettem,
 hogy csodás vagy minden művedben.
 Én lelkemet is látod teljesen,
 nem volt előtted rejtve lényegem,⁵⁶⁰
 Mikor alkottál a rejtek ölében,
 amikor formáltál a föld mélyében.
 Szemeid látták minden tettemet,
 és könyvedben megírva mindenek,
 számlálva vannak a napok előre, még meg sem lettenek.
 De énnekem, ó Isten, terveid milyen súlyosak!
 és mily temérdek számosak!⁵⁶¹
 Ha megszámlálnám: többek a fövenynél:

⁵⁵⁶ álltom-ültömet... ahol járok s ahol nyugoszom, vagyis életem minden cselekedetében ismersz.

⁵⁵⁷ naptámadat: amit keletről pillantanak meg; tenger... szélein: a legtávolabbi nyugaton.

⁵⁵⁸ Az éj setétje nem setét neked: e szavak valószínűleg a szöveg szélére írt magyarázatból csúsztak be.

⁵⁵⁹ a veséket: belső szerveimet (vö. 25. zs. 2.).

⁵⁶⁰ lényegem: szó szerint: csontjaim.

⁵⁶¹ A versek értelme és szövege eléggé homályos.

ha érhetném is végét: még mindig teveled vagyok.⁵⁶²

Bár elpusztítanád, Isten, a gonoszat,
s tágítanának tőlem a vérre szomjasak!
Mert gonoszul lázadnak ellened,
ellenségeid álnokok és gőgösek.
Ki téged gyűlöl, Uram, ne gyűlöljem?
ne utáljam, aki ellened fölkel?
Gyűlöletem ellenük teljes,
számomra is ellenség lettek.⁵⁶³
Vizsgálj meg Isten és ismerd meg szívemet,
próbára vess, lásd hogyan érzek.
És lásd, hogy nem a bűnök útja von,
és vezess engem az ősi úton!⁵⁶⁴

⁵⁶² *ha érhetném is végét: még mindig teveled vagyok*: te teljesen felkutathatatlan maradsz számomra, mintha csak semmit sem tettem volna.

⁵⁶³ Igen homályos ezeknek a verseknek az előbbiekkal való összefüggése, talán csak a mindent kifürkésző Isten előtt vallja meg a zsoltáros az istentelenek iránt érzett őszinte és teljes gyűlöletét (22. v.). Más magyarázat szerint inkább csodálkozik, hogy Isten, aki mindent tud és lát, élni engedi az istenteleneket, vagy hogy a bűnös emberek Isten ellen olyan magasan hordják fejüket. A 22-24. versből az látszik, hogy az első magyarázat az ajánlatosabb.

⁵⁶⁴ *az ősi úton*: azaz amelyen a régi idők jámborai, mint Noé, Ábrahám és mások jártak. Vö. Jer. 6, 16; 18, 15. Az újabbaké a *bűnök útja*.

139. Erőszakos és álnok ellenség ellen

Gonosz embertől, Uram szabadíts meg,
erőszakos férfiútól segíts meg:
Akinek szíve tele van gonosszal,
nap-nap után pereket forral,
Élesítik kígyómód nyelvüket:
s áspisok mérge van ajkuk megett.⁵⁶⁵

Ments meg, Uram, a gonosznak kezéből,
őrizd meg az erőszak emberétől.
Kik lépteimet elgáncsolni kélnek,
titkon tört vetnek nekem a kevélyek.
Kötelet húznak hálónak elébem,
hurkot vetnek az út mentében.
Szólok az Úrhoz: Istenem te vagy:
halld meg, Uram, kiáltó szavamat.
Én Uram, Istenem, erős segedelem!
eltakarod a harc napján fejem.⁵⁶⁶
Gonoszak vágyát, Uram, meg ne add,
ne teljesítsed szándékaikat.
Akik rám ólálkodnak, magasba szegve fejüket,
önajkuk mérge őket lepje meg.
Esőzzön rájuk izzó széntüzet;
örvénybe sújtsa őket és föl ne keljenek.

A gonosz nyelvű ember a földön meg nem áll;
erőszakosra a veszedelem sebesen rátalál.⁵⁶⁷
Tudom: az Úr intézi az inséges jogát,
szegények igazát.
Igen, az igazak ünneplik majd neved,
színed előtt lakoznak az egyenesszívűek.

⁵⁶⁵ Vö. 54. zs. 22; 57, 5.

⁵⁶⁶ Ugyanez a hasonlat található : 9, 16 ; 30, 5 ; 56, 7 ; 63, 6-ban.

⁵⁶⁷ *sebesen*: a héber szó értelme nem egészen biztos; valószínűleg: gyors, sebes esemény.

140. Esti imádság üldözésben

Uram, hozzád kiáltok: jöjj, siess oltalmamra,
mikor hozzád kiáltok, figyelmes légy szavamra,
Jusson elédbe imádságom édesillatú füstként,⁵⁶⁸
fölemelt kezem esti-áldozatként.

Állíts, Uram, örséget szám előtt,
és ajkaimnak ajtajába őrt!
Ne engedd szívem elhajlani rosszra,
istentelen garázdálkodásokra;
Semhogy valaha is a gonoszoknak
ínyenc falatjaiból falatozzak.
Igaz ember ha ostoroz: jót művel az velem;
ha dorgál: olyan az, mint kenet a fejen,

Nem berzenkedik ellenében főm,
sőt imádkozni éltük bajukban nem szünöm.⁵⁶⁹
Lezuhantak a kőszikla tövébe fejedelmeik,
akkor hallották, szavam mily szelíd.
Mint ekevas a földet szertevágja,
úgy szórattak le csontjaik az alvilág torkába.⁵⁷⁰

Igen, én Uram, Istenem, hozzád fordul szemem,
el ne veszítsd a lelkem, tehozzád rejtezem,
Ments meg a törtől, mit nekem vetettek,
és kelepcéiből a bűnösöknek.
Mind együtt őket önhálójuk fogja meg,
míg én bántatlan köztük elmegyek.

⁵⁶⁸ *édesillatú füstként*: mindennap égettek az oltáron égőáldozatokat (Móz. III. 2, 1, 15, sk.) és illatáldozatokat (Móz. II. 30, 34-37).

⁵⁶⁹ Úgy látszik, az érteleme: a jámbor ember nem utasítja vissza az igazak korholását és fenyítését (vö. Péld. 27, 6), sőt feddéskor és fenyítéskor imádkozik.

⁵⁷⁰ Ezeknek a verseknek összefüggése és érteleme, a szöveg romlása miatt, egészen homályos; nem tudjuk, milyen eseményről van itt szó. Úgy látszik, hogy a gonoszok pusztulását írja le. Vagy talán a zsoltáros arra gondol, amit Sám. I. 24, 1-16; 26, 8-20 mond el, hogy ti. Dávid Sault *a kőszikla mellett* (a pusztában) sértetlenül bocsátotta el *szelíd szavakkal*? Vannak magyarázók, akik a 6, 7. vers szavait az ellenségeknek a jövőben bekövetkező büntetésére értik. De egyik magyarázat sem teljesen kielégítő.

141. Kiáltás a börtönből

Nagy szóval kiáltok az Úrhoz,
nagy szóval könyörgök az Úrhoz.
Panaszaim elébe tárom,⁵⁷¹
megnyitom előtte nyomorúságom.
Ha lelkem bennem elapad,
te tudod az én útamat.⁵⁷²

Ahol járok ösvényemen,
titokban vetnek tört nekem.
Jobbra nézek, de csak azt látom,
nincs aki gondoljon velem.⁵⁷³
Nincs hova menekednem,
nincs, aki bánja életem.

Uram, hozzád kiáltok,
mondom: Te vagy én menedékem!
az élők földjén te vagy örökségem.
Figyelmezz én kiáltásomra,
mert nagyon alacsonyra váltam,
Ments meg az üldözőktől,
mert erősebbek nálam.

A börtönből vezess ki engem,⁵⁷⁴
hadd mondok hálát te nevednek.
Körém gyűlnek az igazak,
ha velem jót cselekszel.

⁵⁷¹ *elébe tárom*: vö. 41. zs. 5; 61, 9; 101, 1.

⁵⁷² *az én útamat*: körülményeimet, sorsomat (a jelent és jövőt).

⁵⁷³ *jobbra nézek*: a bírósági tárgyalásoknál jobboldalon szokott állni a védő (vö. 15. zs. 8; 120, 5.).

⁵⁷⁴ a börtönből: akár a veremből, melybe Dávid mint egy börtönbe, volt zárva, akár a súlyos csapásból melyet hasonlattal börtönnek mond; *körém gyűlnek* örvendezve, mikor hálálkodni a szentélybe megyek.

142. Sóvárgás az isteni kegyelem után

Halld, Uram, imádságomat,
vedd könyörgésem hűséged szerint,
és hallgass meg igazságod szerint.
És ítéletre szolgálóddal ne szállj,
mert élő teelötted igazként meg nem áll.⁵⁷⁵

Mert ellenség üldözi lelkemet:
életemet földig tapossa,
s mint rég halottat, sötétre vetett.⁵⁷⁶
Elepedett bennem a lélek,
bensőmben szívem megmeredt.

Megemlékezem rég elmúlt napokról,
gondolkozom minden tetteiden,⁵⁷⁷
kezed munkáin elelmélkedem.
Kezeim hozzád kiterjesztem,
mint asszú föld, téged szomjaz a lelkem.

Hamar hallgass meg, Uram, engem:
mert elfogyatkozik a lelkem.
El ne rejtsd előlem orcádat,
olyan ne legyek, mint kik sírba szállnak.
Add hallanom irgalmadat korán,
mert én bizalmam tebeléd vetem;
Amelyen járnak, mutasd meg az ösvényt,
mert lelkemet tehozzád emelem.
Elleneimtől, Uram, ments meg:
bírom tebenned.

Akaratod tennem taníts,
mert te vagy az én Istenem,
Jóságos a te lelked,
vezérelj sima földeken.⁵⁷⁸
Nevedért, Uram, tarts meg életben engemet:
irgalmasságodért a gyötrelomból vezesd ki lelkemet.
Ellenségeim kegyelmedben irtsd ki,
veszejtsd el mind, aki szorongatott:
mert én a te szolgád vagyok.

⁵⁷⁵ A zsoltáros tudja, hogy méltó a büntetésre, ha Isten ítéletében a szigorú igazság szerint mér, de kéri kegyelmét, minthogy minden ember bűnös. (Vö. 50. zs. 6, 7; 129 3).

⁵⁷⁶ Minden reménytől és fénytől megfosztva, hasonló a már rég eltemetett emberhez.

⁵⁷⁷ *megemlékezem rég elmúlt napokról*, azaz azokról a jótéteményekről, melyekben Isten az elmúlt századokban népét részesítette (vö. 76. zs. 4, 6, 12, 13.).

⁵⁷⁸ *sima földeken*: ahol lábamat már nem sértem meg s nem forgok életveszélyben. (Vö. 25, 12; 26, 11.).

143. Ének az Isten áldásairól

Áldott az Úr, sziklám áldott legyen,
 harcra tanítja ujjaim, viadalra kezem.
 Irgalmasságom, váram,
 szabadítóm és menedékem.
 Pajzsom és támaszom,
 ki népeket hódoltat nékem.

Mi az ember, Uram, hogy törődöl vele?
 az ember fia, hogy gondolsz vele?
 Mint szélfuvalom, az ember olyan,
 napjai mint az árnyék, amely tovasuhan.
 Szállj le, Uram, hajtsd meg az egeket,
 illesd a hegyeket, hogy füstölögjenek;
 Villámot villants s szórd el őket,
 lödd ki nyilaid és zavard meg őket:
 A magasságból nyújtsd ki kezedet,
 ragadj ki engem, sok vizekből ments meg,
 kezéből az idegeneknek.
*Kiknek szája hamissággal tele,
 s jobbjuk emelik hamis esküre.*

Isten, új dalt éneklek majd neked,
 tízhúrú lanton mondok éneket,
 Ki királyoknak diadalmat engedsz,
 ki Dávidot, szolgádat, megmentetted,
 Ments meg a gonosz kard éléről,
 szabadíts meg idegenek kezéből,
*Kiknek szája hamissággal tele,
 s jobbjuk emelik hamis esküre.*⁵⁷⁹

Legyenek fiaink, mint a palánták,
 fiatalságukban növekedők ;
 Lányaink, mint a szegletoszlopok,
 metszett oszlopok a templom előtt.⁵⁸⁰
 Színig legyenek csürein,
 minden terményekkel bővelkedők;
 Juhaink legyenek ezerszer szaporák,

⁵⁷⁹ A zsoltár első részének (1-11) kérései majdnem mind szerepeltek más zsoltárookban, leginkább a 8, 17, 32, 103 zsoltárban, ahol már az egyes hasonlatokat kifejtettük.

A 12-15 versről az exegéták között nincs egyetértés. Vannak, akik úgy vélik, hogy ezekben a versekben az istentelen gonoszok szerencsését írja le (11. v.) ezzel szembeállítja (15. v.) annak a népnek igaz szerencsését, mely Isten népe. Mások szerint a 12-15. vers könyörgést tartalmaz, mellyel Isten népe számára szerencsét kér a zsoltáros. Az Ószövetségre való tekintettel inkább ez a magyarázat látszik helytállóknak, mert az ígér a jámboroknak leginkább földi javakat.

⁵⁸⁰ *fiatalságukban*: a fiatal kor életerejében.

oszlopok a templom előtt: úgy látszik, hogy e kissé homályos szavak a leányok virágzó és szép külsejét írják le. Semmi ok a kariatidákra (nőalakú oszlopok) gondolni, mint egyesek ajánlják.

sokasodjanak mezeinken tízezerszerte;
és barmainknak roskadozzon terhe.
Rés falainkon ne legyen, és ne legyen számkivetés,⁵⁸¹
sem utcáinkon jajveszékelés.

Boldog nép, melynek így megyen sora!
boldog nép, melynek Isten az Ura!⁵⁸²

⁵⁸¹ *rés falainkon ne legyen*: a város és a házak falai erősen álljanak.

ne legyen számkivetés: ti. a legyőzött város lakóinak tömege, akiket az ellenség számkivetésbe hajt.

⁵⁸² A fiak bősége, a gazdagság, a szerencse, a béke azok az ajándékok, melyeket az Ószövetség szerint az Isten megad az ő jámbor tisztelőinek.

144. Isten jóságának dicsérete

Dicsérlek téged, Istenem, királyom,
nevedet örök-mindörökkön áldom,
Mindennap áldlak tégedet,
és örök-mindörökkön magasztalom neved.

Nagy az Úr s igen áldani való,
az ő nagysága meg nem fogható.
Nemzedék nemzedéknek beszéli műveid,
s hatalmasságod hirdetik.
Dicsőséged fölséges fényéről szólanak,
és szerteterjesztik csodáidat.
Félelmes tetteid hatalmáról beszélnek,
nagyságos voltodról mesélnek.
Nagy jóságod dicsőségét széjjelviszik,
igazvoltod újjongva hirdetik.
Könyörületes az Úr és kegyelmes,
nagyirgalmú és hosszan türodelmes.
Jóságos az Úr mindenekhez,
irgalmas vagy minden művedhez.

Dicsérnek, Uram, minden műveid,
és magasztalnak szenteid.
Országodnak fényéről szólanak,
és beszélnek hatalmadat.
Ember fiainak hatalmadról hírt adnak,
és dicsőségéről nagyszerű országodnak.
Örökös ország a te birodalmaid,
mindörökkön örökké áll uralmaid.
Hűséges az Úr minden igéjében,
szentséges minden cselekedetében.
Főlemel az Úr minden elbukottat,
megtámaszt minden elnyomottat.
Bízvást vetik szemük rád mindenek,
s te adsz nekik alkalmas időben eledelt.
Kezedet nekik megnyitod,
s jóságoddal, mind ami él, jóllakatod.

Igazságosak mind az Úrnak útjai,
és szentségesek minden tettei.
Közel az Úr mindenkihez, aki hozzá kiált,
mindenkihez, ki hozzá igaz szívvel kiált.
Teljesíti vágyát az őt félőknek,
kiáltásuk meghallja, s megszabadítja őket.
Megóvja mind az Úr, aki szereti őt,
de elpusztít minden gonosztevőt.
Beszélje szám az Úr dicséretét,
minden test áldja mindörökké ő szent nevét.

145. Dicsőség a segítő Istennek!

Dicsérd, én lelkem, az Urat!
amíg élek, az Urat áldom,
amíg vagyok, Istenemet zsoltárokkal imádom.

A fejedelmekben ne bízzatok:
ember fia nem segít rajtatok!
Ha lelke kimegyen, földjébe visszatér:
és minden terve legott véget ér.

Boldog, akinek Jákob Istene az oltalma,
s Urában, Istenében bizodalma.
Eget és földet ő teremtett,
és a tengert s ami él bennük, mindent.
A hűséget megőrzi mindörökké,
az elnyomottnak megszerzi jogát,
éhezőnek kenyeret ad.
Az Úr eloldoz foglyokat,
az Úr látóvá tészken vakokat.
Az Úr a görnyedőt fölemeli,
az Úr az igazakat kedveli.
Az Úr őrzi a jövevényeket,
gyámolít árvát, özvegyet,
ám a gonoszok útját megzavarja.
Mindörökké az Úr uralkodik,
a te Istened, ó Sion, nemzedékektől nemzedékekig. Alleluja.

146. Dicsőség a Gondviselőnek!⁵⁸³

Áldjátok az Urat, jóságos ő,
 zsoltározzatok Istenünknek, mert édes ő:
 a dicséret megilleti.
 Jeruzsálemet felépíti újra,⁵⁸⁴
 széjjelszórt Izraelt összeszedi.
 Meggyógyítja a megtört szíveket,
 bekötözi sebeiket.
 A csillagok számát ő szabja meg,
 nevén szólítja mindegyiküket.
 Nagy a mi Urunk, erős és hatalmas,
 bölcsességének nincs határa.⁵⁸⁵
 Az alacsonyt fölemeli az Úr,
 a gonoszt porig alázza.
 Az Úrnak hálát énekeljeteK,
 Istennek hárfán zsoltárt zengjeteK.
 Felhőt borít az égre ő,
 a földre tőle száll eső.
 HegyeKek ő sarjaszt gyepet,
 ember szolgálatára füveket;⁵⁸⁶
 Megadja étküket az állatoknak,
 hozzá kiáltó hollófiaknak.⁵⁸⁷
 Lovak erején kedve nem telik,
 férfi-lábizmon nem gyönyörködik.⁵⁸⁸
 Az őt félőkön leli az Úr kedvét,
 kik bizalmuk jóságába vetették.

⁵⁸³ Az öt utolsó zsoltár a héber szövegben Alleluja szóval (dicsérvétek az Urat) kezdődik. Az Alleluja-zsoltárok kifejezés kiválóan jellemző tartalmukra.

⁵⁸⁴ *Jeruzsálemet felépíti újra*: innét látszik, hogy a zsoltár összeállítás, hiszen a számkivetésből hazatértek már fölépítették a szent várost.

⁵⁸⁵ Bemutatja Isten hatalmát és bölcsességét, mely megújította népét.

⁵⁸⁶ *gyepet... füveket*; vö. 103. zs. 14.

⁵⁸⁷ *hollófiaknak*: vö. Jób 38, 41. A régiek azt tartották, hogy az öreg hollók gyenge fiaikat kizavarják a fészekből.

⁵⁸⁸ Istennek nem tetszik a hatalmasság és erő (pl. a nagy birodalmaké), hanem a jámborok hite és bizalma. Vö. 19. zs. 8; 32, 16-18.

147. Dicsőség Izrael gondviselő Atyjának!⁵⁸⁹

Dícsérd az Urat, Jeruzsálem,
dícsérd, Sion, Istenedet:
Erőssé tette zárát kapuidnak,
s megáldta benned gyermekeidet.
Határaid megáldja békességgel,
és jóllakat a búza velejével.
Szavát a földre küldi el,
igéje sebesen szökell.
Akár a gyapjat, havat ad,
és hamúként hint zúzmarát.
Mint kenyérmorzsát, úgy szórja jegét,
és megfagynak a vizek hidegén.
Igéjét küldi, és a jég fölolvad,
szelét fuvatja, és a vizek folynak.
Jákobnak ő tudtul adta igéjét,
Izraelnek parancsát, rendelését.
Más népeken így nem cselekedett,
náluk igéit nem mutatta meg. Alleluja.

⁵⁸⁹ Az öt utolsó zsoltár a héber szövegben Alleluja szóval (dícsérjétek az Urat) kezdődik. Az Alleluja-zsoltárok kifejezés kiválóan jellemző tartalmukra.

148. Ég és föld dicsérje az Urat!⁵⁹⁰

Dicsérjétek mennyekből az Urat,⁵⁹¹
 dicsérjétek, magasságos egek,
 Dicsérjétek minden angyalai,
 dicsérjétek mennyei seregek.⁵⁹²
 Dicsérjétek őt, nap és holdvilág,
 dicsérjétek mind, fényes csillagok.
 Dicsérjétek őt, egek egei⁵⁹³
 s ti, egek fölötti vizek:
 Az Úr nevére áldást mondjatok.
 Mert ő parancsolt és ők lettenek,
 Mindörökké tartós törvényt szabott,
 áthághatatlan parancsot adott.⁵⁹⁴

Dicsérjétek a földről az Urat,
 cethalak s tenger minden mélyei.
 Tűz és jégeső, és hó és ködök,
 s igéit munkáló viharok szelei.
 Hegyek és minden halmok,
 gyümölcsöző fák, minden cédrusok.
 Vadak és minden igahordók,
 csúszómaszók és röpke szárnyasok.

Föld királyai s minden nemzetek,
 fejedelmek és föld bírái mind,
 Ifjak és szűzek is,
 vének és gyermekek:
 Áldják az Úr nevét,
 mert egyedül az ő neve felséges;
 Földet és eget méltósága meghalad,
 s népének szarvat adott, magasat.⁵⁹⁵
 Minden szenteinek dicséret,
 Izrael fiainak, a hozzá közel álló népnek. Alleluja.

⁵⁹⁰ Az öt utolsó zsoltár a héber szövegben Alleluja szóval (dicsérjétek az Urat) kezdődik. Az Alleluja-zsoltárok kifejezés kiválóan jellemző tartalmukra.

⁵⁹¹ *mennyekből*: zengjen Isten dicsérete az égből (2-6) és a földről (7-12).

⁵⁹² *mennyei seregek*: itt az angyalok különféle rendjei értendők.

⁵⁹³ *egek egei*: a legfelső ég (vö. Móz. V. 10, 14; Kir. III. 8, 27.).

⁵⁹⁴ *áthághatatlan parancsot*: mely nem lesz érvénytelenné.

⁵⁹⁵ *sarvat adott, magasat*, azaz nagy hatalmat, képességet (vö. 17. zs. 13; 74, 11, stb.).

149. Dicsőség Izrael győzelmes Istenének!⁵⁹⁶

Az Úrnak új dalt énekeljete,
szentek közösségében zengő dicséretet.
Teremtőjén Izrael örvendezzék,
királyukat Sionnak fiai ujjongva ünnepeljék.
Körtánccal dicsérvék nevét,⁵⁹⁷
dobon és hárfán zengjék énekét.
Mert népét az Úr szeretettel áldja,
s a magát megalázót győzelem koronázza.
Ujjongjanak a szentek dicsőségükön,
vígadozzanak nyugóhelyükön.⁵⁹⁸

Isten magasztalása legyen a nyelvükön,
kétélű kardok kezükön;⁵⁹⁹
Bosszút vegyenek a nemzeteken,
és megtorlást a népeken;
Hogy királyaikat bilincsbe vessék,
és nagyjaikat rabláncra veressék;⁶⁰⁰
A megszabott ítéletet hogy rajtuk így betöltsék:⁶⁰¹
ez minden szentjének dicsőség. Alleluja.

⁵⁹⁶ Az öt utolsó zsoltár a héber szövegben Alleluja szóval (dicsérvétek az Urat) kezdődik. Az Alleluja-zsoltárok kifejezés kiválóan jellemző tartalmukra.

⁵⁹⁷ *körtánccal*, szent tánccal (vö. Móz. II. 15, 10; Sám. II. 6. 5, 14, 16.).

⁵⁹⁸ *nyugóhelyükön*, ti. a kivívott győzelem után élvezve a nyugalmat.

⁵⁹⁹ Vö. Neh. 4, 16-23; 2 Makk. 15, 27, mely valószínűleg ezt a verset idézi.

⁶⁰⁰ Itt az Isten és a Messiás iránt ellenséges népekről és királyokról van szó.

⁶⁰¹ *a megszabott ítéletet*: vagyis az Istentől már régóta elhatározott és a prófétáktól meghirdetett ítéletet.

Dicsőség: az izraeliták dicsősége ilyen módon harcolni Isten ügyéért a végső harcban.

150. Alleluja!^{602 603}

Dícsérjétek az Urat szentélyében,
dícsérjétek égi erősségében,
Dícsérjétek őt nagytetteiért,
dícsérjétek nagysága teljességeért,
Dícsérjétek harsona-harsogással,
dícsérjétek hárfával, citerával.
Dícsérjétek dobbal és tánccal,
dícsérjétek húrokkal s fuvolákkal.
Dícsérjétek őt zengő cimbalommal,
dícsérjétek őt bűgő cimbalommal:
minden lélek dícsérje az Urat! Alleluja.

⁶⁰² Az öt utolsó zsoltár a héber szövegben Alleluja szóval (dícsérjétek az Urat) kezdődik. Az Alleluja-zsoltárok kifejezés kiválóan jellemző tartalmukra.

⁶⁰³ Ez a zsoltár nemcsak az V. könyv, hanem az egész Zsoltároskönyv ünnepélyes záradéka (doxológia).